

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtvte
Et Statv Religionis**

Qvo Qvid Contineatvr, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quām in
specie, De Religione Societatis Jesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

Liber Quartvs. De votis simplicibus castitatis, paupertatis, &c. quæ in
Soecitate Iesv emittuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

LIBER QVARTVS.

De votis simplicibus castitatis, paupertatis, &c. que in Societate IESV emittuntur.

Xplicata qualitate vinculi
scholarium in Societate ap-
probatorum ad exactam hu-
ius status declarationem ne-
cessa est, de singulis votis, pro-
ut in eadem Societate nunci-
pantur, aliquid significat di-
cere; postea vero in sequenti-
bus libris de studiis, aliisque actionibus tractabi-
mus.

C A P V T I.

*Votum castitatis scholarium Societatis IESV qua-
le sit, & an dirimat subsequens ma-
trimonium.*

I. **Prima suppositio propria tituli.** **Q**uamvis inter vota minus perfectum sit votum paupertatis; tamen, quia votum castitatis breuius expediti potest, ab illo incipimus. Quod ergo attinet ad primam tituli partem, suppono pri-
mo hoc votum esse omnino integrum & perfectum, tam in extensione materiae, quam in obligatione quam inducit: comprehendit enim totam materiam castitatis sine vila restrictione, & ad totam illam seruandam obligat cum omni rigore, cum quo potest obligare castitatis votum. Et ideo nihil circa haec addendum nunc occurrit, nisi quae generatioe de voto castitatis disputauim⁹ superiori tom. Suppono secundo hoc votum esse per se annexum statui religio⁹, & traditioni seu dedicationi ad cultum Dei, quam de se facit talis persona in tali religione approbata. In quo, sicut modo conuenit hoc votum cum solenni voto castitatis religionis, quo ad perpetuitatem, & separabilitatem à tali statu. Et ideo quæ hic possent tractari de dispensatione huius voti per se, ac separati à vinculo traditionis, seu incorporationis cum Societate, eandem rationem habent cum illis quæ de voto solenni castitatis ibidem in simili puncto dicta sunt. Simpliciter enim inseparabile est à tali statu illo durante, neque in hoc cadit vñquam dispensatio, nec fortasse cadere potest, & certum est præter summum Pontificem neminem habere hanc potestatem. Undelicet Societas possit hoc votum tollere irritando hoc vinculum modo in cap. vlt. superioris libri declarato; non tamen potest retinere vinculo aliquic satudinem dare ducenti vxorem, veluti sub ea conditione, & lege, vt si moriatur vxor, idem vinculum cum Societate maneat idem, & quali reuiniscat, quoad vñsum, quia nullibi data est illi haec potestas; & quia ibidem generaliter dictum est non habere potestatem dispensandi in his votis, haec autem quadam dispensatio esset, & adeo specialis, vt nec à Pontifice vñquam concedar, & dubium sit an concedi possit in quo (vt dixi) idem sentiendum est quod de voto solenni, quia quæ per se

annexum est statui religio⁹. Ab illo ergo solum differt conditione quam includit traditio, cui annexum est. Et ideo omnia quæ diximus de illo voto solenni, huic communia sunt, his exceptis, quæ ex illa condicione, vel carentia eius, pendent, ut est iritabilitas, de qua iam dictum est, & vis dimidi matrimonium vel subsequens, vel antecedens, de quibus hic solum in praesenti c. & sequenti dicendū superest. In tertio vero ad maiorem explicationem, & commendationem nostrā instituti aliqua de huius voti obseruancia adducemus.

Quod attinet ad 2. partem tituli, quæstio fo-
lum intelligi potest, quamdiu hic status durat,
nam si quis iniciatur à Societate votis solutus,
& ex religioso factus non religiosus clarum est
non impediri hoc voto, quominus matrimonium
licit, & validè contrahere posſit, quia illud iam
non est, & quod non est, nullum effectum haber.
Potest autem quæstio tractari aut de hoc voto fe-
cundum se solum, quatenus per se est annexum
tali statui, velratione iuris positivi specialitera-
ti à Gregor. XIII. in Constitutione, *sicut studentes Do-*

mīnīs. Prīmō ergo certum est hoc votum ante illud de-
cretum Gregorij impediūisse quidem, non tamen
irritasse matrimonium postea subsequunt. Hac
affero certa est, prīmō ex Greg. XIII. in dicta Con-
stitutione, vbi illud ius conditum quādū nouum, &
ideo in priori bullā vbi idem institutum confirmat⁹
uerat, & hos scholares veros religiosos esse declar-
uerat, nullam huius rei mentionem fecit; & nobis
qui eo tempore Theologiam Romā profebamus,
constat, magna diligentia, & studio, & ab ipso Pon-
tifice, qui doctissimus erat, & ab aliis doctoribus
Theologis & Jurisperitis laboratum esse inquire-
do, an posset Pontifex, & an expediret tale impedi-
mentum addere, omnesque per certo supponen-
tis ad illud tempus hoc votum non habuisse il-
lum effectum. Quod etiam in tota Societate, & in
omnibus, qui illud emittebat pro indubito sem-
per habituunt est, quod est signum neque a vocationis
bus fieri, neque à Societate solitum fuisse acceptari
sub illa intentione irritandi. Denique si aliquando
contigit tale matrimonium sacrilegio contrahi, dif-
solument postea non est, sed ratum permanet, extra
omnem controveriam, de quo etiam nobis evidē-
ter constat, quod est signum hoc sensu fuisse recipi
tale votum in vniuersitate Ecclesie. Ratio vero a pro-
prii est, quia hoc impedimentum non est annexum vo-
to castitatis, nisi ex constitutione Ecclesie, vñ ex
dem constitutione idem Pontifex sentit, & signum
cauerat prius Bonifacius VIII. in cap. vñco de voto
in 6.

Dux vero contra hoc occurrunt obiectioe. Prior est, quia ex multorum sententia, votum casti-
tatis eo ipso quod est per se annexum traditioni re-
ligiose, irritat matrimonium contrahendum, ex inof-
ficiis traditionis, absque alio statuto Ecclesie, ex am-
bitu illam sententiam, idem dicendum est
de his

de hoc voto; nam in Societate semper fuit per se annexum traditioni, & vero statui religioso, neque quoad hoc, ut supra lib. præced. à cap. 2. visum est, Gregorius XIII. edidit ius nouum, sed magis declarauit antiquum, cum quo, vel ex quo ipsa Societas nata est. Nec quoad hoc videatur referre, quod hæc traditio, non sit ita absoluta & perpetua ex parte Societatis, sicut est in aliis religionibus; nam hinc solum colligi potest proportionalis differentia; scilicet, hoc impedimentum in hoc gradu Societatis, non esse ita perpetuum intrinsecè, & ex omni parte immutabile, sicut est in religiosis professis. Illud autem nihil obstat videatur, quominus cum proportione dictum impedimentum ita nascatur ex hoc voto quādū durat, sicut ex alio; Nam ratio ob quam dicitur sequi ex voto solenni, ratione traditionis, est quia talis persona iam non habet dominium sui corporis, ut illud tradat alteri. At hæc ratio etiam in hoc voto, quādū durat, locum habet? quia etiam est annexum traditioni; per quam omnino idem ius translatum est in religionem: & persona, durante illo vinculo, æque non est sui iuris, neque haber potestatem in corpus suum; ergo durante illo statu, traditio erit nulla, facta alteri per matrimonium.

Profectò illatio obiectoris apud me est valde probabilis, & efficaciter probata ex proportionalitate rationis, quæ potest hoc exemplo declarari. Nam si Ioannes v.g. se tradiceret in seruitute Petro sub reciproca obligatione, ut nec Ioannes se à seruitute eximere, nec Petrus illum manumittere posset. Franciscus autem se tradiceret in perpetuam seruitute sine obligatione ex parte Domini, sed cum potestate manumitterendi illum, si vellet; nihilominus Franciscus, & Ioannes æquè impotenter manent durante illo statu, ut se alteri tradant in seruus: quia utraque donatio fuit æquè valida, & utrumque æquæ priuatiure iure in se ipsum: solumque relinquunt illi differentia; quod Ioannes nunquam potest iterum fieri liber, & ideo impotenter eius est omnino perpetua. Franciscus autem potest manumitteri, & tunc si fieri liber, poterit alteri se tradere in seruus si voluerit. Ita ergo est in Societate; nam ex parte se tradientium, est æqualis donatio, & consequenter æqualis priuatio iuris in se ipsis. Differentia autem solum est in obligatione ex parte religionis, quæ ad prædictum effectum nihil refert, vt ex dicto exemplo constat. Et ratio etiam est evidens, quia illa impotenter, si vera est, non fundatur in obligatione alterius, sed in priuatione iuris in se ipsum, quia translatum est in alium. Respondeo ergo ad obiectiōnem, hoc discursu potius mihi probari, & confirmari, illam multorum sententiam esse falsam, de qua re in tom. præced. lib. 2. à c. 7. dictum est. Sed confirmationem hanc, huc, inde remitti, quia prius non poterat sufficienter intelligi. Itaque in forma negandum est obiectoris antecedens.

Alia obiectio est, quia à principio institutionis Societatis optimè potuit hoc votum comprehendendi sub declaratione Bonifacij in cap. vniaco de votis in 6. Ergo virtute illius decreti habuit semper hoc votum vim irritandi matrimonium subsequens. Cösequenter est clara, & antecedens probatur. Nam ibi in vniuersum dicitur votum solennizari quoad hunc effectum per professionem factam in religione approbata à sede Apostolica. Dictum est autem supra lib. præcedent. cap. 5. hanc incorporationem scholarium in Societate, recte posse professionem appellari, & sub ea voce sepe in iure comprehendi, præfertim in favorabilibus, inter quæ merito computari potest hoc decretum: nam fator religiosis, & iplus votis est, quod tantam habeat effi-

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

caciam. Dicerur fortasse, in ipsis constitutionibus Societatis declaratum esse, tam ex intentione votantis, quam Societatis, hoc votum non fieri, ut solenne, sed ut simplex, & idē non potuisse sub illo decreto comprehendendi. Sed hoc non videtur satisfacere; nam intentio votantis nihil refert ad illum solennitatem, quæ in hoc impedimentoo consistitnam hoc impedimentum non prouenit à voluntate votantis, vel acceptantis, sed ab statuto Ecclesiæ, unde si de facto fiat illud votum cui Ecclesia adiunxit hoc impedimentum, quidquid votans intendat, contrahet illud, ut si quis recipiens ordinem sacram intendat simplex votum emittere, & non solenne; nihilominus votum eius solenne erit; quia facta ipso ordinantis sacra solennizatur, virtute Ecclesiæficii decreti, & independenter, ab eius intentione. Sic ergo cum illa intentio non impedit proprium vinculum religiosum in religione approbata, quod generatim per veram professionem contrahitur, non poterit impedire quominus votum inde solennizetur quoad hunc effectum impediendi matrimonium, quamvis maneat simplex quoad carentiam absolutæ perpetuitatis, & quod ad irribabilitatem ex parte religionis; nam cum hoc pendaat ex mutua obligatione, penderit etiam ex intentione operantis. Maximè, quia à principio in ipsis bullis approbantibus Societatem, declaratum est, hoc votum ita acceptari, & ideo esse simplex, & non solenne, quoad carentiam perpetuitatis absolutæ, nunquam tamen declaratum est, non comprehendendi sub solenni, quantum ad illum esse-ctum.

VII.
Respondeo nihilominus, verius esse hoc votum non fuisse comprehensum sub illa declaratio-
ne Bonifacij V III. non quia Societas tunc insti-
tuta non esset; nam hoc non obstante, vota pro-
fessorum Societatis, & cuiuscunque religionis post
illud decrem approbatæ, sub eo planè compre-
henduntur; sed quia nomine professionis ibi non in-
cluditur hæc traditio, & acceptatio, seu incorpo-
ratio scholarium in Societate. Hoc autem ostendit in primis vñus ipse, & communis sensus omnium sapientum, qui sunt præcipui legum interpretes. Secundo, quia Bonifacius re vera intendit loqui de professione simpliciter, quæ omnem perfectio-
nem vinculi religiosi, etiam cum absoluta per-
petuitate includit: nam ponit hoc impedimentum tanquam perpetuò immutabile: tunc enim non dum erat in Ecclesia vñus, aut interdictum impe-
dimentum irritans matrimonium ex vi voti, quod auferri poscea posset, & mutationem, seu electio-
nem personæ à statu religioso. Tertiò, quia ex pri-
mauia institutione Societatis hoc votum, ut sim-
plex omnino institutum est, & eodem modo fuit
à Pontificibus approbatum, & receptum, non so-
litum proper conditionem, quam includit ex parte
traditionis, sed etiam, quia non est illi addita vis
inhabitandi personam ad matrimonium; imò ex
priori conditione sequebatur hæc posterior, iure
ordinario, quia Ecclesia nunquam addiderat tale
impedimentum nisi voto omnino absoluто. Quod
ordinarium ius in principio Societatis conditæ au-
ctum non fuit; & ideo tam ex intentione emit-
tentis, quam Societatis acceptantis, & sedis Apo-
stolicae approbantie fiebat hoc votum, tanquam
omnino simplex, nullumque habens annexum
impedimentum irritans subsequens matrimonium.

Secundò certum est post constitutionem Gre-
gorij, Aſſidenti Domino, hoc votum, quādū du-
rat, reddere personam inhabitabilem ad matrimonium
contrahendum. Pater, quia ita expresse in illo defi-
nitum est, cum enim dixisset, neminem posset tol-
tere hoc votum, ni vel summum Pontificem, vel XIII.

VIII.
Affirto o-
mimo certa
ex decreto
Pont. Gris.

Societatem dimitendo personam, subdit. Neque ante huiusmodi dimissione matrimonii contrahere, quia moe eos omnes ad contrahendum inhabiles, ac contractus habui modi nullus & virios esse, prout irritos facimus, & a nullam. Duo autem a nobis probanda sunt, scilicet,

*Id decrevit
potuisse eis
ad probatur
implaciter.*

& Pontificem potuisse hoc facere, & expediens fuisse. Primum satis ex facto ipso probatur: valde enim erraret in fana doctrina, qui supposito facto, audearet potestarem negare, nam esset intolerabilis error in Ecclesia. Deinde probatur, quia Ecclesia potest matrimonij impedimenta irritantia augere, vel minuere, ut definit Concil. Trident. sess. 24. sess. 3. loquens in particulari de gradibus consanguinitatis: eadem autem ratio est de reliquis. Vnde cap. 2. & 3. coarctat impedimenta irritantia, quae ex affinitate carnali, publica honestate, & cognatione spirituali oriuntur: & à contrario in cap. 1. inducit nouum impedimentum matrimonij clandestini. Præterea certum est, hoc impedimentum adiungit esse voto Clericorum ex constitutione Ecclesiæ; ergo addieriam potuit huic voto Societas. Quin etiam Sot. in 4.d. 27. quæst. 1. art. 4. de militibus S. Ioannis affirmat illorum votum non irritare matrimonium natura sua (cum de aliis religiosis oppositum censeat) sed ex Pontificum constitutio; supponit ergo posse hoc impedimentum addi per Ecclesiam alium statui religioso; ergo eadem ratione potuit Gregor. huic statui & voto hoc impedimentum adiungere. Dices, esse diversitatem, quia hoc votum non est ita absolutum. At hoc quid interest? Nam quamdiu durat tam verum votum est, tamque verum statum religiosum constituit, sicut quodlibet aliud. Quid autem in casu aliquo auferri posuit, non obstat quominus ei possit adiungi impedimentum, quod, illo ablatu, auferatur. Sicut carentia Parochi & testium supposita persona sunt inhabiles ad contrahendum; illa autem conditione ablatu, auferunt inhabilitas. Item minor ætas quamdiu durat, facit inhabilem, ea vero transfacta tollitur inhabilitas. Itaque nulla ratio auferri potest, cur hoc fieri non potuerit, & aliqui potellas Pontificis est superma, & universals ad constituenda impedimenta, quæ matrimonium dirimant, si expedire censuerit.

IX.
*Dubium an
condespe-
datur tale
decrevum.*

Affirmandum esse ostendetur ex con- traria in commis- sionibus. Cur autem hoc expedierit dubitati potest. Nam si hoc erat expediens, cur à principio factum non est. Cur ita in re adeò graui, & quodammodo substantiali, tam citò mutatio facta est? Neque enim tam brevi tempore resadé mutari potuerunt, vt dicamus ceperisse esse expediens quod antea non fuerat. Verum abhinc villa dubitatione fuit expediens, & opportunum remedium ad subueniendum Societati aduersus fraudes, & injurias, quae in illo negotio vel illi fiebant, vel facile fieri poterant, contra diuinum honorem, communem bonum, reverentiam religiosi status, ac denique in periculum ipsorummet votuum, seu religiosorum. Prins enim ad succurrendum his damnis obligationi votorum addita sunt Ecclesiastica penæ excommunicationis, & aliae, quae apostolis imponuntur. Postea vero experientia comperitum est, in tanta malitia hominum, hac remedia non esse satis efficaciam, quia semel contracto matrimonio vellet, nollet, cogebatur Societas personam dimittere, & priuari operari, quos multis laboribus & expensis habiles ministros crearat ad seruendum Ecclesiæ. Cùm autem personæ essent habiles ad matrimonium validè contrahendum, & à cognatione vel amicis poterant interdum ad hoc vehementius induci; & ipsi etiam possent procluiiores, & faciliores inueniri circa huiusmodi lapsum, imò aliquando possent Societatem decipere mala fide in ea, factioque a-

nimo multo tempore perseverando, solimadis terarum profectum, vt inde commodius possent alium statum assumere, cum id facere possent etiam inuita Societate. Ad subueniendum habiles reddere, ne faciliter possent suscepere statu cum detrimento religionis, ipsa inuita, recdere.

Est commodum huius rei exemplum in cap. 20. ex ee. de Electionib. in 6. vbi Bonifacius VIII. cum generaliter disperset cum personis habentibus beneficium Parochiale, vt studiorum gratia, non dubitate, teneantur intra annum Sacerdotes ordinari, sicut id statutum est in Concil. Lugdunensi, vt habeatur in cap. luct. cod. tit. adiungit nihilominus, vii infra annum teneantur fatem ordinem subdiaconatus suscipere: & causam, seu rationem reddit. Neque à mucro de Christi patr. monio sublimata olim fiducia se dignosetur, à statu retrocedere valeans clausa. Vbi glossa adiungit prudenter ex præteritis circa futura caueri, ad vitanda ergo impedimenta, quæ per experientiam cognita fuerant, volunt Bonifacius huiusmodi Parochos statim fieri inhabiles ad matrimonium, subdiaconatu suscepere. Eandem ergo prouidentiam habuit Gregor. XIII. in Societatem, & ideo illa non fuit reprehensibilis mutatione, sed utilis additio, quia haec est humana conditio, vt non statim valeat comprehendere, quid in omnibus, & singulis rebus magis expediat: videlicet est illud Proverb. 4. Insuper sensu quæst. luct. spolendens proedit, & vestit usque ad perfectum dum. Si militer in Societate à principio, qui in ea vota cedentia mittebant, non fiebant inhabiles, false extinxerantur ad Ecclesiæ, ad professionem emitendam in qua, cuncte religione, postea vero experimento comperitum est, expedire hanc inhabilitatem addere, aut declarare, præterquam respectu Carthusie, ut sic indemnitiati, tranquillitati, & conseruationi Societatis consuleretur, vt Pius IV. & Pius V. in sua bullæ statuerunt. Ita ergo, vel certe major ratione expediens fuit hanc inhabilitatem ad matrimonium addere, quia magis indecens est, à statu religioso ad matrimonium transtire, & maius scandalum generat, & facilius potest religiosorum animos perturbare. Denique cum vinculum hoc status religiosi sit quoddam matrimonium spirituale cum Christo, merito, dum in eo statu perfuerat quis ad matrimonium inferius inhabilitabatur.

Hic vero inquiet aliquis, an per illud Gregorij decretum, facti fini ipso iure inhabiles ad matrimonium scholares, quiriata vota in Societatem miserant. Nam cum ipi hoc non vocerint, neque tradidissent, quando approbati fuerint, nisi de novo consentirent, & vota sua in eo gradu rata haberent, non videbantur potuisse virtute foliis extirpacione legis inhabiles reddiri, præsentim, quia leges non respiciunt præterita, sed futura. Cap. 2. de constit. vnde (quidquid fit de postestate) de facto non videtur hoc decretum illas personas reddidisse inhabiles. Quod etiam confirmatur, quia lex iritans habet vim legis penalitatis, iuxta glossam in cap. de constit. de immunit. Ecclef. in 6. verbo Pro effus, de quo multa congerit Panormit. in cap. 2. de constit. numer. 5. & ibi additio eius, verb. retrahitio a fine. Viderique possunt alii apud Sancium lib. 3. de matrimonio disput. 4.º numer. 8. & in opere nocturno delib. lib. 5. cap. 19. Dicendum inhabilis effectum est: illud decretum statim habuisse effectum in omnibus personis Societatis, quod est certum, & ita ab omnibus intellectum. Et primis, quod ita fieri potuerit à Pontifice, pater, quia per illam legem non inhabilitatur persona ad aliquid præterrum per se (hoc enim sensu verum est statutum non respicere maxime præ-

Pontificis cunctis cunctis
Præterea sed ad matrimonium in futurum contrahendum: ergo ex hac parte optimè potuit hoc decreta comprehendere, non solum personas futuras in Societate, sed etiam existentes iam: nam constitutio in aliqua, vel pro aliqua communitate facta, non solum obligat, vel comprehendit personas futuras in tali communitate, sed etiam iam existentes in illa. Imò per se primò obligat præsentes, quatenus constituit actu hoc corpus: atq; hoc modo lex respectu personarum non solum respicit futuras, sed etiam præteritas, vel potius præsentes, licet per actum præteritum tali communitati vniuersitatem. Deinde nesciatione materie repugnat hoc decreta habuisse suam efficaciam circa personas, quæ iam voulent in Societate casitatem: quia Pontifex non solum potest adiungere hoc impedimentum voto in futurum emitendo: sed etiam iam emisse quatenus in præfensi moraliter durat, & fit. Quia non est maior ratio vniuersi, quam alterius. Neq; ad hunc effectum necessarius fuit confitens talium personarum: sed Pontifex ipse per efficaciam sue legis potuit talem inhabilitatem inducere, & subsequentes contractus irritare, quia per hoc decreta, nullam obligationem nouam ad aliquod opus consilij, talibus personis imposuit, neq; ad aliquem statum eos obligavit: iam enim ratione voti tenebantur non contrahere matrimonium, & in statu perfectionis perfeuerare: sed solum per eam legem cautum est, ne illi statui talis iniuria heret, & medium prudens adhibitus, quo illa obligatio melius impleretur: nihil ergo est in ea lege, quod excedat Pontificis potestatem, aut propter quod inferiorum consenserunt.

XII.
Instantia contra præsumptam re-fo-lationem adiutorum.
Dices, qui, priusquam Ecclesia inhabilitaret Sacerdotes ad matrimonium, erant in sacris ordinatis, non portuerunt per legem posterius latam inhabilitari, vt in superiori como terimus: ergo neque in præsenti. Respondeo ad antecedens dupliciter id potuisse contingere: primo quod illi sacerdotes nullum haberent votum simplex integræ castitatis; & sic dato antecedente, negatur consequentia: est enim ratio valde diversa: nam illi non poterant cogi ad vuendam casitatem *absolutè & simpliciter*: ergo nec poterat eis matrimonium prohiberi ipsi non libenter, quia hoc est opus consilij, sceluso voto: ergo multo minus poterant ad matrimonium inhabilitari, quia hoc plus est, quam prohiberi: in nostro autem casu supponitur iam votum & obligatio in personis. Dixi autem *abolutè & simpliciter*, quia si ad Ecclesiam bonum expediret, potuisset in eo casu Ecclesia illis clericis præcipere, vt vel ab ipsi Ordinum abstinerent, vel casitatem promitterent, & ita eo ipso quod ordine sacro vterentur, eos inhabiles ad matrimonium reddere: de quo citato dictum est. Alio modo poterat id contingere, scilicet, vt sacerdotes illi haberent votum simplex castitatis, quia Ecclesia nondum impedimentum hoc adiunxit, & tunc negatur antecedens: sic enim in eo etiam casu procedunt omnes rationes facta.

XIII.
Rejolutio litterarum quod se fa-cto compre-henderis ex ijsu Pontificis variis.
De potestate igitur nulla potest esse dubitandi ratio. Quod autem etiam de facto hoc sensu lata fuerit illa lex, patet primo ex serie, & contextu illius constitutionis. Nam prius exprefse loquitur tam de his, qui hæc vota in Societate emiserunt, quam qui in futurū emissent, & de viris; exprefse declarat *verò & proprie religiosos fuisse, & fore*: & de illis consequenter ait esse exemptos, ac sedi Apostolice immediatis subiectos, gaudereque priuilegiis Societatis, & fore apostatas, & excommunicatos à Societate fugiendo: ac tandem de illis ait, eos omnes ad contrahendam inhabiles facimus. Ergo euidenter loquitur etiam de his, qui iam erant in hoc gradu religiosorum Societatis constituti. Potestque hoc

confirmari à simili: quia quoties Ecclesia similia confirmat, impedimenta de novo imponit, omnes personas sur à simili. iam existentes, & capaces talis impedimenti comprehendit: vt lex Concil. Tridentin. de inhabilitate ad contrahendum clandestinè, omnes homines iam existentes, & antea habiles comprehendit. Et si Ecclesia nunc adderet quintum gradum consanguinitatis inter impedimenta irritantia, non solum futuros homines, sed etiam iam existentes, & in eo gradu constitutos inhabiles redideret: Sicut etiam è contrario, quando restrinxit gradus affinitatis, etiam iam natos, & in aliquo gradu existentes eo impedimento liberavit. Et per hæc satisfactum est ad rationes dubitandi in contrarium.

C A P V T II.

*Virum vota simplicia in Societate emissi-
dant preceps matrimonio-
rum ratiū.*

DE hoc articulo nihil expressè declaratum inuenitur in toto speciali iure Societatis, neque in *Sententia* constitutionibus, neque in bullis Apostolicis huic *querendam* religionis, & ideo res hæc aliquibus dubia visa est. affirmans. Neque defuerunt graues Doctores, tam eiusdem Societatis, quam externi, quibus visum fuerit hæc vota dirimere matrimonium ratam, eo ipso quod *Eorum pri-* constituent hominem verè religiosum; nam ha-*mum fun-* bent traditionem adiunctionem per se, & natura *dementum*; sua repugnantem traditioni, quæ in matrimonio fit: verè enim ac propriè constitutum hominem in statu perfectionis non minus quam vota: & professio facta in quacunque alia religione approbata: ergo habent eandem vim ad dissoluendum matrimonium ratum, prius contractum. Patet consequentia, quia vel matrimonium illud includit conditionem libertatis transiendi ad statum perfectionis religiosæ, & sic illa conditio impletur per hæc vota: vel supponit declarationem Ecclesiæ per traditionem, vel legem yniuersalem dantem hanc facultatem his coniugatis, & facient sub hac generali regula comprehendetur hic statutus cum sic verè religiosus, & perfectionis, & decreta quæ de hoc loquuntur, non aliud requirunt, nec professionem nominant, sed ingressum religionis, vt patet cap. expublico. cap. ex parte 2. de conuercion. coningatur.

Secundò videtur saltem hæc sententia nunc probanda, quando hæc vota reddunt personam inhabilem ad subsequens matrimonium ex *Secundum* constitutiōne Gregor. XIII. *Affidante Domine*: Nam hinc fieri videtur, vt habeant etiam ad dissoluendum præcedens matrimonium ratum, tum quia non est maior ratio de uno quam de alio, cum hæc inhabilitas requirat traditionem, & statum repugnantem matrimonio: tum etiam, quia iam in tali voto reperitur omnis solennitas, quæ in voto religionis desiderari potest, vt dissoluat matrimonium ratum iuxta doctrinam Concil. Trident. f. 24. can. 6. & antiquorum decretorum. Parerant etiamsi, quia in his votis, & est solennitas accidentalis per publicam emissionem, acceptationem, traditionem, & est solennitas substancialis, quæ (vt tom. super. diximus) consistit in virtute morali, seu legali, ad reddendam personam inhabilem ad matrimonium. Confirmatur primò, quia vota religionum militari, cum quibus disponentur non est, quoad *primo*, matrimonium contrahendum, vt vota militum S. Ioannis, eo ipso dirimunt matrimonium præcedens ratum iuxta veriorem, & magis receperam sententiam, vt eodem tomo visum est: ergo humiliiter, &c.

Secundo.

Confirmatur secundò, quia nihil est in instituto Societatis, quod huic effectui repugnet. Quia confirmationes non prohibent, quominus recipi possit, qui matrimonium contraxit, dummodo illud non consummaverit, ut per argumentum à contrario colligitur ex cap. Examin. §. 4. Iuxta quod intelligendum est quod i. part. constit. cap. 3. §. 6. ab solute dicitur, matrimonij vinculum esse impedimentum, &c. Nam ibi etiam declaratio aduerterit, si accedat consensus coniugis, & alia que Ecclesia requirit definire esse impedimentum, at in matrimonio non consummato, Ecclesia non requirit consensus coniugis: ergo ligatus vinculo matrimonij rati, potest in Societatem recipi: ergo vinculum illud potest dissoluī per vota acceptata in hac religione. Alioqui maneret aliquis verē religiosus, & adhuc ligatus vinculo matrimonij rati, inuita coniuge: quod & repugnat statui religionis, & alteri coniugi esset onerosum, vel posset suum ius exigere, essetque illi reddendum. Tertiò confirmatur ex Bulla 3. Pij V. anno 1571. vbi concedit omnibus religiosis Societatis, etiam scholaribus, ut omnes dispositiones in favorem aliorum regularium factae in eis locum habeant. Sed quod votum castitatis dirimat matrimonium prius contractum, & tantum ratum, est quidam dispositio iuri maxime favorabilis religioni, ut ab illa non arceantur, qui solo matrimonio rato ligati sunt: & ipsi religiosi ut ad altiorum statutum ascendere possint: ergo.

III.

Semelita au-
toris negans
Et prior,
quā tradidit
etiam Vaz
Quis 12. d.
165. cap. 10.
Sanchez 12.
tempore ma-
tritudo 18
num. 6
Notatio ad
probationem
de duplicitate
tempore so-
cietas an-
ze, Et pof-
Greg. XIII.

recipitur, mihiq[ue] semper prior, ac securior visa est. Ut autem cam cōfirmeamus, distinguamus duos status, seu duo tempora, qua huiusmodi vota habuerunt. Vnum est, quando non reddebat votum in habilem ad subsequens matrimonium quod durauit usque ad annum 1584. in quo Gregor. XIII. prædictam constitutionem edidit. Aliud est tempus in quo iam hec vota habent hanc vim à tempore prædictæ constitutionis. In utroque autem tempore, ac tempore constituebant hominem verē ac propriè religiosum, seu in statu religionis: quia non solum de hoc præsenti statu id declarauit prædictus Pontifex in illa constitutione: sed de priori id etiam declarauerat anno 82. in Bulla, quæ incipit, *Quantofructuosis*. In qua non concessit hoc priuilegium his votis, ut quidā falso calumniantur, quos iam lib. præcedent. cap. 3. num. 3. refellimus, sed declarauit Pontificia authoritate illa vota sic emissa, recepta, & approbata, ut antea erant à summis Pontificibus, ex h[ab]ere vim ad constitendum verū religionis statum, ac personam verē, ac propriè religiosam, ut latius eo loco declaratum est: in altera ergo constitutione posteriori, solum addit Gregorius prædictum effectum, quem non esse de substantia statutis religiosi, ibidem etiam est ostensum.

IV.

Probatur
sam primò
fementia de
tempore
prior.

Secundo.

Quod ergo ad primum tempus attinet, facile ex superioris dictis ostendi potest, tunc hæc vota non habuisse vim ad præstandum hunc effectum. Primum, quia tom. superiore ostensum est nunquam in Ecclesia visum esse, ut votum castitatis adiumentum alicui viuendi modo, aut statui, dirimat matrimonium factum, & nō impedit, ac irriter contrahendum: & ibi etiam probatum est, licet de absoluta potestate Pontificia fortasse hoc fieri posset, non expedire illo modo id fieri, sed illo tempore hec vota non irritabant matrimonium contrahendum: ergo multo minus poterant soluere iam contractum. Secundò quia hic effectus non sequitur ex sola rei natura ex voto aliquo, vel ex subsequente promissione, aut quoquis humano contractu priuata auctoritate facto. Nec etiam iure diuino positivo adiunctus est hic effectus alicui voto, aut statui religioso, sed necessaria est Ecclesiæ authoritas, per

quam virtus ad hunc effectum tribuatur, ut ibi hæc vota ab Ecclesia recepta, & approbata ad hunc effectum ergo. Probatur minor. quia vel approbatio fuisse specialis per aliquod ius proprium ipsius Societatis à Pontifice probatum, & hoc non, quia nec in prioribus Bullis Pontificis, nec in confirmationibus Societatis illa est mentio talis effectus. Vel effectus generalis approbatio per decreta iuri communis: & hoc etiam dici non potest, quia ius commune solum votis solenibus emissis in professo religionis, concedit hunc effectum, ut patet ex Conc. Trident. sess. 24. can. 6. vbi de solenni professione hoc definiti tacticè ita explicat iura antiqua, & significat non aliter solui. Item ex c. rit. c. 27. b. & cap. ex parte. de conuers. conjug. & Extravag. vniue. de voto. Ioan. XXII. In ipsi autem Bullis, & constitutionib. declaratum est, hæc vota non esse solennia, neque actum illum, in quo emituntur, & recipiuntur, esse professionem religionis, de qua iura communia loquuntur. Nam Gregoriam XIIII. supra declarat fine tali professione heretique verum religiosum, per talia vota: ergo eo declaratum erat, ex vi iuri communis non habere predicta vota illum effectum.

Et confirmatur, quia hanc solam ob causam factis tunc declaratum consenserunt illa vota non irritare matrimonium subsequens, quia declarabant illa vota esse simplicia, & in iure votum, quod dimittit subsequens matrimonium, soleme dicitur, cap. vnicō de voto, in 6. Et quod attinet ad votum religionis, solum illud tale censetur, quod in professione sit; ergo eadem ratione declaratum fuisse censendum est, illa vota Societatis non diremisse matrimonium prius factum. Quod enim quidam dicunt, hunc effectum non esse concessum professioni propriè sumptæ, aut voto solenni, sed statui religionis, & voto cuiuscunque sufficiente ad conditendum talem statutum: nullo sufficiunt fundamento magis ostendit potest de præterito, quam de futuro matrimonio. Tertiò tandem probatur, quia consuetudo est optima legum interpres in illo verò tempore nunquam illa vota recepta sunt, vel sufficientia ad dirimendum matrimonium: neque communi confuetudine, aut affirmacione aliud factum est inquit, aut declaratum, ut confarre communi præxi huius religionis; ergo signum est talia vota non habuisse hunc effectum.

Ex his facili est gradum, facere ad posterius, ea praesens tempus, & de illo idem ostendere hoc entymemate, quia per confirmationem prædictam Gregor. XIII. nihil circa hoc punctum innovatum est: ergo in eodem statu permanet, in quo antea erat. Antecedens pater ex verbis eiusdem confirmationis: *Nec ante hucusmodi disputationem, & à Societate, ad contrahendum i[n]habiles, ac contractus huiusmodi illi, & ritus esse prout irratis facimus, & annulamus. Ex quibus verbis constat, Pontificem solum addidisse his votis nouum impedimentum, irritans matrimonium postea subsequitur, de precedentibus vero nullam fecisse mentionem. Quod vero unum sub altero non comprehendatur, nec ex illo consequatur, ostenderetur probando similis consequentiam facit entymematis.* Illa vero probat primò ex dicta Extrauag. de voto Ioan. XXII. vbi similis argumentum probat, votum sacri Ordinis non dirimere matrimonium ratum prius contractum, quia fidei alienum ius solum disponit, ut dirimat contrahendum, & de contracto nihil loquitur. Recepit ergo nos in presenti colligimus, est enim eadem forma argumentandi, & omnino eadem ratio: videlicet, plus esse dirimere factum, quam impedit faciendum; nulloque modo in hoc posteriori illud prius conti-

Infringit
votum
sunt.

teri. Neque obstat, si quis objiciat, quia optimè interfertur: dirimit contractum: ergo impedit contrahendum: ita etiam è contrario sequetur, dirimit contrahendum; ergo & contractum. Negatur enim consequitio, quia prior illatio est à maiori ad minus; quia difficultas est solvere ligatum, quām impedire ne ligetur, turpissime ejicitur, quām non admittitur hostes. Alia vero illatio non est formalis, solumque in terminis convertibilis. locum habet.

Addo etiam, priorem illationem non esse per locum intrinsecum, sicut de facto credamus esse bonam secundum Ecclesie morem rationi consentaneam posterior neutrō modo valida est.

Vnde argumentor secundū, quia multa alia sunt impedimenta irritantia matrimonium contrahendum quæ non dirimunt contractum: ergo licet hoc nouum impedimentum in Societate potius fuerit, respectu futuri temporis, seu matrimonij, non sequitur dirimere præteritum. Antecedens patet, quia aliquando hoc impedimentum ponitur in favore prioris matrimonij, vel in penam delicti uxoricidij, vel machinationis alterius coniugii: interdum ponitur ob decentiam, ut impedimentum cōsanguinitatis, vel affinitatis interdum ob alias causas, quæ non possunt accommodari, vel non ita accommodantur præterito actu sicut futuro. Consequientia verò probatur, quia ab his que non solum diffimilia sunt, sed etiam separabili, non recte fit illatio. Maximè cùm posset intercedere ratio longè dauerit, sicut in voto continentia sacri ordinis videtur licet. In eo enim potius est impedimentum dirimens subfrequens matrimonium, ut muniat, & conferuat votum illud, & decentiam illius status; quod propterea non oportuit extendi ad præcedens matrimonium; quia cùm non supponatur, aut ordo collatus, aut votum factum, satis vitatur indecentia prohibendo, ne post matrimonium ratum, etiam non consummatum aliquis ordinari possit, sine consensu vxoris, & illa similis votante, iuxta Ecclesiasticas leges; nam quod aliquando possit quis contrahanc legem Ecclesiasticam, indebet ordinari, & in matrimonio manere ordinatus, & obnoxius debito coniugal redendo, est rurum & accidentarium incommode, propter quod vitandum non fuit necessarium: vel vniuersalem facultatem dare sic recipiendi ordines, vel permittere ut per ilam susceptionem, eti⁹ indebitam, matrimonium factum solueretur; Nam alijs modis potuit Ecclesia illi malo prouidere, sicut & prouidit. Sic ergo in præsenti loco impedimentum positum est, qualis in monumentum, & custodiā votorum Societatis, & ut ille status semel assumptus non posset facile labefactari, aut violari: at citra matrimonium prius factum hæc ratio non habet locum, nec noua aliqua que mouerit Pontificem ad prius ius immutandum, sicut multa graves mouerant ad immutandum pro matrimonio futuro, ut capite prædicti n. 9. vidimus.

Vnde argumentor tertius, quia per nouum ius ab antiquo non discedimus, nisi quatenus in novo expressum est, ut sumitur ex leg. præcipimus. Cod de appellat, præsertim in materia odiola, qualis de se est omnis lex irritans, vel annullans contractum, alioqui natura sua validum: & tunc maximè quando in ampliatione, seu extensione similitudo rationis non est omnino eadem, sed hæc omnia in præsenti concurrunt. Nam quod vota simplicia dissoluant matrimonium, vel dirimant contrahendum, nouum ius est, corrigens quoad hanc partem iura antiqua, ut ex superiori tom. de voto simplici castitatis satis constat, estque hæc materia de se odiola; nam licet videatur favorabilis alicui statui religioso, tamen est de se in præiudicium tertij, scilicet vxoris quæ per matrimonium ius acquisiuit,

& aliquo modo derogat ipsi matrimonio. Et propterea favor religionis per tale ius int̄ius sufficienter obtinetur per impedimentū futuri matrimonij, vt in argumentorum solutione explicabimus, ergo cùm nouum ius aliud non exprimat, extendendum non est.

Ad primū ergo fundamentum contraria o-
pinionis, negatur consequentia, quia status perfe-
ctionis, vt sic, non dissoluit matrimonium ratum:
Ad primū
fundamen-
tum in n. 2.
Episcopi enim status perfectior est, & non dissol-
vit, quia nullū iure id caustum est, vt in prædīcta Extrauaug. dicitur, & in tomo super. est disputa-
tum. Vnde ad probationem negatur vtraque pars
assumpta: quia reuera in contractu matrimonij
nulla talis includitur conditio; nec etiam est vlla
lex Ecclesiastica, qua virtutem hanc tribuat quibus-
cumque votis, quæ sint substantia religiosi statutus,
sed votis tantum solennib. ex vera, & propria
professione religionis, ut declaratum est. Neque
obstat, quod in citatis iuribus non sit expresa mē-
tio professio, aut viss solennis, sub his vocibus, sed
sub nomine ingressus religionis: nam iure communi
hæc equipollent, & ita pro eodem sumuntur in
iure, ut omnes interpres docent, & sumuntur ex alijs iuribus dicentibus, religiosum fieri professione,
qua supra retulimus, & Concil. Trident. satis signi-
ficauit; & colligi etiam potest ex Extrauaug. Ioan.
XII. de voto. ibi, Et eius regnam exprefse, vel caru-
profiteri. Etenim, Ad ing. effusum huiusmodi, &c. Deniq;
si argumentum illud efficeret alicuius momenti,
probaret etiam, hæc vota ex vi iuris communis, sine
constitutione Gregorij impedit futurum matrimo-
nium, irritandis illud, quod afferendum non
est, ut ex cap. præced. patet. Et sequela valet:
nam idem omnino argumentum de illo fieri po-
test, quod ibidem præced. cap. fecimus, & similiter
solulimus.

Ad secundū fundamentum negatur, aliquid
est circa hoc innouatum per constitutionem Gre-
gor. XII. negatur etiam esse eandem rationem de
impedimento futuri, & dissolutione facti matri-
monij. Denique negatur hæc vota nunchabere so-
lennitatem in iure requisitum, quia in illam con-
stitutione semper cauetur hæc vota manere sim-
plicia, & in eorum emissione, & receptione non
fieri veram professionem. Quid autem his votis
debet ad absolutam solennitatem, iam supra declaratum est, neque enim deest extrinseca, seu acciden-
tialis solennitas, nec vis impediendi subsequens
matrimonium, sed deest absoluta perpetuitas, quæ
ex vtraque parte religionis, scilicet, & religiosi na-
scitur. Et hoc confert multum ad præsentem effe-
ctum: quia, ut supra dicebam, absurdum esset, vt li-
beraretur quis a vinculo matrimonij per transi-
tum ad religionem, à qua posset superioris auctorita-
te propter frequentes, & ordinarias causas, liber-
dimitti. Et propter hanc rationem non esse simile, Ad primū
militibus S. Iohannis; illi enim verè profitentur, vo-
tumque solenne emittunt, à quo liberari non pos-
sunt, nisi in casu raro, autoritate, aut dispensatione
Summi Pontificis.

Ad secundū etiam confirmationem ex eodem
principio respondendum est, multa esse in Societatis
instituto, quæ huic effectui repugnant. Pri-
mum quod in illo sepius declaratur, hæc vota es-
se simplicia. Deinde quod nulla sit eius mentio in
Bullis Pontificis, aut confirmationibus. Denique
quod vota non habent eam absolutam perpetui-
tatem in vtroque capite, quæ ad hunc effectum se-
cundum morem Ecclesia, necessaria est. An verò Dubii inci-
dens reso-
lutio bipar-
vinculum matrimonij rati, sit impedimentum ef-
ficiens, & impediens receptionem alicuius in hac tua.
religione inuita coniuge, in dubium verti potest,

pro-

454 propter ea quæ in illa confirmatione tanguntur. Mihī tamen probabilis videtur absolute non esse impedimentum: oportere autem ut Societas in aliquo iure suo dispensare velit. Declaratur utraque pars ex ratione facta: non enim potest ille, qui matrimonij rati vinculo ligatus est, assumere statum postulantem colibatum, nisi talis sit ille status, qui dirimatur matrimonium ratum, ut ostensum est; ergo nemo potest in Societate recipi ad illum statum profidendum, dicto vinculo matrimonij ligatus, non obtento prius consensu vxoris, & seruatis alijs circumstantijs circa illam, quas iura requirunt. Unde cum ordinario iure Societatis nemo recipiatur ad probationem eius, nisi in ordine ad hunc statum prius profidendum, multoque tempore permanendum, prius quam ad solemnem professionem perueniat, fit, ut seruato eodem iure, nemo possit recipi cum praedicto impedimento. Major reliqua enim sunt clara) patet, tum exemplo: ob hanc enim causam non potest quis, cum eo impedimento sacram ordinem recipere: & si de facto ordinetur, licet ordo teneat propter efficaciam sacramenti, suspensus tamen, & irregularis manet, & ad consummandum matrimonium compellitur, si vxor nolit cedere iuri suo, neq; ipse religionem ingredi. Tum etiam ratione, quia gratis iniuria fieret mulieri: compelleretur enim multo tempore colibem manere, non sine periculo: aut ingredi religionem: vel alio modo castitatem profiteri.

XII. Declaratur pars posterior.

Duo loca ex iure Societatis in eadem 2. confirmata, allata consultantur.

XIII. Vxorius ingredens Societatem uno tantum anno probandi debet.

Huius affectus rati.

Confirmatur. Quæ omnia vsu etiam ipso confirmantur, quo iura

liberum est Societati immediatè post probationē nouitatus aliquem ad solemnem professionem admittere; ergo, si velit aliquem recipere, quasi sub pacto, & obligatione vel recipiendi illum ad professionem solemnem statim post probationem, si in ea recte se gesserit, vel dimitteri statim liberum, nihil impedit, quomodo possit illum recipere, licet matrimonij rati vinculo ligatus sit. Quia tunc cessat ratio facta, & nulla ex parte fit iniuria vxori, nec religione, cum ad hunc modum recipiendi sit in ea potestas, & propter alias graues causas fieri soleat. Et fortasse hoc significatum est in illis duobus locis in ipsa 2. confirmatione citatis, quæ hoc modo videntur concilianda; nam absolute loquendo solum matrimonium consummatum est impedimentum cum quo nemo recipi possit inuita conjugie vello modo, nec interueniente dispensatione ipsius Societatis. Et ideo priori loco examinatis, consummatum matrimonij mentio facta est. Quia verò matrimonium ratum aliquo modo impedit seruato iure ordinario, ideo fortè ad hoc insinuandum in 2.p. constitut. absolute matrimonium positum est.

Addo verò insuper, ut hoc posterius magis constet, quia singulare est in Societate, ut tempus nouitatus per biennum duret, ideo non solum videri in hoc negotio necessariam dispensationem recipiendi aliquem ad professionem solemnem, immediatè post biennum (licet non tam dispensatio, quā rarus vsus ordinarij juris appellari possit) sed etiam immediatè post primum probationis annum completerum. Nam ut amplius expectetur, ne vxori petenti ius suum statim reddatur, necessarius est confensus eius, nec potest inuita cogi per integrum annum expectare. Ratio est, quia communī Ecclesiastico iure, ac costitutiōne, vxor non potest compelli ad expectandum nisi per annum post receptionem habitus, quæ etiam non potest ultra duos menses differri: ergo propter specialem Societatis modum circa probationem nouitiorum, non potest vxor in vita cogi ad expectandum: neceſſe est ergo, ut vel ipsa consentiat, vel Societas in eo tempore dispense, quod ex iusta etiā causa facere potest.

recte interpretamur; nam propter hæc incommoda vitanda, & quia dispensatio in tempore biennij ante est, & vix semel, aut iterum concessa, ideo vsu semper seruatum est, vt nemo ligatus vinculo matrimonij rati in Societatem recipiat, intellectum enim, vt credo, est, vinculum illud non posse dissoluī absq; professione, & aliqui cautum est, ne professio ante tempus præscriptum detur, nisi ex gravius causis, quæ ad huiusmodi receptionem raro aut nunquam occurunt.

Ad tertiam confirmationem, si illatio bona est, etiam probaret à tempore Pij V. hec vora redditus inhabiles personas ad matrimonium, atq; irrasse subsequutum; quia haec etiam est dispositio iuri communis favorabilis religioni, & ipsi religiosis, vt in suo statu magis quieti sint. Constat autem hoc non esse verum, nec sequi: ergo nec primum. Negatur ergo consequentia; tum quia Pius V. non loquitur de conditionibus annexis ipsiis voris, sed de privilegijs, & gratijs concessis ipsiis personis, tum etiam, quia non agit de dispositionib. iuri communis, quæ aliena sunt vel repugnant speciali iuri, & institutione approbatæ in Societate, sed de illis, quæ religioso statui communes sunt.

C A P V T III.

Quibus mediis invenit Societas subditos ad votum castitatis seruandum.

Nec de obligatione agimus, nec de vsu. Nam de priori iam in lib. I. cap. 3. dictum est, esse maximum quām esse potest, tam intensius, quā extensius: & ideo quoad hanc partem nullam declarationem requirit, vt dixit B.P. Ignat. 6.p. Constitut. cap. I. §. 1. statim citando. Posterior autem non ad ius, sed ad factum pertinet, quod hic referre nec nostri instituti est, neque ad doctrinam tradendam est necessarium, sed inuigilandum semper, ne religionis splendor hac in parte obnubiletur. Solum ergo explicanda est prouidentia, & perfectio Societatis quoad hanc partem. Duo autem in hoc scriptari possunt, scilicet finis, & media. De fine sufficiunt verba eiusdem B.P. Ignatij loco citato. Quæ ad votum castitatis pertinent, interpretatione non indigent, sicut constet, quām sit perfecti observanda, nempe intendit angelicam p. i. statim imitari, & corporis, & mensis nostra maiestas. Quæ verba iam dicta in lib. cap. 3. nu. 4. artigo & exemplis antiquorum Patrum. Intenditur ergo, ut sicut in hac parte desiderari, & ordinaria lege comparari possit. De mediis etiam aliquid, citato cap. 3. artigo. tamen ad maius doctrinæ complementum, & vt observationes nominullas Societatis obiter explicitamus, aliqua in particulari addemus.

Primum ergo, ac præcipuum medium est fruili quens oratio, & spiritualium rerum meditatio, nam illa maximè necessaria est ad diuinam gratiam obtinendam, fine qua votum hoc seruari non potest, iuxta illud Sapient. 8. Si cui quoniam alter non posset esse ius effi hoc donum. Hæc verò valde utilis est ad Deitatem, & amorem in animo generandum, quorum præsidio maximè seruatur castitas, & vita illi contraria vincuntur. Quantum autem & quale sit spirituale hoc exercitium in Societate, in superioribus usum est, lib. I. cap. 3. à num. 8. cum de perfectione instituti ageremus, & lib. 9. cap. 7. aliquid attingemus, ac videri potest Basilius, de Constitut. monast. cap. 2. de efficacia orationis ad hunc effatum.

Secun-

III.
Secundum
manuscrip-
tum S. Con-
fessionis

Secundum medium est, ut inferiores a suis superiорibus iumentur, ad superandas difficultates omnes, & pericula, que circa huius voti observationem occurere solent. Nam post diuinum a diutorium, nullum utilius, & efficacius inueniri potest. Imo, quia Deus vult homines hominibus subiici propter eum, ideo sepe per hoc medium suum praeberet peculiare auxilium, quod fortasse non concederet, si hoc contemneretur. Duobus autem modis potest Prelatus in hoc opere subditum iuuare. Primo sua vigilantia, ac prouidentia, quam ratione sui officij adhibere tenetur. Vix autem potest efficaciter, & siuiter hoc praeferre, nisi vniuersitatiq; indigentia & difficultates, seu tentationes perfectas habeat. Quam cognitionem vix, aut nullo modo assequi poterit, nisi ab ipsomet subdito sincerè, ac pure appetientur, & ideo monentur religiosi Societatis, ut superioribus suis nihil in hoc genere occulentes, sed tentationes omnes, ac pericula manifestent, ut ab eis possint iuuari, vt patet in Exam. 4. §. 34. & 3. p. c. I. §. 12. vbi declaratur satis esse si hęc notitia detur, vel superiori, vel confessario, vel alteri cui specialis cura circa spiritualem profectum religiosorum demandata sit.

IV.
Modus hic
encontra-
tur in S. Con-
fessionib.

Habitu-
rum. 2. Bibl.
fanctor.

Alter mo-
dus.

V.
Tertium me-
diuum ex D.
Thoma, cor-
pus mace-
ratu[m] per ab-
suntiam.

motuum maximè moderantur, & ideo diminutio quantitatis cibi, & porus maximè iuuat ad castitatis obseruantiam, quanvis etiam ciborum delectus, seu qualitas iuuare multum poscit. Propter quod dixit Basilius, i. de institutione Monach. Calitatem perfectam includere omnem temperantiam, & modeliam. Quanta verò moderatio in hoc genere in Societe seruetur, considerata ratione instituti, & laboribus eius, satis in superioribus lib. i. indicatum est.

Quanvis autem inter tria media corporalia, quia D. Thom. attigit, corporis laborera ultimo loco posuerit; tamen & ad prescribendum debitum modum, ac conuenientem gradum in primo me-
diū, ac abstinentia cibi & porus, eius consideratio niens o-
multum necessaria est; & per se etiam multum con-
fert ad castitatis hostes superandos, non solum, quia corpus extenuat, & affigit; sed etiam, quia otium excludit, quod maximè sole perfectioni ca-
stitatis aduersari. Propter quod dixisse videtur In-
nocent. III. Otoſitas, & volupias anima sunt hostis anti-
qui ad miseras animas capitandas. Vbi glossa adducit illud Ouidij,

Otoſiſ ſi tollas, periere Cupidinis arciſ.

Quod varijs exemplis confirmat author ferm. 17. ad fratres in eremo, vbi inter alia inquit. Quid ergo in Eremo. ducis oꝝ frater, quid otoſiſ facere potes, nisi opera carnis. Hinc etiam est illud Hieronymi celebre confilium in epistol. 4. ad Ruficum, quod etiam refertur in cap. in quaſum de consecrat. d. 5. Facito aliq[ua]d operis, vt ſemper te diabolus inueniat occupatum. Hoc ergo confilium summa cum diligentia feruari voluit Beatus P. noſter Ignatius, dicens in 3. p. Constitut. cap. 1. §. 6. Omnis quan[do] corpore beatus es, in ſpirituāliuſ, re lexe-
rioribus rebus, habeant in quo occupentur: & qui officium, re ministerium certum habent, vt de auxilio prouidendum eſt, ſi eſt neſſarium, ita cum vacan[ti]a alii rebus occu-
pi debent, ne otium malorum omnium origo, quod ad eus fieri poſſit doministra locum habet. Quod etiam repetit p. 4. cap. 10. §. 6. Et videntur illa verba feri defumpta ex regula S. Benedicti cap. 48. Et familia leguntur in regula S. Francisci cap. 5. Quanvis autem confilium hoc ad vincenda omnia vita necessarium fit, vt per ſe conſtat, & dicti Patres ſignificant, & prosequitur Cafſia. li. 10. de institutis renuntiantium, per totum. Et Basilius homil. 7. hexaemer. Specialiter tamen ad castitatem feruandam conſert, vt latè prosequitur Bonaventura li. de reformatione mentis c. 13. & lib. de ſeptem itineribus aeternitatis, iti-
nere 7. d. 2.

Vida Ifidoris
lib. 3. de ſummo
bene
6. 20.

Ad hoc etiam remedium ſpectat, quod Basilius ſuprā attigit de modeſtia, que in ſenſum obſer-
uantia, & custodia maximè cernitur, quia nihil magis neceſſarium eſt potest ad caſtitatis purita-
tem feruandam, iuxta illud Iob. 31. Peppiſ ſedus canis ex
cum oculis meis, vt ne cogitarem quidem de viuione, fer-
vandi ergo ſunt ſenſus ne cogitare, quæ radix ma-
lorum omnium eſt, infiugat, vt latè ibi prosequi-
tur Gregor. lib. 21. moral. cap. 1. vide Eſaiam Abba-
tem Orat. 27. ad fratres cap. 15. Attende (inquit) ibi
diligenter, vt quemadmodum à libidine temperas, ſic etiam
oculorum, & auris cibis ac cupiditatē. Et familia vi-
deri poſſunt in Ifidoro lib. 2. de ſummo bono ca. 39.
Si ut quidam (inquit) ſapientia prima fornicationis te-
le ſunt oculorum, ſecunda verborum: ſed qui non captur
oculis, potest verbis reſiſtere. Vide plures Auguſt. &
alios apud Gratianum 32. quaff. 5. & rurſus Auguſt.
in ſua regula cap. 21. & in Psalm. 143. Benediſtū Domi-
nus Deus meus qui dolet manus meas ad priuilegium, &c. Ob
hanc ergo cauſam hoc etiam medium maximè in
Societe commendatur & obferuatur. Vnde in 3.
p. Conf. cap. 1. §. 4. Omnes diligenter in eueni (dicitur)
portas ſenſum ſtorum oculo, ut pra. p. e. aurum, & lingua
ab omni inſeruatur, oneſiſtare, &c. Eteni particulari ad mode-

modestiam seruandam speciales regulas de modestia B.P. Ignatius reliquit. Quo etiam spectat regula 12. ex communib[us] quæ decentem in cubando modum prescribit.

VIII.

*Quaatum
medium vi-
tare collo-
qui etiam
scripto cum
famnis.*

*Vide Corisla-
num in regu-
la 5. Augst.
Commo 29.
& Iohannam
Trullo lib. 4
cap. 11.*

*Ad hoc me-
diū spādat
re famna
domum so-
cietatis in-
trent.*

IX.

*Quinam
medium enī
tela familia
ritatis, hu-
manaque
amicitia in-
ter religiosi
societatis
maxime in-
uenies.*

Quartum medium est vitare confortia, sive colloquia foeminarum, tam in presentia per colloquia, quam in absentia per litteras. De quo medio scripsit Bafilius in Conf. monast. cap. 4. *Fugienda inpro-
mis sunt nobis cum mulieribus congettione, & colloquio-
ne, &c.* Quem imitatus B. Ignatius in regulis superiorum admonet, ut mulieres intulere, aut ad eas scribere, nisi in necessitate, aut cum spe magni fructus, & nisi viris valde probatis, aut prudentibus, non permittant. Et in regulis sacerdotum grauissime admonentur, cum necesse fuerit foeminarum confessiones audire, aut per aliud necessarium pietatis opus foeminas inuisere quoad fieri possit in loco omnibus parente vbi ab alijs videri possint, & saltem proprium solum presentem habeant, quauis ea quæ secreta esse oportet audire non debet, & negotiorum breuerit expediant. Quæ regula ut exactè custodiatur prouisum est in ordinationibus contraxis cap. 1. num. 9. & in instructione pro confessariis cap. 2. & per se prudentissima statim apparet, & antiquis Patribus, & Conciliis est consentanea, vt videre licet apud Gratian. 81. d. cap. volumus. cum sequentibus. Et ex Concil. III. Carthag. cap. 25. Concil. Africano cap. 5. & Concil. Matiscon. I. cap. 3. & ex Clemente I. Epist. 1. vbi præcipit, ut nullus clericus, vel monachus solus ad foeminas accedat, vel cum eis loquatur. Cuius egregium Augustini exemplum sumitur ex Possidonio in vita eius cap. 6. Eiusdem que ex parte meminit Gregor. lib. 7. epist. 39. & referrur in cap. liguri. 81. d. Denique D. Hieron. in regula Monachorum ad Eustochium (quam aliquip illius esse non negant, & omnes ex illius sententijs collectam esse sententur) c. 4. *Matri (inquit) ita vide ne per illam alias videre cogaris.* Et inquit: *Volo ego te propter has causas non habitare cum matre: & alia quæ optimè prosequitur, specialiter vero addit inferioris, Crebra munifica, & dulces literulas amor non habet.* Quod sumptum videtur ex epistola 2. ad Nepotianum. Quod etiam prospiciens B. P. N. Ignatius, statuit ut litera foeminarum, quoad fieri possit, caueantur, & in uniuersum ne litera fine facultate superiorismittantur, aut recipiantur, de qua regula inferioris circa votum paupertatis dicemus. Denique hoc etiam spectat, quod foeminae Collegia, aut domus Societatis ingredi permitti non debent, ut facturit 3. p. Constitut. cap. 14. & in propriis superiorum regulis, quod quam fit contentaneum antiquis & nouis Ecclesiæ decretis, ex tractatis in tom. superiori de religione in communi satis constat.

Quinto, ad hæc media pertinet, ut omnis nimia familiaritas, & singularis, ac humana amicitia, inter iuuenes præserim, caueatur. Quod in Societate summe diligentia obseruandum esse docuit Bafilius in Asceticis serm. 1. de abdicatione rerum, post mediu. Iunius (inquit) siue ait, siue animo fueris aquilum iuuentum confundendum defugio, ab illisque et non suis, atque ab ardentiissima flamma contine. quod optimè, & descendens ad omnia particularia prosequitur, ac tandem concludit. *Credembi, quoniam f' atern' tibi, & ex nimo recessu loquer. Et sermon. 1. de Institut. Monachorum circa finem. Paro (inquit) huiusmodi contubernio, ne uitium patiatur charitatis lex aliquas coi' seorsum aut amicitias, aut sodalitates.* Quod serm. 2. iterum repetit, & in regul. 34. ex futhoribus, amorem hunc vitiouis vocat, & vitium maximè infame. Adenique in Conf. Monach. cap. 30. *Charitatem (inquit) habere inter se mutuam fratres debent, non ita tamen, ut duo, tres, & ceteris inter se, sodalitatem coeant: quandoquidem hoc non charitas est, sed sedatio, & diuiso: & eorum, qui scie-*

cent, improbitatis indicium.

Ad huiusc ergo humanas familiaritates vitandas, præter actualē superiorum vigiliantiam sunt in Societate regula, quæ continuè, ac veluti habitualiter illas impedit; cuiusmodi est regula 33. inter communes de aperta cubiculi ianua, dum virus in alterius cubiculum ad colloquendum etiam de lectione superioris intrat, & 34. de non se tangendo, etiam per iocum.

Vltimò inter omnia media, quæ speciat adopus, ut sic dicam, operariis, effusacissima etiam sunt, quæ virtutem habent ex opere operato; quæ maxime sunt Sacramentum confessionis, & Eucharistie, quæ licet ad omnem gratiam, & virtutem conferant, specialiter tamen ad castitatis obseruantiam conferre. confessio quidem, præter Sacramentalem, & internam gratiam, proper consilium, & auxilium Confessoris, qui si suu muner bene utatur, & peccatum non oblitus, credendum est, Deum speciali auxilio dirigere, & illuminare, ut peccantem in difficultatib. circa observationem castitatis occurrentibus superandis adiuvet. Eucharistia vero, quia proprium eius est proper misericordiam Christi carnem, & sanguinem virgines germinare, ut dicitur Zachar. 9. & expomibi Hieronymus, & Pafchias lib. de corpore & sanguine Domini cap. 21. Et Laurent. Iustini lib. de disciplina Monast. cap. 19. huic Sacramentum specialiter tribuit somnis mitigationem. Et plures alios retuli in 3. tom. 3. p. dispu. 63. fect. 10. dispu. 64. fect. 1. Proper quod dixit Bernard. serm. de cena Domini. *Qui poterit tam s[ecundu]m os motu s[ecundu]m frangere? quis prout u[er]o u[er]o h[ab]et s[ecundu]m s[ecundu]m seruere queri? Confidite, quis in hoc grata subu[er]ta, & resu[er]ta, sacri Dominis Corporis, & sanguinis prestiti sustinuitur habetis. Duo enim illud sacramenta operari in nobis, ut videlicet ministrantur in ministris, & in operariis tollat omnino consensum.* His igitur remedius etiam virtutem Societas, præ frequentem vsum horum Sacramentorum, ut constat ex 3. p. Confit. cap. 8. p. & in superiorib. lib. 1. cap. 3. num. 4. tacitum est, & explicatum quanta diligentia adhibeat, ut haec frequenter non minuat, sed augeat potius reverentia, & fructum horum Sacramentorum. Atquea quidem existimo tantam animorum puritatem, & castitatem, quantum per Dei gratiam in scholaribus, & operariis Societatis manifestissimum indicis cognosci potest, huic potissimum Sacramentum scribendam esse, quamvis alia etiam remedia, & multum iuuent, & necessaria sint.

C A P V T IV.

*Virum votum paupertatis religiose schola-
rium Societatis eos reddit in capa-
ces dominij.*

Q Vanus hoc loco tractemus de gradu schola-
rium, dicemus nihilominus consequentes, omnia quæ circa hoc votum toti Societati communia sunt: nam secluso uno effectu peculiari, quem votu paupertatis, & in obligatione, idem panis, pertatis votum commune est omnibus. Et quamus in quibusdam sit sollempne, & in alijs simplex, hoc lo-
vel absoluta traditione, qua in superioribus votis toto ferè lib. 3. satis explicata est, neque hic habet speciali voto, quasi reflexo, quod profici faciunt de paupertatis, nam de hoc infra lib. 6. cap. 6. dicemus. simul cum alijs votis professorum: agimus ergo hic folium de directo paupertatis voto, de quo primo videbimus, quos effectus habeant in personis societatis;

tatis; deinde de materia eius, & quantum in singulis seu principiis partibus eius obliget. Porrò autem materia tota, & obligatio voti paupertatis reducitur ad duo capita, scilicet, dominium sub quo comprehenditur omne ius proprium, & vsuum; & ideo dicimus prius de priori capite, quod nomine etiam proprietatis significari solet, postea de vsu. Circa dominum unum autem nihil est quod dicamus de gradu professorum, quia illi omnino sunt incapaces dominij; idemque est de coadiutoribus formatis, qui quoad hoc & quiparantur professis, & utrueque eisdem obligationibus tenentur in hac parte, & per eadem iura regulandi sunt, quibus alii religiosi profesi aliarum religionum, exceptis his quae infra dicemus capite 6. & 7. de vsu, & de dominibus professis. Solum ergo de scholariis, sub quibus comprehendimus omnes, qui post biennium solum vota simplicia emiserunt, superest proposita quaestio. Cuius difficultas tota est in posteriore parte tituli: nam quae in priore inuoluitur, cum penderat ex iure positivo, & ex intentione vountentum difficultatem non habet, ut iam videbimus.

II. Primo ergo certum est huiusmodi personas non fieri inhabiles ad dominium, & proprietatem bonorum temporalium vel retinendam, vel de novo acquirendam. Probatur, quia nullo iure positivo redditur inhabiles: ostensum autem in tom. super. est, huiusmodi impedimenta irritantia, seu inabilitates sine adminiculo iuris non contrahi; quin potius hoc ipsum declarauit Gregor. X III. expresse in Constitutione, Ascende Domine, dicens, *Licet qui quoad gradus professorum, & coadiutores formariorum nondum peruerterunt, bonorum iurum ius, atque dominium, tum alios ob iustis causis, tum suam, ut matorem Societas habeat libet etiam illos, se ipsi fuerit cum minori offensi, ne dimittendi ad tempus Generali Praepositi iudicio probandum valent resistire, &c. Per quae verba non condidit Gregorius nouum ius, sed declarauit antiquum. Nam licet in prioribus Bullis hoc non fuisset tam expresse declaratum, tamen eo ipso, quod haec vota scholariis solum admittebantur, ut simplicia, eisque in nulla Pontificum Bulla talis effectus adiungitur, illis non conuenit; quia iure communis, solum votum solenne paupertatis habet adiumentum hunc effectum. Vnde in eadem constitutione, cum de Coadiutoribus formatis, quorum vota etiam simplicia sunt, dicitur, esse omnino haereditariae successionis incapaces, nihilque omnino proprii habere posse, additum; *Iuxta easdem constitutiones*, scilicet, Societatis, quia scilicet ex iure communis, votum eorum non poterat hunc effectum habere, cum solenne non sit. Igitur iuxta peculiare ius Societatis in constitutionibus a sede Apostolica approbatis contentum, de huiusmodi effectu iudicandum est. In 4. autem p. Constit. c. 4. litera E, sic declaratur. *Hac consuetudo facit, ut quamvis paupertas in votum emissum, bona etiam temporalia haberi possint ad certum usque tempus, quod superioris in probationem statutum videbitur. Vbi probationis nomine intelligitur etiam tempus, donec scholares approbati ad ultimum gradum professorum, vel Coadiutorum formatorum dimittantur; proxime enim dictum fuerat scholares cum approbantur, simul admitti, & ad suum gradum, & ad probationem ad ulteriore gradum. Et ita tacite exponitur tempus probationis, de quo sermo est in Examin. cap. 4. §. 2. & 5. vbi dicitur, omnes professosi, & Coadiutores formatos Societatis debere actu relinquere omnia priusquam ad illos gradus admittantur, reliquos vero omnes qui in probatione versantur cum primum superiori vistum fuerit, quod etiam in 3. p. c. 1. §. 7. & p. 6. cap. 2. §. 11. liter. H.**

Hinc secundum certum est, hoc votum paupertatis nihil obstat, quominus proprietas, & domini Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

nium talium bonorum, licet aliquo tempore retineatur, scilicet, quamdiu per superiorum renunciari non iubetur. Hoc manifeste probatur ex dictis constitutionibus & approbationibus Pontificum. Ratio etiam est clara quia votum non obliget ultra intentionem vountentis; sed qui paupertatem volunt in hoc gradu Societatis, non intendunt se obligare ad carentiam paupertatis alio modo, quia vountent paupertatem iuxta constitutiones, & in constitutionibus est declarata eorum paupertas; ergo. Item hoc votum, quamvis non sit solenne, in hoc tamen cum solenni conuenit, quod pender in suo valore, & obligatione ab acceptatione Summi Pontificis, per religionem approbatam; ergo non amplius obligat, quam sit intentio religionis acceptantis, & Pontificis approbantis illam. Neque propterea dicendum est hoc votum non esse de abdicanda proprietate, & dominio rerum omnium: nam re vera illud etiam complebitur illud votum. Solum in hac parte differt ab aliis, quod non obligat ad statim, neque independenter ab omni alio; sed cum subordinatione ad voluntatem superioris, tamen cum ordine ad illam re vera est votum relinquendi cum effectu omnem proprietatem, & dominium. Vnde sit, quotiescumque superior prescriberit, ac designauerit tempus ad relinquendum dominium, & possessionem omnium bonorum, statim obligari scholarem Societatis ad abdicanda omnia, non solum ex vi constitutionis, (qua per se non obligat ad culpam) sed ex vi voti quo per se obligat sub culpa mortali. Vnde ad hanc obligationem necessarium non est, ut superior proprium preceptum sub virtute obedientiae imponat, quia haec obligatio per se non est ex voto obedientiae, (licet illa possit per accidentem adiungi,) sed est ex vi voti paupertatis, quia tunc impletur conditio, seu tempus pro quo talis actus, seu abdicatione Deo promissa fuerat. Sicut si quis promittat religionem ingredi infra tempus ab alio prescribendum, statim ac alius designat tempus, obligatur voto non ex praecepto, vel obedientia alterius, sed solum quia conditio seu tempus ad obligationem voti explatum est.

Ex quo obiter inferri, ac notari oportebit, quātūs hoc votum paupertatis non faciat incapacem dominij, tam acquirendi, quam retinendi; neque omnino prohibere, ut vtrunque licet fieri possit, intercedere nihilominus differentiam inter retentionem, & acquisitionem dominij; quod retentio dominij illarum rerum, que ante emissum tale votum possidebantur, est licita, eo ipso quod non prohibetur, seu eo ipso quod non precipit abdicatione, ut ex supradictis patet; quia votum sub eo modo fit, & non aliter. Ut autem acquisitione noui dominij licita sit, non semper sufficit conditio huiusmodi, seu non prohibitio, sed oportebit, ut auctoritate, & voluntate superioris acquiratur. Ratio est, quia licet votum non obliget absolute ad habendum proprium, obligat nihilominus ad non vendendum aliqua re, ut propria, ut constat ex Exam. c. 4. & 3. p. c. 1. §. 7. *Doceantur omnes, quod nulla re tanquam propria vi debent, &c.* At vero propria auctoritate, & voluntate, & incisio superiore nouum dominium aliquius rei acceptare est magna proprietas, & vsus rei, ut proprius; ergo est tali voto contraria. Et ita clare cernitur differentia inter retentionem, & acquisitionem dominij; nam ad retinendum dominium, acquitum ante votum, non est necessarius postius actus, vel usus rei, sed sufficit carentia actus alienandi, seu donandi, & ideo sufficit etiam, quod talis actus non iubeatur. Ad acquirendum autem nouum dominium requiritur nouus actus per se contrarius paupertati, nisi fiat cum dependentia a superiori, quae non seruat per

Secunda af-
fortio.

Probatur
auctoritate
& ratione

prima.

secunda.

Tacito obie-
ctionis recipi-
re visum.

ritur.

ad duplo men-
dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

pertatu.

ad duplo men-

dum, est ex

Getopan-

Solam negationem specialis prohibitionis, & ideo requiritur ut positivè ab ipso concedatur. Atque ita intelligendum etiam est, quod in 6. p. Conf. c. 2. § 11. dicitur, *Vt nihil proprium domi teneri, ita ne fo. is apud alios pos. est.* Quod in declaratione absolute intelligendum dicitur de profectis, & Coadiutoribus formatis: nam de aliis solum intelligitur quoad illas res, quæ in praesenti subfunt eorum dispositioni: *nihil enim horum habere debent, nisi consensu & approbante superiori.* Et hinc etiam sit, ut si aliquas res apud se retineant ex his quarum ante ingressum dominium habebant, illarum etiam usum, vel possessionem occulte, aut propria autoritate retinere non possint, quia iam veterentur illis rebus ut propriis; & hoc etiam in predicta declaratione significatur; quæ Societatis iura, quia circa materiam voti sunt, grauitur obligant, quamvis de se alias grauitur non obligarent.

V.
Obiectio bi-
partita con-
tra doctrinam
praecedens

Sed obiectio potest, quia duplamente potest acquiri de nouo aliquius rei dominium. Primum quasi ab intrisco, ex vi prioris dominij, seu iuris, quod ante votum possidebatur, & retentum postea fuit, sic acquiruntur fructus provenientes ex propria re fructifera, vel beneficio, &c. Item sic acquiruntur bona paterna ratione iuris hereditarii, quod ex vi huius voti non statim amittitur donec renuntietur iubente superiori: & idem est de aliis iuribus. Et declaratur 3.p. Conf. c. 1. lit. F. Alio modo acquiri potest proprium, per extrinsecam aduentitiam donationem pecuniae, vel alterius rei similis. Ad priorem autem modum acquirendi dominium, non videtur requireti positiua facultas superioris; nam veluti naturali consequentio acquiritur. Ad posteriorem tamen sufficiens non videtur, immo nec dari posse ab ipso superiore, quia harum rerum, quæ subfunt actuali dispositioni, & usui religiosorum, nullus debet habere proprium, vt dicunt in præd. c. 6.p. Conf.

Respondeo ad priorem partem, aliquando quidem acquiri nouum dominium rerum, seu fructuum sine noua acceptatione ipsius domini, per solam nouam rei existentiam, & tunc clarum est non esse necessarium positiua facultatem à Superiori concessam, quia iure ipso data est. Cum enim ius Societatis concedat, seu permittat scholasticis dominium antiquorum bonorum, consequenter conceditur, ut si illa immobilia sint, & fructifera, successu temporis dominium illud crescat, & extendatur ad fructus, & alias res similes, quamvis illas, vt proprias habere nunquam liceat. Aliquando vero tale est dominium, ut licet ex vi aliqui antiqui iuris acquiratur, nihilominus necessaria fit noua voluntas, & acceptatio, sicut est paternæ hereditatis aditio, seu successio, & tunc censeo, necessaria est esse superioris scientiam, & facultatem, vt actus reddat, & secundum votum paupertatis fiat propter rationem in num. 4. factam. Immo licet talis actus aliter factus validus sit, quia nullo iure irritatus, non tantum erit ita firmus, quin à superiori irritari possit, propter generalem dependentiam voluntatis religiosi à suo superiore. Ad alteram partem negatur facultatem illam, aut sufficientem non esse, aut à superiore dari non posse. nihil enim obstat, cum hoc non repugnet capaciti, aut voto talis personæ; neque etiam obstat illa constitutio, cum intelligi debeat cum distributione accommoda, de quibusdam scilicet absoluto: de aliis cum illo addito, *sine voluntate superioris.* Itaque licet hac facultas ordinariè dari non debeat, tamen intercedenterationabili causa, licet, & validè concedi potest, præsertim quando ordinatur ad aliquam peculiarem, & personalem commoditatem, extra communem usum earum rerum, quæ in religione conceduntur, cuiusmodi esset sacra aliqua imago,

vel reliquiarium, vt vocant, aut interior vestis corpori necessaria, &c. quarum proprietates nulla ratione permittenda est, nec etiam curiositas, vt in constructione ad renovationem spiritus latè inculcat, & in ordinationibus contractis cap. 4. num. 14. Neque predicta facultas repugnat predicto voto paupertatis, tum quia licet fit ad acquisitionem proprietatem illius rei, non tamen ad videntiam illa v. propria, tum etiam, quia illius dominum semper est pendens à voluntate superioris, à quo potest semper reuocari: argumēto corum, quæ tradit. Nau. confil. 14. de statu monachorum, quod incipit, Generalis Ordinis eremitarum n. 7. & sequentibus. Videri etiam potest Basilius de Ponce p. 1. variarum in quæst. 9.

Ex his igitur oritur difficultas ultimo loco posita in titulo questionis, quomodo scilicet haec limitatio voti paupertatis, non repugnat statui religiosi. Potest autem haec difficultas oriuntur vel ex sola capacitate dominij, vel ex non ab illo prohibitione. Et quoad priorem partem ratio dubitandi esse potest, quia incapacitas dominij est de intrinseca ratione illius status, quia religiosus est ciuiliter mortuus: ergo repugnat illi posse habere actionem aliquam ciuilem; ergo & esse capacem dominij, vnde de Abate Arsenio referunt in vita eius cap. 9. apud Surium tom. 4. ex Simeone Metaphraste Arcadium Imperatorem dono ad eum misisse omnia vestigia Egypti, vt per eum pauperibus & factis monasteriis distribuerentur, ipsum autem respondit, Peccante distributo nequaquam ad me pertinet, quia iam mundo mortuus: mortui vero nullus est actio. Et c. 25. referunt, Senatorum quandam illum instituisse hereditati copiosas hereditatis, ipsum autem respondit, ego prius moriussum quam illi, cur ergo me hereditatem infinitam & ita remisisti eum, qui testamentum adduxerat, nihil accipiens. Accedit, quod religiosus in eo comparatur seruo, quod non est capax dominij, vt ex Innocentio & communis sententia annotavit Nau. Commentar. 2. de regul. n. 4. & confil. 14. de statu Monach. n. 8.

Hoc vero membrum facile expediri, iam enim in tom. super. ostensum est, huiusmodi incapacitationem non esse de substantia religiosi factus. Primum quidem, quia votum solenne non est de entia status religiosi: votum autem simplex non affer secum necessariò illam incapacitatem. Secundo, quia tota paupertas necessaria ad perfectionem est in potestate voluntatis eius, qui eam paupertatem amplecti vult. Reddere autem se incapacem dominij, non semper est in hominis potestate quantumcumque velit, quia hoc pender ex lege, vt summa eodem tom. vi. sum est; ergo non est per se necessaria illa incapacitas ad statum perfectionis. Terzi est ratio à priori, quia illa capacitas nihil obstat perfectionem, si nusquam reducatur in actu cum libera facultate, vt à fortiori patet ex punto fequenti.

Neque obstat, quod religiosus dicatur mortuus mundus, nam id si loquamur in iure interno, vtrum dicamus, & in ordine ad perfectionem magis confundit, in affectu, & in renunciatione eius cum effectu, usq. quod principaliter fit per votum obedientie concurrentibus aliis, quam in carentia facultatis, seu capacitaris legalis, ad bona externa, vel alias actus similes, quamvis in ordine ad forum externum frequentier dicatur religiosus ciuiliter mortuus, propter dictos effectus legales. Arsenius autem in historiæ citata, in priori sensu videtur loquens, quia ei tempore, hoc est, ante quadragecentum Chresti annum, fortasse nondum erant instituta leges Ecclesiasticae, circa statum religioformum, vel saltem id nullo sufficienti signo confit, vt in tom. super. tractatum est. Quod etiam ex facto ipso consilare

Diluitur
posterior.

ciliare possumus; nam acceptare vestigalia, vt inter pauperes, & monasteria distribuerentur, non erat actus dominij, & quantumcunque esset incapax ilius, potuisset illud munus accipere, sicut nunc multi religiosi interdum illud exercerent sancte & pie acceptingo dispensationem alienorum bonorum. Arsenius autem noluit illud munus accipere, quia non erat consentaneum suo statui, & quo ad omnia, que ad illud spectabant, se mortuum reputabat, vel etiam quia non erat sui iuris, sed alterius: si enim dixit, mortui non esse actionem: non enim loquebatur de actione ciuili, quæ ibi necessaria non erat, sed, vel de quaenam actione exteriore diffossa suo statui, vel fortasse melius de actione, quæ quis dicitur se agere, seu mouere: quia religiosus semper ab alio moueri debet. Idem manifestius est in alio exemplo: tum quia verisimile est senatorem virum non ignorasse, an monachus esset inhabilis, vt haeres institueretur, & ita factum illud indicat eo tempore ius illud nondum fuisse institutum. Tum etiam, quia potius si Arsenius fuisset incapax, non debuisset repudiare hereditatem, quia non ad ipsum, sed ad monasterium pertinuisse, sicut nunc continget, iuxta Authent. ingress. C. de sacro sanct. Eccles. ergo illo facto magis ostenditur voluntas repudiandi omnia, vel ad summum obligatio, quam incapacitas, atque ita propter affectum, vel obligationem vocasse se mortuum, non propter incapacitatem. Sic autem omnes de Societate, etiam scholares, vere debent esse mundo mortui. Vnde in Examine ca. 4. §. 7. de vnoquoque religioso Societas dicitur, debere omnia relinquere, ut quimundo & proprio amori mortuus, soli Christo domino nostro vivit. Et in 6.p. Constat. c. i. dicitur, Sibi quiq[ue] per iudeat, quod qui sub obedientia viunt, se ferri a regi a diuina prouidencia, per superiores suos sine debet perinde ac si cadaver ijsent, quod quoquouersuferri, & quoniam ratione tractari ijsent. Et eadem ratione non obstat, quod religiosus seruo compararetur: tum quia illa comparatio maximè fit ratione voti obedientie, & non fit propter similitudinem eiusdem rationis, sed propter quandam proportionem, vt suprā citato tom. dixi, & ideo non oportet similitudinem tenere in omnibus. Tum propterea, quia seruus etiam, de licentia domini potest habere aliquid proprium, quod multo minus repugnabit si illud permittatur habere dependens semper quasi in conseruari, seu in sua voluntate Domini.

Ad confirm.
in codem
num. 7.

X.
Contra po-
brium mem-
brionario
dubitandi.

Maior ergo difficultas est in alio membro; nam licet retinere, quasi in actu primo capacitem dominij, non sic contra substantiam religiosi status, tamen maximè videtur huic repugnare, quod liceat hanc potestatem in actu secundum reducere, retinende, vel acquirendo dominium. Primo, quia sicet capacitas non pendas ex voluntate, tamen actus nihil habendi in voluntate positus est, non enim sumus actu domini, nisi volendo: ad perfectionem autem necessaria est talis voluntas, quæ habeat effectum, iuxta illud, Luc. 14. Nisi quis renuntiet omnibus quæ possidet, non potest mens esse discipulus. Et ratio est, quia paupertas in tantum confert ad perfectionem, in quantum tollit externam curam, & solicitudinem temporalium rerum, & occasiones distractiōnū, & negotiorum seculatium, quas solent habere coniunctas. Hæc autem omnia sequuntur ex proprietate & domino, quidquid sit de capacitate; ergo saltem necessarium est ad hunc statum ita omnia relinquere, vt non liceat aliquid proprium retinere, aut acquirere. Denique hoc maximè confirmare videntur illa verba innocentij III. in cap. com ad monasterium. de statu monach. Abdicatio proprietatis sicut & custodiacia iuratis additæ sunt annexa regulæ monachali; vt con-

Conforma-
tio ex cap.
com ad mo-
nasterium.

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

tra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere.
Vnde nihil frequentius est in iure, & interpretibus eius, quæm proprietatem repugnare statu religioso, vt pater ex cap. monachi. & cap. super quodam de statu monach. & multa de eadem re diximus in to-

XI.
Criterio so-
luto.

Nihilominus certissimum est, hoc votum pauperis scholarium Societatis, quale a nobis declaratum est, esse sufficiensimum ad verum statum religiosum constitendum, imo & acqui-rendæ perfectioni nihil obstat in tali statu. Quod quidem autoritate sufficienter confirmatur, de

Probatur
definitione
Gregorij XIII. qui vtrumque de illo
Pontif. Gra-
voto declaravit: scilicet & non obligare ad relin-
gor. XIII.

quendam statim omne dominium, & nihilominus esse sufficiens, vt cum alijs votis verum, ac pro-

prium religiosum constitut. Imo quod maius est

Pius V. antea declarauerat esse sufficiens ad con-

stituendum, non solum verum pauperem Euani-

gelicum, sed etiam mendicantem. Nam in Bulla,

Dum indefisa, de tota Societate; & de singulis eius

personis declarauit, Verè & non scilicet religiosos men-

dicantes fuisse, elle, & fore. Explicauerat autem

paulo antea se loqui de Societate, vt domos & Col-

legia complectitur: vnde non est dubium, quin

sub illis verbis scholares approbatos comprehen-

dat: Oportet autem, vt ratione, similitudine, &

exemplis veritatem hanc probemus. Erra-

item ratione, quidem applicari hic potest illa, qua sapientia in

superioribus vñ sumus; quia scilicet, paupertas

non habet certam, & definitam mensuram pro

omnibus religionibus, seu religiosis statibus, sed

vnique applicatur iuxta proportionem finis fibi

propofiti, vt annotauit Diuus Thom. opificul. 17.

cap. 15. & 16. & sumi potest ex eodem, obseruantque

ibi Conrad. 1.2. quæstione 108. articul. 4. & ex 2.2.

quæstione 186. articul. 6. & 7. & Couarr. in 4. Decre.

part. 2. cap. 3. §. 1. num. 18. vbi inter alia ait, non esse

contra substantiam religionis vovere paupertatem

limitatam, licet posset esse contra substantiam vo-

ti, attenta qualitate religionis, quam quis profi-

ctetur. Cum enim paupertas solum sit instrumentum perfectionis, illa in unaquaque religione suf-

ficit ad substantiam religiosi status, quæ fuerit

necessaria, & sufficiens ad perfectum finem in tali

religione intentum. Quanvis enim in omnibus re-

ligionibus detur essentia religionis; nihilominus

aliquid potest pertinere ad essentiam vñus, quod

non pertineat ad essentiam alterius. Quod signi-

ficauit Concil. Trident. session. 25. cap. 1. de regu-

lar. in illis verbis, Quæ ad sua professionis perfectionem,

vt obedientia, paupertatis, & castitatis, &c. ad eorum

respectivæ essentiam, &c. pertinentia fideliter obseruentur.

Ergo quanvis abdicatio omnis proprietatis sta-

tim, & fine villa conditione pertinacæ ad substi-

tiam aliquicuius status religiosi, non propter ea necel-

se est, vt sit de substantia omnis huiusmodi status.

In Societate autem nostra autoritate Summo-

rum Pontificum declaratum est ad finem eius suffi-

cere pro gradu scholarium illud genus paupertatis,

& illa constituta est, vt substantialis, in tali gra-

du religiosi status, & re vera est sufficiens ad perfe-

ctionem acquirendam: ergo votum eius erit etiam

sufficiens ad constituendum religiosum statum.

Dicere vero potest aliquis. Hoc discurſu pro-

bari hunc statum esse quidem religiosum, sed ta-

men valde imperfectum, saltem ex hoc capite, sicut

in superiori tomo dicebamus militares religiosos,

qui solum voulent castitatem conjugalem, esse ve-

ros religiosos: nemo tamē negabit statum illum

quoad eam partem esse valde imperfectum. Ad

hanc ergo obiectionem refellandam, prohandum

alterius est illud votum esse sufficientissimum ad

tens posita

omnem perfectionem, quæ in religioso statu, qua-

resolutionis

tenus

XII.

Obiectio cī-

tra proxim-

mam ratio-

nem.

Diffidetur

suadendo po-

steriorē par-

tenus

resolutionis

tenus est schola perfectionis acquirendæ desiderari potest. Diximus enim in lib. 1. cap. 2. quod semper præ oculis habendum est integrum Societatis institutum eminenti quadam ratione continere, & statum perfectionis acquisitæ & communicandæ. Fatentur ergo adhuc posteriorem gradum, seu statum necessarium, vel valde conueniens esse intra latitudinem status religiosi carere omni domino, & proprietate. Vnde consequenter admittimus scholares Societatis nondum perueniisse ad illum gradum: nihilominus tamen dicimus dominium, vel proprietatem bonorum, si vis rei non sit tanquam propria, sed, (quod perinde est) filium dominium non sit liberum quod vsum, vel administrationem, imo ne quod durationem, sed quod hæc omnia pendeat ex voluntate Prælati, nihil omnino obstat acquirendæ perfectioni, & idem nihil etiam minuere statu perfectionis requirendæ; sed hoc non obstante posse esse perfectissimam, si ex fine, & alius mediis nihil illi debet.

Sundaeur.

renda perfectioni, in quantum tollit curam, & sollicitudinem rerum humanarum, & vitat occasiones & pericula quæ ex hac cura oriuntur: ac deinde quia confortat, ut minuatur affectus rerum temporalium, & transferatur ad spirituales: sed hæc omnia efficiat perfecte dictum votum paupertatis, & è contrario nihil eis obstat illa retentio dominij, q[uod] tale votū permittit: ergo talis paupertas non solum sufficit ad statu religiosi, quatenus est statutus perfectionis acquirendæ, sed etiā ad omnem excellentiæ, & perfectione eius. Maior certissima est ex doctrina D. Tho. citata qu. 186 art. 3. quæ in to. super. declarata est. Minor patet, quia administratio talium bonorum, & vsus eorum ut proprium non manet in voluntate talis religiosi, sed sui superioris: ergo per se nullam sollicitudinem, neque occasionem, aut periculum affere possunt subditio, si votu suum, sicut tenetur, obseruat: ergo illud dominium nihil

Confirm.

tur primo, quia hac ratione dominium, quod est
in communitate aliqua religiosa, non minuit per-
fectionem singulorum, quia non generat in eis soli-
citudinem, aut curam particularem, eo quod neq;
administratio ad eos pertinet, neque etiam vius,
nisi quatenus a superiori conceditur, ut docuit D.
Thom. 2. 2. quaest. 188. art. 7. Sed praedictum domi-
num particulare omnino dependens a voluntate
Superioris, similiter non impedit, ut declaratum
est: neque ex se inducit inordinatum amorem tem-
poralem, cum ratione voti supponat hominem
Paratum ad relinquendum illud quoties superior
prescriperit: ergo eadem ratione non impedit, neq;
in iuriu perfectione. Confirmatur secundo; quia il-
lud dominium est veluti materialiter, vt sic dicam
in tali persona, seu ita ligatum per votum, ut non
habeat vim aliquid agendi, quod adeo verum est,
vt in regulis Provincialium Societatis cap. 10. in fine
dicatur. *Eis an si quibusdam ad tempus proprietas honorum
temporalium permittatur, ut sum tam et coram adpropriam
primitate nulli esse coeterum datur.* Cur ergo talis proprie-
tas perfectionem impedit? Omne enim impedi-
mentum ex actione aliquia, vt est vius, admini-
stratio, &c. prouenit. Quocirca optimè hic appro-
bari potest illud Apostoli 1. ad Corinth. 7. Reliqui
ut, vi quibusdam, tanquam non habentes, & qui emunt
sanguina non possidentes, & qui viunt hoc mundo, tanquam
non videntur. Hoc enim consilium non solum in affe-
ctu, sed etiam in effectu implet, qui ita aliquid ha-
bent, ut ratione voti illi vti non valeant, nec frui
nec retinere, nisi quatenus ab alio conceditur.

XIII. Quod vterius declaratur ex^ex^olo vxoris, de qua
Illustrat^{ur} in particulari loquebatur Paulus in citatis verbis,
vterius dicens, Qui habent vxoris tantum non habentes sint.

Quod dictum licet ad omnes coniugatos respiciat
magis affectum, quam effectum, propriè omnino,
& in effectu verificatur in coniugato, qui post consummationem matrimonii in viuente vxore de-
legitima licentia eius religionem profiterit, in illo
enim vinculum matrimonii integrum manet, &
ita quoad proprietatem, & radicale dominium x-
orem habet. (vnde & si contra votum ad illam ac-
cederet, non tamen accederet ad nō suam, nec pro-
inde sextum praeciput violaret) tamen ita habet,
ac si non habeat, quia illa licite vti non potest, ideo
quod nihil perfectionis obstat talis modus proprie-
tatis, quia est ibi quasi materialiter tantum, feuli-
gata per professionem, cur ergo in domino reperi-
alium honorum illo modo ligato, non poterit id
cum proportione intelligi. Vnde recte dixit Theodo-
ritus quidam Colonensis Cancellerius, tractau-
de peculio religioforum c. 7. quem refer Carthu-
rianus tom. 2. oper. minorum opulic. de reformat.
caularum art. 16. Magis in nomine religio punit
fine proprietatis quam proprietatem fine vti.

Vtrum afferre possumus ex antiquitate exempla, quibus ostendamus veros, & perfectos religiosos habuisse aliquid proprium. Nam Hieronim vita Malchi, de illo refert rediisse in partiam yrbona fia a matre defuncta reliqua distribueret, & adit parte monasterio parte pauperibus dedisse, partem vero sibi reseruasse. Et in epist. 26 ad Pamachium in fine, vbi refert, cum in Bethlehem monasterium adificasset, & tot ad eum conseruent monachi, ut vires sufficerent ad opus sustinendum, Compulsum fuisset a Irenio Paulinum ad partiam mitti, & remittuntur vilissima, quae barbarorum frigerant mentem, & paucum communem censu rendere, &c. Ex quibus verbis intelligimus Hieronymum illi tempore nondum reliquias suorum bonorum proprietatem & usum, cum tamen ipsi iam esset perfectissima pauper, vt extoto discursu illius epistole intelligi possit. Et similia exempla sumi possum ex his, quae de antiquis monachis referuntur in vita Patrium, & aliquo indicauimus tom. præcedent, tractando de paupertate religiosa in genere, & infrasequent. numero 4. locum Baileij ad hoc combmandum expenderemus. Quod illi qui fecerat Sanctos illos pro illo tempore, vel statu habuisse paupertatem in affectu, non verò in actu, quod sufficit quidem ad perfectionem acquirendam; ind hoc tantum pertinet directe ad perfectionem, scilicet D. Thom. 2. 2. quæst. 184. art. 3. id. non tam sussicere ad statum perfectionis, præscrimasquirendæ. Contra hoc est, quia hinc sequitur Hieronymum, (id est de timilius) eo tempore non fuisse in statu perfectionis; quod non video qua probabilitate, aut verisimili conjectura dic posse. Deinde D. Thom. in eodem loco docet, in Episcopis fatis esse ad statum perfectionis paparet in preparatione animi, quia diutius ita contemnunt, ut parati sint illas expendere vel amittere propter gloriam Dei, & virtutatem proximorum; ergo etiam illi Sancti potuerunt esse in statu perfectionis acquirendæ, & postea etiam acquisiti, etiam in actu nondum proprietatem suorum bonorum omnium reliquisti, quia iam, & affectu, & (vt credendum est) voto, & obligationi cu[m] effici illud tempus illam obligationem exequendi, ita ergo in his religiosis Societates contingit, in quibus opportunitas exequendi votum, & obligationem actu relinquent omnia, non est alia, nisi voluntas Prelati locum Dei tenentis, quia nulla potest esse magis contentanea perfectioni.

Ex his ergo satis responsum ei rati-
di in principio posita. Non enim deest huiusmodi
religiosis affectus relinquendi omnia; immo neque ~~ad~~
~~obli-~~

Ad confit.
isid. ex cap.
cum ad mo-
nast. prima
responsio.

obligatio exequendi talem effectum: sed modus, & tempus habeut certam determinationem omnino non pendentem ab eorum voluntate, sed suorum superiorum, quod nihil perfectionem impedit, aut minuit, quia, ut oftensum est, proprietas, vel dominium sic retentum ad tempus propter finem pertinentem ad bonum commune talis religionis, ut indicavit Greg. XIII. in praedicta constitutione, & cum predicta dependentia nihil impedit perfectionem conquirendam. Ad caput autem *cum ad monasterium*, varia dantur expositiones. Communis autem recepta est, Pontificem loqui in sensu composito, id est, non posse Pontificem dispensare cum monacho manente monachō, ut proprium habeat, vel ut violet castitatem, quia non potest facere, ut aliquis habeat votum, agat contra illud, ut tom. super. visum est. Sed quia in hoc sensu videatur maximè procedere obiectio, ideo aduerto primo Pontificem non loqui de religioso statu absoluē, sed de monacho, ac monachatu; verba enim sunt, *Adeo est annexa regula monachalis*. & prius. *Nec ait me Abbas, quo lupus habens proprietate possum cum aliquo monachorum dispensare*. Facile autem dabis abdicationem omnis proprietatis, esse essentialiter annexam statui monachali: nam ex vi sua regula tale votum postulat. Et in hoc sensu admittit etiam potest, quod dicit Richard. in 4. d. 3. art. 9. quest. i. ad 4. & ex illo Angles in 2. p. quest. de dominio, art. 1. difficult. 3. Si Papa alicui monacho concedat, ut habeat dominium, illum iam non futurum monachum; quia licet Papa possit facere de monacho, non monachum, non tamen potest facere, ut habeat proprium, quia proprietatis abdicationis est de essentiā monachī. Quod magis declarauit Nauar. Commen. 2. de regul. num. 15. ad 3. non posse Papam facere, ut regularis sit verus dominus alicuius rei pecuniaris, itante voto paupertatis solenni. Vbi expendenda est illa affectio vitima (*soleni*), quia de ratione talis voti est, quod omnino obligat ad non habendum proprium, imo veredat incapacem ad illud, ideoque repugnantiam incoluit, ut durate hoc votum liceat agere contra illud: & ideo fortasse vīsus est Pontifex in illo texu illis verbis, *Vt contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere*.

XVI.
Secondo addo Pontificē formaliter portius quam materialiter (ut sic dicam) loqui ibi de proprietate, quæ præter dominium includit etiam vīsum rei, ut proprie, imo reuera magis loquitur de hoc vīsu, quā de radicali dominio; loquitur enim contra Pralatum, qui putat se posse concedere subditō honorū proprietatem, & fortasse illam concidebat, clarum est enim non potuisse verum dominium concedere cuius monachus non est capax. Neq; ad religiosos quidquam intereft hoc habere dominium, dummodo re possent vti propria. De hoc ergo negat Pōtificē posse Prælato cōcedi, vel etiam a seipso, quod facile admittire possumus, non solum respectū monachī, sed etiam respectū cuiuscunq; veri religiosi, quandiu in eo statu durat, quia non potest cum eo dispensari, ut habeat vīsum alicuius rei, omnino independentem a superioris voluntate, saltem ipsius Summi Pontificis; ita vt possit illam alienare, consumere, expendere, &c. omnino liberē, nec possit arbitratu superioris tali vīsu vel administratione privata. Quomodo dicit Diuus Thomas 2.2. questione 18. articul. 8. religiosum factū Episcopū, teneri voto paupertatis. Et ad 3. ait, non posse habere proprium, nec condere testamentum: quod si ex concessione Pape id faciat (inquit) non ex proprio intelligendus est facere, sed authoritate Pape, administrando bona, etiam quod dispensationem illorum post mortem suam. Et quest. 186. articul. 8. ad 3. simili proportione ait non posse Patriam dispensare cum religioso in voto obedientia,

Franc. Sua de statu relig. Tom. IV.

quia non potest illum à sua obedientia eximere. Ratio autem ex dictis, est facilis, quia non solum votum solenne, sed etiam votum simplex paupertatis, si sit integrum & perfectum ex parte materie priuati vīsu rei, ut propriæ. Hoc autem votum est de necessitate status religiosi, ut probant obiectiones prius factæ, & à contrario sensu patet etiam ex his, quibus ostendimus solum votum non vīstū aliquā re ut propria non sufficere ad verum statum religiosum; nam illa probant saltē hoc esse necessarium, & Pontificem non posse hanc obligationem separare à perfecto statu religioso: quod si obligationem non separat, profecto nec licentiam potest dare agendi contra illam, cū sit obligationē naturalis, & diuini iuris. Præterquam quod nulla causa rationabilis esse potest, ad talem dispensationem concedendam, quia quæcunque fingatur, illi satisfaci poterit per vīsum vel administrationem dependentem à voluntate Superioris, salem Pontificis; ergo vīsus rei, ut propriæ, nunquam potest honestari respectu religiosi habentis contrariū votum. Quod si talis dispensatio honesta esse non potest, neque etiam validā esse poterit: quia illa est dispensatio in voto, quæ si sit iniusta, est etiam invalida, ut suprā de voto in genere dictum est. Et ita etiam intellexerunt textum illum Innocentij Paracit. & alij Canonistæ, ut tom. superior. vīsum est tractando de dispensatione in voto solenni cāstitatis.

Vtlimo ex abundanti concedo non posse esse statum religiosum satis perfectum, sine voto abdicandi omnia, etiam sine proprietate, & dominio, nec posse dispensari cum religioso, quod agat contra hoc votum; que duo ad summum colligi possunt ex dicto textu: neutrum autem eorum reputat huic Societati scholarium Societatis. Primum horum constat: quia etiam si scholares vident omne rerum proprietatem, ac dominium a se abdicare. In quo est animaduertendum, eos qui in Societate recipiunt etiam ad nouitiatum (*ne eidem produad vīta post biennium*) non solum debere se prīorū tū exerce omnino bonorum, si quæ habent, administratione, ut nouissimè statutum fuit in 7. Con-

greg. Canon. 17. num. 1. sed etiam promittere reli-

cturos se omnia bona, post vīnum ab ingressu abso-

lutum annum, quandoquā eis iniunctum fuerit

in reliquo temporis probationis, ut statuit in Ex-

amine cap. 4. §. 2. 3. & 5. & 3. p. Conſit. cap. 1. & ſapē

alias, quæ promissio licet non sit proprium votum,

non est etiam solum propositum, sed simplex pro-

missio subintellecta conditione, *Si persueraverint, &*

superior inuenientur, ut dicitur in 3. Congregat. gene-

rali Societ. can. 1. Et ita esse declarandum noui-

tio, ordinatur in regulis Magistri nouitorum ca. 2.

num. 19.

Quod si quis dicat, inutilem & inefficacem esse talem promissionem, cū semper sit liberum non perseuerare. Respondeo, imo habere gratias effe-

ctus, qui requirunt animum fatus paratum ad per-

fectionem, satq; liberalem erga Deum. Declaratur,

quia fine tali promissionis, etiam si quis perseuerare

vellet, non posset obligari ad reliqua omnia,

dοtēc biennio impletō admitteretur ad vota So-

cietatis: nunc autem si perseuerare vult, obligari

potest ex vi illius promissionis: satis autem grauis

effectus est posse constitui in hoc discrimine, vel re-

linquendi religionem, vel abdicādi omnia sub cul-

pā mortali. Deinde non est improbabile, licet possit

quis alias ante vota emissa liberē relinquere So-

cietatem, non tamen posse licet, ac fideliciter id agere,

ſolo hoc titulo, ne cogatur illam promissionem im-

plere: nam hoc planè est contra finem, & intentio-

nem talis promissionis. Nec conditio illa in sensu

includitur in tali promissione, ne illi repugnare vi-

XVII.

Textus re-

sponsio.

Expeditus

primum mē-

brum da ab-

dicione

in primo

ingressu.

Inflantia

contra pro-

cessim dicta

refellitur.

deatur, sed solum quatenus illa promissio non obligat ab solute ad perfuerandum, neq; ad relinquenda omnia si perfuerauerit. Cum autem ex vi illius promissionis, possit quis obligari ad relinquenda omnia per annum integrum, priusquam in Societatem recipiat, non parvam fiduciam in Deum, nec exiguum amorem ad mundi abnegationem requirit.

Maxime si verum est, quod noster Molina tom. I. de Iustitia tract. 2. disp. 139. adnotauit, hanc dispositionem, & renuntiationem bonorum debere esse omnino absolutam absque illa tacita, vel expressa conditione, quod si a sociis certi illa recipiant, aut quatuor alia. Quod quidem verum esse colligi potest, cum ex eo quod praedictis constitutiones dictis locis statuant, distribuenda esse talia bona in pauperes, & pia, & sancta opera, quis alienatio profus irreuocabilis est. Tum etiam, quia in dicto c. 4. Exam. §. 1. dicitur faciendam esse submouendo a se omnem fiduciam, eadem vlo tempore recuperandi, ut firmius, & stabilius in sua vocatione perseuerent, ut in fine c. 5. additur. Neq; hoc minimum videri debet, nam Christus Dominus Match. 19. hoc modo consilium paupertatis dedit. *Vnde, & vendem emissa quae habes & da pauperibus; & deinde adiuinxit, Et veni, & sequere te. Significauit ergo renuntiationem debere praecedere vt dispositionem ad sequendum illum: quod per statum religiosum sit. Item illa renuntiatione per se bona est, & valde meritaria: ideo enim Christus interposuit illa verba, *Ei habebitis aurum in celo.* Ut ille enim est ad perseuerantiam obtinendam, tum remouendo occasiones, tum impetrando illam a Deo, & ideo prudenter fieri potest propter bonum religionis. Vnde etiam fit (vt hoc obiter notetur ex Molina ibid. in §. Nonius, ad finem) huiusmodi renuntiationem quoad statum, & alia requifita ex parte renuntiantis non esse regulandum per leges meri ciuiles, sed per Ecclesiasticas, quia fit a persona exempta, ut est nouitius Societatis, & intuitu religionis, ac perfectionis: Er' ideo satis est quod iuxta Pontificia diplomata, & constitutiones Societatis in eis approbatas. Denique propter incommoda, quae inde sequi possunt admonetur Provincialis in suis regulis cap. 10. *Vt non permissit ai nos fratres ad durare sep. ss. one bonorum suorum, nisi quos constanter, & stabilem in sua vocatione cognoverint, & vi in carmine nostro semper constituta pro edo.* Imo in 7. Congreg. general. canon. 17. mitigata quadammodo est haec nostrorum obligatio, ibi enim scholaribus dominium honorum suorum, & quolibet ius ad illa, per quadriennium ab ingressu in Societatem permittitur, ita tamen, ut id spatium non nisi a P. Generali, & grauissimis causis, prorogari queat, si forte eo finito, iam per statum religiosi, ac patrias leges disponere licebit. Tunc enim vult Societas, ut cum quadriennio, permissione illa finiatur.*

X. *Tum etiam a foris in secundo ingressu.* At vero in secundo ingressu, qui fit per vota scholiarum approbatorum non tantum ex vi illius prioris promissionis, quae semper durat, quandiu impleta non est, sed etiam ex vi voti tenentur scholares omnia simpliciter, & ab solute relinquere, cum primum iussi fuerint, tum quia promittunt ingredi Societatem quoad gradum professorum, vel coadiutorum formatorum, tum maximè ratione voti paupertatis, in cuius materia, prout in constitutionibus Societatis designata est, hoc etiam continetur, & ideo ex vi voti tenentur esse in preparatione animi, ad relinquendum omne dominium, quando ipsis iniunctum fuerit; ergo in tali statu religioso non deest abdicatio proprietatis, neque obligatio eius ex voto, sed solum potest aliquando esse expensa executio iuxta exigentiam, seu permissione voti, quod non repugnat religioso statui, neque id colligi potest ex praedictis verbis Innocentij. Vnde

Expediunt secundum

etiam fit, vt in tali statu nulla fiat dispensatio, nec manducetur licentia remendi aliquod dominium contra regulam, aut contra vorum, nam ipsumm verum statum sub ea conditione, & forma factum est secundum dictam regulam talis statutus ab Ecclesia approbatus. Ille ergo punctus textus nihil obstat, quominus tale votum pauperatus ad verum & perfectum statum religiosum ex parte sua constitendum sufficiat.

C A P V T . V .

An, & qui ex vire regula bona sua distribuere possint aut debeat in scholasticis Societatis.

DVO breuiter declaranda sequuntur. Primum, quid in hoc agendum sit iuxta regulam, quod dictum presenti capite praestabimus. Secundum, quid causa dicti proprii sub obligationem voti, quod praestabimus in sequenti. Circa primum peculiariter est Societas, ut religiosus iam vere illi vincit posse bona sua distribuere iure ordinario. In aliis enim religionibus hoc non licet, nisi in casu raro, ut in tomis super. vistum est. Ratio autem reddi potest, tam ex parte religiosi, quam ex parte religiosum: nam in alijs religionibus, non sunt vere religiosi, nihil professorum Societate vero sunt multi vere religiosi non profesi, & ideo capaces dominij, ut cap. preced. vidimus, cuius actus est distributio bonorum. Item in alijs religionibus, co ipso quod religiosus ante professionem non distribuit bona sua, ius torum circa illa transit in religiosum si capax sit bonorum saltem in communione. In Societate vero etiam scholares, ante vota emissione non distributio bona sua, nullum ius illorum in Societatem transfertur, nequin aliud collegium, vel domum probationem, etiam si alias capaces sint bonorum in communione, ut postea in c. 11. n. 9. videbimus. Manet ergo ius distribuendi haec bona apud eundem, in quo anceps erat. Dices, esto bona ipsa non transfeant in Societatem, neclus ad vivipandum dominum illorum, nihil minus ius distribuendi illa videtur transferri in religionem: quia iure communis omnia iura religiosi transfeant in religionem: ergo in Societate solum excipitur ab hoc iure id quod in iure speciali constitutionum eiusdem Societatis exceptum est: ibi autem non excipitur ius hoc distribuendi, sed solum alia, & e conuerso scholari vouchet in Societate solum dominium permittitur: ergo omne aliud ius renuntiat, & transfit in Societatem. Respondeo immo ex ipsius constitutionibus statis constare ius hoc distribuendi, substantialiter (ut sic dicam) manere apud ipsum religiosum, & non transire in Societatem: quia & vix poterat illud ius a domino separari, & ita expediebat ad maiorem puritatem, & paupertatem ipsius religionis. Manet autem illud usque in quo modo pendens a religione, ut iam declarabitur.

Quoniam enim haec potestis in religione existat, voto tamen paupertatis manet aliquo modo ligata: & per statum etiam religiosum quodammodo determinata ad religiosum vobis eius, ideoque in alijs constitutionibus Societatis merito circa haec distributionem bonorum, modus & ordo prescribens est. Et in primis in eis statutur non esse talia bona donanda consanguineis, vel affinitatis quatenus tales sunt. Ita habetur in cap. 4. Exam. & 3. part. Const. c. 1. & alijs locis citatis. Et prima ratio redditur in dicto c. 4. cap. 2. quia consilium Euangelicum non dicit, *Da coniugatus, sed Da pauperibus,* Luc. 15. vbi Theophilus legit, *Distribui pauperibus, & habet (inquit) distribuendi verbum emphasis quandam vi cum iudicatione, & non fortuito dispergantibus bona.* Et addit, *Distribui non diutius cognatis, sed pauperibus.* Vbi non sine causa addidit illam particulam, *Nisi diutius perqua expli-*

explicatur idem, quod nos diximus, non cognatis quatenus tales sunt. Nam quatenus pauperes interdum sunt, recte possunt eis talia bona dari, non enim excluduntur a numero pauperum, immo praeferuntur alii iuxta ordinem charitatis, si cetera sint paria. Quando autem sunt diuines, solum superest ratio sanguinis, ut inter eos distributio fiat, quod licet malum non sit, alienum tamen est a Christi consilio. Vnde Hieron. epist. 8. ad Demetriadem. Pauperibus (inquit) non ducibus, non propinquus, non ad luxum, sed ad necessitatem, sicut p[ro]f[ess]o faceris, sicut cognatus, nihil in illo aliud consideris, quam paupertatem. Quod latius prosequitur epistol. 50. ad H[ab]ibiam. q[ui] modum etiam, & ordinem huius distributionis declarans. Porro omnis ratio, in qua (preter Christi Domini autoritatem) fundari potest hoc consilium, fundat etiam praeclaram constitutionem. Ratio autem per se illius consilii est, quia illud ex suo genere melius est, magisque meritoriorum, & gratius Deo: consilia autem dantur de meliori bono. Assumptum patet; quia ex suo genere est actus altioris virtutis, nempe misericordia & charitatis. Et signum a posteriori esse potest, quia illa est materia voti: donare autem cognatis, vt sic non est materia voti.

Alia verò ratio est propter maiorem utilitatem ad perfectionem acquirendam, saltem magis removendo impedimenta. Hoc insinuat in verbis dicti cap. 4. Examin. §. 2. Ut melius exemplum omnibus adhibeat, inordinatum affectum erga parentes excundi, & incommode inordinatum a distributione, quae à dilectione amore procedit, declinandi, & ut ad parentes, & consanguineos revertendi, & ad iniurilem ipsorum memoriam adiuto praeluso sumus, & stabilius in sua vocazione perfuerent. Vbi tria incommoda insinuantur, propter quae vitanda, expedit non distribuere bona consanguineis. Primum est, ne inordinatus amor ad parentes crescat, sed potius minuatur, quamvis enim dicatur fieri hoc propter exemplum aliorum, supponitur fine dubio prius esse talem fructum in ipso etiam religioso speculantum. Multum autem conferat ad minuendum hunc affectionem ab huiusmodi donationibus abstinere. Nam eo ipso amor cognatorum erga nos remittitur. Vnde etiam è contra donando connaturaliter fit, vt nostra etiam naturalis affectio crescat. Morale etiam est, ut amor non tantum recipiendo, sed etiam domando augeatur, adeò, ut dubitet D. Thom. 2. 2. quest. 26. art. 12. cum Aristot. lib. 9. Ethic. cap. 7. quis magis diligenter fit, benefactor, an cui beneficium confertur: ex resolutione eius intelligitur, licet superiori, & rationali amore magis diligenter benefactor, inferiore tamen, & naturalem amorem magis ferri ad beneficiatum. Denique illemet actus, quo quis se vincit, & abnegat donando bona sua alienis, potius quam propinquis, remittit multum, seu in officio continet amorem naturalem. Quantum autem intereat ad perfectionem hunc amorem inordinatum prohibere, seu minuere, satis significauit Christus, tum Matth. 29. vbi ita consulti relinquere fratres, sorores, patrem, matrem, & filios, aut domos, aut agros; tum Luc. 14. vbi hanc diminutionem naturalis affectus odium appellatur, dicens, Si quis venit ad me, & non odit parentem suam, & matrem, & uxorem, & fratres, & sorores, adhuc enim & animam suam, non potest meus esse discipulus. Et ideo patres omnes valde commendant ad perfectionem asequandam, vt hic affectus minuatur. Quod mirum in modum exaggerat Basilij in Conflit. monast. cap. 21. & in regulis suis disputatis regul. 32. Bernard. serm. Dominica 2. post Octauam Epiph. Et Ansel. lib. de similitudinibus cap. 76. Secundum incommodum quod per hoc evitatur est, ne inordinata fia distributio. Vocatur autem inordinata, non solum illa, quae est contra iustitiam, vel charitatem, sed etiam illa, in qua

charitatis ordo non solum simpliciter necessarius ex precepto, sed etiam melior, & gravior Deo non servatur. Quem ordinem sine dubio seruare non potest, qui ex affectu carnis, & non ex puro amore Dei bona distribuit. Ultimum vero incommodum, quod viratur, magni momenti est, scilicet, ut omnis fiducia, quae in parentum opibus, vel temporalibus auxiliis collocari posset, auferatur, & consequenter in Deum transferatur. Vnde etiam fit, ut ipsa paupertas sit maior, & purior. Nam qui parentibus, vel fratribus conferunt bona, sibi ipsi quadammodo conferre videtur, quia veluti unum sunt propter coniunctionem carnis, & aliqualiter ea retinet, quafi in spe. Ex quo tamen intelligitur, quod de cognatis dicitur etiam in amicitia humana coniunctis locū habere, & denique in omnibus, in quibus non necessitas, & indigentia, sed quilibet alia humana ratio, ut Hieronym. dixit, spectatur, veluti si religiosus sororis dotem augerer, ut dicitur, aut nobiliori nubet, quia & Christi Domini verba, & aliae rationes adductæ aquæ in his omnibus locum habent.

Quamvis autem hoc consilium non relinquendi

IV.

bona consanguineis regulariter seruandum sit, non est tamen dubium, quin interdum aliud expediat, Temporatus diuum pro-
quod duplice ex capite potest provenire. Primum numeratum quasi per se, quia indigent ipsi, ut dictum est, & op-
timè declarat Ambros. 1. offic. c. 30. Secundò magis duplice fun-
per accidens ad vitandum scandalum, ut rixas, vel
inimicities, quae inde oriuntur, ut egregie Basilij,
regul. 9. ex futilibus post medium. Propter quos
casus, & similes additur in dict. cap. 4. Exam. §. 3. in
eis non proprio, sed vniuersi aut plurimi arbitrio, qui
vita, & doctrina commendentur, & ab ipso religio-
so cum approbatione superioris eligantur, negotiū
hoc esse transfigendum, ad declinandum (ut ibi dici-
tur) erranti in huiusmodi iudicio periculum, quod ab off. tu
longinus l. 1. p[ro]p[ter] fusi. Idem reperitur ibi. §. 5. & in 3.
p. cap. 1. in declaratione lit. G. recte dicitur. Ante in-
g[ressu]m quoniam de bonis suis temporalibus pro suo arbitrio
statuerit potest, d[icit] postquam ingressus est, tam d. Eccl. 1. p[ro]p[ter] fusi,
quoniam de causa tua disputas oportet, ita ut decte vite spiri-
tualis scitatem. Et propter hanc causam statutum
esse dicitur, ut in eo casu res alieno arbitrio com-
mittatur. Potestque his regulis optimè accommodari sententia Basilij in regul. 9. ex futilibus, vbi
tractans verba Christi, Vnde que habes, & da pauperi-
bus, &c. sic inquit: Evidenter ex hoc collgo quis haec mente à
suis discedat, hanc huiusmodi curam de parte patrimonij sua,
nullo modo oportere negligere, contraque illud accurare, &
cum eam omnem diligere, iussione enim alijs fecerit, eam veloci-
tatem Domino consuetam summa cum religione distri-
buat, vel ipse per se, sibi uimodis mantere solet administrā-
do, ut ipse per se, vel per alios, quos ante maxima adhibuit
ad ligantia deligerit, quique certissima a dederim documenta,
possent illa fidelerit, & prudenter distribuire, cum illud per-
fusum sit, non vacare periculo, sicut propinquus sive illa relin-
quit, sive in ea distribuenda, cuiusvis, nulla nichil bita delectio-
ne, opera v[er]o sit.

In quibus verbis in primis aduerto, videri loqui Basilij de distributione bonorum, qua post vo-
luntate paupertatis tunc etiam fiebat, quando fortasse b[ea]t[us] tribus
pars patrimonij prius obtineri non poterat, vel a-
concipiuntur illie iusta causa intercedebant. Hoc mihi indicant cum inservi-
illa verba, velut rem iam Domino consecratam; non ro Societati
enim propriè consecratur priusquam donetur, nisi in praefecti
per votum: quod multum confirmant sequentia materia,
verba non vacare periculo, quod enim effet per-
culum nisi votum praecessisset? Quod magis decla-
rat inferius, dicens: Quam graue tandem conseruare debimus
iudicium illius immunitate, qui in rebus Dei nominis iam conse-
cratus vindicandu[m] lente, ac negligenter se gessrit. Ex quo
feni colligimus, religiosum per votum paupertatis tunc non suisse solitum statim fieri inhabilem

V.

ad pa-

ad patrimonium suum distribuendum, sed ex voto
fuisse obligatum ad id recte facendum, quod est
multum consentaneum Societatis instituto. Dein-
de etiam in modo, seu confilio recte distribuendi
est conformitas: nam quod Basilius ait aliquando
posse religiosum per se distribuere, maximè locum
habet, quando bona alienis, & indigentibus erga-
da sunt, quamvis tunc etiam optimum sit aliorum
iudicium: quod verò ait ut interdum fiat *per alios*,
maximè necessarium est, vbi de consanguineorum
causa, & indigentia est agendum, ut in nostra con-
stitutione declaratur. Denique, quod Basilius ad-
monet, *vtiligantur vs sprudentis*, &c. nostra consti-
tutio Superioris iudicio id remittit: nam vir reli-
giosus illud magis sufficeret debet. Cui ex parte co-
sonat, quod de Eſenii refert Iosephus lib. 2. de bello
Iudaico cap. 7. dicens de illis, *Subueniri digna cum opus*
est, suo arbitrio cuique liceat, & indigentibus alimta per
geret, sanè cognatis dat, aliq ad finem ratoribus interdictum.
Curatores autem vocat superiores, qui eos guber-
nanta.

VI.

*a. Pronun-
ciata Quan-
do locus non
est distribuē-
di consan-
guinis, in
eopea prædis-
tribuē fa-
cenda. b.
Præferuntur
tamen ex
debito infi-
ti credito
re, si qui
sunt.*

*Societas in
bonis sua
distribuētis
sibi nullum
ius habet.*

Vtumquod hanc partem addendum est, quā-
do hec bona non sunt distribuenda consanguineis,
nullam aliam regulam prescribi, nisi vt iuxta pro-
priam devotionem in pia, & sancta opera dispen-
sentur. Hec enim omnia sine dubio comprehendū-
tur in consilio Christi, *Vnde omnia, qua habes, & da*
pauperi. Supponitur autem (quamvis per se satis
notum erat) à quā fuerint debita, vel obligationes
iustitiae prius esse solvenda. Imo additur hoc quām
citissimè fieri possit esse prouidendum: quoniam in
obseruatione præceptorum maior cura, & diligen-
tia adhibenda est, quām consiliorum. Imo illa bona,
qua hoc modo debita sunt, moraliter non de-
bent inter bona propria computari, vt habetur in
leg. 31 *sub signatum* de verbis, significat. & ideo non
comprehenduntur sub illo consilio, *Vnde omnia, qua*
habes. Non cadit autem sub hac obligatione dare a-
liquid Societati, quoniam, vt dixi in numer. i. ipsa
nullum ius in bona, vel ad bona religiosi acquirit.
Non tamen excluditur Societas qui possit religio-
sus aliquid ei donare, si velit. Vtumque supponitur
in illis verbis, *Quis ingressu ipso, vel post ingressum ad*
obdientiam, motu sua deuotione vellet bona sue, vel coram
partem in Societate sui fiduci disponere. &c. 3. p. Constit.
cap. 1. §. 9. Vtumque enim legitur in regula D. Ben-
ed. cap. 5. §. vbi de religioso emittente profesi-
onem, statim post illam emissam inquit: *Si quid in bo-*
na habeat paupribus distribuat, vel facta solenni donatione,
monasterio, n. h. sibi restituenda. vbi significat, &
monasterio nullum ius acquiri in illo tempore pro-
fessionis, & donationem non ex obligatione, sed ex
propria voluntate religioni fieri potuisse. Et simili-
ter S. Franciscus, cùm eius religio incapax sit heré-
ditatis, liberum reliquit volentibus eam profiteri,
vt ad vsum fratrum aliquod ex bonis suis relinquere
possent, ita tamen, vt ab ipsis fratribus ad hoc non
inducantur, vt explicauit Clemens V. in Clementina,
Ex uit à paradijo. de verborum significat. §. ceterū.
Quod videtur etiam nobis significasse B. Ignatius in
verbo illo, *motu sua deuotione, quasi non debeat à no-*
bis moneri, sed à Deo, & deuotione sua.

VII.

*Potest tam-
Societas in-
digenitatem
propriam
iudicio di-
tribuētis
proponere*

Nihilominus tamen si Societas verè indigeat, nō
erit huic constitutioni contrarium, eam necessita-
tem proponere volenti sua bona distribuēre, nam
si hoc licet, & expedire facere cum externis homi-
nibus, cur non cum propriis? Presertim cùm, cæ-
teris paribus, hoc etiam sit magis consentaneum or-
dini charitatis. Nam vnuſquisque debet magis di-
ligere sibi coniunctos spiritualiter, quam extra-
neos, vt cum D. Thom. 2.2 quæst. 26. art. 7. tradi-
solet. Inter religiosum autem, & religionem est ma-
gna & peculiaris coniunctio spiritualis: ergo si reli-
gio æquè indigeat per se loquendo, ordo charitatis

postulat, vt religiosus in distribuendis bonis suis
eam preferat: ergo vt ipse valeat hunc ordinem
seruare, meritò potest religio necessitatem suam
declarare, imo & rationem peculiarem, quia in eo
militat, aperiſſe, hoc per se bonum est, & non exclu-
dit, quin post intellectam optimè distributionis ra-
tionem, executio ex proprio devotione sit. Quanta
autem moderatio in haſ ipsa distributione, quan-
tum in beneficium Societatis sit, ab ipsa seruerat, in-
telligitur optimè ex quadam eius regulâ, quia in of-
ficio Provincialis habetur cap. 10. *Si aliquid bona applicabuntur So. ieiuniis cum facultate Genua-*
li, magnopere cures Provincialis, vt cum adiutorie, &
*charitate, & non cum rigor ex ganus, potius que per prae-
ratores externos, quam per nostros; expeditas quoque, retribu-
t elemosynas aliquas in pauperes eius oppidi, vbi sunt bona, di-
tribuantur. Et alius in locis sepe commendatur, &*
*inferioribus, ve cum magna laboracione ad fu-
periores, & superioribus, ve cum magna pruden-
tia, & proximorum adiutorione circa hanc distri-
butionem se gerant, vt videre licet in citatis, & in*
Can. 3.2. Congregationis generalis, & Canon. 3. &
4. Congreg. 3. Vnde, & a paucissimis atque par-
fime dicta distributio fieri solet, quicquid mundus
dicat.

C A P V T VI.

*Quaratione distributio bonorum iuxta volum
paupertatis à scholasticis Societatis
facienda sit.*

Supponet ut quod secundo loco initio precedens
Capitulū proposuimus breuiter expediamus, scilicet, an omnia, aut aliquid factem ex illis, quia ibi
circa distributionem bonorum ex regula aliqui-
tumus, quatenus voluntatem, vel contentum ipsius
religiōis postulant, cadant sub votum paupertatis.
Quod dubium non haber locum in notorio, quia ante
biennium expletum, hanc facit distributionem;
quia ille per se loquendo, non facit illam ex voto
paupertatis, sed ex libera voluntate. Et quoniam
præcellerit promissio simplex, (vt supra cap. 4. nu-
mer. 17. dictum est) rēlinquendi omnia; cùm primū
superior pot claspū primū annum probatio-
nis iniuxerit, tamen illa non obligat ad modum,
sed solum ad substantiam actus (vt sic dicam.) Quod
si fortasse nouitius priuarum votum emisisset, in-
tra illius intentionem iudicanda erit obligatio, re-
gulariter tamen fieri solet tale votum ad maturatio-
nem illius, quod completo biennio in Societate emittuntur,
ac recipitur, & ideo quod materiam ieiuniū
erit de vtroque iudicium. Ratio ergo dubitandi in
hīs, qui hoc votum habent, esse potest, quia vōne
simplificare paupertatem iuxta constitutiones, sed
in ipſis constitutionibus designatur hoc genus pa-
upertatis, quod distributionem bonorum ipso eo
ipso infligit obligatio voti, ita vescit constitutio-
nes per se non obligent ad culpam, ratione tamen
materiæ, quam designant, oriatur obligatio ex vo-
to. Et declaratur. Nam hoc votum obligat ad non
vtrendum aliqua re vt propria, sed distributione talium
bonorum est quidam, & maximus vsum eorum, ergo
debet usurpari vt proprius, ergo debet ex vi voti
solus ille usurpari, qui per dictas constitutiones
vel iuxta formam eorum conceditur, quia omnis
alius erit omnino proprius, siue rei vt propria. In
contrarium autem est, quia in predictis constitu-
tionibus non ponuntur verba que indicent obli-
gationem, seu necessitatem. Nam licet in 4. c. Ex-
amin. §. 2. dicatur, *Pauperibus dispensare debent, statim*
additur, vt consilium Evangelicum sequatur. Ecce ver-
bum debent, non præcepit, sed consilij debitum, seu
necessi-

necessitatem ad melius esse, ut ibidem indicatur, significat. Et in eodem sensu dicitur in §. 3. Contentus esse debent, &c. Et §. 5 in simili ratio redditur, quod id magis expediat, & ad maius Deo sequitur sit fatus um. Et 3.p.c.i. §. 7. solum dicitur, Quis ex eius bona sua, sequatur Christi consilium, pro sua tamen devotione, ad hoc potius quem ad illud opus dispensare bona sua, vel partem illorum poterit. Ex expressis §. 9. dicitur. H. audubus opus facies maioris p. i. f. &c. & sic in aliis.

Dicendum ergo censeo primò in genere, cadere sub obligationem præcepit, & voti non usurpare in his rebus proprietarium vsum, id est, omnino propria autoritate, & voluntate, & non secundum regulam, vel voluntatem superioris. Probatur primo ex Gregor. XIII. in Confir. Ascendente Domino. Vbi postquam dixit scholares retinere dominium honorum suorum, subdit, interim tanquam quaecum ad illos utrum vum religiosam paupertatem seruant, neque illa retinquam propriam sine superiori facultate viss possant. In quibus verbis planè significat hoc pertinere ad materiam, aque ita cadere sub obligationem voti. Nam religiosa paupertas illa propriè dicitur, quæ est materia voti, & ideo dicuntur non pess., quia agerent contra religiosam paupertatem. Vnde de iisdem scholaribus dixit ibidem paulo superius idem Pontifex, emisis votis debere in communi vivere, quia solum ex communibus bonis, vel tanquam communibus vti debet; ergo quamvis retineant proprietatem aliquarum rerum, necesse est, ut non habeant proprium vsum ex voti paupertatis, alias possent ex illis bonis in particulari vivere, sicut possunt novitii; neque esset cur Pontifex post emissu vota, specialem obligationem in hac parte eis tribueret. Ratio etiam hoc postulat necessariò, quia votum paupertatis religiosæ saltem, & maximè requirit paupertatem in vsum, vt ex dictis in c. 4. patet; non ergo habent hi scholares votum paupertatis sufficiens ad statum religiosum, nisi bonorum omnium proprietariorum vsum a se abdicarent ex voto, & ideo in constitutionibus Societatis sicut declaratur eos retinere dominium, ita etiam declaratur nulla re, tanquam propria, vt posse p. 3.c.i. §. 7. Est ergo hæc materia talis voti, ideoque ex genere suo sub gravi obligatione.

Secundò dicendum est. Qui post missa tria vota substantia res suas distribuit, vel illis se abdicat sine superiori facultate, facit contra votum paupertatis. Sic ad verbum fuit decretum in §. Cögreg. generali canon. 7. Intellexit nimis Congregatio eum esse modum, seu formam distributioni predicta bona, quem constitutiones c. præcedent. num. 2. allata p. ræscripterant, atque ea ratione, id est, supposita approbatione & facultate superioris, ad materiali voti paupertatis pertinere; aut certè (quod planè pro sua autoritate poterat, vt etiam in simili notabimur in fr. lib. 6. cap. 10. num. 2.) deinde grauiissimas ob causas, intra talen materiali id collocauit. Itaque forma illa disponendi addita superioris voluntate, tanquam necessaria conditione, materia euadit huius voti, sic decerneret, vt dixi, aut forte suo decreto declarante Congregatione ita inde à principio ita se habuisse hac in parte paupertatis votum in Societate, violarique grauiter, aut venialiter, pro materia & quantitate, si superioris voluntas dispositioni non assistat.

Specialiter vero de dispositione in opera non pia probatur assertio. Nam talis modus alienationis, non ei communis arbitrio ipsius religiosi; ergo usurpando propria autoritate illum vsum, vt illa re, vt propria, quod est contra votum. Itē quod ad hanc partem nō solum fit votum cum adiectione quasi affirmativa, scilicet dandi consanguineis, v.g. si superiori vsum fuerit, sed etiam sub limitatione negativa, scilicet, distribuendi pauperibus,

nisi ex facultate superioris, vel ex iudicio eorum, quos ipse probauerit aliud facere expediat; ergo qui temere sine tali facultate, vel examine suo arbitrio bona expendit in vsum non pios, delinquit in materia voti paupertatis; est ergo ex genere suo graue peccatum, licet ex leuitate materia possit esse veniale. Que autem in hoc negotio sit materia grauis, vel leuis, ex dictis in tom. præced. disputando de voto paupertatis purè simplici, petendum est. Solum hic considerare oportebit, quia res, quæ expeditur non est religionis, sed propriæ, & quia non derelinquitur usurpando, & retinendo, quod magis repugnat paupertati, quam abdicatio; ideo maiorem quantitatem requiri, vt appropriatio talis vsum (vt ita dicam) graue peccatum ceneatur. In particulari vero prudens viri arbitrium necessarium erit.

Notanter autem dixi in num. 3. Addita superioris voluntate, quia non satis est, quod superior suum iudicium interponat indicando talen, vel talem distributionem esse meliore, vt eo ipso materia describatur tanquam necessaria, neque vt aliis vsum ceneatur vt rei propriæ, quia non obstante illo iudicio, potest concedi facultas eligendi, quod minus bonum est, quia facultas respectu religiosi, est veluti quædam permisio, & ideo tunc aliter distribuendo, quām superior iudicet, licet imperfæctè fiat, non tamen necessariò cum culpa, vel si aliqua admisceatur ratione status perfectionis procurandæ, vel voti, ad summum est venialis. At vero quando superior non tantum iudicat, sed etiam vult id fieri, quod melius est in tali materia, iam vrget necessitas voti, cum vsum bonorum prohibitus usurpetur. Idem censeo, si interueniente dubio an bona sint consanguineis distribuenda, superior omnino statueret, vt id fieret iuxta formam constitutionum, designando duos, aut tres viros prudentes, quorum iudicium religiosi sequantur, parvè enim modo religiosus tenebitur ex vi voti paupertatis, illum modum distributionis obseruare, ob easdem rationes.

Inferes; ergo quando religiosus distribuerit in pauperes, vel alia pia opera, non requista peculiaria superioris directione, minime peccabit contra votum paupertatis, qui quid sit, an imperfæctè, vel peccaminose etiam faciat, contra debitam subordinationem. Probatur illatio, quia iam pro tali bonorum dispositione certam habet Societatis voluntatem; si quidem & ea distributio de studiofa est, & in constitutionibus non inveniuntur præscriptiones, esse aliquid circa modum obseruandum inter ipsos pauperes, aut eligendi hos potius quam illos, neque in hoc negotio aliquid esse commissum superiori, sed potius inveniuntur totum esse relietum deuotioni donantis; & ideo licet superior iudicet aliquid esse melius, velutque ita fieri, non pertinebit id facere ad materiali voti paupertatis, quia illud nullo modo fuit contentum in voto; neque subditus aliter distribuendo quam velut superior, censembitur vti suis bonis, vt propriis, quia de illis disponit iuxta voluntatem, vt si dicam, ipsius religionis, hoc est, iuxta modum in constitutionibus præscriptum. Vnde nunquam poterit particularis superior designare subdito certum pietatis opus (vt, v.g. dare talia bona Societati) tanquam materiali necessariam ad obseruationem voti paupertatis, quia nullibi ei cōcessum est; & alioquin ex natura voti paupertatis hoc etiam sequi non viderur. An vero ex vi voti obedientia possit id præcipere, alia questio est, in qua etiam probabile videtur regulariter loquendo non posse: quia non est iuxta distributiones, neque est materia per se conferens nem in illa voti paupertatis.

Vide infra
Emon P.
Claudius pro
distributione
facunda.

Præsertim in ordine ad donandum aliquid Societati: & ideo in Constit. nu. 1. citata expresse dictum legimus, *Qui morusa deuotio*. Erin eodem sensu dictum esse appetit, quod in Canon. 3. Congregat. general. dicitur, ea, quæ continentur in 4. c. Exam. de dispositione bonorum (salem quantum ad pauperes) sumenda esse tanquam generalem quandam instructionem, & legem, qua nostri debent bona sua illis distribuere, *pro deuotio*ne *tamen sua*. Concluditur ergo distributionem inter pauperes semper relinqui liberam, etiam si Societas inter pauperes ipsos comprehendatur.

VII.
Quid seruā-
dum vs So-
cietatis ali-
quid vult.
batur licet

Supposita autem voluntate dandi aliquid Societati, dicitur nihilominus in 3. p. Constit. cap. 1. §. 9. vt applicatio potius ad hanc partem, quam ad illam Societatis, vel ad hunc, aut illum usum Generali committatur. Ex vi tamen illius constitutionis non videtur etiam pertinere hoc ad materiam paupertatis, neque posse tanquam quid necessarium prescribi, quia solum declaratur illud esse opus maioris perfectionis: & quoad hoc non additur, vt in tali applicatione voluntati superioris stetur. Additur vero in prædicto canon. 3. Congregat. generalis limitatio quædam quoad hanc partem, & in canon. 3. Congreg. 3. scilicet talia bona distribuenda esse intra eam Societatis prouinciam in qua bona continentur. Quod si religiosus ipse, ad quem talia bona pertinent, consentire nolit, sed alteri prouincia illa dare velit, additur ibi, talia bona non esse acceptanda à Societate, sed ex (inquit) *tenetur ipse in veris Chriſti pauperi extra Societatem dispensare*. Vbi pöderandum est verbum *tenetur*, quod sine dubio obligationem significat, quia iam tunc illa distributione relinquitur, vt necessaria ex vi voti paupertatis, ita ve non posse in commodum consanguineorum commutari. Ea autem limitatio regulam (vraiunt) firmare videtur pro dispositionibus suis extra casum donandi alteri prouincia. Denique additur ibidem, si religiosus velit applicare sua bona intra eandem prouinciam alium tamen certo loco, esse in potestate Generalis illam improbare, quod satis clarum est, quia potest illam non acceptare. Quid autem tunc agere tenetur religiosus distribuens, ibi non declaratur. Et video dicendum consequenter videtur, eodem modo teneri ad distributionem faciendam, quo antea, & eandem libertatem retinere ad distribuendum inter alia loca Societatis intra eandem prouinciam, donec aliqua tandem eius applicatio approbetur, alioquin potest etiam velit inter alios pauperes distribuere; melius autem semper faciet, si superioris iudicio prædictam applicationem committat.

VIII.
Exclusio il-
lacionis fa-
ciamus.

Ex his vero in tota hac illatione, seu obiectione contra secundam assertionem dictis, colligi vlti- rius poterit, distributionem factam à religioso, si in veros pauperes, aliaeve pia opera fiat, inciso etiam, aut initio superiore, licet minus ordinatè fiat, & ideo magna sit imperfectio, & regulariter aliqua sit venialis culpa; nihilominus tamen non videri direc- tè contra paupertatem. Probatur ex dictis, quia talis distributione commissa est deuotio ipsius reli- gionis: non pendet ergo à scientia, vel voluntate par- ticularis superioris etiam Generalis; ergo non cer- nitur ibi usurpatio aliciuius usus rei, vt propriæ, sed est iuxta intentionem voti cum emittatur iuxta So- cietas constitutiones, & iuxta modum à regula concessum.

IX.
Exclusio
occurredit.

Dices, licet distributione in pauperes, quantum ad formam seu specificationem, vt sic dicam, non pen- deat à voluntate superioris, quantum ad exercitiū pendere; nam ad superiori pertinet designare, te- pus, in quo abdicatio horum bonorum facienda est, sub hac enim lege sit promissio, seu paupertatis votum. Responderi in primis potest conditionem

illam positam esse ad terminandam distributionem, no- verò ad eam exigendam, ita vt ante illud tempus no- posse fieri bonorum abdicatio. Vnde qui in Societatem ingreditur, licet non teneatur ex regula ante expletum annum renuntiare omnibus bonis, non tamen prohibetur id facere, imò confitetur per se loquendo. Item post annum expletum licet promittat renuntiare cum primum iussus fuerit, non tamen promittit non renuntiare nisi iubetur: & ideo licet proprio nutu id faciat ante expletum bienum, non ager contra promissionem, nec contra paupertatem, vt per se constat. Sic ergo licet explo- to biennio teneatur ex voto paupertatis relinquere omnia cum primum iussus fuerit, non tamen ex vi illius voti prohibetur anticipare tempus, & tam- tim relinquere bona non expectata iussione: ergo licet id faciat, ea ex parte non peccabit contra votū paupertatis. Vnde si aliquoquin det pauperibus (quod sibi concessum est) ex nulla capite violabit pauper- tam, quamquam quia votum etiam haber obedi- tientia, inordinata, & imperfecte faciet de suis bonis disponendo etiam in pauperes sine licencia su- perioris, ac si illud esset prohibitum in virtute obe- dientia, esset ex hoc capite peccatum graue iuxta materia qualitatem. Nam aliquando potest multū expedire ad edificationem proximorum, & ad bonum religionis, & ipsius religiosi, vt id non habet do- nec superiori videatur, & ideo sine dubio habet fu- periori aliquando ius id præcipendi cum omni ri- gore; tamen qui ordinariè hoc non est ita prohi- bitum, vel à lege, vel à Prælato; ideo per se loquendo, id est, seculo scandalo, contemptu, & confiden- tia errore, hoc non est peccatum graue.

Hanc totam illationem, sue obiectionem contra secundam assertionem à numero 6. proscutus sum ^{factum} consultò, quia fortasse ante citatum pro ipsa assertione canonem videri poterat probabilis. Nū an ^{factum} tem, vt illo num. 3. dicebamus, sue citatus canon. Congregat. 5. nouum in Societatem ius hoc in parte ^{magis} introducit, sue authoritatè declarat antiquum (ad eum ferè modum quo Ecclesia veritas aliquas denio proponit credendas de fide) simpliciter, atque sine vila distinctione operum ^{parum} ^{aut prehac} norum accipendum est, atque dicendum, illicitem contra paupertatis votum esse distributionem in quilibet opera, si absque directione superioris, ^{ad tempora} ^{presumpta}, fiat; eo quod talis directione, sue con- sensus prælati, conditio fit, vt dixi, necessaria, net- lis distributio sacrilega sit contra dictum votum. Neque verba illa constitutionis, *deuotio sua* (quod ferè totum robur est obiectionis) dicto decreto Congregationis repugnant. Nam deuotio subdit non excludit præviā licentiam superioris ad dis- ponendum generaliter, sed excludit necessitatem licentia peculiari ad p. di disponendum, vel ad dis- ponendum in hac vel illa pia opera. Vnde citatum decretum explicit quod *constituto supponatur*. Et declaratur aliter, nam deuotio quæcumlibet vo- luntaria, & meritoria, non necessariò excludit li- centiam superioris, sic enim dicimus inferiori cap. numero 9. in simili, ex charitate etiam moueri pos- se, qui suam obligationem implet. Et imprimit deuotio distribuendi absolutè, & indistinctè in pia opera, ante ipsam licentiam à superiori petita concipiatur, per petitionem subsecutam, non modò non minuitur, aut euaneat, sed potius crescere poterit, petitionem videlicet imperando. Si vero licentia petita deuotionem antecedat (quod faci- lè contingere potest, si indistinctè, seu in vnu- sum de facultate exueniendi se bonis suis, vt conflitu- tio loquitur, cum superiori agatur) sicut post ob- tentam licentiam concipi potest voluntas donandi consanguineis, ita & voluntas, sue deuotio donan- di pīs operibus; nulla ergo est repugnancia aut inc-

Illis iuribus, aut si quid aliud in obiecto perstrinximus, quia in quacunque forma, vel instructione Societatis ad disponendum de bonis absque ullo incommmodo, vel repugnancia imbibitur superioris directio, seu voluntas saltem presumpta; atque adeo sive a principio Societatis, sive post quintam Congregat, posita assertio habere potuit veritatem. Cur autem dixerim *sicut et presumptus*, in fine capituli intellegitur. Vnde expedita similiter manent, quae in 2. p. dubitandi in numero 1. ex cap. 4. Examin. & ex 3. p. Constat. cap. 1. afferebantur; neque enim repugnat vobis, quod illam continent, sed potius maximè coherent, debere religiosum sua ex voto disponere, etiam in pia opera, & votum ipsum emisisse, vt consilium Euangelij, seu Christi sequeretur, ut maius Deo subsequum præstaret, ut opus maioris perfectionis ederet.

XI.
Quis
sunt
societas
vales
districti
duis, que
cina
tum
principis
erat
illata.

Hic vero interrogabit aliquis viterius, an licet alienatio facta absque directione superioris, illicita sit, & sacrilega, valida nihilominus euadat. Cum enim eiusmodi religiosi, de quibus loquimur, domini sint, & propria voluntate sua bona tribuant, ut supponimus, spectato iure naturæ valida est talis donatio. Nullum autem est ius positivum, quod illum irritet: nam iura, quæ dicunt donationes, vel alienationes à religioso factas, non esse validas, relinquentur iuxta antiquum, & commune ius de religiosis, qui capaces non sunt dominij. Sic autem loquimur de religiosis habitentibus aliqua bona, de quibus possint disponere, & ideo non iuxta commune ius, sed iuxta aliquid speciale de illis iudicandum est: nullum autem inuenientur ius speciale Societatis, quo talis alienatio irriteret; ergo retinet valorem quem habet iure naturæ. In contrarium autem est, quia religiosus non est sui juris, neque habet velle, neque nolle: hi autem sunt verè religiosi, & quoad hanc partem tam perfectè subiecti, & alieni iuris, per votum obedientiæ, ac quilibet religiosi: ergo licet dominium habeant, non habent voluntatem sufficientem ad transferendum illud. Propter quam rationem partem hanc complexus est Ludovicus Molina tom. 1. de Iustitia tract. 2. disput. 139. verf. ill. *qui tempore*. Vbi etiam nullam distinctionem facit inter alienationem ad pia opera, & ad alios vius, quia re vera quantum ad hoc capit., quod religiosus non est sui juris, utraque est aque prohibita, vel quæcumque infirma. Inde vero consequenter significat, etiam si alienatio fiat in pauperes, vel opera pia, esse graue peccatum contra paupertatem, quia est usurpatio iuris, quod quis non habet, scilicet transferendi dominium in alterum. Addet etiam, quia donare sine porestate transferendi dominium, vel decipiendo alium, vel inuitando illum, ut accipiat, quod accipere, vel retinere non potest, omnibus modis continet grauem inordinationem. Hinc etiam colligit testamentum factum ab huiusmodi religioso sine licentia sui superioris nullum esse: nam cum illa, sicut possunt hi religiosi de suis bonis disponere inter viuos, ita etiam est certum posse per viam testamenti confirmandi per mortem naturalem, aut per professionem, vel etiam per vota coadiutorum formatorum Societatis, quæque ad hoc æquivalent, ut ex cap. 4. constat. Atque eadem proportione, si alia dispositio sine licentia inter viuos facta, illicita, & nulla est, erit etiam nulla per viam testamenti; est enim eadem vel maior ratio. Imo addit idem author, nō solum in his religiosis, sed etiam in nouitiis Societatis, post primum annum expletum peccatum esse condere testamentum de suis bonis, inscio superiori, quamvis de illo testamento doceat esse validum, & si morte naturali confirmetur, habere effectum, quia factum fuit ab homine sui juris: illicite autem factum esse censetur, quia est contra promissionem,

quam talis nouitius fecit disponendo de bonis suis cum primum superior iniunxit post expletum primum probationis annum, vt in illo cap. 4. numero 17. tactum est. Hanc Molinæ sententiam postea sequitur Lessius lib. 2. de Iust. cap. 4. dubit. 5. numer. 28.

Nihilominus ego existimo huiusmodi alienationes, vel dispositions ab his religiosis factas de propriis bonis sine licentia superioris non esse nullas ipsa facto, sed validas, infirmas tamen, & irraticables per voluntatem superioris. Priorem partem mihi probat discursus superioris factus priori loco pro parte affirmativa. Posteriorum autem probat, & non amplius ratio in contrarium obiecta, quæ est fundamentum Molinæ. Vtramque autem declaratur *Veraque si-
mul pa-
rati-
ples ex-
empli vo-
ti, promis-
sionis, et do-
nationis.*

Atque eadem exempla ostendunt religiosum non ita esse alieni iuris, nec in eo sensu dici non habere velle, aut nolle, ut nihil validum possit sua voluntate exercere, sed quia nihil firmum potest efficiere sine consenti superioris, vel quia nihil potest licet velle contra sui superioris voluntatem, vt in tom. super. ostensum est; ergo ex hoc capite non est hac donatio irrita, sed irritabilis. Inter haec autem duo multum interest: nam si sit irrita, non potest, qui talia bona accepit, illa retinere tuta conscientia, quia retinet rem alienanam. Dices, non retinet in iusto Domino, & ideo non in iusto retinet. Sed contra, quia iuxta illam sententiam voluntas Domini non est efficax ad concedendum dominium, ergo nec possessionem, vel usum: nam religiosus quem non est sui iuris quanto ad haec omnia; ergo qua ratione non fit dominus, eadem non potest retinere rem acceptam; quia quoad haec omnia magis est consideranda voluntas superioris, qui est veluti principalis administrator, quam subdit, qui est proprius dominus. At vero si donatio tenet, licet irritari valeat, potest, qui aliquid accepit, tutta conscientia illud retinere, donec a superiori reuocetur donatio. Dices interdum poterit esse talis distributio, vt reuocari non possit, ut si facta est in pauperes. Item aliquando occulit fieri donatio, & superior propter ignorantium irritare non poterit. Respondet haec esse per accidentem, nam in eis interuenit impotentia facti, quæ non mutat ius: & quamvis fortasse ex parte recipientium interueniat aliqua malitia cooperando, vel inducendo ad actum inordinatum intra obligationem obedientiaz, aut religionis: tamè quia non interuenit iniustitia, nec substantialis defectus impediens translationem dominij, nō video unde sit in recipiente obligatio nō retinendi, quod accepit, etiam si de facto nunquam possit reuocari donationem a superiori propter ignorantiam.

Ex quo infero primò etiam testamentum condicium ab huiusmodi religioso sine facultate superioris non esse ipso iure nullum, licet sit irritabile a superiori. Probatur consequenter ex fundamento posito: quia dispositio religiosi in his, quæ ex parte materiæ non continent iniuriam, vel nullitatem, non est irrita ipso facto ex se, solum quod sit propria voluntate etiam alias peccaminosa sine inter-

*Discrimina-
tio inter iuris-
titia et irri-
tabilitem do-
nationem.*

Inßantia

*contrapri-
mam partem*

*discrimina-
tio luitur.*

*Contra alte-
ram partem
discrimina-
tionis inßan-
tia remo-
vatur.*

inter-

*Primum co-
rollari quæ
satisfit con-
firm ab exé-
culo testan-
tia quæ u ad
scholares.*

interuentu voluntatis superioris, sed est tantum infirma, & irritabilis; ergo idem dicendum est de dispositione per testamentum. Probatur consequentia, quia ex natura rei non requiritur efficacior voluntas ad testamentum, quam ad alias donationes, & ex iure positivo nullum est speciale irritans magis hanc dispositionem, quam alias in tali persona. Sed quares an condere hoc modo testamentum occulte, & sine facultate superioris, sit graue peccatum contra paupertatem, vel obedientiam. Respondeo, quod ad paupertatem attinet nullum videri peccatum, aut faltem non videri graue, si eo animo fiat, vt tempore mortis subiiciatur superiori, quia tunc tale testamentum est velut quædam manifestatio voluntatis propriæ, non autem iuriis proprii indebita usurpatio. Secus vero dicendum est, si testator intendat, vt suum testamentum ad executionem perueniat ex propria tâtum voluntate, iuxta superius dicta in secunda assertione. Dices, cum ex voto tenetur huiusmodi religiosus abdicare omnia bona cum primâ iussu fuerit à superiori, huic obligationi repugnat etiam cum animo manifestandi id facere per viam testamenti, quod non habet effectum, nec est efficax donec per mortem naturalem, vel civilem confirmetur. Respondetur tale testamentum non impedit alteram obligationem, & obseruationem eius, quia non obstante illo testamento potest superior iniungere, vt statim sine mora renuntiatio omnium bonorum fiat: & tunc subditus tenetur id exequi, & prius testamentum fieri irritum, ac nullius momenti; ex nullo ergo capite videtur hæc actio contraria voto paupertatis in dicto casu. Et aliquando posset bona fide fieri, vt si subditus iter agendo, aut nauigando incidat in periculum mortis, & non habeat superiorem à quo possit petere facultatem, certè non peccabit condendo testamentum, præterim in opera pia, ne ab intestato succedant, qui fortassis non indigen. Ut autem religioso modo id faciat, debet expresse in ipso testamento voluntati superioris illud subordinare, & optimè etiam faciet, si ei committat, vt ea mutet, quæ magis expedire videbuntur.

XIV. Vnde etiam vltiùs addo, in tali casu necessitatibus non esse graue peccatum condere testamentum, consanguineos, vel alios similes constituyendo heredes, solum ad hunc finem, vt non necessariò sibi succedatur ab intestato, & vt superiori innotescat voluntas defuncti, dummodo ei semper committatur, vt commutare possit etiam in opera pia, si seruata forma constitutionum id expedire iudicatum fuerit: ad hoc enim semper obligat paupertatis voto in Societate factum, vt numero secundo, & tertio diximus. Quapropter qui absolutè condederet testamentum, relinquentio consanguineos heredes, vel alia legata absque titulo pietatis, grauerit profectò peccaret, multoque grauierit, si id faceret extra prædictum articulum necessitatis, quia tunc surpat vsum bonorum sibi non concessum, & ita vltiùs illis bonis vt propriis, quod grauerit repugnat paupertati. Accedit etiam talis actionem fere esse inutilem; quia etiam si quis moriatur tali testamento condito (quod Deus avertat) potest superior illud irritare eadem ratione, qua alias donationes, vt diximus. Tunc autem (quod notandum est) non est liberum superiori, nisi in ipso testamento hoc ei expresse concederetur commutare institutionem in alium heredem, vel alia opera etiam pia, sed solum posse rumpere testamentum, quo sublato de remedio necessariò succederet is, cui ab intestato deberetur hereditas. Ratio est, quia superior non habet ius proprium distribuendi illa bona, sed solum habebatius desi-

gnandi materiam, modum, & tempus, & dandi facultatem; vt subditus posset talia bona distribuire, firmiter, & iuxta suam obligationem alienare. Vnde si hoc iure usus non est viuente subdito, post mortem eius nullum habet ius immediatum (vt sic dicam) in ipsis bonis, aut ad illa, aut ad distributionem eorū, sed solum ex alto capite subiecōnīs, & obedientiæ habet potestatem irritandi, vel ratum habendū actum, quem subditus etiam in morte ratum efficeri non potuit sola sua voluntate; & ideo potest irritare testamentum, postea vero amplius efficeri poterit, sed neceſſariſſeretur intellato.

Iam quod attinet ad inobedientiam, quæ in hoc facto interuenit, non est dubium, quin materia sit grauissimæ confectionis testamenti sine licentia, & ex hac parte sufficiens ad peccatum mortale; non inueniuntur expressam prohibitionem, que in vi præcepti circa hoc imposita sit: & ideo non videtur esse ex hoc capite per se peccatum mortale, quia votum obedientiæ non ita obligat etiam in materia graui, nisi proprium præceptum interueniat. Regulariter tamen loquendo per accidens, & ratione scandali, vix poterit talis actus excusari à culpa mortalium propter exemplum & commune nocuientum religionis, cum etiam, quia haberet quandam speciem, seu apparentiam proprietatis, leu usus appropriatus in materia graui. Hoc autem maximè intelligo, quando dispositio testamenti est in visitatione consanguineorum, vel in alia opera profana, leu non pia; nam si esset in pia opera, facile præsumi posset ratihabito superioris, quantum semper timendum sit.

Vltiùs ex dictis colligo quid dicendum sit de nouitio si ante emissa vota, in secundo nouitiam anno, incisio superiori testamentum condant. Negligari enim non potest quin inordinatè factum sit, quia etiam nouitius debet, quâdiu in eo stuperet, manet, seruare debitan subordinationem ad superiori, præterim in re tam graui. Hanc autem obligatio incipit in ipso nouitatu, vt cap. 4. numero 17. vsum est. Et ideo ex hoc capite non minus verum est de nouitio Societatis agenti primum, quâdum de agente secundum probationem annum. Non est autem illa obligatio voti, ut quia, neque ex parte nouitii supponitur votum, per se loquendo, & licet illud supponatur, non interuenit ex parte superioris proprium præceptum in hac parte impositum. Solum ergo est illa obligatio veluti ex quadam obedientia paterna, & tacita consentiente inter nouitium, & religionem, quia fieri intelligitur, quando nouitius ad communem vitam religiosorum admittitur; & ideo hæc inordinatio ex hoc capite non est peccatum mortale: à veniali autem vix poterit excusari. Non videtur autem ex vi huius actus, agere nouitius contra promissionem, quam facit disponendo de suis bonis, cum primum superiori ininxerit; quia testamentum non impedit implere promissionem factam, cum temporis firmum sit viuente testatore, nec necesse est, vt nouitius intentione non implendi eam promissionem illud faciat sed solum, vt in interim dum superiori præcipit alienationem bonorum, aliquid aliquid haec accidat, de sua possit constare voluntate, nam ei quod per se nec reprehendibile esset, si debito modo fieret.

CAPUT

Quid possit
superior in
tali testa-
mento pos-
sunt
maritem
subditi.

pter quā fortasse causam multæ religiones alioquin tam in paupertate, quam in cæteris rebus valde perfectæ hoc non obseruant. Societas verò vtilitatem, qua ex corundē librorum perpetuo usu provenire potest, vel alijs diligenter compensandam, vel certè huic perfectione paupertatis postponendā putatur. Et ideo cūm in 4. p. Conf. c. 6. §. 7. dicatur prater bibliothecam communem, qua in singulis Collegijs futura est, posse unquamque habere libros ad suum usum necessarios, statim additur in declaratione, neminem posse, aut debere aliquid in eis scribere; quod in regulis communib[us] reg. 8. sic dicitur. *Libros namo habeat sine facultate superiori*; qua facultas iuxta receptam consuetudinem, qua est optimæ legum interpres, non nisi in rebus minimis, & magna ex causa conceditur. Eiusmodi sunt libri, qui in institutione ad renovationem spiritus in fine assignantur, Constitutiones scilicet Societatis, reles, usum summarium, Ioannes Gerson, vel simili aliquo piis libellis, & quibus etiam Biblia, & summa aliquam causum. Et ferè eandem regulam habet Pachomius, qua est apud illas 46. Si quis [ait] transferatur ab una domo in alteram dominum, exceptu[m] in qua v[er]o quotidie ad habitat uocafaria sunt, secum transfr[er]ens nihil poterit. De hac regulâ Pach. ab Angelis data vide Metaphr. apud Suriuum 3. tom. 14. die Maij. 12. 22. & 28. Palladium in Historia Sanctor. c. 38. Gennadium de viris illustribus in Pachomio & Sozomenū lib. 3. Historia c. 13.

VI. *Vitæ monachicæ habent omniis religiosis, partim in Societate peculiares, vel potius necessitatem. Prioriæ sunt, quia hoc modo tollitur sollicitudo congregandi libros, qui interdum ob curiositatē potius vel aliquando ob splendorem, & ostentationem, quam ob necessitatem congerantur. Item excusat infinti sumptus, qui in transportanda librorum supellec[t]ile fieri solent. De qua re multa scribit Aluarus Pelagius lib. 2. de planctu Ecclesiæ, c. 64. Item per hoc tollitur materia inordinati amoris, & affectus, qui ad huiusmodi res, quando ita possidentur, generari solet. Propter quas causas eadem ferè regula haberet in Constitutionib[us] Dominicano[n]orū dñi. 2. c. 14. leçt. 4. Nullius uestis v[er]o usum librorum concedatur, neque designetur, à quocunque auferatur, vel in cuiuscunq[ue] custodiā dimittatur. Idem obseruasse S. Franciscum refertur in speculo Minorum 3. p. & refert author Cōformitatum lib. 2. Item confutat B. Vincentius Ferrar. tractatu de vita spirituali c. 1. vbi ait fatis esse libros communes, qui in singulis monasterijs accommodati intenuntur. Peculiaris verò necessitas huius obseruationis in Societate ex fine, & peculiari professione eius orta est. Omnes enim eius religiosi parati esse debent ad quascunq[ue] misiones, & peregrinationes oeuanias, fine excusatione, etiam non petito viatico, quiescunq[ue] insi fuerint, vt dicitur in Examinate cap. i. §. 5. & 6. p. Confitut. cap. 2. §. 3. & s[ecundu]s alias. Hęc autem obligatio cūm ad omnes pertineat, maximè ad literatos, & Doctores, & ideo oportet esse expeditos, & liberos ab omnibus vinculis, & impedimentis, quoad fieri possit. At vero librorum sarcina, non posset non multum impeditre si asportanda esset; & si ad perpetuum usum haberentur cum magna difficultate relinquenterent, & ideo ad hoc institutum ferè necessariò consequens fuit, vt in eo talis usus non admitteretur.*

VII. *Quinrō, huic pauperi supellec[t]ili religiosi cubiculi, consentaneum est, vt nihil in ea sit clauis ob-*

seratum: quod sine dubio est magnum signum nihil possideri, vt proprium, totumque esse liberg[em] dispositioni Pralati relatum. Propter hanc ergo & alias causas in regulis communib[us] Societatis in 11. ita cautum est: *Nullus ita cubiculum sum claudat, quin ex r[ati]o[n]e ex insensu possit, aut arcā, aut quiquam aliud habeat obseruatum absque superiori facultate.* Quam per se obseruasse antiquos etiam Monachos intelligi potest ex Caliano lib. 4. de Instrutis renuntiantium cap. 14. & 15. Nam in priori laudat Monachos, qui proprio sudore & opere exuberantes redditus conferabant monasterio, utili sibi proprium presumentes. Cumque inquiratur enim in eis nobis, si eam credas esse obseruat, antinendam nihilominus arrepta nuditate virtutem, quam studes ad finem v[er]e perfici. Et, argu inutilitatem codicis, ita semetipsum à cunctis extrahunt, & ex omnibus indicat alium, ut tantum peregrinum seget, & incolam istius mundi; aliumque patens monasterio regnare ac ministrum, quād Domum rei cuiusque presument. Statim verò reprehendens alios subdit in sequente capite, *Ad hac nos miserables quid dicimus, qui in nobis commorantes, ac sub Abbatis cura, & solitudine constituti, peculiares circumscribimus classis, omniq[ue] professionis nostra retrouamus, & confusione calamus annulos, quibus recordatus profigimus, in digitis palam gestare præsumimus, &c.* Et eadem re multa leguntur nomine Hieronymi, in regula Monachorum c. 2. & 3. & specialiter in 4. ait. *Sic si apostolus seruina proicitis peras, & sacculos, ut neque manus peccata pendane, neque opus sit clamare, ut iam ex ipsi sententi stratu exteriorum indicat, quod nihil habere intrinsecum, sed ut prius Iesum: quod nihil est clausum, quod est de dictis vobis locis, omnium. Idem constitutum est in ordine Minorum referunt Corduba in expositione regulæ cap. 6. 9. Et idem habet Ordo Cist. in Hispania in suis definitiō[n]ibus c. 36. n. 14.*

Sexto, cūm per votum paupertatis prohibeamur religiosi, quidquam sine superiori facultate accipere, quod generale omnibus est, specialiter probabitum est in Societate aliquid accipere in stipendiis alicuius ministerij solemnis, ut in hoc nullo modo licet, neque ad id dari facultas posst. Quod quidem ad votum paupertatis in Societate pertinet, constat ex Examine cap. i. v[er]o votum paupertatis ita exponitur. *Sic patet tamen accipiendo, ut nec velis, nec possis redditus ullos ad sua sollicitationem, neque ad quidcum alius habere. Et infra. Novitiam (quoniam alius sit in eum) pro Missionarium sacrificiis, vel predicationibus, vel lectiōnibus, vel v[er]bi sacramenti administratione, vel quovis alio pio officio eis, quia in factu suu[m] i[st]i[u]m u[er]o Societatis p[ro]fessi exercere, stipendium velut, vel elemosynam, que ad compensationem huiusmodi ministeriorum dari solet, ut alio quām a Deo, obseruatis obsequiis omnia p[re]parare facit, et ad eis possit admittuntur. Ex quo contextu constat primò, id quod in hoc genere alios licitum est, eo quod h[ab]et in iustitiam, necessitatem continet, religiosis Societatis non licet ratione paupertatis. Id quod denovo specialiter calletur in canon. 7. Congreg. 6. omnibus confessorijs etiam principiū, concionatoribus, &c. Nonnullum in Societatis ministeriis paupertatis nostrorum patitur. Et idem inculcatur in Ordinario contrac[ti]c. 4. num. 8. & 9. Constat secundò hanc obligationem non esse ex simplici directione regule, sed ex vi voti paupertatis orituram codem contextu hoc ponitur sub materia paupertatis, ac non habere redditus ullos. Atque hoc ipsum sequitur & cum magna exaggeratione, & declaratione in constitutionibus inculcatur, præterim in 4. p. cap. 7. §. 3. cap. 15. in fine 6. p. cap. 2. §. 7. cum declaratione in liter. G. & io. p. §. 5.*

Quibus etiam locis varia rationes huius institutio[n]is insinuantur. Illa verò sufficiens est post. Vixit eti-

jones huius set; quod licet aliud non sit malum; hoc sine dubio est melius; quia, & tollit omnem auraritatem speciem, & temporalis lucri cupiditatem diminuit; ac denique, quia ex hoc capite augetur aliquo modo paupertas. Maximè vero fuit hoc ferè necessarium in Societate, considerato eius fine, & muneribus, tum ex parte proximorum, ad quorum profectum, & lucrum spirituale tota Societas ordinatur: quo enim gratius, & liberalius ministeria omnia in proximorum commodum facta fuerint, eo sine dubio libenter ab eis suscipientur, & cum maiori adificatione, & ceteris paribus cum maiori fructu fieri: tum etiam ex parte religiosorum; cum enim maiori ex parte in his ministeriis occupari debeant, si ex eis possent temporale commodum reportare, periculum profectò est, ut eorum vivendi ratio quæstus potius esset, quam pietas. Ut ergo iuxta consilium Apolloni 1. ad Timoth. 6. solam pietatem magnum quæstum existimarent, præcisæ ab illis est omnis spes temporalis commodi, estq; hoc institutum satis contentaneum antiquis canonibus, qui referuntur 1. q. 2. cap. Pastor. & cap. si quis, & cap. sacerdos, que sunt assumpta ex Prospéro, & ex cap. Clericos, ead. caus. & q. ex Hieronymo ad Damasum, & referrunt etiam 16. quæst. 1. in ultimis verbis. Quibus locis solum ad propriam sustentationem dicitur posse ministros altaris aliquid à fidelibus accipere: reprehendunt autem illi sacerdotes, qui cum habeant alias vnde sustententur, à fidelib⁹ etiam necessaria ad sustentationem accipiunt. Vnde orta est inter scholasticos controversia, de qua in tom. 3. de sacramentis, disput. 8. sect. 3. an id licet, nène? qua nunc prætermissa certum apud omnes est, perfectius acturum, qui nec sustentationem acceperit, si illa indiget. Quapropter dubium etiam non est, quin maior adhuc perfectio sit, hoc ipsum ex voto facere: nam si illud perfectius est, ergo est materia voti; ergo illi perfectioni votum adiungere melius est. Atque antiquos Ecclesiæ clericos & ministros hanc consuetudinem sepius obseruasse verisimile sit ex citatis iuribus, & ex verbis Hieronymi in regula Monachorum cap. de paupertate. Clerici (inquit) qui de bonis parentum sustentari possunt, si quid pauperum accipiunt, sacrilegum prestatum commitunt. Non enim alia ratione sacrilegium ibi interuenire poterat, nisi quia erat contra votum: nec Hieronymus de omnibus loqui videtur, sed de illis qui paupertatem proficiebantur: ergo verisimile est, specialiter professi fuissent hoc paupertatis genus: quanvis non negem verba illa posse habere alias interpretationes, de quibus alibi. Num ergo satis nobis sit esse opus perfectionis, & voto dignum nolle recipere stipendum, vel eleemosynam, etiam in sustentationem pro spiritualibus ministeriis.

X. Dices hoc habere locum in his ministeriis Euan gelij, quia alias habent vnde sustententur, vt ex verbis citatis ex Hieronymo conflat: at verò in his qui alias perfectam paupertatem profitentur, non videtur esse illud perfectionis opus, imò nec ratione contentaneum: nam qui altari seruit, ex altari vivere debet; alioqui necessarium illi erit inter dum altare relinquere, id est, spirituale ministerium omittere, vt querat vnde sustentetur. Nec satis est si quis respondeat religiosum satis habere vnde sustentetur, ex ipsa, scilicet, religione; nam tunc ad corpus ipsum religionis reuocabitur difficultas, quia non solum singuli religiosi Societatis non possunt sibi accipere stipendia, vel eleemosynas, verum etiam nec alicui domini, aut Collegio, neque etiam domus ipse, vel Collegia possunt hoc titulo aliquid à fidelibus accipere. Cum ergo ipsa Collegia, vel domus non habeant aliunde, vnde sustententur, nisi ex bonis fideliis, non videtur ad per-

Franc. Suar. de statu relig. Thom. IV.

fectionem pertinere non recipere ab eis huicmodi stipendia, vel eleemosynas propter Missas, aut alia ministeria: alioquin necesse est, ut prælati nimiam sollicititudinem, ad domos sustentandas sustinere debeant, vel certè, ut alios difficiliores, minùsque decentes modos in quærendis necessariis tenere cogantur.

Respondetur, si perfectionis est in eo, qui habet sustentationem ex propriis, vel paternis bonis, non postulare illam à fidelibus, etiam illis infirmi; multo maioris perfectionis esse, non exigere hanc sustentationem, quasi in compositionem talium operum, etiam alii non habeantur, sed mendicando quærenda sit, quod per se videtur adeò evidens, ut probatione non indigeat: nam sine dubio illud est majoris paupertatis, & nuditatis genus. Deinde auget fiduciam in Deum, qui non deficit in necessariis suis ministris, si fideliter & mere liberaliter Deo, & proximis infirmi, præter alias virilates, & honestates, quas suprà n. 9. numerauit. Quocirca licet verum sit, totum corpus Societatis ex donationibus vel eleemosynis fideliū sustentandum esse, sive in dominis, sive in Collegijs, sive in peregrinationibus, & missionibus seruata in singulis instituti ratione infra c. 9. explicanda, nihilominus consilium sibi obseruandum existimat, non recipere has eleemosynas propter Missas, vel in compensationem aliorum ministeriorum, sed eas vel sponte oblatis accipere, si solum in eleemosynam, & non in compensationem denerit: vel, si indigerit, eas à fidelibus postulare, qui eodem liberali modo eastribant. Et quamvis fortasse hoc concerteret, & laboriosius sit, hunc tamen laborem non recusat, ut finem à se intentum, id est, animalium profectum melius assequi possit, omni videlicet proximorum ipsorum onere femore.

Habemus de hac re illustrè D. Pauli exemplum, qui 1. ad Corinth. 9. in primis probat perijisse se ex substantijs fideliū ali, & sustentari. Erat hoc confirmandum assertum aliorum Apostolorum exemplum, & legem Deut. 25. Non diligabis os bonus tritrami. Et illud, Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est si nos carnalia restra pitamus? Deinde vero subiungit, Sed non vestrum hac potestate, sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus Euangelio Christi. Et infra, Ego autem nullo horum vestrum sum. Concinuisse in 1. ad Theff. 2. vbi & auara lucra, & pauperes alios sive prædicationis fines excludit. Obseruauit ergo Paulus hoc consilium, non ut aliorum Apostolorum consuetudinem reprehenderet, neque ut se meliorem aut perfectiore ostentaret: sed quia prudenter existimauit illud sibi magis expediuisse ad munus suum melius exquendum, quod erat prædicare Euangelium gentibus: hoc est enim quod ait, Ne quod offendiculum demus Euangelio Christi. Alij enim Apostoli præcipue prædicabant Iudeis, & ideo sine vila offensione ab ijsdem necessaria ad sustentationem accipiebant; nam, ut commemo rat Hieron. lib. 1. contra Iouianum, circa medium. Sancta mulieres iuxta morem Iudicum magistris de sua substantia ministabant; inter gentes vero non erat talis consuetudo, & quia rudiiores erant in diuinis rebus, facilius poterant perturbari si aliquid ab eis exigeretur; & ideo (vt notauit D. Thom. 3. p. q. 4. art. 3. ad 2.) quia hoc scandalum facere poterat in nationibus, Paulus se abiecit se commemorat. Alter, quanvis æquus ad rem, de qua agimus, exposuit hanc occasionem Augustinus lib. 2. de sermone Domini in monte, cap. 16. dicens, Perhibet apostolus licere sibi, & permisum esse à Domino, ut quis Euangeliū annuntians de Euangeliō vivant, id est, de Euangeliō habeant ea, que hinc vita sunt necessaria, sed tamen se non esse videntur de hac potestate; erant enim multi qui occasionem habere cupiebant, acquirendi & vendendi Euangeliū.

XI.
soluitur.

Concinit
Henrique,
cum citatis
ab eo, lib. 9.
c. 22. n. 2.

XII.
Exempla
Parisii illi;
fratrum.

lum quibus eam voluit Apostolus amputare, iuxta id quod alibi scriptum est, ut amputem occisionem eorum, quis volunt occisionem, 2. ad Corinth. 11. & lib. de mendacio. cap. 15. tractans illud, Datus est operarius mercede sua. Permissum dicit hoc esse, non iustum, ne forte qui hoc faceret, ut in opere predicatione verbi aliquid ab eo, quibus pradecaret, in via sua huius sumere, illucum aliquid se facere arbitraretur: posse tamen leudabilium non fieri, in apostolo Paulo satis demonstratum est. Quae res tantæ affirmationis fuit apud Paulum, ut gloriam suam illam appelleret, & vitæ suæ illam preferaret: ait enim citato loco, Non autem scripti hac, ut in sancti in me, bonum est enim mibi magis mori, quam ut gloriam meam quia evacuas. Gloriam meam (inquit Anselm.) quam pro hac abstinentia habere volo in Christo apud Deum, compatiens infirmum, dum nihil ab eo sumo. Alterum Chrysostom. 22. Ne quis dicas, cum quidem hoc facere, sed non latum, reuertendum & morenrem, volens summam ostendere letitiam, & animi alicratatem rem appellat gloriationem; tantum abest, ut si in oestus, ut etiam glorior, & malit mori, quam amittere hanc gloriationem: ita quod fibat erat ei vita dulcis.

XIII. Sicut ergo Societas Paulum in ministerium contatur imitari, ita etiam in hoc genere perfectionis illum imitari elegit, ne quod offendiculum Christi Evangelio ponatur, id est, (ut Chrysostom loquitur homil. 21. in 1. ad Corinth.) ne qualilibet proportionem, & dilationem afferamus cursui Evangelij. Hoc enim offendiculum etiam diu timeri posset, vel praedicando gentibus, vel haereticis repugnando, vel certè fideles Catholicos instruendo, & excitando, si ob temporale aliquod commodium hac fieri videntur, ac de stipendiis tractari. Fortasse etiam ipsius ministri Evangelij minorem haberent libertatem ad reprehendenda virtutem, munoremq; ad persuadendum efficaciam, si aliquam recompensationem ab his quibus inseruerint accepissent: ut ergo cursus Evangelij in nullo impediri posset, peculiarem hanc obseruantiam inter alias religiones Societas tenet: neque omnino singularis in hoc est: nam fratres minores Recollecti etiam hoc obseruant, ut pro Missis elemosynas, seu piantias (ut vocant) non accipiant, ut refert Corduba quæst. 15. ad cap. 4. sua regula: quamquam ipsi, solum intuitu maioris puritatis in paupertate seruanda, id faciant: nam vi ibidem refert ex libro plagarum, titul. 10. plaga 1. maxima Ordinis, & puritatis regula iactura, sub praetextu Missarum, & elemosynarum diabolo procurante, & hominum fragilitate, cupiditate, & ignorantia introducta est.

XIV. Septima observantia. Nihil quantum minime dare etiam mutuo inter domes- sis, aut exponens. Primo ad hanc paupertatem spectat, nihil posse dare sine facultate superioris, quod omni perfe-^{cto} voto paupertatis commune est, in Societate vero cum hac exaggeratione ponitur, ut etiam ad res minimas expesse extendatur: nec solum ad donationem, sed etiam ad mutationem tam dando, quam accipiendo extenditur. 3. p. Constitut. cap. 1. §. 8. Intelligentiam (dicitur) quod mutuo dare, vel a. & pere, vel dispensare quidquam de his, que dominum, minime possunt, nisi superior consenserit. Quia verba cum generalia sint, non solum respectu externorum, sed etiam ipsorum religiosorum inter se intelliguntur, non enim dicitur, Nos licet mutuo dare extarnis, vel ab eis accipere, sed simpliciter dare, vel accipere; ergo neque inter se possunt ex vi illius regulæ, quidquam dare, vel accipere, etiam mutuo. Quod & seruatur, & est valde consentaneum voto paupertatis, nam religioso merus vsus facti conceditur, vsuarius autem licet ut possit ipse, non tamen usum rei propria auctoritate alteri concedere. Per mutuum autem saltem usum rei alteri conceditur, & ideo merito non licet sine facultate superioris.

Atque hoc ipsum refertur statuisse Pachomius sua regula 95.

Iam quod ad usum positivum spectat, varia sunt constitutiones Societatis, in quibus specie varietas circunstantiarum, & aliqui actus pertinentes ad hanc paupertatem usum perfectionem, commendantur. Nam in Examini. cap. 4. §. 26. virtus, potis, virtus, & leeti ratio futura dicitur, ut pauperibus accommodata, & vnumquemque sibi persuasum habitetur, quæ vallisimma erunt ex ijs, que domi non sunt, ei esse tribuenda, ut ita parati sint ad hunc usummodi pauperem usum talium rerum propera maiorem abnegationem, & spiritualem profectum; deinde p. 3. cap. 1. §. 25. Diligent (dicitur) pauperes paupertatem, ut matrem, & iusta measuram secundum discretionem, sive temporalibus ijs affectis aliquo extirpanur. Et 6. p. cap. 2. §. 11. solum permititur necessaria, aut conuenientia usus rerum communium, ita ut regula sit superflua semper esse refendenda, necessaria admittenda, conuenientia vero seu comoda, licet ordinari abicienda non sint, quatenus etiam necessitati ipsius subvenientia quando tamen ita esse moderanda, & minuenda, ut paupertatis effectus aliqui sentiantur. Et hoc sensu dicitur 3. p. Const. cap. 2. §. 3. Quæ ad corporales pauperes, certe cam diuina ex alto, ut quæ usus quoque viribus, & scipiosus abnegatio, non tamen deo quod sufficit ut natura, & ad diuinum osequium, lende aqua conseruetur. Sic enim dixit Concil. Trid. sess. 25. cap. 2. de regularib. supellecitem religiosam talen esse debere, ut nihil superflui in ea sit, nihilque, quod fit necessarium, desit. Nam per hoc non tollitur quoniam exercenda virtutis causa aliquip incommodum sustinere expediat. Cui consonans illud Ad. D. 2. gustini, dicentes Dominum in Evangelio offendere, nec in abstinentia, neque in manducando esse sufficientiam, sed in æquam imitare tolerandi inopiam. Et infra. Non quid vel quantum pro conuentu humum, atque per sona sua, & pro sua valentia magis quia capias, sed quia afferas, & seruat te amicatu cum his, vel opories, vel necesse est carere, impens. lib. 2. apostoli, scio & abundare, & penuriam pati, ad p. 4. Præter hanc ad hunc usum paupertatis pertinet ac mendicandi, qui varijs modis, & occasionibus in Societate exercendum est. Nam in primis profecti ex vi sua professionis parati esse debent ad mendicandum in missisibus, cum ex vi votorum suorum teneant illas admittere, non exceptato via, & in proprijs regulis eorum, qui in missionibus versantur plenè, & perfectè de hac re instruuntur in 5. & 6. vt infra lib. 6. c. 4. n. 9. videbimus. In domibus etiam profecti, cum nec in particulari, nec in communis habeant propria bona vnde sufficiantur, necessarius utrumque est hic actus mendicandi; immo & aliquando in Collegijs, qui necessitas id exigit, exercendum est, ut dicitur p. 4. Const. c. 2. in fine. Cumque id sit ultimum seu supremus gradus Societatis, ut à principio ad illum disponant, exercentur nouitii in peregrinationibus, in quibus medicare debeat, ut in superioribus lib. 2. cap. 5. num. 7. usum est, vnde in 4. cap. Examin. §. 12. dicitur, debere peregrinari per mensim, sine pecunia, jmd suis temporibus ostiastim pro Christi amore mendicare, ut possint ad incommunitatem comedendi, & dormiendo assuefieri. Deinde autem quod ad professionem, vel ad alia vota admittantur utrumque mendicare debent, ut dicitur in eodem c. §. 17. ad sui abiectionem; & ut hoc præludio intelligent, quæ sit ratio sua professionis, & ad illam preparari ipso usu, & exercitio incipiunt. Ac denique 6. p. Const. cap. 2. §. 10. Paratisit (dicitur) ad mendicandum ostiastim, quando vel obedientia, vel necessitas id exiget. In qua promptitudine animi magna ex parte cōsistit paupertatis perfectio, ut sumitur ex D. Th. 4. q. 1.

2. q. 184. art. 7. ad 1. Denique ob hanc causam declarauit Pius V. in suo motu proprio, *Dum indefissi*, omnes religiosos Societatis, in quounque eius gradu existant, verè ac propriè mendicantes esse.

C A P T V I I I .

Ad quem usum paupertatis idem religiosi obligentur ex voti.

I. *Omnis etiam proprietas vel dominium, illo excepto, quod scholaribus specialiter permittitur.* Quanvis ergo aliqua ex dictis cap. præc. non sine imperfectione prætermittantur, si illa non attingant hunc gradum, ut contineant viuum, cum aliqua proprietate, seu appropriatione, regulariter, ac per se loquendo non continent culpam contra paupertatem, quanvis moraliter nunquam sunt sine aliqua culpa, vel contra obedientiam, vel contra temperantiam, aut aliam virtutem; quia regulariter procedunt ex aliquo inordinato affectu, nisi intercedat aliqua ignorantia, vel inconsideratio; nam tunc accedebant bona intentione, facile potest dari excusatio ab omni culpa. Quando vero possesso vel vius rei sit proprietarius seu per modum proprii, regula generalis est, quando id si sine scientia, & consensu approbatum, vel expressa, hanc tom. sup. tradidimus cum communis Doctorum tractando de voto paupertatis omnino simplici, & de voto solenni paupertatis religiosarum; neque hic habet aliquid speciale, nam quod hanc obligationem, eiudem rationis est hoc votum Societatis. Rursum quando hæc proprietates ex parte materie fit peccatum mortale, vel veniale, eisdem locis explicatum est; neque hic etiam occurrit speciale quid.

II. Solum occurrit aduertendum, quando res ipsa non accipitur, vt per modum propria semper retineatur, sed solum ad breuem aliquem viuum, quod talis res non consumit, tunc licet res ipsa pretiositas, nihilominus culpm regulariter esse leuem: quia materia culpa ibi non est res ipsa, sed vius eius, & is quid leue est regulariter loquendo, parumque videtur laderem paupertatem, & hac ratione mutuodare, vel accipere librum, vel manu scriptum, & similia, regulariter non videtur materia peccati mortalism, ex vi paupertatis, nisi extali viu aliquod notabile detrimentum bona religionis acceptura sint. In quo etiam aduerto regulariter maioris culpa esse talia bona mutuodare extra religionem, quam accipere etiam ab externis, quia ex priori actione sequi potest detrimentum in bonis religionis, ipsa iniuita; ex acceptance vero licet sequatur simile detrimentum in re mutuo accepta, non est iniuitum dominorum, qui mutuant voluntariè se expounit huic periculo, & alter excusatur, si absque eius culpueniat, sed in hoc exemplo, & multis similibus prudentis viri arbitrii necessarium est, multumque confidere oportet quid iuxta communè estimationem religionis, graue, aut leue existimetur, vt latius citato tomo xix. Religiosi autem Societatis cauere omnino debent ne huiusmodi arbitrii se exponant, quod optime facient omnem proprietarium viuum vitando, etiam in reb⁹ minimis, vel si aliquid ex humana consuetudine exceperint, non sit vltra materiam minimam & vulgarem.

Ex prædictis ergo obseruantibus, qua superiori cap. numerauimus, quatuor prime respectu subditorum, hoc est, omnium qui superiorum habent.

Franc. Suar. de statu relig. Thom. IV.

in Societate, solum quod hoc pertinet ad rigorosam obligationem voti paupertatis, vt sine superiorum facultate tacita, vel expressa nihil curum accipiatur, vel occulte possideatur, aut de vno loco in alium deferatur: si autem de licentia superioris aliquid huiusmodi fiat, non erit propriè contra obligationem paupertatis, etiam forte aliquando minor perfectio sit talem postulare facultatem; aut illa vti. Dico autem aliquando, quia interdum potest nihil de perfectione minuire iuxta munera, vel valerudinis necessitatem, vel alias rationabiles causas. Oportet vero in huiusmodi licentia obtinenda, omnem subreptionem vitare, aliqui non manebit quis tutus in conscientia, quia ratis facultas inutilia est, cum re vera non sit ex voluntate superioris; hanc enim impediunt frans, & dolus, quæ sunt causa surreptionis. Et idem cetero, quando intercedit moralis quedam violentia, quæ in voluntarium etiam causat: vi si subditus expressus, vel tacite comminatur se excitaturum turbas, aut aliquid scandalum daturum, aut gravem inimicitiam, vel odium conceptum, nisi hoc ei permittatur; tunc enim illa potius est pura superioris permisso ad excusandum maius malum, quam facultas, & ideo non reddit tutum in conscientia etiam in ordine ad violationem paupertatis. At vero si superiori nihil occultetur, nec falsum dicatur, nec vis inferatur; quanvis fortasse sine sufficienti ratione importuniis precibus, vel ob priuatam benevolentiam licentia obtineatur, sufficiens erit, vt contra paupertatem culpa, aut proprietas non committatur. Etiam si aliud genus imperfectionis, vel culpa ibi interueniat, vel ex parte subdit, vel magis ex parte superioris, qui facilè potest in hoc graniter delinqueret, seu ratione sui munera, cui non satisfacit, seu ratione scandali. Quia vero hæc culpa non sufficit, vt licentia illa inuidia sit, ideo ea interueniente, non peccatur contra paupertatem.

Circa quintam obseruantiam de vnu clavis eadem regula seruanda est, quod sine facultate non licet, cum illa vero licet. Dubitari autem potest, an huiusmodi vius sine licentia ex se sufficiat ad peccatum mortale, si alias de facto sub clavi nihil retinetur sine licentia superioris; neque etiam in peccatum mortale id sit, vt aliquid superiori occultetur; neque vt illi liberum non sit quidquam ex his, quæ religiosus habet, auferre, sed solum ob timorem humanum, ne aliquid vel surrepiatur, vel ab alijs videatur. Et ratio dubitandi esse potest, quia autores rigorosè de hac materia loquuntur, dicentes gumenta, clavem esse signum proprietatis, vt sumitur ex Corduba in cap. 6. regulæ q. q. Et Aluaro Pelagio lib. 2. c. 67. versus finem. Vnde & in iure clavis traditio est signum possessionis. leg. clavis ff. de contrahenda empione. Item quia autores afferunt proprietatem esse celare aliquid Prælato, vt patet ex Panormit. in cap. *cum ad monasterium*, de statu Monach. n. 8. & alijs ibi communiter. & Antonino supra citato; sed quod ipso iniuito sub clavi tenetur, fatus ei occultatur, cum non posset suo arbitrio sciire, quid ibi claudatur. Et quanvis posse clavem petere, hoc ipsum onerosum est, & ita difficulter ei fit vius, & dispositio illarum rerum, quæ sub clavi tenentur. Habet enim ius illas auferendi inciso sub dito, quod non potest facere, si sub clavi claudantur. Denique clavis ipsa, & vius eius sine superioris facultate habentur in eo casu: & quanvis materialiter videatur res leuis, tamen quatenus est instrumentum talis actionis, que multum potest nocere paupertati, videatur esse materia grauis; sicut in materia iustitia, furari acum, vel calamum; potest esse materia gratis.

Pateor tamen esse rem scrupulosam, & omnino

Kr. 3. Vitan-

Licentia paup
fraude ans
violenciam
extorta &
nulla.

Vid. Ant. 3.
p. III. 16. 6. 1.
§ 11.

Non sic per
impuniti-
tatem obli-
ca, vel per
numsum fa-
uorem.
Oppositum
S. nich. li. 4.
demar. die
spat. 10. n. 9.

An quinta
obseruantia
Violatio per
clavi s. votu
retinetur in
paupertatis
affectu id sit,
vt aliquid superio-
ri occultetur; neque
liberum non sit
quidquam ex his,
quæ reli-
giosus habet,
auferre, sed solum
ob timorem hu-
manum, ne aliquid
vel surrepiatur,
vel ab alijs vi-
deatur. Et ratio
dubitandi esse
potest, quia auto-
res rigorosè de
hac materia loquuntur,
dicentes gumenta.

Secunda

Prælato, vt patet ex
Panormit. in cap. *cum ad monasterium*, de statu Monach. n. 8. & alijs ibi communiter. & Antonino supra citato; sed quod ipso iniuito sub clavi tenetur, fatus ei occultatur, cum non posset suo arbitrio sciire, quid ibi claudatur. Et quanvis posse clavem petere, hoc ipsum onerosum est, & ita difficulter ei fit vius, & dispositio illarum rerum, quæ sub clavi tenentur. Habet enim ius illas auferendi inciso sub dito, quod non potest facere, si sub clavi claudantur. Denique clavis ipsa, & vius eius sine superioris facultate habentur in eo casu: & quanvis materialiter videatur res leuis, tamen quatenus est instrumentum talis actionis, que multum potest nocere paupertati, videatur esse materia grauis; sicut in materia iustitia, furari acum, vel calamum; potest esse materia gratis.

Tertia

V.

*Authorius dictum sua
detur diem
mate impugnando 1. &
2. argamen-
tum partis
affirmativa.*

vitandam; nihilominus, secluso scandalo, non au-
deo dicere esse peccatum mortale ex se, nisi aliqui-
bus circumstantijs specialiter aggrauerit. Moue-
rit in primis, quia vel hoc effet peccatum mortale ob
signum proprietatis, vel ob realem proprietatem.
Primum dici non potest, tum quia authores po-
nentes signa proprietatis hoc non posuerunt, vt pat-
ter ex Abbatie, & Antonino supra, & Nau. Com-
mento 2. de regularibus, & Gregor. Lopez in leg. 14.
tit. 7. part. 1. Solus Pelagius supra loquens de Mi-
noribus, inter alia peccata contra paupertatem po-
suit claves cellarum, tardando per dies extra locum,
Prälato non assignare; claves, inquit, *aparum, vel
quorumcumque repositorum, vbi fratres habent libros,
vtiensilia, & sup. lectiles, qui spatiis durum, cuncto extra
lo. um, nefas res tantum illis ebus, Prälato non resignare,*
&c. Hoc autem vt verum sit oportet, vt & fine vo-
luntate Prälati, & mala fide fiat scilicet, ut neque
ipse Prälatus possit in absentia subditis, de his rebus
disponere, vel interim eas ad alium vsum applica-
re: haec enim est circumstantia validè agrauans, &
indicans proprietarium affectum: & tunc clavis
non solum est signum, sed etiā causa suo modo ef-
ficax ad impedendum talem vsum proprium Prälati,
& consequenter est instrumentum vñspandi
illum. Secluso autem huiusmodi affectu sola ratio
signi non sufficit. Tum maxime aqua signum si sit
falsum, & non verum, potest quidem efficere pre-
sumptionem culpæ, non tamen veram culpam, nisi
fortasse ratione scandali; ergo secluso scandalo (vt
loquimur) non potest ex solo hoc capite insurgere
gravis ratio culpæ. Altera vero pars probatur, quia
circa res sub clave contentas, si seruentur circum-
stantiae initio precedentis numeri posita, non ap-
pareat realis proprietas, propter solum illum modum
occultandi: quia supponimus haberi cum faculta-
te, & cum preparatione animi ad dimittendas illas
ad arbitrium superioris ergo non retinentur ut
propria, quia non proprio nomine tenentur, sed
alterius, & cum dependencia ab illo. Conformatur,
quia alias occultare rem, vbi nec à superiori inue-
niri posset, vel aliquo artificio occulto vti, vt area
extrinsecus aperiri non possit, quanvis clavem non
habeat, esset proprietas, & confequeretur in rebus
alicuius valoris esset peccatum mortale: hoc autem
perquam durum est, & præter multorum vsum a-
lioqui timoratorum; ergo. Nec vero ipsius clavis
possessio potest esse materia gravis culpæ, quia ipsa
in re minimi valoris est, & vsum eius per se non con-
tinetur a gravi inordinationem, vt declaratum est.
Eo vel maximè, quia sèp potest clavis cum licen-
tia haberi, quanvis ad claudendum sub illa aliquod
non sit ordinaria licentia: & tunc quamvis vti illa
quoad actum claudendi sine licentia, aliquo sit
contra regulam, vel obedientiam, tamen per se non
videtur materia paupertatis, seruat alijs circum-
stantias, quæ dicta sunt. Nec vero fatis est quid ea
de causa aliquantulum reddatur superiori diffi-
culty dispositio de talibus rebus: quia illa difficultas
parum momenti est, cum facile possit per subditum
aferri. Augetur autem multi hæc circumstantia,
quando in absentia plurium dierum, vel per di-
stantiam notabilem aliquis secundum defert clavem
in scio superiore, nulla alia domi relata: nam tunc
difficultas illa impossibilitas quodammodo effici-
tur, & ideo iam videtur redundare in magnam ap-
propriationem: quapropter nihil per inaduerten-
tiam excusat, vel fiat præsumpta voluntate Prälati,
valda reprehensibilis est.

*VII.
An sexta
obseruantia
violatione
expedita.*

Circa sextam obseruantiam occurrit similis dif-
ficultas: an recipere aliquid pro ministerijs, præcisè
ex hoc capite sit contra votum paupertatis, & con-
sequenter in materia gravis sit peccatum mortale.
Ut autem dubium intelligatur, supponamus in o-

mnib⁹ alij obseruari circumstantias necessarias ad traducendū
debitum vsum paupertatis: vt v. g. dum quis iter faciat
agit potest licite eleemosynam, vel aliud donum
sibi oblatum, & iuxta communem vsum accom-
modatum accipere, vel ad statim consumendum
illud, vel si habeat permanentem vsum animo pos-
sidiendi illud obtenta licentia à superiori, cum pri-
mum conueniri ille posſit. Fingamus ergo aliquem
accipere breuiarium cum onere dicendi alias
Misericordias, & postea retinere illum de confusione supe-
rioris, tacendo tamen titulum quo fuit compara-
tum: difficultas est, anbi interueniat culpa mor-
talis contra paupertatem. Idem casus cogitari po-
test in subditō existente in Collegio, si petita licen-
tia, & non explicando causam propter quam res
datur, quippiam simile ob proprium vsum accipa-
tur. In ipsis etiam prælati multo magis haberet
dubium, si aliquid accipiant etiam in vsum Colle-
gi, vel domus datum illo titulo: nam ipso absolute
non peccant accipiendo, cum sint constituti di-
spensatores, & debent alere subditos: quicquid
ergo ibi est culpe, est ratione modi, sententiæ. Idem
que erit si superior der licentiam subdit, vt illo
modo aliquid accipiat.

Ratio enim dubitandi in his omnibus est, quia
vbi non est proprietas, non est violatio paupertatis,
sed in illis casibus non interuenit proprietas,
quia nunquam res, vel vñs eius retinetur nomine
proprio, in quo sola proprietas consistit. Antecep-
tus pater, quia res semper supponitur accipiendo
qui licentiam habet, idq; vel ad communem vsum,
vel ad proprium dependentem etiam à superiori,
& à facultate eius; ergo ille alius defectus, se-
spectus erit contra regulam, vel contra obedien-
tiā, non tamen contra paupertatem. Vnde si ut
licet committeret in materia gravis, non sit pecca-
tum mortale, quia ex vi solius regule non est culpa.
Neque ex voto obedientia est peccatum falso mor-
tale, quia supponimus nullum esse species prece-
ptum in virtute obedientie de hac relatione: ergo
paupertas non vrget, & scandalum, quod est per
accidens, non interuenit, nulla apparet ratio suffi-
cientis peccati mortalis. Configuratur exemplis, pri-
mum est de Incro per negotiationem comparo,
quod religioso prohibutum est. Ponamus ergo re-
ligiosum aliquem de licentia falso generali up-
erioris posse recipere vñque ad tantam quantitatem:
postea vero, quia non inueniunt gravis datum per ne-
gotiationem aliquam sibi prohibitam, & indecen-
tem illam comparare, ille profecto non videtur
peccare contra paupertatem, etiam si forte in ne-
gotiatione mortaliter peccet iuxta modum prohibi-
tionis. Aliud exemplum est si religioso deur-
tentia ad recipiendum aliquid sponte oblatum, no-
tamen ad petendum illud, imo hæc expresse prohi-
beatur: nam licet tunc aliquid petat, & accipiat,
non peccabit contra paupertatem, sed contra altam
legem: quia petere non est actus dominii, aut pau-
pertatis, imo est actus mendicantis: accipere autem
iam non fit nomine proprio, sed ex facultate supe-
rioris: ita ergo videtur probabilis fieri hæc pars.

Ad contrariantem autem partem perfa.liendam,
magnam vim habere videtur constitutio Societi-
atis, vt c. præced. a num. 8. ponderabam. Nam licet
constitutio per se non inducat obligationem ad cul-
pam: designat tamen materiam voti, quæ materiæ
tota Deo promittitur, cum paupertas secundum
constitutions voteretur. Constitutio autem cum
de hac materia loquitur, planè vt obiectum huius
voti illam assignare videtur. Nam in c. r. Exam. §.
3. sic dicitur. *Tria vota in ea, (id est, in Societate) ob-
diuntur, paupertatis, & castitatis emittuntur: ex quibus
sola paupertatis materia ibi declaratur, dum addi-
tur, Si paupertatem accipiendo, vt n. velut, nece-
sus*

ditus illos ad suam sustentationem, nec ad quidam aliud habere. Et infra eodem contextu: Neque etiam pro Missarum sacrificiis, vel predicationibus, &c. stipendum villam, vel elemosynam, que ad compensationem huiusmodi ministeriorum dari solent, &c. possint accipere. Videtur ergo ita explicari votum paupertatis per hanc constitutionem, ut totum hoc sit materia eius: atque adeo rigorosa huius voti obligationem ad hunc actum extendi. Simile argumentum sumi potest ex 10. p. Conf. §. vbi ad obseruantia paupertatis hec duo aquae pertinere dicuntur, scilicet, non admittere stipendium pro spiritualibus ministeriis, & redditus Collegiorum ad suam utilitatem non explicare: constat autem hoc secundum esse de rigorosa obligatione paupertatis: ergo & primum. Potest etiam ratione ita declarari, quia ad paupertatem religiosi non solum spectat prescribere, quid accipere licet, vel non licet, sed etiam modum acquirendi: ergo quando aliquod genus acquisitionis prohibetur, ut pertinet ad specialem paupertatem talis religionis, ille per se cadit sub tale votum paupertatis: ita vero se habet votum paupertatis in Societate quadam modum acquirendi, ut ex dictis constat.

X.
Nurū par-
tēm uoluit
dīfīnīre se-
cunda Con-
gregatione ge-
neralis. Vide
hoc in decre-
to 19. S.
Congregat.

Punctum hoc diligenter discussum fuit ferre ante quadraginta annos in secunda Congregatione generali Societatis, vbi Patres magna ex parte in hanc posteriorem partem inclinarunt, tractatumq; est, ut totius Congregationis decreto authenticē statueretur, ac declararetur. Postea vero iulfis de causis id pratermissum est: quod est signum non satis constituisse apud ipsos, sensum praedictarum constitutionum fuisse constitutre actionem illam speciali ratione sub materia voti paupertatis. Ed ideo non nouam obligationem ad peccatum mortale addere viderentur (quod in Societate propter periculum vitandum, maximè cauerunt) ab illa declaratione abstinerunt. Et tandem can. 15. Congregationis solum fuit stabilitum ad puritatem nostrae paupertatis necessarium esse obseruare grauissimā constitutionem de non accipiendo stipendio, &c. Hanc ergo partem, ut mitiorem sequendo, dicere possumus, in illis constitutionibus specialiter fuisse expressum hunc actum ad exaggerandum quanta perfectione & diligentia hoc in Societate obseruandum sit, & quia est proximè, & maximè coniunctū cum eius paupertate, non quia per se, & directe hec obseruantia per votum paupertatis promittatur. Vnde in 6. p. Conf. cap. 2. §. 7. ut complexus quædam constitutio hæc proponit, nulla facta mentione paupertatis: sed solum sub illis verbis, *Meminerunt se gratiū dare debere, qua gratiū acceptant, ut sic maiori cum libertate possint, & proximorum adificatione in diuino seruitio procedere.* Multum etiam iuuat, quod in prima formula instituti oblati Paul. III. in prima eius Bulla exactè explicatur votum paupertatis, & materia eius: & tamen nulla huius actionis mentio fit. Verba sunt, *Voneant singuli, & vnuant perpetuum pauperatum, declarantes, quod non solum priuatum, sed neque etiam communiter (loquitur de professis) possint pro Societati sustentatione, aut vnu, ad bona aliqua stabilita, aut ad prouentus, seu introiuicu aliquo, ius al. quod civile acquirere, &c.* Late enim illa declarationem prosequitur, nulla huius rei mentione facta, cum tamen ibi est optima occasio, & ferè necessaria. Denique, videretur hæc sententia satis cōsentanea intentioni Societatis, & fundatoris eius, cuius mens fuit ita dirigere ad perfectionem, ut vitaret pericula peccandi mortaliiter quoad fieri posset. Ex obligatione autem in praesenti materia non parua oriri posset, cum tamē non apparet sufficiens necessitas illam imponendi in tali materia, potiusquam in alijs: vnde etiam sic, vt hoc titulo pars hæc securior dici possit.

Nihilominus negare non possumus, quin contraria turor sit si obserueretur; inquit etiam in rigore

iuris loquendo, censeo illam esse magis consentaneam verbis constitutionum, & consequentes formulæ vouchendi in Societate, in qua post emissâ tria vota additum, omnia intelligendo iuxta Societatis constitutiones. Accedit quod in alia formula instituti proposita Iulio III. inter substantialia instituti hoc additum est, quod in priori fuerat pratermissum, his verbis: *Gratis omnino, & nullo pro suo in predictis omnibus labore stipendio accipio.* Nec viderur referre, ut postea in explicando voto paupertatis hoc non addatur, sicut neque in priori illa Bulla Pauli III. additum fuerat; quia ibi non omnia exponuntur, quæ ad substantiam huius voti pertinent, sed solum ea, quæ explicando varius gradus personarum, & dominorum, aut Collegiorum Societatis necessaria erant. Neque etiam hæc circunstantia, seu actio per se potest existimari extra latitudinem paupertatis; quia (vt dicebam) modus acquirendi multum referat ad paupertatem, vel diuitias: & ideo ex vi voti paupertatis, optimè potest limitari, abdicando, & renunciando huic, vel illi titulo, ex quo posuit temporale emolumentum prouenire.

Hæc igitur controvergia mihi dubia est, & disputationis gratia, facili potest pro vtraque parte defendi. Ego vero non auderem peccati mortalis damnare eum, qui præcisè in hoc delinqueret absque conscientia erronea, nisi aliunde ageret contra votum. Aduerto autem circa casus in num. 6. propostos, etiam hic titulus non sufficiat ad culpam mortalem, magnum esse periculum ferè semper, committendi illam alio titulo. Nam si religiosus Societatis accipiat hæc stipendia sine villa licentia, clarum est incurrire in vitium proprietatis; si autem accipiat illa licentia dolose (vt ita dicam) obtemperata, quia nimurum petita est ad rem accipienda, non verò ad stipendum accipendum; tunc etiam probabilissimum iudico non effugi vitium proprietatis, quia illa licentia surreptita, & inuoluntaria est superiori, quia ille modus dandi, vel accipiendi, qui tacetur, est valde substantialis, & moraliter loquendo infallibiliter mutaret voluntatem eius, si ei proponeretur: ergo quod ex tali licentia accipitur, sine licentia accipitur, committitur ergo proprietatis vitium. Atque hoc non solum habet locum in eo, qui expressè cum dicta fraude licentiam petat, sed etiam in illo, qui in itinere aliquod stipendum accipit, qui non habet à quo licentiam petat; nam ille etiam in tantum potest aliquid accipere, in quantum vel generalem, vel tacitam licentiam à superiori habere censetur, quia semper accipit nomine alterius, seu ipius religionis, nunquam autem generalis, aut tacita licentia extenditur ad talem acceptancem, ut constat ex intentione prælatorum omnium, & ex consenu, & vsu totius religionis.

Quæ ratio procedit etiam in omnibus Prælatis inferioribus & sub Generali constitutis; nam ipsi etiam indigent generali, vel tacita licentia sui superioris utrum in proprium usum aliquid accipiant. Vnde cum ipsi pro alijs subditis nullam talenti licentiam habeant, nec pro seipso planè habent. Accederet etiam in eis peculiaris obligatione munera quo specialiter obligantur procurare regulæ obseruationem, presertim in grauioribus rebus, qualis in Societate est hæc de qua agimus. Vnde etiam existimo iuxta communem sensum & conuenientem Societatis, nullum ex his prælatis inferioribus posse in hac constitutione validè dispensare, quia talis potestas neque ad communem & ordinariam gubernationem necessaria est, neque inuenitur eis specialiter commissa, neque etiam de actibus eius est villa consuetudo, nec vestigium eius.

In Præposito autem Generali (si supponamus hanc non esse materiam voti, sed solam constitutionis

tionis obligationem) non videtur deesse potestas, cum in eo sit suprema. Quod sine dubio procederet, si non esset in hac parte ab eadem Societate restricta. Videtur autem restricta in Congregatione 5. decreto i. vbi renouat, & commendat hanc constitutionem, Negro ministeris Societas stipendum, rite levius, a villa in compensationem amittiposse, a commino pro beneficiis superiori, ac ne ipse quidem Praepositus Generalis in ea dispensem. Circa quia ultima verba dubitari posset, an collat omnino potestatem, vel prohibeat solum usum eius. Sed hanc disputationem omittit: nam illa duo moraliter aequaliter in presenti. Si enim dispensatio daret sine causa legitima, non solum peccaret graviter, sed etiam dispensatio esset nulla, quia estet dispensare sine causa in iure superioris, qui defetus semper inducit nullitatem. Antecedens autem pater, quia Congregatio generalis est superior ipso Generali; & ideo secus erit, si aliqua Congregatio dispensem: erit enim valida dispensatio, etiam si contingat non recte fieri. Si autem fingamus casum in quo interuenit legitima causa dispensandi, tunc probabile est fore validam dispensationem. Et ideo fortasse in decreto illo non est positum verbum, quod in rigore significet ablationem potestatis. Quia tamen casus ille moraliter accidere non potest, ideo absolute posita est illa prohibito. Et quando continget illa necessitas, recurrentum effet ad summum Pontificis potius, quam propria auctoritate dispenseare. Vnde etiam fit, vt nec secum ipse possit Praepositus dispensare, praesertim, quia ratione ex exempli & scandalis magis vitanda erit talis dispensatio. Denique etiam ante hoc decretum existimat non potuisse sine gravi culpa in hac materia dispensare, moraliter, seu regulariter loquendo, quia oportere causam esse valde grauem, quia vix potest in tali materia occurrere. Nec nouum videri debet, quod superior possit pecare mortaliter iniquè dispensando in constitutione, quia per se non obligat ad peccatum mortale, quia dispensatio illa est maximè contra bonum commune religionis, praesertim in re tam graui. Est etiam contra obligationem fidelitatis, & iustitiae, ad quam superior tenetur ex officio suo.

Circa septimum obseruatiam nihil occurrit addendum circa obligationem in conscientia praeter generales regulas supra datas de voto paupertatis religiose. Quia vero tandem circa usum politium adduntur ordinarii ad perfectionem magis pertinent, quam ad rigorosam obligationem. Soli circa religiosam supellectilem aduerto, licet interdum contingat in aliquo esse superfluum; considerata ratione instituti, atque etiam consuetudine, tamen per se loquendo non inducere culpam grauem contra paupertatem, dummodo tota ex legitima facultate superioris, & cum debita resignatione animi habeatur, quia nulla certa mediocritas, seu qualitas supellectilis cadit sub votum paupertatis, ut materia eius, ergo si alioquin evitetur proprietas, & proprietarius usus non erit in ea materia per se loquendo grauis culpa contra paupertatem. Per accidentem vero poterit interdum haec esse culpa, & non parua, ratione scandali, maxime si detur occasio alijs relaxandi perfectionem paupertatis. Circa aliam vero partem de usu, vel exercitio mendicandi, clarum est paupertatem Societatis ex vi proprii voti, nuncquam obligari personam aliquam in particulari, ad exercendum illum actum, sed obligabit, aut obedientia, aut charitas propria, vel proximi, si tanta sit, ut ad subveniendum illi necessarium sit mendicare.

C A P V T I X.

De paupertate domorum professorum
propria.

Diximus haecenus de his, que ad paupertatem singularum personarum pertinent, dicendum supererit de paupertate, que in communib[us] societatis seruanda est. Sunt autem in Societate tria genera domorum, scilicet professorum, Collegiorum, & Nouitiatum, ut in superioribus lib. 2. cap. 5. num. 14. usum est; & in eis pro ratione finis & munieris vniuersitatis diuersus modus paupertatis seruatur, qui signatim explicandus est in hoc quidem & sequenti capitulo: quod domos professorias, & Nouitiatum.

Primo ergo Societas professio, in communi etiam, capax non est dominij aliquorum bonorum immobilium. Ita habetur in 1. Bulla Pauli III. Declarantes, quod non solum prius, sed neque etiam comitans postea pro Societatis sustentatione, a curia ad bona aliquam stabilitas, aut ad ostendens, fuit intrinsecus aliquo aliquid in se acquirere. Idem in Bulla Iulii III. vbi de claratio additur partim ampliationem, partim limitationem continens, cum enim dicitur, neque professio, neque curia domos, aut Ecclesiam posse habere prouentus, redditus, possessiones, aut bona stabilitas, ampliatio quendam est, vel latenter major explicatio. Cum vero additur, Praeter ea que opp. iura etiam ad sum propter, & habitationem, limitata quadam est. Alia etiam est diuersitas notanda: nam in priori Bulla subiectiebantur haec verba: Sed sunt contraria ratione rerum sibi donatarum ad necessaria, sibi compendiantur. Quae verba statim excubant illi questione, an dominum talium rerum apud Societatem sit. Ad hanc ergo questionem collenda alter in posteriori Bulla illa proposita sunt, scilicet: redditus ex curia et donatus ad necessarium via etiam consentit. Itaque in Societate non haber locum illa quecumque, que de religione minorum controverti solet. Nam re vera dominus professio est capax aliquius dominij in communim mirum earum rerum mobilium, que ad suum usum habent. Et ita expressè declaratur in cap. 2. 6. p. Confit. §. 5. liter. E. Idemque confendum est de dominio illius rei immobiliis, que solim ad habitationem, vel alium huiusmodi usum, scilicet, ad aliquam recreationem religiosis necessariam, inferunt, non vero ad redditus, & prouentus, ex quibus religiosi sustentantur: Quanvis autem horum bonorum dominii habeant professio donus, plenam autem administrationem non habent, sed in Praepotito Generali principiū refideret proper perfectam subordinationem, & monarchicum regimen, quod Societas proficit, & ideo contrahit, que de his rebus in dominibus professoris, non a Conventu, nec nomine eius, sed a superiori nomine Generali sunt, 3. p. Confit. cap. 3. §. 5. Aliorum autem reddituum, vel bonorum immobilium praeter ea, que dicta sunt, incapax est professio Societas: quod etiam Pius V. & Gregor. XIII. in suis Bullis confirmarunt. Idem habetur 6. p. Confit. cap. 2. §. 2. vbi amplius his verbis declaratur, In dominis sibi Ecclesiis, quia Societas ad auxilium animarum administratur, redditus nullus, scilicet ratione, ita ut penes Societatem sit villorum disponitio. Et §. 5. additur, Non solum redditus, sed nec possessoris villes, habent in particulari, neque in communione, vel Ecclesia Societatis, praeterquam quod ad habitationem vel usum necessarium eiis convenienter fuerit, &c. In Examini, etiam cap. 1. §. 3. declaratur, paupertatem Societatis tam esse, vi nec velis, nec per suum redditus villes ad suam presentationem, neque ad quicunq[ue] alia habere. Vbi particula illa, nequidvis alia habere, polita est ad ex-

II. plicandum, etiam ad scrutium, vel expensas sacrificia, vel sacrificii diuini, ut pro ornamenti ad sumptus olei, cerae, tritici, aut vini consumendi in altari, non posse Societatem professam habere redditus ad quos habeat proprium ius. Et hoc ipsum significatum est in 6. p. Confit. in verbis illis, *Nisi sacrificia quidem, aut sae*nt*is applicati.*** Additur præterea in 4. p. Confit. cap. 2. §. 4. in dominibus, & Ecclesijs Societas professæ non posse admitti obligations ad curam animarum, vel ad alias Missas dicendas: per quod excluduntur etiæ omnes redditus, qui ex annuerarijs, seu capellanijs prouenire solent. Verum hoc commune est toti Societati, etiam in Collegijs. Prouenit enim ex illa generali conditione pauperatis Societatis, quod pro Missis, vel alij ministerijs spiritualibus nō potest stipendum, vel eleemosynam accipere. Quanquam non hæc sola ratio ibi interueniat, sed etiam, ut operarij Societatis professæ magis expediti sint ad suum ministerium, & ad missiones obeundas, quando in iuncta fuerint. Et ideo additur ibi in declaratione, quod licet Collegia possint interdum aliquas obligations accipere, quæ neque animarum curam continente, nec distractionem afferant, nec multam occupationem e repugnant Societati, in dominibus & item professorum (dicitur ibi) quando nec ille redditum vilos habens, nec ipsi stabilitati actionem, huic modicobligationes, & tolerantur.

III. Ad quibus omnibus constat oculatum omnino est via Societati professæ habendi redditus certos, & stabiles ad quacunque expensas sibi necessarias, siue ad fabricam Ecclesie, aut domus, siue ad expensas Ecclesie, seu sacrificia, siue ad sustentationem tam professorum, quam omnium eorum, qui eos adiuuant, vel in temporalibus, vel in spiritualibus, in quoconque gradu Societatis illi sunt, vel etiam nouitij, immo etiam sunt famuli; nam omnes hi comprehenduntur in sustentatione domus. Neq; etiam pro hospitijs, nec pro itineribus agendis multoq; minus, ut ipsi professi in missionibus ex eis sustentari possint, quia verba sunt generalia, & omnem titulum, vel occasionem excludunt.

IV. Deinde cōstat in hoc genere paupertatis, quoā multa conuenire paupertatem Societatis cum paupertate Minorū, quatenus nihil proprium in communi habere possunt: in aliquibus vero differre ex parte minuendo, & ex parte augendo illam paupertatem. Nam quod dominium proprium rerum mobilium, que actu possidentur, tenentur ad vsum, & quod Ecclesiā, & domum habitationis, nō refut Societas illud admittere, quia non existimat impetrare aliquo modo finem suum. Minores vero profitentur hoc etiam dominium non admittere, sed purum vsum: quod sanctum etiam est, & ex eo capite paupertatem auger, & commendat eius affectum. Aliunde vero excedit hec paupertas Societatis: quatenus excludit omnes redditus pro sacrificia, & sumptibus eius, & omnes prouentus ex capellarijs, annuerarijs, &c. quæ cum paupertate Minorū non repugnant, ut in tomo superiori tractando de religionibus mendicantibus vsum est. Atque hinc tandem fit, ut ad declarandam hanc paupertatem Societatis professæ nihil hic adducere necessarium sit: nam quæ illi communia sunt cum religionibus mendicantib; illo in loco declarata sunt. Quia vero sunt propria Societatis, aperte ferè in ipsis constitutionibus continentur. Ut tamē distinctionis ea, quæ sunt propria, intelligentur, opera pretiū erit nonnulla ex verbis Pontifici Paulo ante aliatis magis exponere, & dubia incidentia expedire.

Dubium primum.

Quid verba illa Bullæ Pauli III, (ius aliquod ciuile) importent.

V. Primum ergo inquire potest, quid significet in

Bulla Pauli III. verbum illud, *ius aliquod ciuile.* Videlicet enim in rigore significare actionem ad peredium coram iudice redditus, vel prouerbiis aliquos, atque ita non repugnare, quin domus professæ habeat ius, quod vocant naturale ad huiusmodi redditus, vel bona stabilia: recte enim vnu ius ab alio separatur; vt in sententia multorum per testamentū minus solenne, quandō certò cōstat continere voluntatē testatoris, ius naturale acquiritur, id est, in conscientia & vera iustitia, quanvis non acquiratur ius ciuile, id est, actio ad petendam iuridicē hereditatem. Similiter qui deceptus est in venditione circa dimidium, ius naturale habet ad id in quo deceptus est, non tamen ius ciuile, quia ei non datur actio. Cum ergo in dicta Bulla solū declaretur, Societatem professam non posse acquirere aliquod ius ciuile, non videtur excludi, quin habere possit verū ius iustitia ad aliquos redditus, quanvis illos iuridicē petere non possit. Vt, v.g. si aliquis testamento relinqueret suam hereditatē alicui cū onere danni singulis annis pensionem centum aureorum domui professæ Societatis, conferendo eriam ipsi Societatius naturale iustitiae, absque actione ciuili.

Respondeo certum esse Societatem esse incapace omnis dominij harum rerum, tam corporalium, quam incorporalium, atque aēdē nec census vilos habere posse, nec verum aur proprium ius ad vilos redditus. Prima pars constat ex multis alijs verbis supra citatis, præfertim, quia proxime post illa verba in Bulla Pauli III, additur, *Sed siue contenti vsum tanū rerum sibi donatarum, ad necessaria sibi comparanda, recipere.* Vbi etiam rerum mobilium solus vsum videbatur permitti. Aperiſſimè vero id declaratum est in Confit. vbi nulla facta mentione iuris ciuilis, abſolutē dicitur Societatem professam, neq; in communi, neq; in particulari posse habere bona: & ad maiorem explicacionem additur, *sed mō. ill. alia ratione, ita vires Societatem sit vlla eorum dispensatio.*

Quod vero sub hac generali prohibitione comprehendantur non tantum res corporales, sed etiā illæ, posteriori quæ incorporales vocantur, ex ipsis verbis manifestum est; quia census anni sunt ex his bonis incorporalibus: at illi etiam exclusi sunt per illa verba, nulli redditus, nam ex censu aliqui redditus debetur. Imo iuxta veram sententiam, hoc commune est omnium religioni, quæ paupertatem in communi proficerunt, nā eo ipso repugnat illi habere ius aliquod proprium ad certos redditus: & ideo Bonifacius VIII. in c. 1. §. 1. de religio dom. in 6. dixit, huiusmodi religionem incerta mendicitate sustentandam esse, quia nihil debet habere certum unde alatur: sed ex elemosynis vivere debere; ut ibi glossa, & omnes notant: Ergo omnes certi redditus, siue prouenant ex re corporali, siue ex incorporali iure, repugnat huic paupertati. Non ergo excluditur solum ius seu actio ciuilis, sed etiam ius ipsum substantiale, ut sic dicam; quod inter bona temporalia, & immobilea per se computatur & est estimabile pretio, etiā seclusa actione ciuile, & de se sufficere potest ad certam vitæ sustentationem, etiam ex alterius iniustitia negari possint redditus debiti ex talium iure: quæ sententia manifestè sumitur ex declaratione Pontificis in Clem. Exiur. v. f. cumque an*ti*redditu*.*** de verb. signific. Cū ergo in Bullis ponitur particula illa, *ius ciuile*, non inellegitur sola actio ciuilis, sed omne ius, seu dominium humanum, quod ius ciuile appetari potuit, vel quia inter cives versari solet, vel quia fundamentum est iuris ciuilis, & per se confert illud, quanvis aliquando ex accidenti negetur.

Ad exemplum autē ibi positum, manifestum est in eo casu legatum illud repugnare paupertati Societatis, atque adeo esse nullum, ita vt non solum non acquirat Societas ius ad tales redditus, verum pl. legatis ita etiā non possit illos recipere: quia esset virtute con*stitu*re*.***

Cōfirmatas
exempla.

VI.

Bipartitio raa
soluerit da-
biuum.

Openditrus
prior pars.

Openditrus

posterior.

Openditrus

posterior.</

sentire, & acceptare ius, aut saltē velle habere certos redditus ad suam sustentationem (nisi forte heredes expressè declararet, se vtrō dare velle.) Imò, etiam si testator hoc onus imponeret hæredi nullo iure dato Societati, sed solum grauanda conscientiam hæredis, iuxta communem sententiam tomo præcedenti tractatam de mendicantibus, non effet validum tale legatum: quia repugnat stricte paupertati, quæ omnes redditus certos excludit, vt notat Panormit. in c. nimis præst. 2. de excess. Prelat. n. 2. & in cap. in pref. de probationibus & ideo in 7. tandem Congregat. generali decreto 50. editionis ann. 1616. stabilitum est, repugnare Societas instituto, & puritati paupertatis ei, si Collegia acceptent redditus cum onere dandi aliquam partem domui professa. Et quamvis Syluest. I. gatum. 2. q. 2. particula 2. & 3. cum Paludano, & alijs Doctoribus, hoc limitet, quoad alias religiones mendicantes, videlicet, nisi per modum elemosynæ id recipient & non exigendo iudiciliter, de quo citato tomo vistum est, nihilominus in Societate ipsa, non existimo habere locum generaliter de quibuscumque legis illam limitationem, sed solum in casu in eius constitutionibus exprello. Nam in 6.p. Constit. cap. 2. §. 2. cùm dictum esset, domus, & Ecclesiæ Societas non posse habere redditus, additur in Declaratione lit. B. Si aliquis ex fundo viri sui dormitorum, vel Ecclesiæ viri redditus aliquos ad fabricæ & vsum relinquere, d' modo, nec dispositio eorum ad Societatem pertineat, nec si vnde ei compitatio in illos, (quoniam id illi curæ esset, viscus ale manu commissum est, suum officium facere) Sic in rebus similibus, non esset id à Societas paupertate alienum. Ex qua declaratione constat in casu ibi expresso tale legatum, seu onus validum esse, quia Societas licet gaudere illo, modo sibi permisso, scilicet accipiendo redditus illos si dentur, & admonendo etiam sui officij hæredem, qui supponatur in conscientia obligatus, alias nulla est admotio. Qualis vero esse possit illa obligatio hæredis, in tomo superiori explicatum est.

VIII.

*Non solum
qua: unque
ligata.*

*Nomina fabri-
ca no: ue-
niunt orna-
menta.*

*Nique sum
pius pro fa-
cificijs &
luminari-
bus.*

IX.

Cum autem exceptio firmet regulam in contrarium, & hæc videatur in præsenti esse exceptio singularis, consequenter videatur extra hunc casum non licere Societas acceptare huiusmodi redditus iam certos, saltem ex obligatione alterius. vt v.g. si illi redditus non ad fabricam Ecclesia, aut domus, sed ad sustentationem religioforum relinquentur, quia hoc magis repugnat paupertati personali, vt sic dicam. Quod si hæc expofitio vera est, etiam non licet (attento iure communii) similes redditus acceptare ad ornamenta Ecclesia, & alia onera sacrificiæ, quia nomine fabricæ, hæc non comprehenduntur, argum. cap. de his, de testamentis, vbi hæc ponuntur tanquam diuersa, quod ibi notat Panormit. n. 2. & infert redditus deputatos ad fabricam non posse converti in ornamenta Ecclesia. Hui ergo in præsenti dicendum videtur permissionem expressam tantum circa fabricam, non extendi ad ornamenta, & alios sumptus pro lumenariis, sacrificijs, &c. Deinde etiam ponderari potest, hoc solum permitti fundatoribus. Quod etiam videatur speciale propter gratitudinem eis debitam, & quia sunt veluti domini, id est, patroni, ad quos maximè pertinet, & velut in eorum communum redundat, quod talia ædificia conseruntur perpetuò, & ita ab alio extraneo non effet hoc admittendum; non enim sine causa nomen fundatoriis positum est. Quæ expofitio tota eò potest religiosis Societas magis placere, quod paupertatem domorum magis restringit, & quia singula verba B. P. Ignatius magis expendit, qui non sine speciali motu, & ratione casum illum in particulari expressit.

Nihilominus talem expositionem non propono ut certam; primū, quia argumentum à controver-
sione, vel ab speciali, vbi prohibito generalis lata
non erat, non est firmum ad concludendam gen-
eralē prohibitionem in alijs casibus; in præsum
autem non est prohibitum, ex vi voti paupertatis,
neque ex alijs regulis Societas recipere huiusmodi
redditus, si ab alio conferantur ex obligatione libi
relata, fine iure vel cura Societas, nam seclusa
hac speciali declaratione nihil peculiare habet
Societas plusquam aliae religiones, quibus pro-
hibitum est habere redditus in communii, quibus
non propterea censetur prohibitum acceptare hanc elemosynam, quantumvis obliga-
toriam ex parte dantis: ergo quamvis in predicta
declaratione num. 7. allata ille casus specialis ex-
pressus sit, non licet inde inferre generalē prohibi-
tionem in omnibus alijs: nam ad recessendum
à iure communii, & ad inducendam speciem voti
obligationem, seu materiam, major declaratio ne-
cessaria erit: potuit enim ille casus exprimiri ne
explicaretur tantum in eo specialiter licet, sed ve-
niat in hoc casu esse speciale rationem,
non vt licet, sed vt etiam congruum sit, tam pia
operam acceptare, modo nostræ paupertatis accom-
modato, etiam si fortale in alijs casibus, vel melius
sit illa non acceptare, vel regulariter posse effici
quod inconveniens, vel periculum alieuius fra-
dis, vel diminutionis paupertatis per huiusmodi
legata. Deinde mouerit propter illa verba, & sicut
rebus similibus: per quæ significari videatur non esse
speciale in illo casu, sed extendi etiam ad alios simi-
liles, nullum enim alium congruum sensum illo
rum verborum inuenio. Nam illes res similes non
possunt referri ad res in testamento relictas, quia
omnes, quæ relinquiri possunt, comprehensæ iam
erant nomine reddituum, nam si non sint redditus,
sed res servit donandæ, & consumenda, illæ etiam
cum perfecto iure, & actione ciuii acceperi pos-
sunt. Igitur referri necessariò debent ad alios casus,
in quibus aliqui redditus sub eodem onere, & modo
relinquantur ad alios vñus Ecclesiæ, vel do-
morum Societas. Accedit etiam, quod in originali Hispano verba, quibus illa declaratio conclu-
ditur, sunt *No seria inconveniens*, quæ non tam signi-
ficat hoc esse licitum, quæ non esse contra per-
fectionem, vel conuenientem gubernationem,
quando ratio aliqua gratitudinis, vel pietas id
postulaverit, ita enim interpretor illa verba, *Etsi in rebus similibus*. Denique hoc videatur sufficienter
colligi ex dict. c. 2. 6. p. Constit. 5. in quo tria re-
ordinantur. Primum est, vt nullus Societas exigit
aliquæ ad relinquendas perpetuas elemosynas: at si demis-
vel Ecclesiæ Societas, quod per se non pertinet ad votum
paupertatis, neque ad materiam eius, sed ad
quandam perfectionem, & ad regulæ observatio-
nem, magnamque redefinitionem. Secundum est,
vt si quis sponte sua eas relinquat, nullum ius si iudeat in
iudicio petendas acquiratur Societas, & hoc pertinet ad
materiam voti paupertatis. Tertium est, tales ele-
mosynas recipi posse, si alii cum ad id chartas proprias
Deum eos mouerit, et arguantur, hec enim verba ma-
nifestè supponunt tunc etiam posse à Societate re-
cipi. Quærunt autem circa illa potest, an oporteat alii
ex sola charitate, id est, ex spontanea voluntate
absque obligatione illas donare, hoc enim viden-
tur significare in rigore illa verba. Non tamen ita
censeo, nem etiam ex charitate moueri potest, qui
suum obligationem quæcumque illa sit, impler. So-
lum ergo ibi significatur respectu Societas non
posse esse obligationem iustitia, quidquid sit de
quacunque alia obligatione, quam hæres potest
habere respectu testatoris.

Dubium

Dubium secundum.

Quid importent verba illa Bullæ, (redditus, & possessiones.)

Dubitari vero viterius potest an nomine reddituum comprehendantur temporales pensiones, si ad quinque vel sex annos tantum relinquuntur, sed de hoc cedem censendum est, quod de mendicantibus⁹ religiōnibus tomo superiori dixi contra Cordubā, & alios, si talis sit penitus, ut ad eam religio ipsa ius acquirat, etiam temporalis sit repugnare paupertati Societatis professorae, quia etiā huiusmodi penitus impedit saltem pro illo tempore, incertam mendicitatem, ergo repugnat dicta paupertati. Et ideo Clemens in dict. Clem. Exiū, absolute & sine distinctione dixit, huiusmodi redditus rētinerē, paupertati, & mendicantibus repugnare. Et ibidē etiā afferit hos annos redditus inter immobilia bona cōputari, quia¹⁰ ad illos est quasi res fructifera, de se permanens, & vendibilis, quod non solum verum est de perpetuo, sed etiam de temporali censu, ut communiter Doctores docēt, & videri potest Couarr. 3. Variarū c. 7. Præterea ob hanc rationē docent omnes Doctores, vt tom. superiori vidimus, vsum fructum eius, qui professionem facit in religione, quæ non potest proprium in communi habere, non cedere in commodum religionis, sed per professionem extinguī, cum tamen redditus vsum fructuarij temporales sint, maxime respectu religionis, quia ad summum durare possent pro tempore vite ipsius vsum fructuarij, signū ergo est etiam temporales redditus cum iure ad illos, huiusmodi paupertati repugnare. Deniq; in constitutionib⁹ Societatis illa distributio additur, nulli redditus, & illa, sed neque illa alia ratione, & illa, si reditibus vlii. An vero tale legatum relictum Societati professorae, vt possit converti in utilitatē eius, aliquo modo non repugnare paupertati ipsius, & sub ea ratione validum esse possit, dicam statim.

XI.
Circa aliam particularē, quo prohibetur Societas habere possessiones præter necessarias ad vsum, inquiri potest quid nomine possessionū intelligatur, & quæ sint permitta, quæ vero prohibita, & an prohibetur illarum tantum proprietas, vel etiam vsum. Primum horum per se facile est, possessiones enim appellantur omnia bona immobilia corporalia, ut sunt domus, & quæcumque aedificia, vineæ, horti, & in vniuersum agri, sive fructiferi sint, sive infructiferi; hac enim omnia tam in iure, quam in communi modo loquendū nomine possessionū significatur. Opōret autem hic notare Concilium Trident. sess. 25. c. 3. de Regularib. concessione omnibus regularibus, Minoribus de Observantia & Capucinis exceptis, ut monasteria, & domus eorū habere possint bona immobilia, etiam in constitutionib⁹ suis eis id sit prohibitum: sub quo decreto videbatur Societas etiā comprehensa. Quia vero Cōcilium non precipit, sed cōcedit, ideo posse Societas in secunda Cōgregatione generali Can. 21. cēsit cūcumque iuri, quod ei posset ex hac concessione Concilii prouenire, & ideo eadem obligatio nunc integra perseverat, & post illud decretum Concilij confirmata est hac paupertati Societatis à Pio V. & Gregorio XIII. ille enim in Bulla, *Dum i. defissa*, declarat, Societatem mendicantem existere, quippe quæ (ait) *ex eius instituto, & constitutionib⁹ apostolica authoritate constituta bona stabilita p̄fide re nequit, si incertus elemosynæ fiduciisque eius in omnibus, & subventionibus iuuit*. Gregorius vero in constitutione, *Ascendentis Domino*. & hanc predecessori sui declarationem citat, & probat, & deinceps totum institutum, ac expressè etiam quoad hanc partem confirmat.

XII.
De secundo autē puncto dicendum est, duas tantum, vel tres possessiones possit habere conuentum

vnum Societatis professæ, scilicet domū ordinariā, *punctū quā* in qua habitent religiosi; Ecclesiā, in qua sacra missa exerceant, quæ regulariter non reputatur *professi par-* *missio*.

domo, & cum eadē domo computatur hortus aliquis ad quotidianum vsum necessarium religiosorum: nam hoc totū nomine monasterij, aut domus comprehendendi solet. Præter hanc vero habere potest separatā aliquā possessionem, vbi etiam domū cum agro, vel cum horto habeat ad extraordinariū, necessarium tamen vsum religiosorum, ad corporis, vel spiritus leuamen aliquod aut refrigerium: hæc enim omnia sunt in prædictis constitutionibus cōtentia. Quia vero quod ad Ecclesiā, vel domum pertinet, declaratione non egit, ideo solum de possessione alia explicatur in 6. p. Confit. c. 2. §. 5. talē esse debere, ut nec alio locet, nec frater, qui additū loco offere possit, habeat; scilicet (additur ibi in Declaratione lit. F.) *si vīm, vīolū, vīlīnū, pīvīnū dīcta possīssōne feret,* *domū prō-* *vel fructū;* & olera ex hortis venderentur, *quorū nībī fīssā* licebit, quæ verbū delictum videntur ex dict. Clement. Exiū §. Luer. Non repugnabit autem paupertati conuertere in vsum domus fructus aliquos, vel olera, ex huiusmodi locis prouenientia. Omnis autem alia utilitas ex illis prohibita est, ut eodē loco sat declaratur. Præter has autē possessiones, nullas alias habere licet: quia in hoc genere quidquid concessum non est, censetur prohibitum, ut argumentatur Pontifex in dict. Clement. Exiū. vers. Cumq; annui, & optimè, nam hic prohibitiō generalis est ratione talis voti, & ideo solum id eis licet, quod est concessum, seu exceptum. Non ergo licebit Societati professæ habere domum aliquam, vel vineam, vel quippe simile, quod ad predictos vsum moraliter necessarium non sit, etiam ex illis possessionibus non sustentetur, sed fructus earum in eleemosynam aliquam conuertat, & sic de alijs. Vide Cordubam in c. 6. sive regulę q. 10. punct. 2. & Serenam Conscientiam q. 10.

XI.
Quoad 3. vero punctū manifestum est imprimis maximē prohibitiō esse dominū harum possessionum, deinde certum est prohiberi vsum fructū, etiā absq; dominio: quia non minus hoc repugnat paupertati, imd quodammodo magis, quia indigentia magis subvenitur vsum fructū, quam proprietate. Itē quia expreſsè in dictis constitutionibus prohibetur prouentū, quæ vox propriæ significat fructus, seu cōmunitatem vsum fructū. Item prohibentur quicunque redditus, vel emolumenta quarumcumque possessionū, ergo multo magis vsum fructū. Deniq; dicendum est, etiam vsum talium possessionū præter supra dictas esse prohibitū, quod sumo ex dict. Clem. Exiū, vbi de Minoribus sic dicitur. Possessiones, velerū etiam vsum (cum eis non reperiatur concilij) recipere, vel habere (conditione cōfiderat ap̄fori) non licet. Que vīa nūdū verba & ratio eorum in Societate professæ locum habet. Intelligo autē per vsum, ius vtedi: nā solus vsum facti per se non repugnat voto paupertatis: & ideo, si dominus cōcederet Societati vsum aliquius possessionis ex mera liberalitate, nullum ius illi tribuendo, sed cum potestate libera respectu Societatis, negandi illi vsum, cū velit habere talē vsum nō esset cōtra paupertatē, quia ibi nulla est proprietas, nec ius propriū, & perit de eis accipere vsum dominū ac recipere vsum equi, aut alterius rei cuiuscumq;. Poterit ergo esse in hoc aliquis excessus, si talis vsum non esset adeo decens religiosos, præsertim profectibus sollemne paupertatem, tamen in rigore non effet contra tale votum. Atq; eodem modo accipiēndū est, quod de vsum fructū diximus, nam vsum fructū propriæ significat ius ad percipiēdos fructū. Si autē dominus possessionis liberaliter tribueret fructū vnius anni, acceptari possent, sicut alii elemosynæ, & plures annos posset id facere, nullū ius

ius conferendo Societati. Addo etiam, quod licet ille voto ad id se obligaret, votum esset validum, & Societas posset fructus recipere, dummodo votum intelligatur soli Deo factum, & ipsi nullum esse acquisitionis ius, sicut supra n. 9. dicebamus de obligatione hædis ex testamento. Denique aduento, caudum esse, ne in Societate admittatur administratio, seu dispositio talium fructuum, vel reddituum; nam hoc repugnat eius paupertati: ut constat ex cap. 24. 6. p. Confit. §. 2. & 6. & lit. B.

XIV.
Dubium si
domini pro-
fessa possesse
non necessa-
ria legem.

Sed quid si domini professa possesse aliqua ad volum suum, non necessaria donetur, aut testamento relinquitur. Respondeo, duplicitate posse id continere. Primo ut legatum habeat adiunctam aliquam conditionem repugnantem paupertati, prout declarata est: vt, v.g. quod talis possesse sub dominio vel vfructu Societas semper conservetur, vel alia similis, & tunc clarum est, non posse legatum cum tali conditione acceptari. Dubitant autem Doctores, an in illo casu legatum illud valcat, necne? Quidam enim censent esse validum, & conditionem, ut pote iniquam debere haberi pro non adiecta. ita tenet Antonini. 3. p. tit. 16. c. 1. §. 12. notab. 7. argumento c. tu. nobis, de testamentis, & regulæ 37. iuris in 6. quod vt le per insule non viuisur. Nihilominus huiusmodi legatum nullum simpliciter esse tenet glossa in dict. Clem. Exiū, verb. Proinde, circa finem, & ibi Cardinali. n. 1. Bartolus L. Minoricarum dist. 2. c. 1. & 2. quia ita expresse est declaratum à Nicolao III. in c. Exut, de verborum figura, in 6. Notat autem Bartolus hoc esse speciale, ex declaratione summi Pontificis, in odiis talis legati, seu legatis, & in favore paupertatis Minorum. Vnde inferit, si coditio adiecta legato, ex alia ratione esset turpis, vel impossibilis, non quia specialiter repugnat paupertati Minorum, sed religioni in genere, &c. tunc reiecta conditione, retineri posse legatu, quia tunc non procedit illud ius speciale, & ita regulandum esse legatum per generale ius, quod habet, vt a legato subducatur omnis impossibilitas. I. bim. ss. de conditionib. & demonstrationib. & l. legatum. ss. de vfructu legato. & 1. reprehensa. de institutionibus & substitutionibus.

XV.
Authoris
indictum
sexta ori-
nitonem An-
tonini.

Ego vero hinc vterius colligo, casum hunc, de quo agimus, non videri decidendum respectu Societatis ex illo iure speciali pro fratribus minorib. declarato: quia licet Societas professa in aliquo cum eis conueniat in communi paupertate, non tamen in omnibus, non est ergo necesse ad illam extenderet illud ius speciale, seu declarationem illam, que per se non spectat ad substantiam paupertatis. Vnde quantum ad Societatem probabilem censeo opinionem Antonini. Quia vero Societas non acquirit ius ciuile, non poterit petere tale legatum: si autem haeres voluerit dare estimationem eius, vel ipsummet liberum & reiecta conditione tradere, licet acceptari potest: quia nec voto, nec alii iuri Societatis repugnat. An vero haeres teneat in conscientia hoc modo dare legatum Societati, existimo in rigore non teneri, quia illi constat non fuisse talem voluntatem defuncti, & alioquin iura ciuilia, quae de huiusmodi legatis disponunt, ibi non obligant, quia non acquiritur ius ciuile.

XVI.
Quando le-
gatum pau-
pertati non
repugnat
cerstare/o-
lusio.

Secundum potest hoc legatum relinquiri, vel sub expressa conditione, ut convertatur in utilitatem Societatis, comodo quo licet potuerit, vel simpliciter legando tales rem, & nihil declarando, & hi duo modi aquiparantur in iure, quia quoties contrarium non explicatur, intelligitur testator legare eo modo, quo melius potest, vt in specie declaratur in dict. c. exis. §. adta. In vtroq. ergo casu validum est legatum, & a Societate acceptari potest, ad vsum sue paupertati conuenientem, ut declaratur in 6. p. Confit. c. 2. lit. E. vbi in genere dicitur, Quidquid stabile illi datu fuerit, teneatur, eo quam primum poterit se exire, & ac redere,

ut pauperibus Societatis, vel externis, sua in penuria subi-
natur, quod ex natura rei est necessarium, supposito
tali voto, & tali genere paupertatis. Et ita commu-
ne hoc esse omnibus mendicantibus, qui pauperi-
tatem in communi obseruant, dixit Antoninus dict.
not. 7. & Nau. in Comment. 2. de Regul. n. Ad tollen-
do vero scrupulos additur in preceitate declara-
tionis lit. E. posse expectari temporis opportunita-
tem, ne forte necessarium sit, vilius rem dimidere,
quam oporteat, facit etiam ad hoc, quod in decre-
to 51. Congreg. 7. fuit declaratum.

C A P V T X.

An explicata superiori capite paupertatis conueniens
sit Societatis professa.

I Am queri hic potest, cur Societas professa hunc modum paupertatis, quam haec tenet in proximo c. expostum, amplectetur: ut enim nunc omittamus generales difficultates, quae de hac paupertate in communi motu sunt in Ecclesia, & in tomo superiore sunt tractatae; specialiter videri potest hac paupertas minus accomodata huic instituto. Primo, quia cum modus vivendi in his, que ad velutum, & cibum pertinent, nec sit nimis austera, nec nimis abiecta, ac vilis; talis paupertatis modus non recte cum illo consonat: cum quia in extrema specie non videtur hi religiosi tantam paupertatem praeserre, oportet autem, ut exteriores actiones cum exteriori habitu concordent. Tum etiam, quia crux nimis onerosa ab ipsis fidelibus, quia pluribus indigent ad suam sustentationem, quam alii pauperes religiosi. Secundo, quia considerato fine harum morum, non viderur illi proportionata hac paupertas; cum tamen tota perfectio paupertatis religiosæ consistat in proportione ad finem religionis iuxta doctrinam D. Thomas in citato tomo adductam.

Antecedens siue assumptum huius est 2. argumentum, quia finis Societatis professa est Euangelica prædicatio, & fructus eius cum ministeriis annexis, ad hunc autem finem communis videatur habere moderatam sustentationem, ex propriis bonis in communi, cum quia minorem affectet solitudinem, omnino enim omittere curam temporium possibile non est, perfectionis vero et eligere minimum, quæ sufficiat: minus autem videntur facilitate temporalia, quando cum moderatione, & in comuni habentur, quam si omnino non habentur. Maxime, quia hoc etiam cum maiori periculo sit, hoc per paucos fieri potest, & ita alijs expediter erunt ad contemplationem, studium, & spirituale actionem, que sunt propria opera huius religionis, & requirunt hominem valde liberum a temporibus, & corporalibus curis.

Deniq. etiam ex parte eorum, quibus predicanis in sustentatione corporali: quia maiori cum fibrate, atq; adeo cum maiori fructu eius predicabitur. Nam propter hanc rationem inter alias supra in cap. 7. n. 14. dicebamus, Societatem non accipere superflua, seu eleemosynas pro ministeriis spiritualibus. Atque hinc oritur specialis difficultas in Societate, in communi, possunt stipendia Missarum, & anniversaria perpetua, & familes subuentio recipere, quæ non parum lenare possunt solicitudinem temporalium rerum: Societas autem, cum illo subdito uetur, cum magna difficultate, & conquerenter non sine magna solicitudine sustentari potest.

Et confirmatur ab inconvenienti dupliciti, quod ex experientia ipsa docuisse viderur. Vnum est panca, & capite animali

capite ortum videtur: nam vix in unaquaque provincia, vna domus sustentari potest: maius autem Dei obsequium, & Ecclesia seruitum esse videtur si essent plures, etiam si haberent moderatos redditus vnde alerentur. Aliud incommodum est ut Collegia multiplicetur, quæ re ipsa, seu quoad ministeria, & quoad precipias personas, domus potius professa sint: & solum Collegiorum retineant nomen, ut proprios redditus habere possint. Atque ita fit, ut domus professa quæ iuxta suam paupertatem, & constitutiones non possint in suis vñis conuertere bona Collegiorum, reuera id facient cum ipsi profesi ex illis bonis maxima ex parte sustententur.

V. Nihilominus huic paupertatis professioni in Societate omnino coheret ea doctrina D. Thomæ 2. 2. p. 188. art. 7. vbi querit, quid sit perfectius, religionem habere bona in communi, scilicet Itabilia, & immobilia (de his enim præcipue est quæstio) vel illis carere, ex paupertate professione. Et in summo respödet, triplicem esse religionem: vna est instituta ad actiones militiae, vel corporalis misericordiae, & huic, ait melius esse habere bona in communi, etiam abundanter: quia indiget illis ad suum finem. Alia religio est instituta ad contemplandum tantum, & huic etiam dicit boni esse habere bona in communi cum moderatione, quæ sufficiat ad tollendam solicitudinem cōtemplationi contraria. Tertia religio est, quæ & ad contemplandum, & ad contemplata aliis tradendum instituta est: & de hac inquit D. Thomæ perfectius esse, ut paupertatem etiam in communi profiteatur: quia profiteretur maximam solicitudinem in spiritualibus, & consequenter assumere debet eum vitæ modum, in quo sit minima sollicitudo in temporalibus. Manifestum est autem (inquit D. Thom.) quod minimum saeculidinem ingreditur seruare res vñi hominum necessarias, tempore congruo procuratas. In quibus verbis duo tacitè cōcludit, vnum est in administratione rerum immobilium, quæ necessaria est ad earum conservationem, & defensionem, & ad fructificationem eorum, ac fructuum perceptionem commutationem aut venditionem, si necessaria fuerit & similia, maiorem esse solicitudinem, quam fit in procuratione, seu collectione elemosynarum sufficientem, & ideo hunc modum viuendi esse conuenientiorem tali religioni. Aliud est non pertinere ad perfectionem talis status in diem viuere, ut sic dicam, & nihil reservare, aut confidere pro futuro, iuxta prudentem prouidentiam, quia hoc non minueret solicitudinem, sed augeret, regulariter loquendo. Et ideo inquit ex genere suo perfectius esse congruo tempore cōmunitati necessaria procurare, quoad res vñi ipso consumendas, & pro suis temporibus in moderata quantitate, & pauperibus accommodata conservare: & hoc confirmat exemplo Christi, qui loculos habebat. Quo exemplo etiam vtitur ad hoc idem confirmandum Augustinus lib. de operibus monach. cap. 23. & sequentibus: & ita etiam exponit verba Christi Mat. 6 in li. 2. de sermone Domini in monte 16. Atque hec doctrina D. Thomæ cōmunitate recepta est ab auctoribus, præfertim religiosis Dominicanis & Franciscanis, ut vide licet in eodem S. Thomas latius opus. 17. c. 15. & sequentibus, & D. Bonaventura in regulam D. Francisci c. 6. Antonino 3. p. tit. 16. c. 1. §. 3. Paludano in 3. d. 36. q. 3. Sylvestro Religio 1. q. 5. & latè Corduba c. 7. q. 12.

VI. Ex qua doctrina constat ad institutum Societas professa, maximè pertinere dictum modū paupertatis, nam est idem cum illo, quem D. Thomas explicat, & Societas (vt suprà l. i. ostensum est) maximè intendit, tum contemplando, tum etiam contemplata aliis tradendo. Vnde quo per se & ex vi sui instituti, magis his spiritualibus numeribus in-

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

cumbit, eo ad maiorem eius perfectionem pertinet hanc paupertatem eligere. Præterea Christus D. hunc modum paupertatis assumpsit, vt tom. de vita Christi disp. 28. fect. 2. probatum est, & Apotholi etiam, quos ad prædicandum elegit, hoc etiam vitæ genus profesi sunt, nihil enim stabile in particuliari habuerunt, vt tomo superiore est ostensum, neq; in communi habere poterant, scilicet in speciali communitate Collegij Apostolici, imò etiam eo tempore, omnia erant in Ecclesia communia, non conservabant bona stabilita, & immobilia, sed qui habebant agros, aut domos, vendentes afferebant pretia eorum, & ponebant ad pedes Apotholorum, vt dicitur Act. 4. Quod si aliqua bona stabilita fuerit tunc in congregatione fidelium, nunquam tamen legitur aliquid pecuniale pertinuisse ad Collegium Apostolicum, neque id verisimile est, non enim erat accommodatum eorum ministerio, cum nec simul vivere, nec locum certum aut firmum habere deberent, sed dispersos per viueros mundum peregrinari, ac prædicare. quod latius prosequitur Aluar. Pelagius 1. 2. de planetu Ecclesiæ c. 55. Hoc autem vitæ genus, quantum potest imitatur Societas professa, vt satis in superioribus explicatur est. fuit ergo expediens, vt quātum posset, illam paupertatem imitaretur. Quæ omnia satis ostendunt per se loquendo, hoc ita esse: quod autem etiam id fit expediens, non obstantibus extrinsecis impedimentis, constituit respondendo ad rationes dubitandis.

Ad primum responderetur clericalem habitum nihil impeditre, quomodo religiosi Societas, & reipsa, & in exteriori specie pauperes clerici sint, & cap. Ad 1. arg. in num. 1. parent: vnde nec paupertas, nec mendicitas dissonat ab huiusmodi habitu quando voluntaria est, & religioso modo exercetur. Neque etiam communis vita, quod hæc exteriora cibi, & porus obstat huic paupertati, aut onerosam illam reddit alii fideli bus, cum esse debeat multum moderata, ita ut & pauperibus, & religiosis sit accommodata. Sic enim Christus D. & Apotholi licet ex elemosynis viuerent, ordinarii vtebantur communibus cibis, prout illis apponabantur, ut ex variis locis Euangelij intelligi potest, quæ alibi tom. 2. in 3. p. disp. 20. tractata sunt: & generaliter ad prædicatores Euangelicos dixit Christus Luc. 10. Manducate que apponuntur vobis. & in eadem domo manete, edentis & bibentes, quæ apud illos sunt.

Ad secundum negatur assumptum, nam potius paupertas omni ex parte perfecta est dispositio val. de consentanea in Euangelico prædicatore. hoc enim primò Christus D. exemplo suo confirmavit: deinde hoc ipsum Apotholus docuit, & suprà li. 1. c. 2. n. 6. ostendimus, quando Christus D. consulebat relinquere omnia propter Euangelium Marc. 10. specialiter intellexisse propter Euangelium prædicandum, iuxta illud Luca 9. Sine vi mortui sepeliantur tuos uos suauem rade, & annunciate regnum Dei. Cui doctrina consonat quod Eusebius referit lib. 3. Historia cap. 31. dicens, etenim plerique omnes discipuli, qui eo tempore vixerunt ardentiore celesti sapientia studio intenti, & præ quodam dñi verbi desiderio animis percussi præcipitum seruatoris ante traditum exquisiti exequuntur, & hec, quæ opere indigebant, facultates suas libenter impletuerunt, deinde à domibz suis peregrinè profecti, munus obierunt Euangelistarum, atque ita, qui ne adhuc quidem omnino verbum fidei audirent Christum prædicare, & Scripturas sanctas in Euangeliorum tradere omni cura, & cogitatione studuerunt. Cum ergo Societas professa hoc idem vitæ institutum primariò amplectatur, merito paupertatem exquisit, id est, exactè & cum omni perfectione colit, nam per se illi etiam conuenit relicitis propriis domiciliis per totum mundum peregrinari ad disseminandum Euangelium: habere autem domos, in quibus socij etiam habeant permanentē habi-

VIII.

Ad 2. ibid.

habitationem pro aliquo tempore, est quasi accidentarium, quia non poterat aliter conuenienter gubernari: & ideo conuenientissimum fuit, ut quam paupertatem in missionibus, & peregrinationibus obseruare debent professi, cum eas etiam sine viatico adire promittant c.p. Const. cap. 2. §. 13. eandem domus professae obseruent, ut eorum vita uniformis sit, & quia semper, & in omni loco eidem muneri euangelizandi incumbere deberent.

IX.

Ad priorem probationem in numero.

Ad priorem probationem huius secundi argumenti, de maiori sollicitudine, negatur assumptum, siue rem confidemus ex genere suo, sive in particulari, prout in Societate obseruantur. Primum facis declaratum est in discurso D. Thomae, qui in 3. p. q. 40. a. 3. eadem ratione probat oportere predicatores verbi Dei pauperes esse, quia ut vacet verbo, necesse est liberos esse a rerum secularium cura, quod facere non possunt, qui diutinas possident. Quod etiam habet Bonau. in Apologia pauperum ar. 2. si autem in particulari prout in Societate hoc exercetur, fiat comparatio, res est manifesta: quia in primis obseruantur, quod D. Thomas monuit, ut res, qua praecipue necessaria sunt ad viatum, & sustentationem, non querantur quotidiana mendicatio, sed congruis temporibus simul petantur, quoad fieri possit, & conseruentur. Deinde quad ea, qua frequentius perenda sunt, pauci delinuant, iisque sunt ex illis, qui spiritualibus ministeriis inseruire non possunt, quique probata virtutis sint, & simul ac locatim incedunt; atque ita omnibus incommodis sine magna difficultate occurrit: qua omnia in regulis Societatis commendata sunt, ut constat ex dicta c. 2.6. partis Const. §. 10. & ex regulis Praepositi toto c. 6. & 8. n. 4.

X.

Ad posterio rem in n. 3.

Ad alteram vero obiectionem, qua ex parte ipsius munieris predicandi sumebatur, quia scilicet non cum tanta efficacia & libertate fiet. Respondeo eadem obiectionem fieri posse contra Christi consilium, qui suos predicatores pauperes esse voluit, immo eis permisit ex Evangelio vivere Luc. 10. & 1. Corinth. 9. Dominus enim (ait Paulus) ordinavit his, qui Evangelium annunciant, ut de Evangelio vivant; id est, eis licetiam concessit, ut Augustinus exposuit: quia futuri erant pauperes, ut ad illud munus essent expeditiores, ut ibi ait glossa: ergo paupertas non impedit libertatem, aut efficaciam predicatoris; quia si verò sit pauper, solis necessariis erit contentus, nihilque aliud ab hominibus sperabit. Qui autem ita est dispositus, non multum mouebitur humano amore, vel timore, ut propterea eius predicatione minus efficax, minusve libera sit, quam oporteat. Dices, his, & similibus rationibus dicebamus supra, Societatem motam esse, ut stipendia pro Misis, & spiritualibus ministeriis non admittat. Respondeo longè aliud esse, qualis per modū communitatis vnu pro alio recipere; aliud vero ex incertis elemosynis & omnino spontaneis vivere: nam illud prius quandam habet speciem lucri, & reputari potest tanquam fructus certus, vel species quādam reddituum, determinatur etiam ad certas personas cum quibus modus quidam, seu species pacti interuenit, qua omnia cessant in incertis, & omnino spontaneis elemosynis, & ideo non est de vtrisque simili ratio. Neque est quod timeatur arduum nimis, aut difficile futurum sustentari ex his solis elemosynis, seclusis huiusmodi stipendiis, quia, ut diximus, ad pauperem vitam sustentandam pauca sufficiunt, & sperandum est ad diuinam bonitatem (ut dicitur in dict. c. 5. regularum Praepositi) sufficiat temporalia non defatura, si nostri ad quarendum Dei regnum sibi & proximis in serio incunbar, & ratione indigentia inservi nostri integritatem violari nunquam sinant.

XI.

Ad incommoda, qua inferebantur, in primo eo-

rum petitur, cur in Societate pauca domus prof. se fint, & quomodo hoc non repugnet perfectione paupertatis respectu totius Societatis simpliciter, cum res iudicanda videatur ex his, quae in pluribus inueniuntur. Respondemus primo mirandum nos esse haec tenus domos professas in parvo numero multiplicatas fuisse, quia necessarii sunt incrementa Societatis paulatim progredi a nouicis ad scholarum, & a scholaribus ad professos. Necessarium fuit, ut scholares sint in multo maiore numero, quam nouitii, & professi, quia tempus munitus breue est, comparatione temporis studiorum; & ideo multi in Collegiis simul congregantur, qui in probatione successione existunt. Ex multis etiam scholaribus, pauci respectu ad hos sunt professi: fuit ergo moraliter necessarii prius Collegia multiplicari. Non potuerunt autem simul omnia servare, mirandum ergo non est quod eodem tempore, quo tot Collegia multiplicata sunt, & domus etiam probationis ad illa fouenda, & conservanda erat etiam sunt professae domus in magna multitudine multiplicata non fuerint. Imo potius admiratione dignum est, quod tam brevi tempore in rata personarum, ac domicilio variebat tot progressus, & in unoquoque gradu cum proportionato incremento facti fuerint. Accedet etiam quod populi & ciuitates potius volunt habere scholas & Magistros ad filiorum in literis & moribus instructionem, quod fit in Collegiis, non vero in dominibus professis.

Deinde dicitur per se loquendo, & spectato insituto huius religionis, necessarium esse, ut domus professae non solum sint in minori numero, quam Collegia, sed etiam absolutè loquendo in parvo numero. Primò quidem, quia numerus professori non potest esse magnus, considerata perfectione, qua in literis & in spiritu in eis desideratur. Denique, quia ex ipsis professis ut respondente vocacione sua multi necessarii debent in missis omnibus versari, & inter infideles principiū peregrinari, & domus solum esse debent veluti extra quadam, in quibus professi quidem se recipiant, quandiu in his missionibus non versantur, frequenter vero ad fructificandum ex illis mittantur. Praeterea etiam necessarium est, ut magna professorum pars Collegiis inseriat, ac proxime in eis commorentur. Nam regulariter illi sunt doctrina & eruditio illustrata, res, unde etiam consequenter necessarium est, ut etiam sati antiquos, & probatos, & ideo neque ipsi priuari debent professione, quia sunt apti ad docendum, nec Collegia debent eorum utilitate priuare, quod professi sint: quod si in Collegiis vivunt, & seruuntur dignum plane, & iustum, immo & necessarium est, ut eorum bonis sustententur, quo ex fundamento omnis scrupulus iis professis, ac formatis coadiutoribus, qui in Collegiis viviter vivunt extinxit in Congreg. 6. can. 6. Ita ergo minuitur numerus personarum, qua in dominibus professis congregandis sunt. Ruris non negamus ex predicto genere paupertatis difficultiore reddi multiplicationem domorum, præsertim cum sit expediens ad bonum earum regimen, & necessarium ordinem conferuandum, ut copiosè aliquantulum sint, & non in parvo numero personarum, & ita non possunt moraliter loquendo nisi in grauioribus, & diuibus populis sustentari. Neque vero efficiuntur difficultè eas cum propriis redditibus, ac bonis stabili bus erigere: multo enim facilius est fundare templum, & domum, qua postea elemosynas fidellim sustentetur, quia si ei prædia & sufficientes redditus donandi essent, ut vero concedamus dicta paupertatem fuisse haec tenus, vel timendum semper futura esse occasionē minoris multiplicationis profesarum domoru, non propterteria prætermitti debuit in toto

XIII.
Satis sit 2.
incommode
in eodem
n. 4.

In toto hoc statu Societas perfectus hic gradus paupertatis, quia illud incommodum accidentarium est, & perfectio, quæ inde resultat in toto corpore, & in primariis personis eius per se est, & principalius intenta.

Nec verò inde resultare potest detrimentum aliquius momenti circa ministeria, quæ Societas exercere potest & debet circa profectum animarum, quia in grauioribus populis decursu temporum professæ domus adiuvari & sustentari poterunt, mediocrem verò ordinariè indigent auxilio. Collegiorum autem minutioribus oppidis per milites inserviendum est. Atque ita obiter etiam responsum est ad aliud incommodum, quod infrebarunt de multiplicatione Collegiorum, in quibus multi profesi sustentantur. Fatarem enim Societatem professam non posse vti bonis Collegiorum, aut domorum probationis, nisi in catibus in Bullis Pontificis & constitutionibus expressis vt constat ex c. i. Examinis §. 4. & 4.p. Conf. c. 2. §. 5. & 6. p. Conf. c. 2. §. 3. Causa autem excepti tres sunt: primò nisi in rebus minimis, nam hæ pro nihilo dicuntur, & ideo ad eximendos scrupulos eximuntur, vt dicitur in Declaratione dicit. §. 3. lit. D. Vbi exempli etiam ponuntur, quæ pro regula deseruire possunt ad similes causas iudicando. Secundò excipiuntur profesi, qui senio confecti, aut infirmitate gratuitæ in vinea Domini laborare non possunt, hi enim ex concesione Iulij III. sua Bulla 2. possunt cum facultate Præpositi Generalis, vel alterius, cui ipsi suas vices communicauerit in Collegiis habitare, & redditibus eorum ali. Tertia exceptio est si ipsis Collegiis necessarij sunt ad officia literarum, vel eorum gubernationem, & quia hec ultima necessitas cuius varia exempla ponuntur in citato §. 5. in declarat. lit. E. moraliter deesse non potest, vt explicimus n. præcedenti. ideo mirandum non est, quod nunc de facte plures in Collegiis viuant, non enim propter se, nec propter penuriam domorum professorum, sed propter ipsa Collegia, & eorum ministeria. De quibus considerandum est, quantius per se instituta sint (vt c. sequitur. 3. videbimus) ad conseruationem, & augmentum ipsius Societatis: tamen etiam ex speciali intentione esse ordinata ad beneficium reipublicæ, præfertim circa studia & exercitia literarum, quæ in domibus professorum fieri nullo modo poterant. Cum hoc autem munere necessarij debent esse coniuncta alia spiritualia ministeria: vt iuuentus non solù in literis, sed principalius in virtute educetur, hac enim de causa in forma acceptandi Collegia dicitur, partem vnam Collegij debere esse ministeria templi, qualia sunt sacramenta ministrare, concionari, &c. Vnde vterius velut confititione quadam fit, vt hæc eadem spiritualia ministeria ad omnes proximos eiusdem oppidi, seu ciuitatis, in qua Collegium existit, imo etiam ad vicinos populos extendantur, quia charitas & institutum nostrum hoc exigit, & ita fit communiter vt in collegiis exerceteantur ministeria, quæ professorum domorum videntur propria, quia non sunt ita propria quin possint & debeant esse communia ipsiis Collegiis, quando charitas & necessitas id postulet, atque etiam plerunque ea est iporum fundatorum intentio manifesta.

C A P V T XII.

Ad quam paupertatem in communi Collegia Societatis, & domus probationis obligentur.

Quamvis ex Collegiis, & utrisque domibus probationis, & professoris unum corpus Societatis coalescat: nihilominus non eodem modo pauper-

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

tatem in communi obseruan t: sunt enim quæ membra heterogenea vnius corporis organici. hæc ergo diuersitas, quoad hanc partem, & ratio eius explicanda superest. Et quia Collegia, & domus probationis, quoad hoc, eundem modum seruant ideo in Collegiis illum declarabimus: & si quid fuerit speciale in domibus probationis, id etiam obiter annotabimus.

Principio igitur supponendum est Collegia Societatis non propter paupertatem in communi, nec quoad bona mobilia, nec quoad redditus, & bona stabilitas, sed esse illorum capacias, immo sine illis admitti, aut fundari non debere, quantum sufficiant ad moderatam sustentationem religiosorum in eo numero, qui pro qualitate, & ministeriis, ac religiosa disciplina vniuersitatemque Collegij sint, juxta intentionem Concilij Tridentini fess. 25. de Regularib. c. 3. conflat autem hæc institutio Societatis quoad hanc partem ex constitutionibus eius, & Bullis Pontificis: in Examine enim sicut habetur c. i. §. 4. *Habebat Societas Collegia, & domus probationis redditibus distinctas.* Et 4. p. c. 2. §. 5. & 6. p. c. 2. lit. A. & in Bullis Pauli III. & Iulij III. de confirmatione instituti. *Possunt (dicitur) habere in vniuersitatibus Collegium, seu Collegia habentia census, redditus, seu professi, nesciibus, & necessitatibus studentium applicandas.* Idem confirmat Gregorius XIII. in constitutione *Ascendens Domino.*

Ratio autem huius diuersitatis facile reddi potest, applicando discursum ex D. Thoma additum in præcedenti cap. n. 5. Nam cum tria sint genera religionum, actuum scilicet, quoad externa, & corporalia opera misericordie sumptus aliquos requirentia, vt sunt hospitalitas, vel militia: & contemplatiuum tantum, & contemplatiuum secundum, vt sic dicam, id est, communicatiuum perfectionis erga proximos, Societas omisso primo genere, duo alia complectitur, in domibus quidem professoris tertium, & ideo in eis habet paupertatem illi generi vitæ accommodatam: in Collegiis autem, & domibus probationis aliquanto magis secundum religionis genus participat. Docuit autem D. Thomas, in religionibus, quæ contemplationi tantum vacant, accommodatam paupertatem esse quæ in communi bona stabilitas, & redditus admittat: ergo hanc debuit Societas in his domibus & Collegiis obseruare. Quod autem in domibus probationis vita contemplativa præcipue vocatur, per se manifestum est, quia omnino sunt ad spiritualem nostrorum institutionem, & exercitationem ordinata, & ideo in eis præcipuum studium est orationis, & contemplationis, & lectio spiritualis & communicationis verbi Dei, q. ad ipsos religiosos excitandos, & instruendos conferat, non prætermissa exteriori actione, quæ ad eorundem profectum conferat. Circa proximos vero per se non occupantur, nam si aliquid concomitanter sit & quasi per redundantiam, id moraliter non consideratur.

De Collegiis verò posset aliquis dubitare, quia multum actionis circa proximos habere videntur, vt ad calcem præcedentis capituli attigimus. Re tandem vera, principale corum institutum in contemplatione versatur, quia omnis veritatis cognitio, aut inquisitio, quæ ad illuminationem circa veritatem ipsam ordinatur, sub contemplatione comprehenditur, hæc autem Collegia ad hoc præcipue ordinatur, vt scholares circaveritatis cognitione proficiant. Deinde esto genus hoc contemplationis diuersum sit ab alia contemplatione mere spirituali, quæ non solum cognitione, sed etiam affectu erga Deum exercetur, tamen quantum ad præsens attorney, eiusdem rationis est, & eadem de causa illud *Vide Vgion.* *I. 3. didasc.* genus paupertatis postulat. Nam in utroque maxime necessaria est animi quietes, & carentia solicitudinis.

Primus casus quo proficiuntur
potest dereliqueretur
distributa Col.
legi.
Secundus.

Terius.

Collegia or-
dinantur et
iam proxi-
mum bonū
proximi.

Hanc formā
racie appre-
bat s. cong.
can. 8.

Universitäts-
bibliothek
Paderborn

dinis, & curæ temporalium rerum: ergo etiam in Collegiis paupertas seruanda est vita contemplativa accomodata. Et confirmatur nam, vt experientia docet, nimia inopia solet impedire literarum studium, quemadmodum eleganter proposuit Alciatus Emblemata 120. & exposuit ibidem Claudio. Vnde in c. ex iuris pande, de probend. dicitur. vbi sacerdotes nimirum temporalium rerum inopiam patiuntur, paticos esse literis eruditos, quemadmodum etiam indicauit Arist. 1. Metaph. c. 1. dum è contra scientia inuentionem attribuit Ægypti ficerdotibus, quia tempus non ponebat in querendis almonis. Et ob eam rationem in iure dispensatur cum clericis habetibus beneficium, vt pro tempore sufficiente, eorum redditus in studiis perciperent c. vlt. de Magistris. vbi etiam statuitur, vt Prelati, & capitulo Ecclesiastum aliquæ ad studia destinant, quibus si proprius prouentus Ecclesiastici non sufficiat, ipsi secundum etiam subveniuent. & in c. 1. & c. quia non nullus, eodem tit. remedia adhibentur quomodo subuenient pauperibus, ne ob indigentiam ab studiis distraheantur, seu impediuntur, & ob eandem causam in Concilio magna prouidentia procuratum est, vt in Ecclesiis cathedralibus sint seminaria sufficientibus dotata redditibus, in quibus iuvenes, qui poitea Ecclesiæ possint inseruire, in pietate, & literis edacentur. quod maximè commendauit Concilium Tridentinum. Sic ergo Collegia in Societate instituta sunt, ut essent quedam seminaria Societatis professæ quad studia literarum simul cum pietate, & ideo merito prouisum est, ut sufficientes redditus ad vitæ necessaria habere possent, ne earum rerum sollicitudo quiete ad studiū necessariam impeditret. Nam, vt recte dixit Hugo de S. Viatore lib. 5. Eruditioñ didacalit.

Vide Boetii c. 5. Tri. iunt, quæ studiis beatis solent, & reglent. a. imprudentes, fortunas. & de prima (inquit) almonendis vniuersitate. scilicet c. 4. Carthus. de schol. c. 4. Carthus. de doctrina schol. c. 5. Ignatius. de vita S. Ignat. c. 19.

IV.
Obiectio
contra pro-
ximæ dicta.
Confir.

Dicit fortasse aliquis, huic studentium necessitatibus etiam potuisse sufficienter prouideri elemosynis fidelium, & non maior, sed minoris sollicitudine: ergo in Collegiis etiam fuisset hic modus, tanquam melior, & magis proportionatus præferendus. Consequentia clara est ex dictis, quia præcipua ratio eligendi hanc velillam paupertatem, est major animi quies, minorque temporalium sollicitudo. Minor autem probatur eadem ratione supradicta ex D. Thoma in c. precedenti n. 5. nam omnis sollicitudo vitari non potest: quia vel debet adhiberi in congregandis elemosynis, vel in administrando propriis bonis: comparando autem has duas sollicitudines, dicebamus in dominibus professis maiorem futuram esse illam, qua in administrando propriis bonis poneretur: ergo idem dicendum est etiam in Collegiis: nam ratio sollicitudinis eadem est in vitroque loco. Accedit quod cura diuinitiarum impedit potius studia, quam iuuat, vt ex eo Cratius Thebanus docuit Hieron. ep. 13. ad Paulinum. Idemque tradit Seneca ep. 17. & 73. quem cum aliis ad hoc propositum adducit Rebustus in tract. de Priuilegiis p. 2. requisito 9.

V.
Obiectio pa-
stora in pri-
mis restor-
queatur.
Deinde re-
spondetur ad
objectionem suam propria.

Respondet utrum obiectiō fieri posse de quoconque monasterio vitam purè contemplatiū profitente, atque adeo contra doctrinam D. Thomæ. Quapropter in genere responderetur in his rebus moralibus, non vimam vel aliam tantum congruentiam, seu rationem spectandam esse, sed omnia simili, quæ cōcurrunt. Vnde ad maiorem in obiectione suam partem responderetur, quamvis absolute possent Collegia ex elemosynis vivere, non tamen

fuisse conueniens tantum onus fidelibus imponere, alendi scilicet omnes scholares prius quam illis monachales ordines, qui per se ad ministeria erga proximos non ordinantur, paupertatem in communione non profitentur, ne videlicet proximis, quibus externis saltē actionibus non inferiuntur, onerosi esse videantur. Accedit etiam (ut ad maiorem respondemus) ob hanc eandem causam, maiore curam, & sollicitudinem necessariam futurā fuisse ad sustentandos scholares, vel novitios ex elemosynis, quam professa domos: quia, cū profesi circa proximos omnia occupentur, faciles, & benivolos eos inueniunt ad suas necessitates subvenandas, quod regulariter difficile fortasse esset Collegiis, & dominibus probationis per se spectatis, quarenam ad priam educationem, perfectionem, & eruditioñ iporum religiosorum ordinantur. Denique quamvis comparando sollicitudinem in cōgerendis elemosynis, vel administrando propriis bonis, possit esse prudentiale arbitrium, quæ illarum maior sit, tamen cōsideranda etiam est proportio ad statum, & munera personarū, nam actiones, sed filtrations, quæ oriri solent ex possessione honorū stabilitum, magis improportionatae sunt dominibus professis, quia ex se tales actiones, quales solent esse, letaciones, &c. min⁹ possunt proximos adficere, magis que vitari debent ab Euageliciis prædicatoribus. E contrario vero, scholares non pollunt, neque etiam debent ex vi sui statut, aut munera ita elegerati ad mendicandum, sicut profesi: & ide pensatis omnibus rationibus, magna prudētia, & proportione facta est partitio horum statuum quod hoc genus paupertatis.

Ad confirmationem autem duo breviter dicimus. Primum est, in Collegiis Societatis non pollulari superflues diuitias, sed moderatas, quæ ad scholarium sustentationem sufficiant; nec enim superflue diuitias censenda sunt, etiam reditus magnos esse contingat: quia in hac re quantitas, non absolute, sed respectuē pensanda est, & vbi plures sunt redditus, non esse habentur, vt religiosi commodi viuant, quam religiosa moderatione possunt; sed vt plures ad diuinum obsequium aliant. Aliud est, diuitias, quæ studia literarum impedit soleant, esse priuatas, ac personales, nam tunc cura earum, in eandem personam cadere solet, etiā adiungitur amor priuatus, & sepe etiam desiderium argenti illas: quæ omnia sine dubio impedit oīum, & quietem ad literarum profectum necessariam. Hoc autem in impedimentum omnino sublatum est ab scholaribus Societatis, per paupertatis vocum superioris explicatum. Habere autem necessarios redditus in communī nullum impedimentum afferre potest, sed leuamen, cū eorum administratio, & cura apud alios residet.

Secundū principaliter dicendum est, Collegia Societatis teneri ad seruandum specialemodi patrum, & pertinet in administratione bonorum suorum. Hoc manifestum est certum ex Bullis Pontificis, & constitutionibus presentiis Societatis. Et declaratur proponendo ea, in quibus quod Collegia peculiari modus paupertatis cōsistit. Primum patrum est, quia administratio horum bonorum, non est primò ac principaliter in ipsis Collegiis, sed in Societate professa per se, vel per Generalem suum. Ica decernitur in Bullis Pontificis Pauli III. & Iulij III. ibi, Retenta penus Prepositum & Secretariis, immoda gubernatione, seni & paupertentia fuerit dicta Collegia, & infra, vi neque studentes dicti benevolentia, neque societas in propriis suis conseruare possit; sed fiduciam necessariam subuenire. Idem habetur in Constitutionibus 4. p. cap. 2. §. 5. cum declaratione lit. C. & cap. 10. & p. 10. §. 3. Ratio autem huius institutionis, præter eam subor.

subordinatio in tota Societate obseruetur; cum enim tota Societas verè sit unum corpus, cuius non tantum dominus professio, sed etiam Collegia, & dominus probationis membra sunt, necessarium est ut omnia sint plenè subiecta capiti, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, cum hæc solum propter spiritualia teneantur & gubernentur: Generalis autem est caput totius Societatis: ergo apud illum esse debet integræ administratio Collegiorum, & bonorum omnium, quæ ad illa pertinent. Deinde hoc merito factum est: quia illa pars Societatis, quæ est in Collegiis, adhuc censetur esse, quasi in via, & in fieri: id quoque sub cura Societatis professio existit tamenquam filius sub patre, vel potius tanquam pupillus sub tutori, qui licet dominium rerum suarum habeat, administratio est penes tutorem. Hinc enim factum etiam est, ut tota potestas gubernandi Societatem, quatenus in ipso corpore existit, tantum sit in Societate professio, ita ut quoad eam partem quam habet de gubernatione, quæ sit per congre-gationem multorum, aristocratiæ, & non democratice participet. Denique cōsultum etiam in hoc est studentium quieti & otio, ut occasione temporali nullo modo ab studiis distrahantur. Propter quod etiam contractus scriptura publicæ, & similia, quæ circa hac temporalia fieri solet in Societate, non sunt ab ipsis Collegialibus solenni ritu in unum congregatis, quia non sunt nomine Collegij, sed nomine Propositi Generalis, apud quem est hec potestas, prout declaratur in p. Conf. c. 3. §. 5. & 6. & specialiter confirmatum est à Gregorio XIII. in Bulla 13, quæ incipit, Ex debito.

Dicit vero aliquis hoc non rectè consentire cum his, quæ de ratione paupertatis in communione, quam Societas profiteretur, suprà diximus. Ideo enim professio Societas non admittit bona immobilia etiam in communione, quia eorum administratio solicitudinem, & distractiōnem afferit. Sed non minorē solitudinem afferit administrare aliena bona, quam propria, imò quodammodo maiorem: tutor enim si conuenienter administret bona pupilli, non minus sollicitus circa illa esse debet, quā si essent propria: quamus ergo hæc administratio non sit contra dictam paupertatem, videtur tamen esse contra finem paupertatis, & ideo perfectioni paupertatis professio repugnat. Respondeatur imprimitis, si dom⁹ professio haberent bona immobilia, fore ut in eis administrandis necessariò occuparentur ex iisdem professis ibidem commorantibus, ac propria ministeria exercitentibus, sicut fieret, ut simul vacaret spiritualibus, ac temporalibus, quod non posset non eorum extimationem, & autoritatem minuerit: at in Collegiis procuratores solum vacant temporalibus. Secundo respondeatur dictum iam esse, non esse possibile omnem curam, & solitudinem temporalium bonorum vitare, & ideo in hoc genere illum religionem esse optimè institutam, quæ, considerato suo fine & modo viuendi ad illi necessario, virtutis bonis temporalibus, quatenus minimam solitudinem afferant, possibile scilicet moraliter in illo statu, non impedienda alia, quæ maiori momenti sunt. Societas autem ad finem suum indiget hac varietate membrorum, cum debita constitutione eorum in seipso, & subordinatione eorum inter se. Ad hoc autem consequens necessarium fuit, ut aliqua cura, & solitudine Collegiorum in Societatem professam redundaret, & ideo vitari non debuit, alia verò sollicitudo, quæ in dominibus professis fuisset, si haberent propria bona, sine villo incômodo, imò seruata meliori proportione, vitari potuit, & ideo non sit rectè argumentum ab una ad aliam, maximè quod magis impedire duplex administratio, quam altera tantum. Deinde dicitur, administrationem hanc non esse tantu[m] solitudinis, ut

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

Societatem professam impedit, aut à suis ministriis retrahere possit: nā per Receptores idoneos Collegia debent administrari, quibus tota cura proximè administrandi res temporales Collegiorum demandanda est, cuius ipsi debent Generali, vel cui ipse injunxerit, rationem reddere, ut in eodem loco constitutionum dicatur, hoc autem sine magna sollicitudine, vel distractiōne fieri potest. Denique cum hæc administratio nullo modo conveneratur in proprium, ac priuatum commodum, sed ex charitate fieri propter bonum commune, & propter finem perfectionis religiose, ut debet, suscipiat, non multum impedit etiam illos, per quos proxime exerceatur.

Tertiò dicendum est Collegia Societatis priuari aliquibus modis acquirendi temporales redditus, vel lucra, quod etiam ad quendam modum paupertatis spectat. Possunt autem hæc ad duo capita reuocari, in quibus cum dominibus professis coniuncti sunt. Primum est quod incapacitatem hæreditatis finalem quod hoc, ut ipso iure succedant religiosis in eis proficiuntibus, seu vota Societatis emittentibus, prout alia religiones, quæ bona habent in communione, succedere solent, ut dictum est. Hoc constat ex superius dictis in c. 5. de modo quo nouit, vel scholares possunt bona, quæ prius habebant, distribuere, & ex Bulla Gregorij XIII. Ascende Domine. vbi etiam ratio huius institutionis declarata est, precipue enim fusile videatur, ut in recipiendis religiosis ad Societatem, nulla diuinitarum ratio, sed aptitudinis, & capacitatris personæ ad finem, & ministeria Societatis habetur. Item, ut proximoru[m] perturbatio, quod fieri posset, tolleretur, ac denique ne religio minus libera redderetur respectu religiosi, si opus esset, puniendi, aut dimittendi.

Secundum caput est, quod intuitu, vel occasione, seu speciali obligatione ad spiritualia opera redditus aut eleemosynas, nō admittant. Huc spectat, secundum in quo veritatem, si auctoritate missas celebrandas, neque alia huiusmodi admittere possunt, ut dicitur 4 p. Conf. cap. 2. §. 4. & ratio additur. Quia hæc studiis distraherem admodum, in hoc scilicet & ea quæ in illis ad diuinum obsequium queruntur, impedit solent. Additur tamen in declaratio-ne lit. B. limitatio de exiguis obligationibus, que nec curam animalium perit & per exiguum distractiōnem, vel occupationem afferunt: nam hæc in Collegiis suscipi possunt, quoniam in dominibus professis non possint, quia illæ non sunt capaces reddituum sicut sunt Collegia, quæ proinde alia onera lectionum suscipere possunt; & ideo si hæc exigua onera alioqui ex parte distractiōnis, vel occupationis non impedian, nec fini, nec paupertati eorum repugnabunt. Propter eadem autem impedimenta vitanda in Ecclesiis Societatis, nec funera, nec funeralia stipendia, nec capellania, anniversaria, & similia possunt. Vnde Gregorius XIII. in sua Bulla 10, quæ incipit, Saluator, hinc rationem sumptus concedendi priuilegium edificandi intra Cannas, quia ex hoc multum ferè praividicium in alios religiosos redundat: eo quod propter diversam functionem & institutionem Societas nechori vnam habet, nec ad funerales associaciones accedit, nec distractiōnem funera, nec nullum Missarum vel sepulchralia stipendia, nullam se-pulchralia, vel capellaniarum fundationes, nullam denique prorius eleemosynam, que ad quodam ipsius Societatis ministerium, vel opus dirigì intelligatur, admittit. In his ergo omnibus conueniunt Collegia cum Societate professam. Et eorum ratio ex dictis in cap. 7. petenda est: & vltra ibi dicta, omnia co-tendunt, ut scholares quietius possint suis literis, & profectu vacare. Ex eo item principio, quod Societas pro ministeriis spiritualibus stipendia non recipi, si ut non solum in Ecclesiis domorum, verum etiam Collegiorum, esse

Vide Conf. cap. 1. §. 5.

¶ 10.

non

non possint arcæ publicè expōscit ad colligendas eleemosynas, vt statuitur in 6.p. Confit. c.2. §.8. vbi licet videatur esse sermo de dōmibus professis, nam de illis in eo capite præcipue agitur: tamen & praxis & totius Societatis sensus est, vt de omnibus intelligatur. Et ideo in canon. 2. 3. 2. Congregationis absolute dicitur: *Nor sit arcuia in nostris Ecclesiis pro eleemosynis accipiendis.* Et additur, *non solum pro nobis.* quod omnino necessarium est: sed neque etiam pro aliis esse permittendam, propter omnem speciem auaritiae vitandam, sicut etiam in Congregatione prima canon. 10. dictum fuerat non expedire in nostris Ecclesiis admitti capellariis, etiam pro clericis secularibus, quos nostri elegant, scilicet propter tollendam omnem occasionem, & speciem ambitionis, aut lucri. Et eadem ratione amputantur etiam à Collegiis omnes modi acquirendi aliquid intuitu spiritualium rerum, vel oblationum, quæ in Ecclesiis fieri solent, osculando reliquias, vel crucem, &c. de quibus videri potest in simili Corduba in expositione suæ regulæ cap. 4. quæst. 12.

XI.
4. Affir. ex-
plicans ter-
dium.

Tandem prohibentur Collegia etiam eleemosynas quacunque accipere, quando sufficienes habent redditus ad duodecim scholasticos alienados, præter præceptores, sub quibus illi etiam intelligi debent, qui ad regimen Collegij, & scholarum, & ad temporalia ministeria necessaria sunt: vt habetur 4.p. Confit. c.2. §. vlt. Quia vero interdu potest expedire ad maius Dei obsequium, vel plures studentes alere, vel numerum præceptorum augere, vel aliquos etiam operarios pro spiritualibus ministeriis adiungere, ad excipiendas præstam scholasticorum exterorum confessiones, &c. ideo sepe circa hoc esse potest extensio aliqua, vel declaratio necessaria, qua Generali commissa est in 3. Congregatione can. 7. Et præterea existimo obligationem illius constitutionis non excedere debitum perfectionis, nec per se esse ad culpam, quia non continet propriam materiam pauperatis, si receptio, vel peritio eleemosynæ ab ipso superiori, vel ex facultate eius fiat. Ipse autem si debitum ordinem in hoc excedat, ager quidem imperfecte contra regulam, non tamē contra votum. Et idem censeo de aliis consilii, seu regulis, quæ in hac materia in Societate dantur, vt de modo pertendi eleemosynas, vel illas imprendi habeatur p. 6. Conf. c.2. §. 10. & 2. Congregatione generali can. 22. illa enim omnia ad maiorem edificationem spectant, non propriè ad paupertatis materiam, quamvis ad illam perfectius conseruandam conferre possint.

C A P V T XII.

*Virum ex voto obedientia obligari possint religio-
& Societatis, in quacunque honesta
materia.*

I.
Quoniam
hic agendum
obedientia
est.

DE voto obedientia, quantum spectat ad modum ipsius voti simplicis, vel solennis, nihil speciale hic dicendum occurrit, nam que dicta sunt in aliis votis, hic applicanda sunt. Solū ergo supponit, vt si ex parte materie huius voti, aliquid habeat Societas speciale præter illud, quod de statu religioso superiori tomo in genere dictum est, à nobis explicetur. Aduerto autem, hic non esse sermonem de speciali voto obedientia ad missiones, quod profesi emittunt: de hoc enim infra lib. 6. cap. 4. dicimus: sed solum de generali voto obedientia, in quo æquales sunt omnes religiosi Societatis, in quocunque gradu eius existant: & ideo licet de votis scholasticorum hic specialiter differamus, de omnibus consequenter dicendum est, si

est de paupertate fecimus. Duo autem hic consideranda occurunt, scilicet, quid in rigore possit cadere sub preceptum in hac materia, & quid ibi consilio. Quæ duo licet omnibus religionibus generalia videantur, solum à nobis explicanda sunt, nationem aut usum. Primum quidem praesenti cap. Secundum vero in sequentibus vique ad 15.

Quoniam vero obligatio non potest ex precepto oriri, nisi sit potestas in principio: ideo in Societatis esse veram ac legitimam potestatem sub præcipiendo subditis. Hoc satius confit ex tractatu in superioribus lib. i. cap. 1. vbi ostensum est, hanc esse veram religionem à Summis Pontificibus approbatam; vera enim religio sine hac potestate confidere non potest, vt etiam como præcedenti tractatum est. Diximus etiam in prælato religiosi duplē esse potestatem, iuxta præsentem Ecclesia institutionem: Una est dominativa, quam acquirit prælatus ex vi professionis religiosi, quatenus traditionem voto obediens confirmatam includit. Nam licet dominium illud immediatè pertineat ad totum corpus religionis, administrationem autem, & usum eius superiori commissa sunt per electionem ipsius religionis, per quemcunque alii legitimū modum constituendi aliquem in Superiori in tali religione ordinatum, & per Sedem Apostolicam confirmatum. Alia potestas est iurisdictionis, quam habent Prælati religionis à Sede Apostolica, & per se est spiritualis virtute commis etiam temporalem, quatenus includit potestatem iudicandi & coerciū.

Has ergo duas potestates habet etiam Societatis prælatus. De prima aliquid in superioribus diximus lib. 3.c.4.n.14. cùm ostendimus Societatem acquirere verum, ac proprium ius in scholaris, quæ se tradunt per tria vota subfinancialia religionis. vnde à fortiori sequitur idem esse de profesi, & de coadiutoribus. Deinde hac potestas nascitur radiciter ex ipsis subditis: requirit autem acceptationē authoritatem Apostolica factam. Vtrumque autem in Societate interuenient: est ergo in ipsa Societate hoc dominium, quod ipsa per electionem trahit, quoad administrationem, in Præpositum Generalem, à quo ad altos superiores potest emanat. Nam cùm hic modus communicationis in constitutib. Societatis à Sede Apostolica approbat consitetur, etiam modus ille comunicandi hanc potestatem, confirmatus est, & consequenter est effectus, vt habeat effectum. De altera potestate iurisdictionis constat ex Bullis Pontificis, per quas hæc religio à iurisdictione omnium ordinariorum excepta est, & consequenter potestatem accepit ab ipso Summo Pontifice ad se gubernandum, ergo & competentem iurisdictionem immidiaram, sine qua non posset conuenienter gubernari. Est autem haec potestas primo & per se in ipso Generali, eo ipso quod rite electus est, propter eandem rationem, quæ supra facta est, nam eo ipso quod eligitur modo ab ipso Pontifice approbato, datur ei plena iurisdiction ex voluntate eiusdem Pontificis, quamvis mediata ipsa religione conferatur. Quæ omnia eadem proportione in Societate locum habent, quæ in aliis religionibus, quatenus in communione religionis conuenient, & circa illa explicata suo loco sumuntur. Solū in gradu, seu quantitate iurisdictionis, vel in modo obtinendi, seu applicandi illam, potest esse diuersitas, quæ ex propriis constitutib. & priuilegiis attendenda est, & infra in lib. 10. tractando de Superioribus Societatis, quid illi in hoc genere proprium sit, explicabimus.

Ex his ergo principiis colligitur, duplē ritulo posse Prælatos Societatis sicut & aliarum religio-

*Civillar. I.
Hanc potest
statim va-
lere ad obli-
gationem sub
culpa etiam
tempore.*

fatum praecipere subditis sub culpa etiam graui pro materie qualitate; scilicet ex vi voti per potestatem dominatiuum, & ratione iurisdictionis quasi Episcopalis, quamin subditos habet: ex qua duplice ratione oritur obligatio duplicitis etiam rationis. Ex priori enim oritur obligatio religionis; ex posteriori autem oritur obligatio obedientiae, vel alicuius virtutis specialis, in qua actus praecipus ponitur ratione materiae. An vero distinguenda si tercia ratio obligationis pertinet ad iustitiam ratione traditionis, & dominij acquisiti ipsi religione: item, an ex illa duplice ratione oriatur duplex culpa, seu malitia in transgressione religiosi nolentis obediens Prelato, praecedenti tomo de religione in communis tractatum est, & resolutio est, si Prelatus tota sua potestate vtatur, & materia sit capax viriisque obligationis, transgressionem eius reuera duas malitias habere coniunctas, diuersis virtutibus contrarias, non oportere autem tres distinguere, quia illa obligatio, quae oritur ex professione, ac voto obedientiae, per modum vnius reputatur, eodem tam vobatum, quam traditio principiter Deo fiat.

*V.
Civillar. II.
Prestissima
dissertationis
huc solam
spatula.*

Secundum intelligitur ex dictis, ad presentem disputationem non pertinere potestatem iurisdictionis, neque actum, aut obligationem ab illa praecedente, quia hic solum agimus de voto obedientiae, & consequenter de potestate ad illius obligationem requirita: iurisdictionis autem tota esse posset sine voto; & votum cum sua obligatione esse posset sine iurisdictione, sicut in Abbatie seculari exemplo est iurisdictionis quasi Episcopalis, ratione cuius subditi tenentur obediens praecipitis eius, quanvis votum non habeant, & e conuerso congregatio vere religiosa posset esse sine iurisdictione, cum sola potestate dominatiua orta ex voto, & traditione, ut in superiori tomo dictum est, solum possunt illa duo, quando sunt coniuncta, sepe mutuo iuware, vel augendo vinculum, vel quia una interdu addit quod altera non potest. Possunt etiam sibi adiunicem materiae tribuere, vt si votum obedientiae obliget ad seruandum praecipitum ex iurisdictione positum, vel iurisdictione puniat transgressionem voti obedientiae, vel per excommunicationem compellat ad illius executionem. Et hac ratione poterit hoc iurisdictionis in Prelato Societatis ad plura extendi adiuncta tali statu, & tali voto obedientiae, quam in alio Prelato vel seculari, vel alterius religionis, quanvis formaliter, & secundum se eiusdem rationis sit in vitroque superiori, id est, sufficiens ad omnia, quae ad bonum spirituale subditi necessaria sunt, vel moraliter convenientia, quae materialiter in diuersis subditis variantur, iuxta exigentiam status, vel regulae, aut aliarum obligationium. Igitur obedientiae debita ratione huius iurisdictionis formaliter loquendo eiusdem rationis est ad Ecclesiasticos Prelatos, & ideo de illa nihil amplius dicendum hic est.

*VI.
Non que-
bus an posse
malum
principi.*

De propria ergo obedientiae, quae ad votum pertinet, dubium praecipuum est, quantum extendi in Societate possit, quoad rigorosam praecipit obligacionem: id est, an in omni materia, & in quibusunque actionibus locu habeat? In quo non inquiritur de actionibus habentibus malitiam, vel rationem peccati adiunctam, nam per se constat, & supra in 2. tomo ostensum est, has non posse cadere sub promissionem voti, cum Deo displicant, ac proinde nec sub votum obedientiae. Item quia mandatum inferioris, id est, homini, non potest obligare contra mandatum Superioris, nempe Dei. Non culpa, sed an inquirimus etiam quando haec obligatio possit esse, scilicet sub culpa mortali, aut veniali, hoc enim generale gaudium est, & ex eisdem principiis in hac religione, ex quibus in aliis definiendum, ut tomo superiori tracta-

tum est: fed inquirimus an ex parte materie sit haec obedientia generalis omnino, vel aliquam recipiat limitationem.

In aliis enim religionibus recepta, & constans est doctrina D. Bernardi lib. de precepto, & dispensatione, versus finem; & D. Thomae 2. 2. q. 104. art. 5. ad 3. & quodlib. 10. art. 10. & in 2. d. 44. art. vlt. & ibi aliorum Theologorum, votum obedientiae esse limitatum secundum regulam, secundum quam religiosi obedientia promittit, & si aliquid supra illam, vel omnino extra illam, id est, ad illam non conducens, ei praecipiatur, non tenetur obediens. In Societate autem non videtur habere locum haec limitatio, vel si cum proportione in Societate sumatur, eo ipso excluditur omnis limitatio: quia in ipsam regula Societatis, talis proponitur materia voti obedientiae, quod in eo sit, vt non solum ad generali vita dispositionem (vt verbis D. Thomae vtrar) sed etiam ad quocunque actus particulares ipsius religiosi, se extendat, qua nulla esse potest universaliter materia amplitudo. Assumptum autem patet ex Constitutionibus, nam 3. p. cap. 1. §. 3. dicitur obedientium esse superiori, ita & secundum sensualitatem reprobantur subiecti. Et infra dicitur, in omnibus rebus vbi peccatum non cerneretur. Quae exceptio declarat, omnem actionem honestam sub materia huius voti comprehendendi: & ita ibi concluditur, voluntatem Superioris pro regulis propriis voluntatis habendam esse: ergo haec obedientia non limitatur per aliquam regulam scriptam, sed per regulam viuam, quae est voluntas Superioris intra latitudinem materie honestae. Idem sumitur ex 6. p. Constitutionum c. 1. §. 1. ibi. Ita & omnibus in rebus, ad quas potest cum charitate obedientia extendere, id est, in quibus nullum est manifestum peccatum. (vt ibi in declaratione explicatur) ad eius (id est, Superioris) vocem, perinde a se Christi domino egredientur, quandoquidem ipsius loco, ac pro ipsius amore, & reuerentia obedientiam & statim, quam promptissimi finis. Tandem ex uno actu particulari declaratur, qui videtur ex difficillimis, qualis est missio ad Indos, vel ad quacunque mundi partes: ad hunc enim obligantur omnes, qui sunt de Societate ex vi generalis voti obedientiae: ergo a fortiori obligari poterunt ad quemcumque alium. Consequens patet, quia qui potest praecipere quod maius est, poterit etiam minora. Antecedens vero sumitur ex 9. p. Constitutionum cap. 3. §. 9. vbi de Generali dicitur, Mittere possit omnes subditos, sua professionem emiserint, siue non emiserint, quos mittendos iudicaveris, ad quilibet mundi partes, id est, (vt in declaratione exponitur) in fideles in India, & inter infideles, vbi sunt aliqui in cl. Christiani, & eis amissi nullifint. Additur praterea in Constit. Ad quodcum tempus, vel diuinum, vel in fixum ad quatuor actionem, &c. & alii multa in illo capite subficiuntur, quae indicant materiam huius voti esse amplissimam.

In contrarium autem esse videtur, quia ex hac declaratione materiae huius voti sequitur, posse religiosum Societatis sub rigore praecipi obligari ad quocunque actus virtutis, etiam heroicis & extraordinariis, vt ad exponendam vitam manifesto periculo proper salutem alicuius proximi, vel ad ieunandum aliquoties in parte, & aqua; vel sapientius in hebdomada per totam vitam, vel ad nunquam videntem lineis vestibus, & similia, quae in instituto nullo modo continentur. His enim, & similibus exemplis videntur auctores, vt in aliis religiosis declarent, qualiter non possint extra regulam obligari, vt videre licet in Aluaro Pelagio lib. 2. de planetu Ecclesia, cap. 68. & Corduba lib. 3. de conscientia, q. 6. Si ergo votum obedientiae in Societate in hoc differt ab aliis, quod ex parte materie non habet limitationem, comprehendit ex se predicta

*VII.
Ratio dubbi
tandis pro
parts & fir-
mativa ex
varia com-
punctionibus*

*VIII.
Proparte
negativa
in prima.*

omnia, & quæcunque alia maiora. Consequens autem videtur esse incredibile, tum quia est valde alienum hoc ab intentione votentium, solum enim promittunt obedientiam iuxta hunc certum vivendi modum: tum etiam quia votum ipsum expressè sic secundum regulam ut de voto paupertatis diximus: tum præterea, quia iudicio omnium prudentum inquit ageret Superior, qui hæc extraordinaria præcipere, quantumvis honesta, solum ad arbitrium suum, sine speciali causa legitima, ratione cuius illa pertineant ad finem, seu institutum Societatis.

IX.
Ratio secun-
da.

Secundo est apud nos peculiaris difficultas, in exemplo adducto de misionibus, nam si hoc votum obligat omnes ad obediendum in quibuscumque misionibus, nullius momenti esse videtur speciale votum obedientiæ ad Pontificem, quod profecti Societatis emitunt: nam ex vi generalis voti obedientiæ iam ad tenebantur. Secundum ergo votum nullam obligationem addit, neque extenuam ex parte materia, quia materia prioris voti dicitur esse amplissima, neque extenuam ex parte personarum, quibus obediendum est, quia si ex vi voti obedientiæ in genere, parentum est Præposito Generali hoc præcipienti: ergo & omnibus inferioribus prælatis, quibus ipse vices suas comunicaverit; nam vtuntur eadem potestate, quia in hoc sensu fit obedientiæ votum. ergo à fortiori obligabit ad obediendum Pontifici idem præcipienti quia est supremus prælaus omnium, non solum quod potestatem iurisdictionis, sed etiam quoad potestatem dominatiuam, & peculiarem circa religiosos: nulla ergo extensio maior intellegi potest in voto professorum. Neque etiam illud votum intensius magis obligat, quia utraque est obligatio voti, in qua si cetera sint paria ex parte materia, non potest intelligi magis & minus per se loquendo: nec repetitio eiusdem voti auget obligacionem, ut in superioribus visum est.

Vera resolutio propositione questionis.

X.

Vnde sun-
detur pars
prior.

Posterior
suadetur.

In hac re dicendum censeo, materiam quidem huius voti in Societate esse amplissimam: nihilominus tamen in rigore p. a. ep. aliquam admittere regulam & limitationem, quamvis ex consilio so- la illa spectanda sit, ut quod præcipitur non sit malum. Primam partem assertionis declarant priores rationes dubitandi, & magis explicabitur simul cum secunda. Illam vero declarandum censeo ex verbis B. P. N. Ignatij 9. p. Confit. c. 3. §. 20. vbi sic ait, Generatim loquendo in rebus omnibus, que ad proprium Societatis sunt: præfctionis, & auxilium proximorum ad gloriam Dei faciunt omnibus præcipere in obedientia virtute possit, scilicet Propositus Generalis. Potestas ergo præcipiendi limitatur ex fini, quem Societas sibi proposuit, & ad quem tendere profertur omnes eius alumni. Meritoque hic finis pro regularia a signatur: nam in omnibus moralibus rebus seu institutis finis est veluti primum principium ex quo reliqua deducenda sunt: ergo, quæ ad hunc finem necessaria vel convenientia fuerint, recte infra materiam huius voti comprehenduntur, ut præcipi possint quando expediens fuerit. Quæ vero sunt vel contraria huius fini, vel certè impertinentia ad illum, nō est cur sub materia illius voti comprehendantur, licet aliæ bona sint: quia religiosi Societatis non profertur faciem quolibet bonum, nec seruare quolibet consilium, sed iuxta finem sibi præstabilitum. Alia ergo præcipi non possunt, ut in prædicta constitutione significatur: ergo licet præcipiantur, non tenentur religiosi ex voto obedientiæ in eis obediere.

XI.

Dices, nullus est actus honestus, qui ad prædi-

ctum finem perfectionis, & ad bonum proximum conferre non possit: ergo hæc limitatio nulla est sed potius ex illa sequitur, quod supra inferrebamus: quocunque actus excellentis virtutis patientia, austeritatis, &c. posse ex vi huius voti præcipi, quia omnes possunt ad finem perfectionis conducere. Respondeo negando assumptum. Et imprimitus quod attinet ad auxilium proximum, claram est, non omnes actiones virtutum esse ad hunc finem accommodatas, quia hic non agitur de auxilio interiori, ut sic dicam, quod per orationem, vel suffragium dari potest, nec de auxilio veluti indirecto, quale dici potest, quod datur per vitæ exemplum, sed de auxilio exteriori per se ac directe intento, quod non datur nisi per actiones exteriores quæ circa ipsum proximum directe verantur. Non ergo omnes actus perfectionis sunt apti ad hunc finem, ut hoc titulo præcipi possint. Imo neque omnes actiones, quæ circa proximum verantur, sunt per se ordinatae ad illud auxilium præstandum. Nā redemptio captivorum, v. g. optimus actus est circa proximum: per se autem non ordinatur ad spirituale auxilium eius, sed ad libertatem personæ recuperandam, & alia similia exempla facile exigitari possunt de operibus quæ ordinantur, vel ad externam pacem, vel ad communum Reipublicæ, non vero per se autem non ordinatur ad predicatione c. 3. 9. partis Confit. §. 9. vbi declaratur potestas generalis ad mittendas quæcumque personas ad quelibet loca, solum circa actiones ponitur limitatio, scilicet, ad quæcumque actiones ex i. s. quibus vti ad proximorum auxilium Societas solet, exertandas: ergo ex vi illius constitutionis, non poterit quis nisi sub obligatione præcepti intra Turcas, v. g. ad peregrinandum solum, ut visitet loca Terra sancta, vel ad tractandum negotia, seu ferendam legationem pertinentem ad alia commoda Reipublicæ, & non ad spiritualem profectum vel conuentum animarum: quia illæ actiones non sunt ex illis, quibus Societas vti solet, & debet ad auxilium animarum Loquor autem de rigore præcipi, quia de consilio nō est dubium, quin melius sit in his omnibus sine discrimine obedire. Observandum etiam est, quæcumque aliquæ ex his actionibus, proxime non videantur pertinere ad auxilium animarum, remotæ tamen & per occasionem saxe posse conferre, & fortasse hanc esse intentionem præcipientis, pro quia in dubio præsumendum est, quando apparet non constituerit, & ideo non facile admittendum est excusationem in Societate quod huiusmodi misiones, maximè si sub rigorosa obligatione præcipiantur, quod raro vel nunquam fit.

Quod vero spectat ad actiones pertinentes ad propriam perfectionem, dicendum est etiam hunc finem propriam perfectionis intendi a Societate per media suo adiquato fini proportionata, atque adeo aliquo modo contenta sub suo infinito, & regula: ideoque non omnes actiones quæ ab solitate possunt charitatem, seu perfectionem augere, esse materiam proportionatam illius voti obedientie, quod in Societate sit, ita ut virtutem eius superius adducatur in n. 8. & colligi potest ex 6. p. Confit. c. 1. §. 1. vbi primò sic dicitur, omnes constanti animo membrum virilib perfectionis, quod diuina gratia conquisitum in absolute omnium constitutionum observatione, & strixque insitum peculiaritate adaptanda per assentitamus. Quibus verbis significatur rationem inquirenti accommodatam: iuxta hanc ergo mensuram (quod ad præceptum attinet) sumendum est, quod ibi proxime subiungitur. Et ex a. 2. f. 3. omnes servit virium nostrarum ad hanc virtute obedientiam imprimitur. Sommo potissimum, deinde Superiorib. Societas præstandat in tendenda. Et con-

XIII.
Confirmatio
in proximi
daturum.

B. Ignatius
Orientalis
in suo ordine
obseruantia
Obliga-
tionem ad
culpa ex-
cipiendam
vel venialem,
vel laquei, & pericula
laminadis.

XIV.
Aliationes
partis effe-
ctu. 7.

Voluntas
superioris
pro regula
base, quae
invenit.

XV.
Ad primam
rationem
partie ne-
gantur in
num. 8.

Motu re-
spissis.

Et confirmatur hoc, quia maior potestas prae-
viendi sub obligatione huius voti, nec Societas est
necessaria ad finem suum, neque utilis, imo posse esse
nocia proprie periculum, & perturbationem, quae
ex usu eius oriri possunt: non est ergo verisimile da-
ri Superioribus talem potestatem, velex intentio-
ne vocationis, vel ex intentione instituentium &
approbarunt institutum. Quod recte potest declarari ex c. 5. p. 6. earumdem constitutionum, in quo
B. P. Ignatius sapienter prouidit, & periculis & per-
fectionibus suorum filiorum; & ideo duo dicit, unum
est, exoptare le, universas suas constitutiones, declaratio-
nes, & universas ordinis omnia iuxta nos, non institutum,
nihil ultra in redeclinando obseruari. Aliud est, visum sibi
nihilominus esse expedire, ut seclusus vororum ob-
ligationibus, nulla sit in Societatis constitutionibus.
aut quibusque ordinacionibus obligatio ad cul-
pa mortalem, vel veniale, vel laquei, & pericula
laminadis.

Neque contra hanc resolutionem obstant, quae in
principio dubitationis adducta sunt. Nam in primis,
locutiones illarum universitatis intelligi possunt iuxta
subiectam materiam, & iuxta illam limitari, scilicet
hanc obedientiam extendi ad omnia, quae ad finem
huius instituti & obseruationis eius conducere
possunt. Iuxta quam interpretationem, etiam habet
locum illa ampliatio, scilicet voluntatem superioris
pro regula esse habendam, scilicet illius Superioris,
qui vere, ut Superior Societatis, id est, in ordine ad
finem, & institutum eius, regere vult, cuius voluntas
non limitatur quidem per regulam scriptam, quia
multa potest extra illam praescribere, prout ad fine
sue potestis iudicaverit expedire, nunquam tam
enim omnino praecepit extra regulam, quia hoc ipsum
in ipsis constitutionibus, de illius potestate declara-
tur: & supposito fine, ac modo instituti erat morali-
tate necessarium. Atque hoc etiam fatus est, ut sub-
ditus Societatis dicatur habere pro regula, volun-
tatem sui Superioris, quia finis, & institutum So-
cietas adeo vniuersalia sunt, ut omnes actiones
hominis, quae moraliter loquendo in usum venire
possunt, comprehendant. Denique hoc modo etiam
habet locum illa exceptio actionis peccaminis: nam
etiam in ordine ad finem, vel communum Societatis
potest intelligi excessus in praecipiendo actionem
alias iustum Alter etiam dici potest, illas vniuersales
locutiones, si absque villa restrictione sumuntur,
comprehendere non tantum ea, quae possunt rigo-
rose praecepit, sed etiam ea, quae ad probationem o-
bedientiae & maius quoddam exercitum possunt
inimicis, quae ordinariè pertinent ad confilium, non
ad praecipium.

Et ita etiam responsum est ad generalē obiectio-
nem in contrarium factam, nam illa solum probat
posse hic adhiberi limitationem aliquam ex fine, &
instituto Societatis, tamen quia hi termini totam
ordinariam ritu hominis circumscribunt, non pos-
sunt ob ea causam excipi, nisi quædam praecpta valde
extraordinaria, & aliena ab instituto Societatis,
quæ magis possunt cogitatione fingi, quam in usum
venire, & huiusmodi sunt aliqua ex his ex epis, quæ

ibi afferuntur. Non vero sunt omnia sine distinctione
admitienda. Cum enim infertur, posse superio-
rem præcipere actionem, in qua vita manifesto per-
iculo exponatur, propter salutem alicuius proximi,
profecto id nullum inconveniens est, sed in mul-
tis occasionibus potest esse verum, præsternit in o-
bedientia Societatis, nam materia illius obedientiae
non est aliena sed valde consentanea fini Societatis:
& ideo etiam vbi charitas alias per se non obligaret,
potest præceptum obedientiae obligare, quando est
vera necessitas in proximo, & aliunde non est clara
in ordinatio contra charitatem. Alia vero exempla
facilius possunt admitti, quamvis in eis obseruan-
du sit in ratio iusta poena, propter culpas commissas,
vel ratio medicina moraliter conuenientis ad eas
cauedas, interueniat, nam tunc Superior ius habet
præcipiendi, & non excedit fines regulæ, aut instituti.

Petitur autem in secunda obiectione pro eadem
negante parte posita in n. 9. An religiosi Societatis,
qui quartum votum professorum non emiserunt,
possint ex rigore præcepti obedientiae obligari ad
missiones difficiles, quales sunt inter Iudeos, vel a-
fios infideles. Quidam enim auctores, qui de aliis
religiosis hoc negant, idem, ut videtur, in religiosis
Societatis sentirent. Præsternit vero hoc indicant
Ludovicus Lopez in Instrutorio conscientiæ p. i.c.
§ 6. & Emanuel Rodriguez, q. 1. quæst. regul. q. 19. art. 7.
vbi cum de suis quisque religiosi hoc docuisset, co-
firmationem sumit, ex modo viuendi religiosorum
nostra Societatis. Qui haec (inquit) longinquas peregrina-
tiones, va de que difficiles, sibi iniungendas a Prelatis, ubi
turos præfuerint, nec eas repudiatur, quo satis insinuat-
ur, si eas non specialiter voulissent, tanquam nimis
difficiles, refutare potuisse. Quod argumentum er-
at procedit ex omnibus religiosis Societatis, qui
illud peculiare votum non emiscent.

Quidquid vero sit de aliis religiosis (de quibus
supra in tom. præcedenti in genere satis dictum est,
& vnuquisque poterit iuxta rationem sui instituti
principia ibi posita ad se applicare) de nostris certum
reputamus, omnes veros religiosos Societatis posse
in virtute sanctæ obedientiae ad has missiones ob-
ligari, per se loquendo, & seclusi accidentalibus
circumstantiis, quae in particularibus casibus pos-
sunt excusat, quae in presentem considerationem
non veniunt. Ratio præcipua est, quia hoc est satis
expressum in constitutionibus Societatis, vt patet
ex p. c. 3. §. 9. Dices, ibi solum dicit, *mittere poterit*, &c.
non vero dicit, *præcepere poterit*. Sed hoc nihil obstarat,
cum quia non potest efficaciter mittere, nisi possit
etiam præcepere: tum etiam, quia eodem modo di-
citur posse mittere, sicut posse missos reuocare, vel
officia distribuere. Cöstat autem posse ita distribuere
officia, vt ex præcepto cogat vnumquemque, si ne-
cessarium fuerit, ad acceptandum officium sibi com-
missum. Item manifestum est posse præcipiendo re-
uocare quoscumque, & vbiunque existant: ita ergo
potest mittere. Deinde est manifesta ratio, quia
haec missiones sunt valde necessariae, & consentaneae
ad finem Societatis, non solum quatenus à profes-
sis, sed etiam quatenus ab aliis sociis fieri possunt,
imò interdum sunt adeo necessariae, vt sine illis
non possit Societas, aut suum finem allequi, aut
conuenienter gubernari. ergo sunt materia præ-
cepit respectu omnium, qui obedientiam religio-
sam in Societate voverunt. Antecedens per se no-
tum est ex dictis supra in l. 1. de instituto, & fine So-
cietatis, & ex usu ipso, & præ. Consequens etiam
est manifesta ex proximi dictis circa expositionem
huius voti, & ex dict. c. 3. p. 9. Constit. §. 20. vbi gene-
ratim dicitur, *in rebmunis, qua ad propositum so-
ciatis finem perfectionis, & auxili proximorum ad glo-
riam Deificiunt, omnibus præcepere in obedientia virtute*
¶. vbi duplex distributio notanda est, una rerum,
altera

XVI.
Pro ratione
in n. 9. addi-
cta, dubium
de obligatio-
ne ad Indes
eundem, §. 6.
Quid ad a-
lii religiosi.

XVII.
Quid de ra-
tione So-
cietas pro-
missandis.

altera personarum, nam sub priori hęc materia sub posteriori verò hęc personę manifeste comprehenduntur.

XVIII.
Completa
reponso di
clarationis
inn. 9.

Nec hinc licet sumere argumentum ad omnes alias actiones, & peregrinations, & licet fortasse minus difficiles sint, quia regula huius materiae nō est facilitas, vel difficultas, sed proportio (vt sic dicam) ad finem, & institutum Societatis, ratione cuius multa sub illo comprehenduntur, quę difficillima sunt, non verò alia, licet sint facili ora. Quid vero ultra hanc generalem obligationem addat proprium votum professorum Societatis, infra suo loco videbimus lib. 6. c. 4. n. 16.

C A P V T X I I I .

De consilio obedientiae in Societate quantum ad per-
fectiones executionis.

I.
Non omnis
exequio
obedientia
est de prae-
plo.

Præter ea, quę in obseruatione obedientiae sunt de necessitate præcepti, possunt in illius vsu aliqua obseruari, quę solum pertinent ad consilium, etiam supposito obedientiae voto. Quę quidē spe-
stari possunt vel ex parte materie, vel ex parte modi. Prius membrum explicatum ferè est c. præced. nam declarando materiam necessariam, attingere oportuit etiam illam, quę tantum est sub consilio, seu pertinet ad melius esse. Regule etiam omnes, quę sub reatu aliquius culpę non obligant, ad hoc membrum reduci possunt, de quarum obseruatione & aliquali obligacione nihil speciale addendum occurrit nisi, quę in genere de regularum obseruatione dicta sunt tract. 8. lib. 1. & explicando etiā consilium hoc circa modum obediendi, amplius declarabuntur omnia, quę ad eam materiam spectant.

II.
Notantur
triā pro isti-
lo cap. siu
tractanda.

Ad explicandum autem optimū obediendi modum notandum est, in obseruatione cuiuscunq; legis, seu præcepti, triā concurrere posse, ac debere, scilicet, executionem eius, quod iussum est, voluntas exequendi, seu obseruandi rem præceptam, & iudicium intellectus imperantis talem executionem & voluntatem. Quę sumuntur ex D. Thom. 1.2. q. 100. art. 9. quatenus ait, ad obseruationem legis necessariam esse, & operationem virtutis ex sua genere, & modum illum virtutis, qui in hoc consilii, quod aliquis volens, & sciens operetur, iuxta Aristotelem 2. Ethic. c. 4. Hęc ergo tria in quacunque obedientia, & in modo obediēti concurrunt, & aliquid potest in eis considerari pertinentis ad substantiam, vel ut ita dicam, ad necessarium modum obediendi, alia verò solum ad modum meliorem: & hęc proprie dicuntur in præsenti cadere sub consilium obe-
dientiae.

III.
Ex: cuso
quoad sub-
stantiam
obligatoria
est.

Et in primis de executione eius, quod præcipitur, manifestum est in ea consistere substantiam, vt sic dicam, actualis obedientia: per illud enim substantiatur obseruator præceptum, quod est propria eius materia, ad quam directe obligat: huiusmodi autē est ipsa executione operis, seu actionis iniuncta, sub qua comprehendimus omissionem, quādo de illa est prohibito. Præter ipsam verò execu-
tionem quoad substantiam eius, possunt in ea con-
siderari aliqua pertinencia ad modum illius, quę ex variis locis nostrarum constitutionum defumuntur. Primū est, vt hęc executio non solum exhibeatur in rebus obligatoriis, sed etiam in aliis. Et ad idem spectat, vt nullo expectato præcepto, sed quo-
cunque signo voluntatis Superioris percepto, statim executio subsequatur 6. p. Constit. c. 1. S. 1. & con-
sonat D. Thom. 2. 2. q. 104. art. 5. ad 3. vbi de religio-
nis inquit, teneri ex voto ad obedientiam regularē, id est, in his, quę ad regularem conuersationē per-
tinent: pertinere autem ad cumulum perfectionis,
etiam in aliis honestis obediēti; & ita distinguit du-

Primū per
fectio execu-
tio de
consilio.

pliem obedientiam, aliam sufficiemem, & aliā per-
fecṭam scilicet ex parte rerum, in quibus obedien-
tia censetur: illa enim perfecta est, quę viuenda
hanc obedientiam sepius commēdat Basilius, pra-
fertim regula 11.4. ex brevioribus, & 137. 13. & in
120. sic ait de persona religiosa. In vnu ex iis quod quis
sui iurius esse vult, culpabile est. multa etiam similia ha-
bet in Constitutionibus monast. c. 20. & 23. & exp̄
alias in art. autem 2. ita dixerat idem D. Thom. T. 1.
obediendo prævenit, voluntate tamen superiori in illis, de-
sinit ergo hunc modum pertinere ad consilium per-
fectionis obedientiae. Idem docuit Bonauentura de Pro-
cessu religionis, c. 28. vbi inter alia inquit, Bonus obediens aliud non spectat, vbi de Superiori sibi confitit vi-
lante.

Alia conditio huius executionis, vt optimè fas
est celeritas & promptitudo: & hęc eodem §. 1. po-
stulatur, cum illa exaggeratione, vt litera inchoata
relinquatur: quād ad literam obseruatam esse ab
antiquis religiosis, referat Casianus lib. 4. de Institu-
tis renuntiantium, cap. 12. dicens, Itaque conscientes
intra cubilia sua, & operari mediatione patrum intendentes,
cum sonitu pul. antī osculari, aut disceruentur celulas percu-
rientes audiri, ad orationem eos colligere, sensu opus aliquod
inuitantur, certatim ē cubilibus suis vnuquisque proemptus
ira vi qui opus scriptio: is excusat, quād reperto futri in-
choatus latet, non audiat, sed incedat prius quād
ad aures sonoru pulsariis advenire, summa velocitate
profisens ne tantum quād mora interponat, quād uti-
cipi aptius consenserit effigiem, sed in perfectam lineam in-
tra relinques, non tam operis comprehendit, lucis affectum,
quam obedientie virtutis: mea quād iusto studio atque exulta-
tione festinet. Huic consonat quod Basilius respondit
in regula 166. ex brevioribus, vbi cum quādum es-
set, quād promptitudine obediendum sit, quād
mandati executionem, responderet, nihil invenire, quād
quād pars plus vehementer ejus, vocans se ad nutri-
tionem puri iis artificis; & quilibet, cui chara vita sit, qui
sibi, quę ad vivendum necessaria sunt, largiatur, &c. & in
constit. monast. c. 18. Postulat (at) suū suū, ne ad pū-
ctum quād tempora habere monachus debet. Et siende
comparat illum instrumentum artificis, quod, deinde
comparat illum instrumentum artificis, quod, deinde
regula 28. ex fusiōribus, multa dicit idem Basilius im-
eum, qui ad exquendam obedientiam cubilibus dimi-
accedit, & lente se de hac eriam perfectione obedi-
tia videri potest Bonauentura in speculo discipli-
na 1. p. 4. vbi inter alia ait, Perfecta obedientia est
perfecta relinquit.

Alia conditio ad hanc perfectionem necessaria
est, vt nulla ante executionem adhibetur excul-
tio, quę exp̄eſe habetur 3. p. Conſtit. cap. 1. vbi in-
ter alia dicitur, sine excusationibꝫ & obvium murmuranti-
bus obediens, autē est difficultas, & secundum se, obvium re-
pugnatio subeat. Et in 7. p. c. 1. specialiter de voto ad
Pontificem dicitur, Sine vlt̄ excusatione, Societati
ſtrinxit. Circa hanc autem conditionem distinguuntur
duo de excusatione est, nam interduo potest esse
contra substantiam ipsius voti, quando adhibetur
præceptum & excusatio, vel est contra id quod pro-
missum est, vel non est vera, sed ficta, aut colorata: ut
vt si quis cum iubetur missiōnem obire, excusetur
solum quia non datur viaticum, quod repugnat
promissio facta: & ideo si id faciat animo non
eundi, nisi detur, grauita contra obedientiam de-
linquet: si autem solum ad extorquendam aliquid
id faciat, circa modum imperfectus est. Qui au-
tem falsam causam excusationis allegat, licet defa-
cto à Superiori excusat, ab excusatione obedientiae cul-
pabilis: quia ex quo illi præceptum fuit impeditum,
contra illud delinquit, si sine vera & iusta causa
excusa-

Excusatur. At verò vbi nondum praeceptum interpositum fuit, sed simplex obedientia, seu significatio voluntatis Superioris, in tali excusatione poterit esse culpa mendacij; contra obedientiam verò solum est magna imperf ectio, & retardatio reprehensione digna circa virtutem obedientiae. Atque idem est quoties excusatio non ex ratione, sed ex affectione aliqua inordinata procedit: nam si vera ratio impediens interueniat, vel saltem talis existimetur, aut probabiliter de ea dubitetur, nulla erit imperf ectio, quod ea Superiori proponatur, vt in speciali epistola de hac materia, in n. 19. B.P.N. Ignatius latius explicavit, & trunque docuit D. Ba filius in regula 119. ex brevi oribus, vbi primò exaggerat, quantum ab obedientia deficit, qui quod sibi assignatum est, recusat, & aliquid ab eo diuersum exquirit. In fine verò subiungit, *Verum enim si causam te habere aliquam prius, quam obrem opus recerferi, hanc Magistris indicato, tamque illi discepitandam relinquito.* Quam causam veram esse oportet, ne ei dicatur, *Qui fingit laborem in precepto, vt idem Ba filius dixit reg. 152. ex eisdem brevi oribus.* Denique ad hunc etiam perfectum modum spectat, quod obedientia sit integra, fortis, id est, constans, & cum debita perseverantia, vt in eisdem locis constitutionum dicitur, imò hac quodammodo seu ex parte pertinent ad substantiam executionis, ne pars aliqua illi deficiat, & mutila sit. Et ita sub hac conditione plures aliae continentur, quas luculententer describit Bonavent. loco statim citando.

C A P V T . X I V .

De perficiuntibus consiliis obedientiae ex parte voluntatis.

I. Circa secundum propositionem in 2. de voluntate B.P. Ignatius in sua epistola de obedientia, ita exaggerat huius conditionis necessitatem, vt dicat in num. 5. *infirmam & valde imperf ectam esse primam illam obedientiam formam, qua mandata duxit taxat opera exequitur, nec virtutis nomine dignam nisi ad alterum gradum ascendas, qui voluntatem Superioris suscipias, & cum ea ita concordes, vt non solum in illi. Cui executio apparet, verum etiam in affectu conserbo, si que idem velis rterque, idem nolis.* D. etiam Bonaventura in Opus. octo collationum collat. 3. quedam refert Augustini verba, quibus haec conditio, simul cum præcedenti, optimè declaratur. *Vis obedientia, inquit, religiosi Dio sis accepit, debet esse prompta, sine dilatatione; deuota & summa dedicacione, voluntaria sit contradictione; simplex sine diffusione, per se transire; cessatione; ordinata; sine divisione; iuuenda sine turbacione; strenua; sine pusillanimitate; acynerfelia sine exceptione.* In quibus verbis tres dicta conditiones cap. præcedenti num. 2. posita continentur: nam quod obedientia sit sine diffusione ad iudicium spectat; quod autem sit deuota, voluntaria, iucunda ad voluntatem pertinet; reliqua, perfecta executionem continent, quamvis non possint à voluntate separari.

II. Est igitur aduertendum primò voluntatem aliquam necessitatem esse ad substantiam obedientiae, aliquam vero ad perfectionem. Cum enim obedientia dicat moralē actum, & humanū, ac de se studiosum, repugnat esse sine voluntate, a qua omnis actus hominis proximè habet, quod moralis, & humanus sit. Imò cùm duo possint in actu obediētia distingui, scilicet, & substantia ipsius actus, vt, v.g. quod sit oratio, vel ieiunium, & ordo ad voluntatem superioris, scilicet, quod præceptum sit ad substantiam obedientiae, non satis est quod talis actus à voluntate procedat quod substantiam suā sed etiam quatenus substat Superioris voluntati. Si quis enī voluntariè erit, aut ieiunet ignorans,

vel omnino non attendens illud esse à Superiori iniunctum, non potest dici propriè obediēre; licet materialiter faciat, quod iniunctum est. Sicut qui voluntariè audit Missam ex sua deuotione, ignorans esse diem festum, propriè non implet præceptum Ecclesia, licet illud non violetur. Ratio autem est, quia non ex propria intentione, & voluntate pareret præcepto, sed casu contingit, vt voluntas eius cū præcepto concurrat, & ita faciat quod aliás præcepérat: nam quantum erat ex dispositione operantis, non magis ferebatur ad obseruationem præcepti, quam ad non obseruationem, necesse est ergo vt voluntas aliquo modo feraur in actum, quatenus cadit sub voluntatem Superioris, aliás dici non poterit obedientia pressa ac propriè etiant quod executionem.

Est autem vterius obseruandum, duobus modis posse voluntatem ferri in actum, *quatenus à Superiori iniunctum.* Primo, vt in obiectum materia tantum, ita ut illud *quatenus solū designet rem;* propter præceptum, in quam fertur voluntas secundum propriam rationem eius, quæ solet appellari à Philosophis *ratio formalis* quæ. Secundo, vt in proprium motuum, seu obiectum formale, propter quod voluntas fertur in talen actum, ita ut illud *quatenus reducatur* a ^{2. Pronunt.} Præceptum, formaliter, sub qua obiecti talis actus. Alter sufficit ne dientiam, vt probat ratio paulo antè facta, & ex illic prior sufficit ad satisfaciendum præcepto obedientiae, ita vt contra illud non peccetur. Posterior ruris ad usus nunc necessarius erit ad exercendum proprium, & specificum actum virtutis obedientiae. Ita prouidit D. Thom. 2. 2. quæst. 104. art. 2. ad 1. ibi, *Si obedientia propriè accepit, secundum quod sibi per intentionem formaliter rationem præcepit, erit hoc virtus, & inobedientia peccatum specificum; secundum hoc enim ad obedientiam requiri, quod impletat aliquam actionem iustitiae, vel alterius virtutis, intendens in plebe præceptum, & ad inobedientiam requiri, quod actualiter contemnit specificum præceptum.* Si vero obediens la ge accipiet, & pro executione necisus unque, quod potest cadere resub præceptum, & inobedientia pro omissione eiusdem ex qualunque intentione, sic obedientia erit generalis virtus, & inobedientia generalis peccatum. Ratio autem prioris partis est, quia cum lex, vel Superior aliquid præcipit, non in iungit, vt id fiat formaliter, quia præceptum est, ita ut totum hoc sit materia præcepti, sed solū iniungit talen actum: ergo ad præceptum implendum sufficit voluntariè illud facere, quamvis non fiat ex illo motu. Ratio vero posterioris partis est, quia in omni virtute, ad elicendum proprium, & internum actum specificum eius, necessarium est operari ex proprio motu eius, & ob eius honestatem, iuxta doctrinam Aristotelis 2. Ethic. cap. 4. vbi autem aliquem operari iustitiae, quando operatur siens, & aligens propter ipsa; ergo vt quis operetur actum proprium & specificum obedientiae, necesse est vt velit ob ipsam, id est, propter formale motuum, obedientiae, sed hoc motu est facere aliquid quia præceptum est: ergo, &c.

Sed obicitur contra priorem partem pronuntiati, quia vt religiosus committat speciale malitiam contra obedientiam, non est necesse, vt ex specie partem humanitatis contempnit præcepta actum omittat, sed facit est, quod voluntariè omittat ex quocunque motivo: ergo è contrario, vt implet obedientia præceptum, necesse est vt formaliter velit Superiori obediēre ex motu obedientiae. Antecedens declaratur ex differentia inter obligationem legis, & imperii Prælati religionis: nam lex obligat, constitutendo actum in aliqua specie virtutis, iuxta exigentiam materiæ, v.g. ieiunij, aut misericordiæ; & ideo transgressor talis legis non committit formaliter inobedientiam, secluso formaliter contempnere, intem-

in temperantiam, vel quid simile. Præceptum autem prælati religionis non ponit actum in peculiari specie virtutis (loquor enim de præcepto), quod non ex propria iurisdictione, sed ex potestate dominativa prouenit, & ideo violatio eius per se non continet malitiam contra aliam virtutem, sed solum contra obedientiam ex quoque motu fiant. Et de his posset verificari, quod in dicta soluzione ad I.D.Thom. ait, *Quadam sub obedientia, seu sub præcepto cadere, que ad nullam aliam virtutem pertinet*: circa

*Principalis consequentia obiectio-
na fundatur.*

qua verba laborat ibi Caietanus. Et hinc probari potest prima consequentia: quia quoties præceptum ita ponit actum in specie alicuius virtutis; ut contra illam peccetur, quacunque ratione omittatur, non impletur illud præceptum, nisi per proprium, & formalem actum illius virtutis, ut præceptum ieiunij per actum temperantiae, &c. quia sic fit malum ex quoque defectu; ita bonum ex integra causa: ergo licet alias leges implentur per actus virtutum in quibus actus præceptos reponunt; præceptum obedientiae religiosæ non impletur, nisi per formalem obedientiam, quia solum intra hac virtutem constituit actum præceptum. E contrario vero obiectio potest contra posteriorem eiusdem pronunciati partem, nam si illa vera esset, sequeretur religiosum nunquam posse exercere proprium, & formalem actum obedientiae, nisi vbi interuenit proprium præceptum superioris: consequens est fallum: & contra communem viam religionis, in quibus ordinarii inferiori ex obedientia mouentur ad operandum, quamvis superiores propria præcepta non imponant, sed simplicem voluntatem indicent.

V.
*Quid dicendum ad antecedens
prioris obiectio-*

Ad priorem obiectiōnēm, dato antecedente, negatur consequentia: oportet tamen antecedens convenienter explicari: nam cum religiosus transgreditur præceptum obedientiae (considerando illud, vt dixi, quatenus est præcisè à potestate dominativa seclusa iurisdictione) non peccat quidem per se loquendo contra speciem virtutis, ad quam ex parte materia pertinet talis actus; vt v. g. contra temperantiam, si frangat ieiunium, & quod hoc est simpliciter verum illud antecedens, & differentia assignata ob rationem ibidem indicatam: quia constitutus actum in speciali materia virtutis est proprium potestatis iurisdictionis. Nihilominus tamen illa transgressio non est proprium contra speciale virtutem obedientiae, sed est contra votum obedientiae, in quo sensu concedimus illud antecedens proprium autem, & specificè est contra virtutem religionis, ita vt, seculo actuali contemptu præcepti, non fit formalis inobedientia, sed sacrilegium quoddam. Sic enim habere proprium, dicitur esse contra paupertatem, non quia sit contra aliquam speciale virtutem paupertatis, quia nulla est: sed quia est contra votum paupertatis, & ita peccatum illud proximè est contra religionem. Similis ergo est in praesenti ratio, quia superior, cum præcipit, nihil aliud facit, quam exigere à subdito debitum sua promissio, quā Deo fecit per obedientiam votum, & ideo tunc non obedere, proximè est peccatum non impleendi votum; est ergo sacrilegium secundum propriam speciem, materialiter autem est inobedientia, tum ratione generali, quia omne peccatum est quadam inobedientia, vt D. Thomas dixit, tum ratione speciali, quia eius materia est quadam inobedientia.

VI.
*Quid ad cō-
sequētiām
rēpondē-
dūm.*

Ex quo facile constat, quomodo consequentia valida non sit, si cōsequens intelligatur de proprio motu obedientiae, nam fatus est velle obedire ad impletum promissum. Imò addo præterea ad satisfaciendum obligationi voti obedientiae, non esse necessarium formaliter obedire ex motu religionis, seu voti impletandi. Nam licet quis faciat

quod promisit ex motu extrinseco timoris, vel amoris, aut se p̄mij, vel ex affectu ad propriam virtutem, ad quam secundum se pertinet actus præceptus, scilicet temperantiae, &c. id fatus est ad impletum votum obedientiae; quia per illud non promittimus obedire sub hoc vel illa motu, sed simpliciter obedire: quod seruata proportione, id est in quoque voto. Addo denique, propria nem ibi assumptam, quando transjissi præceptis trans aliqam virtutem, observationem talis præcepti non fieri per actum illius virtutis, non esse de actu formali, & proprio, elicito a tali virtute, sed solum de actu materiali, & externo, qui ex genere suo pertinet ad talem virtutem. Ita enim præceptum ieiunij impletur per abstinentiam, quæ ex genere suo pertinet ad temperantiam, etiam si ab operante non fiat ex affectu ad temperantiam: imò neque cum honestate temperantiae, potest enim lex humana impleri per actum ex se bonum, nonne factum: & idem in praesenti dicendum censeo de observatione voti obedientiae, quantum spectat ad rigorem præcepti, & vt non committatur culpa contra hoc votum; sufficit enim voluntas impleendi quod iubetur, etiam si aliqui voluntas illa fit ex quoque imperfecto motu, velerunt peccaminoso, quia res promissa solutur, & id fatus est ad votum, vt ex proprio tractatu de voto in communione constat.

Ad posteriorem obiectiōnēm distinguuntur potest consequens ibi allatum scilicet, non si ratiōne for malem actum obedientiae: n. si vobis carent proprium præceptum superioris: nam potest hoc intelligi de actu obedientiae, id est, voti obedientiae, vel de actu obedientiae, id est, specialis virtutis obedientiae. In priori sensu facilis concedi potest sequela, quia vbi non interuenit obligatio voti, non potest actus habere illam peculiarē honestatem, quæ est in observatione voti. Quia hæc duo correlatiæ sunt, & non potest viam sine alio ponit. Dices, qui vobis ingredi religiōnem intra annum si statim ingrediar, facit actum voti, & implet illud, quamvis nondum obligaretur. Respondeo implere quidem votum quoad substantiam actus: quia quod ad illam immediatè obligabatur per tale votum: licet non obligeatur, quoad circumstantiam temporis, quod homo in eo casu voluntariè anticipat. At vero in praesenti votum obedientiae perse, & immediatè ad nullum actum obligat, etiam quoad substantiam eius, sed solum mediante præcepto superioris, quia solum obligat ad obedientiam illi; & ideo donec ponatur tale præceptum, non habet locum vius talis voti. Neque hic habet locum anticipatio, per quam dici potest religiosus prævenire præceptum, contentus sola voluntate superioris, quia hec anticipatio non solum excludit tempus circumstantia, vt in exemplo adducto, sed etiam excludit substantiam materiam voti, & ideo non admittit proprium actum voti in exercitu, seu effectu, vt sic dicam, quamvis in affectu, & præparatione animi in coactu ostendatur voluntas promptissima ad oblationem voti, si eius materia poneretur.

Dices. Cur non potest intelligi sub materia huius voti non solum præceptum, sed quacunque voluntate superioris comprehendit, ita vt, promissio non tantum sit de oblatione præcepto, sed etiam de exequenda voluntate superioris, quocunque modo innotescat? Respondeo primò, id conflare ex communī voto, & institutione religionis, cui quia illud inuoluit repugnantem: nam cōtra præceptum distinguimus illam voluntatem superioris, quæ non inducit rigorosam obligationem: autem executio huius voluntatis etiam efficit voto comprehensa, necessariò induceret obligationem,

quia applicaret sufficientem materiam voti, inuoluitur ergo repugnantia. Ratio autem à priori est, quia licet obligatio ad obediendum fieret in voluntate voentis: illi tamen secundum se est solum conditionata, scilicet si superior voluerit: & ideo quod talis obligatio transeat in absolutam, seu actu exercetur, pender ex voluntate superioris: quandiu ergo ipse non vult obligare, votum non potest obligare: quandiu autem non præcipit, non vult obligare, ergo repugnat, vt ex illa voluntate superioris, quæ præceptum excludit, oratur obligatio voti, quia non impletur eius conditio: nec portio subditus velle se obligare etiam cum sola illa voluntate; alioquin vellit obligari etiam quando superior non vult eum obligare, quod repugnat ipsi voto obedientiae. Quocirca si ponamus (hoc enim non repugnat) aliquem promittere Deo facere hoc, vel illud, si aliud voluerit, quanvis voluntas eius non fit præcipiens, sed tantum consentiens, aut desiderans, illud, non esse votum obedientiae, sed esset votum talis materiae, sub tali conditione, votum ergo obedientiae haber pro materia præceptum alterius: & ideo quandiu illud non imponitur, propriè exerceri non potest, nisi tantum in affectu, & præparatione animi, vt explicatur.

IX.

Quod si quis tandem objiciat, si hoc ita est, ut illius esse religiosis, cum per proprium præceptum imperantur, quia tunc operabuntur ex voto, quod est magis meritorum. Respondetur primùm id non expedire propter periculum lapsus. Deinde illud meritum suppleri posse per voluntatem obedientis, tum propter magis liberam, & spontaneam voluntatem, quæ ostenditur præueniendo præceptum, tum propter intentionem, & præparationem animi ad idem libertini exequendum, si adiungeretur præceptum, tum deniq; quia etiam hoc genus obedientiae potest fieri ex religione in cultum Dei: imò etiam ex intentione operantis referri potest ad observationem voti, atque ita eius honestatem particpare, quatenus in his etiam non præcepit obediere vult, vt longissime distet à transgressione voti, & ad eius perfectissimam offeruantur afflueat.

X.

At vero si sermo fit de actu formali, & proprio virtutis specialis obedientiae, difficultas non parua sum in dicitur: an ad illum requiratur ex parte obiecti proprium præceptum superioris, vel sufficiat simplex voluntas significans subditum quounque modo. In qua Caietanus 2.2. quæst. 10.4. art. 2. pro certo supponit, obiectum obedientiae includere præceptum aliquod, & inquirit an sit necessarium præceptum obligans ad mortale, vel sufficiat generativum: & resolutus sufficiere quocunq; præceptum inducens obligationem sub quacunque culpa, etiam veniali. Quod recte probat, quia etiam materia minima est capax obedientiae, & inobedientiae; quia est capax præcepti generativi sumptu, etiam si præceptum illius per se non obliget ad mortale. Quod autem aliquod præceptum necessarium sit solum probat Caietanus, quia obedientia actu proprio si facere vel omittere aliquid, vt superiora voluntatem sibi notam impleat, quasi supponens notificationem voluntatis superioris semper habere vim præcepti obligantis saltem sub veniali. Quod videtur etiam indicare D. Thom. ibi in corpor. dum ait, *obedientia est ipsius virtus, & eius obiectum est præceptum tacitum, vel expressum: voluntas enim superioris quounque modo innoscet, est quoddam tacitum præceptum.* Et in solut. ad 2. idem repetit, scilicet obiectum obedientiae esse præceptum superioris expressum, vel interpretatum: quid autem per interpretatum intelligat, declarat, dicens, scilicet simplex verbum prælatum indicans voluntatem, cui obedit promptus obedientis, secundum illud ad Titem 3. *Dicto obdere.* Et potest confirmari haec sententia primò ex codē Caietano, quia vbiunque Franc. Suar. de statu relig. Tom. I V.

potesit versari obedientia formalis ex intentione operantis, potest intercedere inobedientia, vel formalis, ex contemptu: vel materialis, ex quacunque voluntaria commissione, vel omissione, quia opposita venturæ circa idem: sed inobedientia non habet locum nisi vbi interuenit præceptum quia inobedientia dicit virtutem, seu peccatum, quod sine præcepto intelligi non potest: tum etiam quia si superior nullum graue, aut leue imponat, licet subditus nō faciat eius voluntatem, nō peccabit venialiter per se loquendo, & dicet illa contemnat, nō peccabit mortaliter: non est ergo inobedientis. Confirmatur secundò ex dictis, nam secluso præcepto, non datur actus voti obedientiae, id est, contentus sub illa promissione: ergo nec dari potest aactus formalis virtutis obedientiae. Pater consequentia, quia votum obedientiae, vt nomen eius præ se fert, habet pro materia virtutem obedientiae: ergo seruant eandem proportionem respectu præcepti superioris.

Cotra hanc verò sententiam obstat primò, quia voluntas superioris indicata inferiori, est sufficiens obiectum formalis actus obedientiae, & illa non semper habet vim præcepti, sive taciti, sive expressi, nec per se obligantis ad mortale, aut ad veniale: ergo. Explicatur minor, quia in ea videtur consistere difficultas. Nam ad præceptum nec necessarium est, nec sufficiit, vt superior velit aliquid fieri à subdito: non est quidem necessarium, quia Deus præcipit sine hac voluntate, neque etiam sufficit, quia multa vult Deus fieri ab homine, quæ non præcipit; & inter homines id videtur manifestum: nam interdù superior desiderat, & petet à subdito vt aliquid faciat, non solum sine viro præcepto, sed etiam directè explicando sè nolle obligationem imponere: voluntas ergo necessaria ad præceptum, sive expressum, sive tacitum, est voluntas obligandi subditū, præter quam intelligi potest in superiori voluntas ordinans, seu mouens subditum ad hoc, vel illud faciendum, nulla imposta obligatione: significatio ergo huius voluntatis non est præceptu expressum, vel tacitum, neque inducit obligationem sub mortali, aut veniali peccato, quod erat in minori subsumptum. Quod autem haec voluntas superioris sit sufficiens obiectum formalis actus obedientiae, patet, quia voluntas facienda, quod superior ita vult fieri, præcisè ex hoc motu, subjiciendi propriam voluntatem voluntati illius, etiam si non intercedat obligatio præcepti, est honesta, habetque aliquam specialem rationem virtutis ex illo speciali motu, & non aliam nisi obedientiae: ergo.

Et confirmatur ex communī præcipi religionum, in quibus regulæ, & statuta s̄pē non obligant ad ullam culpam mortalem, aut venialem, vt in Societate declaratum est p. 6. Constitutionum cap. 5. Et similiiter simplex ius in superioris nō censetur obligationem ad culpam includere, nisi addat, in virtute obedientiae, vel quid simile: & nihilominus in observatione talium regularum, constitutionum, aut iussionū, censetur exerceri obedientia, vel materialiter, si res ipsa simpliciter fieri, vel etiam formaliter, si ex prædicta intentione fieri, & transgressores illarum censentur inobedientes, saltē quoad parentiam perfectionis obedientiae, quam secundum suum statū profiteri debent: ergo signum est, obiectum illud esse sufficiens, non tantum ad formalem actum, sed etiam ad perfectum actum obedientiae. Denique declaratur, quia si mihi reuelaretur Deus efficaciter velle me aliquid facere, etiam si nolit obligationem imponere, optimus actus obedientiae in me esset, velle id quod Deus vult à me fieri, solum quia ipse vult, quia respicit eius voluntatem mihi superiorē, & tanquam regulam meā voluntatis, quod formalissimè spectat ad obedientiam. ergo idem cum proportione erit respectu vo-

Tt luntatis

XI.

XII.

luntatis prælati; quia etiam illam respicio ut mihi superiorum, & ut regulam meæ voluntatis tenet locum diuina voluntatis. Atque hic posterior dicens modus confirmari potest ex Chrysost. hom. 59. & 74. in Ioann, quatenus dicit, obedientiam Christi non fuisse ad proprium præceptum, sed ad simplicem voluntatem Patris, quoniam nomine mandati latè sumptui intelligit significari, ut latius tractauit in 1. tom. 3. p. disp. 43. lect. 1. & 3.

XIII.
Conciliatio
Gloriarum
opinorum,
quaenamfa-
tis factis.

Possimus ergo hos duos dicendi modos ita conciliare, ut dicamus obedientiam in omni rigore, & proprietate sumptu habere etiam pro obiecto præcepti rigorosè etiam accepimus; obedientia autem latius sumptu non tantum præceptum, sed etiam simplicem voluntatem superioris respicere, sed haec vocis distinctio rem non declarat, quid enim comprehendit obedientia in illa latitudine sumpta, ac? ne diuersarum virtutum, an vnius, quæ specialis obedientia appellatur? Si primum dicatur, oportet explicare cuiusnam virtutis actus sit voluntas exequendi simplicem voluntatem superioris propter conformitatem ad illam: & in explicando hoc actu est tota huius rei difficultas: nam si est actus elicitus à propria virtute obedientia, propria obedientia erit, si ab alia, solo nimine dicetur obedientia, cum nec formaliter sit obedientia, ut supponitur, nec materialiter, cum non sit executio aliquius præcepti, & præterea explicandum superest, quænam illa virtus est.

XIV.
Indicatio
Authoris.

Dico ergo D. Thomæ sententiam absolute veram esse: nimur veram, ac formalem obedientiam habere pro obiecto proprium præceptum, sub proprio præcepto includendo illud etiam, quod ad veniale tantum obligat. Ratio est quia obedientia respicit superiorum, ut superior est, non ut etiam amicus, vel ut prudens ad consulendum, vel sub alia ratione simili: constituitur autem superior in ratione superioris, per potestatem dominiam, aut iurisdictionis; nam illa seclusa homines æquales sunt: ergo obedientia respicit superiorum, ut vtetem sua potestate, vel iurisdictione, si enim illa non vtatur, non se gerit ut superior, & ita non habet locum erga illum actualis obedientia. Dico ab aliis, quia respectu superioris considerata quasi in actu primo poterit dari actus obedientia aptitudinalis, id est, propositum obediendi; qui actus etiam suo modo respicit præceptum, quia respicit superiorum, ut potentem præcipere. Quandiu autem superior non vtatur propria potestate, per quam in esse superioris constituitur, non se gerit, ut superior, & ideo nondum se habet respectu obedientia, in actu secundo: ergo è contrario neque obedientia potest erga illum exercere proprium obedientia actum, sed solum prædictam animi præparationem, per proutum obediendi quando materia occurrit. Si autem superior mouet inferiorem vtendo propria potestate superioris, hoc ipso necessario illi imponit aliquam obligationem, & consequenter præceptum.

XV.
Implens Go-
luriam
simplicem
superioris nō
exerceit obe-
dientiam
specialiem.

Sed charita-
tem.

Quapropter cum Prelatus vult aliquid à subdito fieri nolens illum obligare vlo modo ad culpam (ita vt ex confutidine, vel ex statuto, hoc satis declaratum sit) tunc reuera non vult, neque mouet vt Prelatus, neque vt dominium, vel iurisdictionem habens, sed solum vt causa moralis, simul consulens, & impellens moraliter ad aliquid agendum, non per præceptum, sed per iudicium, & simplicem voluntatem ergo tunc subditus volens exequi opus, ex illo præcisò motiuo, quod superior vult illud, non facit proprium actu specialis virtutis obedientiae, sed potius charitatis, vel humilitatis: charitatis quidem, si id faciat solum propter vnuionem cū suo capite: & ita dicetur illa obedientia latè, quia est motio ad alterius voluntate, non erit tamē obe-

diætia, quæ est specialis virtus, sed dici poterit ob-
dientia charitatis: de qua posset inteligi illud 1. Pe-
tri 1. Animas vestras sacrificantes in obdæntia charita-
tis. Vnde in exemplo supra adducto in 11. 12. confirma-
tione secunda, si quis agnosceret voluntatem Dei
esse ut aliquid faciat, quanvis nolit illud preciper, velle tunc conformari diuina voluntati, non est
actus obedientia specialis virtutis, sed actus chari-
tatis erga Deum, sicut nunc velle opera consiliorum,
ex hoc præcisè titulo quod De magis placet, cha-
ritatis opus est, non obedientia. Atque hoc modo
explicat obedientiam Christi Chrysostomus hom.
1. in epist. ad Philipp. dum ait, Quodquid quidem nos vellam
etiam amicos obedimus, neque id tamen nos minoris facit. Humilitatis etiæ potest esse ille actus, si hat immu-
nitionis: nam, vt D. Thom. dixit 2. 2. q. 161. art.
5. humiliat facit hominem bene subiectum ordi-
nationi: quantum ad omnia. Et hunc etiam mo-
dum tribuit obedientia Christi Chrysostomus lu-
pæ, dicens, Nemo Deus ita honorans: quantum bani-
cessit, animum humiliat, subiicit.

Quanvis autem hoc sit, nihilominus dupli-
modo potest adiungi illi actu specifica, & formalis
ratio obedientie. Primo si hat intuicu mudiā
perfectæ dispositionis, & præparacionis ad obedi-
dum præceptis, quando necesse fuerit, & tollendi
omne periculum resistendi, vel contradicendi for-
malis obedientie, si occurret. Neque hoc intentio
est solum ex cogitatione, aut extra ordinaria, sed potius
videtur communis in statu religioso. Ideo enim sub-
dit parent ad nutum superioris, non exceptando
proprium præceptum, quia ibi respiciunt quandam
inchoationem, vt sic dicam, vel vimbram præcepti,
& ideo ob maiorem sui voti obseruationem, etiam
per præventionem ita obediunt. Quod autem hoc
sufficiat, vt illa voluntas procedat aliquo modo ex
speciali virtute obedientie, probatur, quia omnis
actus, qui sit intuicu honestatis aliquis virtus,
pertinet ad illam, vel elicitiu si illud sit motuum
proximum, vel imperativu si sit hinc removit, hic
autem actus, eo ipso quod fit in ordine ad maiorem
perfectionem obedientie in obseruatione præ-
ceptorum, sicut in proxima præparatione, aut dis-
positione, sit intuicu honestatis proprie specialis
obedientie: ergo sicut qui vellet labore, & labo-
rando aliquid lucrari, vt esset apud ad faciendum
eleemosynam, interius exerceret verum & forma-
lem actum misericordia, & ille labor si tali vo-
luntate immediate imperaretur, vere dici posset
misericordia actus: ita ergo dici potest in præsentis
proportione seruata.

Deinde etiam considerari potest, quanvis super-
riorum aliquid simpliciter mandat, ut noli fu-
propria potestate iurisdictionis, vel etiam domi-
ni, quatenus voto confirmata est, vt si sic enim
haec tenus locuti sumus) nihilominus non posse
exuere auctoritate superioris, & capitis, sicut Deus
quando vult aliquid à me fieri, non vtendo po-
estate præcipiendo, non potest suam dignitatem, &
maiestatem ab illa voluntate separare, que velut ex
natura rei obligat hominem alio titulo, vt velit sibi
voluntatem diuinae sibi efficaciter proposita con-
formare. Ita ergo voluntas superioris, qui vicem
Dei gerit, & caput est huius corporis, scilicet regi-
onis, necessario habet adiunctionem peculiarem
quandam dignitatem, & excellentiam ex circum-
stantia talis personæ, ratione cuius habet etiam
specialem vim mouendi moraliter, maiorem, &
alterius rationis, quam habeat voluntas alterius
amicorum: quod certi etiam potest in voluntate pa-
rentis erga filium, & in voluntate Domini erga
seruum, etiam fine intentione rigorose præcipien-
di, & obligandi in conscientia. Ex hoc autem vide-
tur vterius sequi in religioso obligatio quadam
natu-

naturalis, conformandi voluntatem suam cum voluntate sui capitatis & superioris, quia naturalis ratio potest, ut inter has voluntates sit conformitas, & subordinatio. Exemplum accommodatum videri potest in regulis religionis; quae licet ex intentione legislatoris non ponantur, ut præcepta obligantia etiam ad veniale, nihilominus eo ipso quod in hoc corpore politico ponuntur, ut regula operationum, ex natura rei obligant aliquo modo saltem sub veniali, ad sui observationem, quia turpis est pars, quae sine causa discedat ab iusto. Similis ergo obligatio nascitur ex quacunque simplici ordinatione superioris. Atque haec obligatio sufficit, ut ibi inueniatur obiectum proprium obedientiae, ut est specialis virtus: quia iam ibi vel tacitus, vel expressus, vel directe, vel indirecte interuenient aliqua ratio præcepti. Quia vero illud præceptum magis est naturale, quam hominis, etiam supponat aliquam voluntatem hominis, ideo, licet ille actus, seu voluntas parendi possit esse ex propria virtute obedientiae, non tamen ex voto obedientiae, latius enim patet materia virtutis, quam voti: non enim votus homo seruare omnia præcepta naturalia, vel positiua; diuina, vel humana, sed solum obedire præceptis talium prælatorum, & ideo plures actus, praesertim internos, potest elicere propria virtus obedientiae, quam sicut per votum promisisti. Et per haec ut existimo rationibus virtutis facilius satisfactum est.

XVIII.
Prima perfec-
tio in obe-
diencia.
Hic tamen
modus non
ad verum,
sed ad natu-
ralis præ-
spectus.

Ex his autem intelligi potest viterius, quae & qualis voluntas ad perfectionem obedientiae pertinet dicatur. Cum enim ad obedientiae substantiam sufficiat voluntas exequendi id quod præcipitur; omnis affectus, qui ultra hanc voluntatem adhibetur, & confert ut opus ipsum, vel studiosius vel promptius, ac libenter fiat, ad hanc perfectionem obedientiae pertinet. Primo ergo, & præcipue huc spectat illa pura & formalis intentio obedientiae propter præcepti observationem, & propter voluntatem superioris implendam, vel altius propter voluntatem Dei, quae in illa, & per illam applicatur. Hoc satis patet ex dictis, quia hoc modo exercetur obedientia ex influxu aliorum virtutum, tum etiam, quia sic est obedientia unius saliorum ex vi sui motuum, & ita melius disponit hominem ad obedientium in omnibus, vbi similis ratio obedienti interuerit. Et hanc perfectionem docuit Christus cum orans ad Patrem dixit. Non mea voluntas, sed tua fiat, & Ioann. 4. dicens, meus cibus est vivificans voluntatem eius, qui misit me. Eadem perfectionem infinitu voluit Augustinus supradictum. 1. cum dixit obedientiam debere esse deuotam sine designatione. & B. Ignatius cum in sua epistola dixit, imperf. etiam esse obedientiam, qua ad eum gradum non ascendit, qui voluntatem superioris suam efficit, & cum ea ita concordat, ut non solum in effectu executioni appareat, verum etiam in affectu confessio. Denique D. Thom. 2. 2. quast. 10. 4. art. 3. propter hoc maximè preferit obedientiam alijs virtutibus moralibus, quod voluntatem propriam diuina subiicit, & immolat, iuxta sententiam Gregorij 35. Moral. c. 10. alias 12.

XIX.
Secondo
perfec-
tio.

Secundo ad hanc perfectionem spectat, ut voluntas sit, non solum absolute, sed etiam integra. Absoluta vox, quae est effectus ad operandum, & haec non solum de perfectione est, sed etiam de necessitate obedientiae, quia sine illa non est executio. Integrum autem appello, quae nullam habeat voluntatem repugnantem seu contradicentem, ad quam perfectionem spectat, quod Augustinus citato loco dixit, voluntaria sunt contradictione; & quod dixit Basilius in confit. monastic. cap. 20. Libenter & diligenter obtemperet; non enim libenter fit, quod non plena voluntate fit. Sic etiam B. Ignatius 3. part. Confirmit. cap. 1. §. 23. integrum obedientiam requirit non solum quo ad executionem,

Franc. Suar. de statute relig. Tom. IV.

sed etiam quoad voluntatem, & omnino adam confirmitatē, quae reuera non est vbi adhuc perseuera contrarii affectus, seu desiderium. Dices Christus ipse obediendo habebat aliquam repugnantiam voluntatum, & Gregorius 35. Moralium cap. 10. alias 12. dicit eo perfectorem esse obedientiam, quo minus habet de suo, id est, de proprio desiderio, & affectu, sed potius contrarium affectum, & repugnantiam vincit. Respondet varium esse posse affectum contrarium, vel repugnante aliquo modo ordinationi obedientiae. Unus esse potest merus naturalis, id est, natura etiam bene instituta, & moderata consentaneus, & hic effectus per se non affert imperfectionem, unde si non retardet, nec minatur effectum obedientie, nihil etiam minuit de perfectione obedientiae: & ita se gestit Christus D. in obedientia mortis sua, nam affectus naturalis fugiendi mortem, quem in se admisit, honestissimus erat, nihilque illum à prompte obedienti voluntate retardabat. Et eodem modo potest intelligi Gregorius, quanuis etiam in alio modo repugnantia sententia eius locum habeat; alio enim modo potest quis habere affectum contrarium rei præcepta ex aliqua inordinatione vel natura, vel confectudinis, ut quando quis ex impulsu vehementi appetitus sensu aliud concupiscit, vel ex nimio amore, quo affectus est ad rem aliquam, & tunc si non obstante illo contrario impulsu, & affectu, homo prompte & efficaciter obedit, quam illa obedientia imperfectionem aliquam supponat, vel concomitantem habeat in alio genere virtutis, vel affectus, in fe nihilominus perfecta erit, imò interdum quasi per anticipata similitudinem, erit perfectior; tamen quia regulariter, ac moraliter loquendo, fieri non potest, quin haec repugnantia aliquo modo retardet voluntatem obedienti, ideo simpliciter dici potest obedientia imperfecta, quae hos habet affectus immoderatos repugnantes, tantoque erit maior imperfectio, quanto illi affectus magis voluntari fuerint.

Hinc etiam ad perfectionem obedientiae spectare potest ut homo ad rem ipsam, quae præcipitur, affectu, quoad hieri possit. Nam, ut dicit Leo Papa tertia perfec-
tio. sermone 4. de Ieiunio, non ibi dura necessari serueri, vbi diligitor quod nescitur. Et ratio est clara, quia tunc operatio est magis voluntaria, quod spectat ad perfectionem virtutis. In hoc autem notanda est doctrina Gregorij loco proxime citato, quam explicavit D. Thom. 2. 2. q. 10. 4. art. 2. ad 3. distinguens enim ille duplexem materiam obedientiae, quandam consentaneam inclinationi hominis, ut cum præcipitur actio honorifica, vel delectabilis, &c. aliam eidem inclinationi contraria: ut cum præcipitur vile ministerium, vel laboriosum, aut doloriferum. Ait ergo Gregorius, in priori materia si obedientia opus sit, ex priori affectu ad rem ipsam obedientiam esse imperfectam, & ideo de obedientia in huiusmodi rebus aut non deberet aliquid de suo habere, quod secus esse dicit in posteriori materia, nam ad illam debet homo affici, ut perfecte obedit, & ita adiungere aliquid de suo.

Sed ut recte intelligatur, considerare viterius offeret, aliud esse operari cū affectu ad rem, que præcipitur, aliud ex affectu. Primum enim dicit tantum concomitantiam, & ideo per se, neque auger neque minuit perfectionem obedientiae, nam affectus, qui non est causa actus, per se non dat, vel tollit ab illo bonitatem. Ex accidēti vero talis affectus potest moraliter conferre ad perfectionem obedientiae in omni materia: quia quantum est ex se tollit omnia impedimenta, & auger voluntarium in obedientendo, saltem remouendo prohibens: quia vero quando hic affectus est mere humanus, & inferioris ordinis, potest facile inclinare voluntatem, ut propter hu-

T. 2 manum

manum motuum, potius quam propter perfectio-
nem obedientiae operetur, ideo dixit Gregorius in
huiusmodi rebus optimam esse obedientiam, quae
nihil aut parum habet de suo. Sic enim dixit D.
Thomas in epistola ad Philipp. c. 2. lect. 2. in fine,
tunc esse obedientiam magnam; quando sequitur
imperium alterius contra motum proprium, pra-
cessum circa vitam, vel honorem. Nihilominus
idem D. Thomas priori loco addit, posse contin-
gere, vt in Dei iudicio, etiam talis obedientia ha-
beat aliquid de suo, id est, sit de reb⁹ ad quas homo
alias est ex se propens⁹, nihilominus sit omnino
perfecta, quia voluntas cum diuina gratia potest
pro sua libertate, ex puro motu obedientiae ope-
rari, non obstante illo concomitante affectu. Minus
autem est periculi, quando materia ipsa obedientiae
est de se repugnans sensu, & inferiori portioni ho-
minis, nam tunc, etiam contingit hominem alias
esse propensum ad rem, quae præcipitur, nihilominus
regulariter non minuetur perfectio obedientiae,
nam ille alias affectus etiam erit ex aliqua vir-
tute, quae per se disponat ad virtutem obedientiae,
magisq⁹ est connexa cum illa. Et quanvis con-
tingat actum ex obedientia iniunctum heritatum
ex motu alterius virtutis, & non ex formalis mo-
tu obedientiae, ac proinde in eo casu, non sit for-
malis actus obedientiae, vt est specialis virtus; ni-
hilominus actus ille non carebit apud Deum aliquo
merito obedientiae, quia saltem generali ratione
illam circumstantiam includit. Quod fecis est
quando actus ab obedientia iniunctum solum sit ob
motuum merē humanum, ac temporale. Quod
ergo actus ab obedientia iniunctus, alias, seu per se
spectatus voluntarius sit, per se non impedit, sed
iuuat ad perfectionem obedientiae.

XXII.

*Quare ipso-
fectio veluti
intuitiva.*

Vnde etiam sit, vt amor erga ipsum prælatū præ-
cipientem multum etiam iuuet, ideo enim aebat
Christus D. Si quis dilgit me, manda a me trahat
Ioann. 14. vnde in epistola 4. ad Rusticum confulit
Hieronymus, Præpositum monasterii timentis vi Domini,
diligas iparem. Idemque est, quod B. Ignatius in 3.
p. Constat. c. 1. Interna iustitia & amore eum, id
est, superiorem prosequentes. Et in 6. p. cap. 1. magis
hoc explicuit, dicens, viu spiritu amoris, & non cum
perverbatione timori pro. et ut curam⁹ est. Quanquam
enim vera obedientia non orietur ex amicitia ad
hominem, etiam talis amicitia sancta, & super-
naturalis sit; multum vero ab illa, tanquam ab
optima dispositione iuuatur. Et in vniuersitate, quæ
libet ratio, vel dispositio voluntatis, que illam in-
clinat ad amorem, vel gratitudinem erga superio-
rem, si sit honesta, prætermittenda non est; quia per
se iuuat; & alias non excludit verū obedientiam
modium. Et ideo D. Paulus ad Hebreos 13. cum dixi-
set, ob dilectis præpositis vestris: rationem gratitudinis
erga eos allegat; ipsi in imperio gloriantur contra
de animabus vestrum redditi: & statim addit altam spe-
ctantem ad charitatem erga illos, vt cum genito fa-
ciant, & non geminos, vel etiam pertinenter ad
proprium compodum; nam subdit, hoc enim non ex-
pedi vobis. Quod potest intelligi, non expedit vobis
esse molestos sis, quibus deberetis esse grati, vel po-
tiū non expedit; id est, non est vtile vobis, quia
quando subditus est inobediens, vel Prælatus non
audet præcipere, que illi forent utilia, vel si præci-
piat, cedit in maius damnum, & periculum inobe-
diendi. Itaque non solum amor Prælati, sed etiam
debitus, & ordinatus amor propriæ salutis ad per-
fectionem obedientiae iuuare potest; non quidē in-
trinsec⁹, & formaliter, sed dispositi⁹ saltem. Atque
ex his omnibus consurgunt aliæ perfectiones vol-
untatis, quæ maximè in obedientia postulantur, ve
quod sit cū hilaritate, & spirituali gaudio, & quod
sit constanti, ac perseveranti animo, & cum hu-

militate, de quibus videri possunt, quæ scribit Lau-
rentius Iustinianus in opusculo *Lignum vita*, part. 2.
de obedientia cap. 6. & quæ in citatis locis Con-
fitionum, & in epistola de obedientia pro-
nuntur.

C A P V T X V.

De perfectionibus consilij obedientiae
parte intellectus.

In hac perfectione explicanda maiore est difficultas,
tas, quam in ceteris: quia in modo obediendi
duo in Societate postulantur, quæ & inter se contraria,
& alterum supra virtutis debitum; alterum
vero contra rationem virtutis, & periculis
exposito esse videtur. Primo ergo postulatur vi
subditus non respiciat superiorem, vi hominem,
sed vt Deum, vt ita præcepimus eius, non vt hominem,
sed vt diuinum recipiat: sic 3. part. Constat. p.
cap. 1. §. 23. Valde necessarium est, vi omnipotenti obedi-
entia se dedens, iuste, iure, quicunque illi sit, leto Chi-
sti D. N. agnoscens. Et 6. part. cap. 1. Adiuva
rem, pernas ac si à Christo D. egredentes, quæ prom-
pissimi simus. Et in examine cap. 4. §. 30. Qui ob-
dit, considerare, ac perpendere debet rocam à superiori regis-
sam, vt si à Christo D. N. reg edetur, vi omnino placere
diuina Majestati possit. Et in epistolade obedientia
§. 16. Non insueamus in persona superiori hominem ob-
noxium erroribus atque inferis, sed Christum ipsum, qui
est sapientia summa, bonitas immensa, & beatitudo infinita,
quæ nec decipi potest, nec vos vult ipse decipere. Vnde
postea concludit, Itaque superioris vocem ac iuste, non
scimus, ac Christi vocem excipite. Nec solum in constitutionsibus, sed etiam in Bullis Pauli III. & Iulii III.
sic dicitur. Suidati ruit propter ingenis ordines en-
tes, tum proprium nanquam fatis laudatum humiliatum
dandum exercitum. Prepositio in omnibus ad institutum pa-
timenibus patere semper tenet, & in illo Olympi
veluti presentem agnoscant, & quantum dices vestimentum.
Altera vero conditio, que in hac obedientia posit. Sicut
latur, est, vt sit cœca, vt ex eisdem locis ecclias. Nam perfici-
in dicit. 6. p. c. 1. dicitur obedientia esse, omnia ipsa
esse nobis persuadendum, omnem sententiam ac indicium na-
tum contrarium, & quadam obedientia abnegando. Et
infra explicatur hic obediendi modus exemplo
cadaveris, vel baculi, que sine iudicio districione
moueri se sinunt, & quod disficiens est, in epistola
obedientiae additur comparatio cum subiectione
intellectus in credendo, vi ad credendū quæ catholica
fides proponit, toto conatu, affectuque yerbis statim in am-
bitu, si ad facienda ex, quacunque superior dixerit, eas
quod in impetu voluntatis parandi cupida, suruia pro-
ficiuntur, si firmitate.

Hæc ergo duo videntur quedammodo interse-
re, repugnare: nam ad intuendum in homine Deo, obedi-
entia magna perspicacia, & ratio cinatio necessaria est;
quomodo ergo potest esse obedientia cœca, si an-
tenuantur, & acutus requirit oculos mentis. Deni-
nimum videtur, & supradictionem virtutis ta-
lem apprehensionem, vel iudicium in obediente po-
stulare, quia perfectio virtutis non requiri apprehen-
sionem, vel iudicium falsum: est autem falsum appre-
hendere, ac iudicare præceptum hominis tanquam
Dei, quia nequeret ipsa, & secundum veritatem est
præceptum diuinum, sed humanum, nequeret iam
æquivalenter, seu appreciatione ranti estimari de-
bet, cum non sit æquæ coniunctum Deo. Proterea
si verba citata, & comparatio adducta attente infor-
mantur, significatur in eis, ita esse apprehendendū
præceptum superioris, vt nobis perficiamus, il-
lam nec decipi, nec velle nos decipere: hoc autem
aut est valde falsum, aut humano modo impossi-
bile. Nam si illa persuasio supponat alia, scilicet, la-
tenter, pene.

periorum non posse decipi, nec voluntariè decipi, valde erronea est, ut per se constat: si autem haec non supponatur, impossibile est semper indiferenter, & sine villa discretione, & ponderatione circumstantiarum, tam personæ, quam rerum, iudicare superiore nec decipi, nec velle decipere.

Tertia contra prefationem.

Atq; hinc etiam constat, quam sit difficilis creditu altera conditio: nam si illa cœcitas obedientia in hoc ponitur, vt obediens hoc iudicet sine examine, & sine sufficienti motu, perinde esse videtur, ac postulare ab aliquo vt videat fine lumine: quia sicut hoc fieri non potest, ita etiam in his, quæ fide humana iudicanda sunt, impossibile est iudicium ferre sine sufficienti discursum, & coniecturam. Eadēmque vel maior difficultas est, si haec cœcitas ponatur in iudicando esse rectum, & conueniens; immo & melius id quod præcipitur, sine vlo discursum, vel examinatione: est etiam hoc impossibile, nisi supponendo superiore non posse errare, quod est erroreum. Et augeretur difficultas, nam hinc nascitur periculum obediendi homini in eo quod Deo fortasse contrarium existit.

*III. Probat rem explicemus, & difficultatibus satiasfaciamus, opere pretium erit ostendere veramque partem propositam quoad loquendi modum, & quoad rem per illas intentam, esse usurpatam à sanctis Patribus, & in Scriptura sacra habere fundamentum. Nam quoad priorem partem, Christus ipse dixit, *Qui vos audiat, me audiat: et qui vos spernit, me spernit*: loquitur enim ad Apostolos, qui loco ipsius pastoralem curam habituerant, & ita in eis ad omnes pastores animarum loquitur: & specialiter ad superioris religionum illa applicant Basilios in Constat. monast. cap. 23. & Bernard. de Praecepto, & dispensat. cap. 12. Antiochus Abb. hom. 28. de obedientia tom. 2. Bibl. sanct. & Sancti Vincentius in tractat. de vita spirit. c. de obedientia; & alij infra referendi. Præterea Paulus ad Coloss. 3. ad seruos sic loquitur: *Quodcumque facti ex animo operamini, sicut Domino: et non hominibus, scientes, quid à Domino accipietis retributionem hereditatis, Domino Christo seruite*. Et ad Ephes. 6. bis repetit, sicut Christo, sicut Domino. Præterea Basilius dicit. c. 23. Antijes (ait) personam Christi sustinet, & sequester est inter Deum, & hominem. Et in regulis breuioribus, reg. 38. *Quidquid contrarie, inquit, sua obedientie fidibus adhibet, non adversus hominem, sed adversus Dominum adhibet, qui dicit: Qui vos audiat, &c. Fuitus Bernardus dicit. c. 12. Ipsum quem pro Deo habemus, tanquam Deum in his, que aperte non sunt contra Deum, audire debemus. Et iterum; sive Deus, sive homo vicarius Dei, mandatum quodcumque tradidit, pari profecto obsequendum est cura, pari reverentia deferendum. Et in ferm. de virtute obedientia, & eius gradibus. *Quidquid obedientia Pralatis exhibetur, ei exhibetur, qui dicit: Qui vos audiat.* Apud Ioannem Climacum in lib. de scala paradisi gradu 4. de obedientia, multa habentur, quæ hoc confirmant: notatione vero dignum est responsum cuiusdam sancti monachi, cuius obedientia ab Abate tentata fuerat quodam speciali modo, quem ibi referit: & ait Climacus, Non omisi ego quinsem illam tentarem. Itaque cum eum postea interrogarent, quid affans cogitasset, Christi, inquit, imaginem Pastorū imposui, neque ab illo hoc penitus preceptum exisse, sed a Deo existimauit: quare o Pater Joannes non coram mensa hominum, sed coram altari diuino neputans astare orabam, nullamque penitus malignam cogitationem adversus pastorem admittebam pro sincera in illum fidemea & charitate. Alia summi possunt ex gradu 31. qui est de discretione, ex quibus aliqua infra referemus. Hinc etiam Celsianus de antiquis monachis referit, solitos suis sic rruuerla complere, quacunque fuerint a Preposito præcepta, tanquam à Deo sint cœlitus edita. Et eandem tanquam obedientia regulam suis religiosis proposuit S. Be-**

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

nedictus in cap. 5. sua regulæ, & Bonaventur. 2. tom. Opusc. in speculo disciplinæ p. 1. cap. 4. Quidquid vice Dei precipit homo, quod non sit tamen certum diffidere Deo, sic accipendum est, quasi precipiat Deus. Et in collationib. collat. 2. cap. 3. *Vt melius (inquit) valeas esse obediens, cogita semper quando vox præcipientis sonat in auribus tuis, quid vocem istam, non tanquam ab homine audias, sed tanquam ab ipso Deo.* S. etiam Laurentius Iustinianus in Opuscul. 1. Lignum vite; 8. p. de virtute obedientia, cap. 6. *Quodcumque (inquit) feceris obediens, operetur simpliciter, & ex animo, sicut Deo, & non hominibus.* Denique eodem modo loquuntur reliqui Doctores mystici, qui de rebus spiritualibus scriperunt, & de S. Niceta apud Metaphrastem, & Surius 3. Aprilis, ita loquitur Theoforetus in oratione funebri, *Omnia (inquit) morum simplicitate, & sine hesitatione aliqua, corde sincero faciebat: quæ vero à Preside ipso dicebantur, tanquam à Deo ipso dicta excipiens, omnem quidem curiositatem, & hesitationem abficiens, fidem autem, ac certam persuasione habens omnia exequatur.*

IV.

De altero etiam loquendi modo, innumeræ sunt Patrum sententiae adeo conformes cum verbis B. Secunda
P. Ignatii, ut manifestum sit, vel ab eis illa summa que per-
fuisse, vel certe eodem spiritu, quo illi, fuisse loqui-
tum. Et in primis afferre possumus Chrysostomum hom. 8. in Matt. qui mirum in modum lau-
dat obedientiam S. Iosephi, qui Angelo præcipienti fugam in Ægyptum, nihil oppofuit, nec cu-
riose aliquid interrogavit, Sed liberiter obediuit, & cre-
dit, omnes tribulationes cum gaudio sustinendo. Eodem modo exaggeratur in Scriptura obedientia Abrahami Gen. 12. & 22. ut idem Chrysostomus pro-
sequitur hom. 31. & 47. in Genesim. Sed ne quis dicat Abraham, & Ioseph. obediuisse Deo imme-
diatè per Angelum præcipienti, consideret, quæ in
precedenti puncto adducta sunt, & audiat Basili-
um in Constat. monast. c. 23. dicentes. *Imitanda est maxime Sanctorum obedientia, quam erga Deum illi ad-
hibuerunt, si tamen proposito nobis eorum exemplo, cam for-
tasse recte potuerimus expiere. Respondens vero illi ca-
cite obiectio[n]is subiungit. Neque vero existimat quis-
quam, me causa formanda erga antijes obedientis, elatio-
ra quedam exempla proferre, eaque quod Deo debetur of-
ficio, arroganter obedientiam aduersis homines, audere con-
ferre; neque enim ad hanc similitudinem inducendam mea
iponte, sed diuinis literis inductus accessi: animaduerto enim,
quid in Euangelio Dominus dicas, cum de obedientia aduersis seruos suos adhibenda legimus sancire: Qui vos audit me
audit, qui vos spernit me spernit. Quid Apostola dixit, in-
tellegundis est in commune legem sanxisse in posteros, qui alio-
rum fratri erant moderatores: id ex multis ejdemque cer-
tissimis diuinorum literarum testimoniosis, manifestissimis
que argumentis probari potest. Et statim adjungit exem-
plum de Abrahamo, & postea similitudinem ou-
ium, dicens. *Quemadmodum pastori suo oves obti-
perant, & viam, quacunque ille vult, ingreduntur: si quis
ex Deo cultore pietatis sunt, moderatores suos sequi debent,
nihil omnino ipsorum iussa curiosius perforantes, quondam
sunt a peccato. Et tandem adjungit exemplum de
instrumento artificis, quod sine villa discussione,
simpliciter se moueri finit. Et sermone 2. de In-
stit. monach. circa finem, comparationem adhibet de obedientia fidei, & præceptorum Dei. Et in regulis suis disputat. cap. 28. De indicij (in-
quit) periculo prorsus illum esse sollicitum finito, qui impe-
rat. Et in eodem sensu dicit in Constat. monast. c.
20. Neque ab eo (scilicet Pralato) corum, quæ sibi impe-
rantur, rationem depositat, nisi quid erit huicmodi, quod
ad salutem pertinens ignoretur: tunc enim idea, quæ par est
modestia, ac reverentia adhibitis, interrogare, & doceri
liebit.**

Præterea Celsianus dicit. lib. 4. cap. 10. *Sine villa*

Cassian. *qf* (inquit) discussione festinavit, ut nonnunquam etiam impossibilitas libinet imperata, ea fide ac deuotione suscipiant, ut tota virtute, ac sine villa cordis hesitatione ea perficere, & consummare nitantur, & nec impossibilitatem quidem praecepit, pro senioris reverentia metuantur. Et cap. 24. inducit exemplum Ioannis qui iussu superioris, lignum aridum multo tempore irriguit. Et subdit infra, Cumque eius sedulitatem tacitus senex singulis diebus exploraret, & videret cum simplici cordis affectu, mandatum suum, velut emisum diuinitus, sine villa permittatione vultri, vel ratione discussione feruera, synceram humilitatis eius obedientiam comprobauit: imo etiam referat Deum miraculo illam confirmasse. Et deinde alii exempla prosequitur usque ad cap. 29. Ac denique multa in eandem sententiam habet infra cap. 41. & de Institutis renunc. lib. 12. cap. 32. vbi post commendatam perfectionem obedientiae, inquit, Quod non alter obseruari poterit, nisi quis non solum se mortuum huic mundo, verum etiam insipientem iudicari & statim, viuens, quo sibi fuerint a senioribus imperata, sine villa discussione perficiens, sacrofacta ea credens, ac diuinitus promulgata. Item collat. 2. cap. 11. non tantum de superiorum obedientiae, sed etiam de sequendis vestigiis seniorum hoc dicit esse obseruandum; ut neque agere quidquam noui, neque discernere nostro iudicio presumamus, sed quemadmodum nos, vel traditio illorum, vel vita probitas informari, in omnibus gradiamur. Et infra subiungit sententiam illam, quam B. Ignatius in sua epistola profert, nullo alio rituo tam precipitem diabolus monachum pertrahit, ac perducit ad mortem, quam cum eum neglegit consilii seniorum suo iudicio persuaserit, definitioque confidere. quam pluribus verbis repetit collat. 18. cap. 3.

VI. Præterea D. Augustinus satis hunc modum obedientiae infinitat in loco sub initium superioris capit. num. citato, apud Bonaventuram, in collatione collat. 3. cap. 2. dum postulat, ut obedientia sit simplex, sine discussione. Et S. Hieronymus dict. epist. 4. ad Rusticum, dicens, Credas salutare quodquid ille (id est, Propositus) præcepit, nec de maiorum sententiis iudices, cuius officium est obediere, & implere, que iussa sunt, dicente Moyse: Audi Israel, & tace. Et ex S. Benedicto dict. cap. 5. sua regula vbi ait, religiosos non suo arbitrio ambulare, sed alieno iudicio & imperio. Quibus duobus verbis, obedientiam voluntatis, & iudicij indicare videtur, ut Smaragdus ibi notauit; quia etiam verbum illud S. Benedicti, sine mora, sine murmurazione, exponit, id est, sine discussione. Quod apertius expofuit idem S. Benedictus in cap. 68. Regula, vbi non solum in rebus grauibus, sed etiam in impossibilibus, cum humilitate, & mansuetudine dicit suspicendum esse præceptum: permittit autem cauas, cur impossibile appareat, superiori aperire. Si autem superior sua sententia perstiterit subditus (inquit) pro certo habeat illud sibi conueniens & cum charitate & spe diuini auxilijs obediatur. Atque ita veram obedientiam, quam à Benedicto didicerat S. Gregorius lib. 14. in 1. Regum cap. 40. ante medium, Vera (inquit) obedientia nec Præpositorum intentionem discutit, nec præcepta discutit, quia qui omne vita sua iudicium maiori subdidit, in hoc solo gaudet si quod sibi præcipitur operatur: nescit enim iudicare, quisque per se didicerit obediere: quia hoc tantum bonum putat, si præceptum obediatur.

VII. Eodem modo de hac obedientia sensit Bernardus lib. de Præcepto, & dispensat. cap. 13. Perfecta (inquit) obedientia legem nescit, utque ad illud, Ad omne quod inungit spontaneo vigore liberalis, alacrisque animi modum non considerans, in infinitam libertatem extenditur. Et infra, Imperfeci cordis, & infime prorsus voluntatis iudicium est statuta seniorum studiosus discutere, hesitare ad singula, que inungantur, exigere de quibusque rationem, & male iussicari de omni pre-

cepto, cuius causa latuerit, neque unquam libenter obedit, nisi cum audire contigerit, quod forte libetur: aut cum non aliter licere aut expedire monsstrauerit, vel apertatio, vel indubitate authoritas. Et sern. 1. de conuersatione S. Pauli de imperfeciis obedientibus ait, Discernunt, & iudicant eligentes in quibus obedientiis imperant, immo in quibus præceptorem suum ipsorum necessitatem voluntati. Et infra circa illa verba, Aperti oculis nihil videbat. Voluntaria (inquit) Simplicitas, & Christiana commendatur mansuetudo, fidelis cecitas, qua male quidam illuminatis in preuariacione, tandem in conuersatione fabriter illuminantur. Et in epist. seu lib. de vita solitaria ad fratres de Monte Dei. Perfecta (inquit) obedientia maximè in incipiente indiscreta: hoc est, non discernere, quid, vel quale præcipiat, sed ad hoc tantum niti, ut fideliter, & humiliter fiat, quod a majori præcipito. Et infra, Stultus fiat, ut sit sapiens, & hæc omnis eius discretio, ut in hoc nulla sit ei discretio: hec omnis sapientia eius, ut in hac parte nulla eius sit. Et ibidem comparat nouitatem coeo, qui ducem sequitur, a quo manu trahitur. Et in tractat. de Ordine vita grauiter reprehendit religiosos, qui seniorum iusta sigillant, & non potius venerando exaltant. Et sern. 2. in festo S. Andreae, si discutimus, si iudicamus, & in hoc quidem præcepto non obedimus. Et infra, vis audire perfecte obedientis formam? venite post me. At illi nihil omnino iudicantes, aut hesitantes, non solliciti, unde viarent, non confundentes, quomodo rudes homines: & sine lateri, predicatori fieri possent, nihil denique interrogantes, sine moraliis rebus, & nasi sequi sunt eum.

Præterea S. Iohannes Climaclus loco supra citato in n. 3. sic obedientiam definir. Obedientia est inexaminatus, atque indiscutibilis mors, spontania mors, vita orisfratite carens, tutam nangatio, secum periculum, confidum dormiendo iter. Obedientia est spalacrum voluntatis, nihil discernit, nihil reficit. Item ibidem, Obedientia est discretionis deposita inter diuinitus discretionis. Et infra, Cum pietatis, & obedientia studium fuerint ingredi, minimè iam institutorem nostrum in aliquo penitus inducere liceret. Et inferius, Dominus, inquit, illuminatus (Psalms. 145.) obedientium oculos ad contundendas Magistrorum virtutes, idemque eos excusat, sed defectus vident. Et in epistola, quam illi operi præmit, sic inquit item Climaclus, Patres nostri, veracisque scientie magistrorum obedientiam definitu in his rebus, que supra vires sunt, nihil discernendo, obtinendare præceptivibus. Et gradu 21. de Discretione in 2. p. illius. Quicunque, inquit, voluntates Christi adducere volunt, itam primi voluntatem studiose mortificare debent, deinde vero fide atque una cum simplicitate orantes, Patrumque, sine fratrem anima summa cordis humilitate, ac sine cogitationum hesitatione interrogantes, que illi confidant tanquam ex Dei ore sollicitant. Et infra, Neque enim est iniustus Deus, ut annis decipiat, qui super fidem, & innocentiam proximi confundat, atque iudicio humiliiter submiserit. Et sern. irrationaliter, ac morti illi fuerint, a quibus perimus, is tamen qui loquitur, immaterialis est, atque inseparabilis: ingenio humiliata plenaria, qui dicit regulam nihil habentes sequuntur.

Eadem doctrinam haber S. Nilus in lib. Affectu col. 20. in tom. 5. Bibliotheca, ubi veros, & imperfectos obedientes comparat inanimatis corporibus, & materiæ, que artifici ad operandum præponit: quia in corpore inanimi facit homo quidcum vult, illo nihil repugnantem, & artificem in materia propria artem ostendit, & nihil ab ea impeditur. Ita (inquit) magister spiritualis in difficultate suis virtutis scientiam exprimit, obedientibus illis & nihil proprio aduersantibus: qui enim caro est in explorando conflictus præceptoris, quique sedulus examinat, & explorat ea, quia ab ipso præcipiuntur, is sibi ipse, quoniam progressus, atque proficiat est impedimentum: quod enim commensurabile est sententiam ab imperio iudicatur, non vere conuenient, & consentaneum est apud artificem, horum enim iudicia sunt concordia.

Maria, artifex virtutis scientia: artis ignarus conjectura: porrò conjectura raro assequitur veritatem. Quod declarat exemplo nauigantium, qui gubernatori nautis obtemperant quanvis conjecturæ aliud suadere videantur; & concludit: Sic igitur quæ salutem animæ sua alii crediderunt, omnis propriis opinioribus, & conjecturis, periti rectores arti cedant, & scientiam illam cogitationibus suis anteponant. Similiter S. Dorotheus tractat de vita recte, & piè instruenda doctrina, seu serm. 1. in fine tom. 2. Bibliothecæ, huius obedientiae minimis, quam indiscretam appellat, dicens. Vos autem omnino fratres adhuc expertes video huiuscmodi obedientiae indiscreta ne nosse quanta eius sit requies. Et infra: Assuestat sepius post Deum Patri dedere, atque ab eo nulla in re postmodum disserire, sed omnia ipsius arbitrio faciat ea fide ac certitudine, ac si Deo in cunctis non homini pareret. & alia habet in serm. 5. Item Casareus Arelaten, tom. 2. Bibliothecæ in hom. 8. ad monachos. Quidquid tibi, inquit, à senioribus fuerit imperatum accipit quam de celo, sicut de ore Dei prolatum: nihil reprehendas, nihil discutas, in nullo penitus murmurare presumas, totum suatum, totum sanctum, & vtile iudica, quidquid tibi à Prelato videris imperari. Siceriam in eodem 2. tom. dixit Antiochus Abbas hom. 39. Sana obedientia est, qua quis persuaderet, & obedit circa villam dubitationem. Obedientia renuntiatio & propria voluntatis, nulla non sui parte perfecta, que solo moderatoris sui mutu, ad quidvis operandum nihil turbulentem mouatur. Laurentius etiam Iustinianus in citato lib. de obedientia, cap. 6. post primum gradum obedientiae, qui est liberenter obediens, addit secundum, qui est obediens simpliciter, id est, ut declarat nullas mouendo questiones unde hoc veniret, quis hoc dederit consilium, &c. Et huc spectat, quod Sancti annoruntur interrogationem illam, Cum præcepit vobis Deus? à dæmonie primum factam esse, & Euām reprehendunt, quid non statim illam auersata fuerit. Chrysost. homil. 16. in Genesim, Bern. serm. de S. Andrea.

Præterea S. Bonavent. in suis Opusculis sepe hoc genus obedientiae docuit: nam tom. 2. p. 1. 4. illum inquit, optimum dixerim obedientiam gradum; cum eo animo opus inuidetur recipitur quo, & præcipitur, cum ex intentio exequuntur, nunquam de maiorum sententijs iudicent, quarum officij est obediens. Et in 2. p. principali cap. 3. Obedientia se toti subiicit. Et infra: Credant salutare quidquid illi præcepit. Perfecta obedientia est (in incipiente maxime) indiscreta, id est, non discernere, quid vel quale præcipitur, sed tantum ad hoc nit, ut fideliter, & humiliter fiat quid à maiori præcipitur: securè per omnia obediens ubi contra Deum nihil præcipitur. Et in Regula Novitiorum cap. 13. hac verba referuntur ex Gregorio, Non licet fiducias disterrere, sed statim simpliciter obediens, & in Stimulo diuinam amoris, p. 2. cap. 11. agens de perfecta obedientia priorum religiosorum, subdit, Non enim sicut moderni nunc, ipsi tunc librabant hoc melius esse illo; hoc securius, hoc laudabilius, hoc facilius, sed cuncta, que cerebant esse predicatorum suorum beneficiaria voluntati, dummodo non essent contra Deum, quantumcunque ardua, ac vilia forent, auditate maxima adimplerent. Et statim adducit exempla Mauri, qui iussu sancti Benedicti super aquas discurrevit, ex Gregorio 2. Dialogo cap. 7. & alterius, qui iussu à superiori, leonem cepit, & traxit. Item adducit exemplum Ioannis, quod suprà ex Calziano retulimus. & in vita S. Francisci cap. 6. refertur Franciscum verum obediens, similitudine corporis mortui explicasse. Nam tolle, inquit, corpus exanimis, & ut placuerit pone, videbis non repugnare mortum, non murmurare scirum, non reclamare dimissum. Quod si statuarit in cathedra, non alia, sed ima respiciet, si colloctetur in purpura pelleficit. Sic autem verus obediens est, qui curdimovet, non dijudicat ubi loceatur, non curat ut transmutetur, non inflat electus ad officium: solitam tenet humilitatem plus honoratus, plus reputat se indignum. Multa et-

iam habet idem Bonau. 1. tom. Opuscul. in Pharetra lib. 2. c. 43. & 44.

Denique veritatem hanc non pretermisit S. Thomas, sed breviter ac dilucide explicavit in 1. 2. q. 13. art. 5. vbi tractat, an elecio possit esse de re impossibili, & in 3. argum. obiectit; quia S. Benedictus in reguli statutu, ut licet superior aliquid impossibile praecipiat, subditus tenet illud implere. Et respondebit, hōc ideo dicit, quia an aliquid sit possibile, subditus non debet suo iudicio discernere, sed in unoquoque iudicio superioris stare. Quibus verbis tacitè exponit, quomodo accipienda sint cōsilia Sanctorum, quando dicunt, etiam in rebus impossibilibus obediendum esse, scilicet, vel ubi impossibilitas non est evidens, vel certè ut homo incipiat, & faciat quod in ipso est, donec ulterius progredi non possit: nam interdum Deus aperit viam, ut perficiatur, quod in principio impossibile videbatur, ut in sequentibus latius explicabimus. Huc accedit quod sancetus Antoninus 4. p. tit. 5. cap. 11. §. 2. secundum gradum obedientiae ponit, sine discussione obediens. Et id prosequitur eodem ferè modo, quo Bonau. & Laurentius Iustinianus supra. Multa etiam de hac perfectione scripsit Humbertus S. Generalis ordinis Prædicatorum in epist. ad Fratres suos cap. 5. & 9. vbi ab eis requirit obedientiam simplicem, sine discussione, & alia multa habet, quæ hoc ipsum declarant. Sic denique dixit Abulensis in cap. 17. Genesim in fine, Verus obedientia moras nefas, nec de agenda deliberat cum mandatum fuerit, sicut verus moralis nihil in agendo moratur postquam consilium fuerit, ut ait Arist. 6. Ethic. c. de Eubulia. Eundem locum habent obedientia, & Eubulia, quia sicut post consilium perfectum, nihil manet, nisi operare, ita proposito præcepto obediendi, solum operatio sequitur. Vbi particula solum non excludit voluntatem, ut per se notum est, excludit ergo nouum consilium; nouumque examen de rei convenientia, ut ex ipsa proportione, quam adducit, manifeste confitat, etsi optima ad explicandum quomodo consilium, & iudicium superioris debet reputari à subdito, ut sibi sufficiens, in quo consistit punctum illius obedientiae, quæ cœca appellatur.

Quaratione voluntas pendeat ab intellectu ad actus studiojos exercendos.

Ex his ergo satis constat, doctrinam quâ de perfectione obedientiae ex parte intellectus Societas profitteret, non esse nouam, sed antiquissimam, nec singularem, sed communissimam, maximâque autoritate fundatam. Superest ut verum sensum, & vsum eius declaremus. Supponimus autem obedientiam formaliter perhcerre voluntatem, est ^{prima sup-} enim virtus moralis, & pars iustitiae, ut ait D. Tho. ^{secundo seu} notario, 2. 2. q. 8. 10. 4. art. 2. virtus autem moralis, & præseruit iustitiae, perfectio voluntatis est. Vnde est illud Gregorij 35. moral. cap. 12. quod per obedientiam propria voluntas mactatur. Est enim voluntas potentia mouens reliquas omnes facultates ad exercitium liberum suarum actionum, & ideo libertas proximè, ac formaliter est in actibus elicita ab ipsa voluntate; in actionibus vero aliarum facultatum, solum per denominationem ab illis. Propria autem obedientia solum inservit in actibus liberis, & ideo formaliter ac proximè est perfectio voluntatis, ut mouentis alias potentias, ad exequenda opera præceperat. Hinc verò fit, eo modo quo pender voluntas ab intellectu in suis actionibus, ita etiam pendere perfectio obedientiae à perfectione intellectus. Pendet autem voluntas ab intellectu, tanquam à dirigente, & illuminante, seu proponente obedientiæ. Vnde quo intellectus hoc munus exerceat

T. 4 rit

XI.
Denique D.
Thom. Ant.
Ec.

rit circa bonum aliquod honestum, eo per se loquitur voluntatis actio erit etiam perfectior, saltem quantum est ex parte intellectus. Ita ergo cum proportione in obedientia contingit.

XIII.
Secunda.

Est autem vterius obserandum, perfectam motionem, & directionem intellectus, duo requirent, scilicet perfectam attentionem, seu considerationem boni prosequendi, & remotionem omnis cogitationis, quae possit voluntatem remouere, aut impetrare ab affectu, seu prosequitione illius boni. Quae duo adeo necessaria sunt ad liberam, ac perfectam motionem voluntatis, ut efficaciam diuinam gratiae excitant soleant maxime. Theologi explicare per haec duo, scilicet immittere sanctam, & supernaturalem cogitationem accommodatam, & impetrare ne cogitationes insurgant, quae cogitationem priorem, aut efficaciam eius, possint minuere, aut omnino euertere. Et ratio huius potest partim ex imperfecta capacitate intellectus nostri ob quam pluribus distractus cogitationibus, minus intentus, vel constans est in singulis, partim ex imperfectione voluntatis, quae etiam retardatur, vel ex imperfecta consideratione intellectus, vel ex diuferis affectibus simplicibus, qui in ea infuriant, quando intellectus varijs discursibus agitatur. Vnde sicut actio peccaminosa voluntatis, partim consurgit ex consideratione proui objecti, partim ex boni inconsideratione, ita seruata proportione, recta motio voluntatis per se requirit conueniens iudicium boni prosequendi, per accidentem vero remotionem omnium cogitationum, quae possunt affectum illum impetrare. Et ex vtroque capite potest esse maior, & minor perfectio. Ex parte quidem iudicij, tum in maiori attentione, seu intensione actus: tum maximè in altiori consideratione objecti proponendo illud sub excellenteriori motu, & honestate: ex parte autem priuationis, seu carenitiae iudicij, vel cogitationis impeditientis, tanto erit maior perfectio, quanto priuatio illa maior fuerit. Hæc ergo quæ in generali declarata sunt, ad obedientiam cum proportione sunt applicanda, & in illis duabus locutionibus, quas proposuimus, sunt intenta.

*Qua ratione ad perfectionem obedientie pertinet
in superiori præcipiente Deum considerare,
eique ut Deo obediare.*

XIV.
*Ad authoritas signif-
cantes super-
iorum et
Deum super-
cendum.*

Primo ergo merito postulatur ad perfectam obedientiam consideratio Dei in superiori, & apprehensio præcepti eius, ac si à Deo egredereetur, per hac enim non postulatur a religioso falsa apprehensio, vel existimatio erga superiorum, vel mandatum eius, sed solum eleuatio mentis ad considerandam supremam rationem, ac motuum proprius quod obediendum est; quod est diuina voluntas, & autoritas. Quod fatus declarauit B. P. Ignatius in citata epistola, cum dixit obedientiam esse holocatum, quo totus homo sine villa profus imminutio, conditori suo, ac Domino per manus ministrorum in charitatis signe immolatur. Item cum ibidem dixit, Christum Dominum in superiori quolibet agnoscere studeatis, in eoque diuina Magistrati obedientiam, ac reverentiam sumam cum religione praestare. Item quod ait, Nunquam intueantur personam ipsam cui obediunt, sed in ea Christum Dominum cuius causa obediunt. & similia habet in ceteris locis citatis. Nihil ergo praeter vel contra rationem virtutis per hanc admonitionem consulitur: nam qui sic obedit, non iudicat superiorum esse Deum, sed representare Deum, quatenus vicem eius gerit; quod verisimum est; nam de omnibus magistratibus dixit Paulus esse Dei ministros, & ab illo habere

potestatem, ad Roman. 10. ergo à fortiori idrum habet in prælato religionis. Neque etiam iudicat præceptum superioris esse diuinum, id est, à Deo ipso immediate latum, cum eidens illi obdiendi esse diuinam, scilicet voluntatem ipsam Dei, que impleret, cum impleret superioris voluntas, & esse debet prima ratio obediendi. Item in religioso est alia peculiaris ratio diuini cultus, quam in sua obedientia intueri debet: quia per speciale votum illam Deo consecratur, ob hanc ergo causam & quiparatur quodammodo præceptum Prælati, ac si esset latum immediate ab ipso Deo: nam licet hoc propter propinquorem habitudinem ad Deum, maiori quadam sit reverentia digna, & respectu hominum sit etiam immutabilis: nihilominus, quantum ad formalem rationem obediendi, si perfecto modo fiat, quandam habet æqualitatem. Quæ sensu dixi Bernar. in citato Opus de Præcepto, & dispensatione, quem imitatur Bonaventura in speculo discip. p. 1. cap. 4. Quidquid vice Dei precipit bono, quod non statim certum displicere Deo, hanc fessus accipendam est, quam spes patet Deus. Et ibidem exaggerans Bernardus obedientiam, & reverentiam Prælatis debitam, quod sibi Deus (inquit) exire quodammodo, in virga parte dignatus, sibi inquit in ilorum, & reverentiam, & contemptum. Potest hoc declarari exemplo latriæ, quæ eadem in Christum, & imaginem eius ferunt: quia Christus in imagine adoratur, & ob eandem Christi excellentiam, imago Christi coadatur.

Neque etiam qui sic obedit, iudicat, aut existimat, non posse decipi, aut errare superiorem, acutum vel ex ignorantia, vel ex malitia, nihil enim horum ad prædictam considerationem intellectus necessarium est, neque à citatis autoribus, neque à B. Ignatio aliquo in loco infinitatum est. Non enim fine causa, sed prius expressè addidit illam conditionem: ubi peccatum non concerteret, vt dicit p. 1. cap. 1. §. 23. vel ubi definiri non posset, aliquod paciū genus intercedere; vt dicit 6. p. cap. 1. §. 1. & in epist. inquit, hanc rationem obedientia tenendam esse omnibus in rebus, qua cum peccato manefle connexa non sunt. Hæc enim adiectione manefle supponit superiorem posse errare, aliquid illicitum præcipiendo. Si enim hoc non esset possibile, impertinens esset illa exceptio cum in legibus diuini addi non posset, quia fieri nequit, vt Deus malum aliquid præcipiat. Quod si supponit superiori posse præcipere aliquid malum, eadem ratione supponit posse id facere non tantum ex ignorantia, inuincibili, sed etiam exculpabili negligentiæ veletiam ex præto affectu. Quia sicut non habet prælegium speciale, vt errare non possit, ita neque ut non possit esse negligens, aut habere præsumendum: neque aliud potuit ventre in mente aliquius cordati hominis. Vnde B. Ignatius in dicta epistola facetur, Superiorum esse obnoxium erroris, atque miseriae, non tamen ita esse inprincipium, sed in Christi ministerium à quo sperandum est ipsum illuminatum, & adiuuatum, vt recte nos ducat, & gubernet. Qui ergo in suo superiori Christum considerat, non statim absolute supponit ipsum non posse errare, sed solum facta illa hypothœsi, quod malum non præcipiat, nec tale aliquid in ipso præcepto apparet, pro certo habet, & iudicat, sibi non errare: quod in citatis verbis expressè dixit Bernardus, Quidquid vice Dei precipit homo, quod non statim certum displicere Deo, hanc fessus accipendam est, quam si præcipiat Deus. Hoc autem obedientia iudicium terminarium non est, sed sufficiens authoritate, & ratione fundatum.

Quod ut amplius explicetur, vulgaris distin-

Eccō certitudinē, p̄r̄ oculis habenda est. Alia est enim certitudo speculatiua, alia practica. Prima sumitur ex conformitate ad rem; alia ex conformitate ad effectum operantis: & ad principia, per quae moueri debet. Prior ergo certitudo non est necessaria ad obedientiam, quantumvis perfectam, non solum circa utilitatem rei praecepta ad finem à superiori intentum, verum etiam neque ad honestatē.

Duo enim possunt venire in dubium, quando superior aliquid praecepit. Primum an sit vtile, vel conveniens, quod praecepitur secundum artem vel humanam prudentiam iuxta materiam praecepti: vt, v. g. an effet vtile vel inutile rigare lignum aridum: an expedit studere, aut aliud agere, & similia. Atque in his dubijs clarum in primis est, non opertore ad honestatem obedientiae illa discernere, vel dijudicare; nisi quando contingit, ex resolutione talis dubij pendere honestatem actionis. Deinde etiam ad perfectionem obedientiae necessaria non est, pro certo iudicare, quod non est certum; id est, medium, quod praecepitur esse vtile ad finem, qui intenditur: nam cum prudentia superioris in hoc falli possit, & res alias non sit subdito euident, ferre tale indicium firmum, vel est impossibile, vel certe imprudens. Perfectio ergo, quae in hoc postulatur, solum est, vt quando non sit euident, rem esse iniuriam, vel incommodam fini intento, subditum se finiat auctoritate superioris duci, etiam quoad iudicium se superiori conformando ex fide quadam humana, quae tamen aliquo modo fundetur in spe diuinæ prouidentiae erga superiorem. Quia vero hoc non obstante occurrere possunt rationes, quae in contrarium vegeant, ideo non excludit perfectio obedientiae, quin haec proponantur superiori, pura intentione procedendo, non ex affectu se excusandi ab onere praecepti, sed ex desiderio, vt quod magis expediat ad finem intentum à superiori fiat. Quod si tandem, non obstantibus rationibus, etiam subdito euidentes appearant, superior in suo praecepto perficiat, cum non sit contra honestatem faciendum est. Quod vt perfectè fiat, non oporet tunc iudicare rem esse vtilem, sed solam, subdito esse vtile illam aggredi, & facere quantum possit. Et haec est certitudo practica, quae non repugnat cum priori dubio speculatiu, vt per se nonum est. Ut autem haec certitudo practica constans sit, & consequenter obedientia promptior, est optimum consilium non discutere convenientiam rei in se, sed suspendere iudicium, quoad fieri possit, circa talium discussionem, & iudicare quod praecepitur melius esse.

XVII. Secundū potest venire in dubium, an sit licitum nēcne, id quod praecepitur. De quo multa dicunt Doctores in materia de conscientia, præsertim Cordubalib. 3. Questionarij quæst. 7. & sequentibus, & attingunt Adrianus quodlib. 2. Soto Opus. de legendo secreto memb. 3. q. 2. Sylu. & Summis verbis. Obedientia, & verb. bellum, & nonnulli ex scholasticis in 2. d. 39. & nos in tom. de Legib. & tract. de Charitate disp. 13. de bello sect. 6. à num. 8. & in materia de conscientia, & latè Sanchez lib. 1. Decal. cap. 10. Breuiter tamen aduero, duobus modis posse dubitare de honestate rei præcepta. Priori modo antecedenter (vt sic dicam) dubitando dere ipsa, quae præcepitur secundum se, & separata à præcepto superiori. Posteriori modo etiam consequenter, seu facta compositione præcepti, dubitando an non obstante præcepto licet id facere, seu (quod perinde est) an licet obedientia in tali materia. Hoc posteriori dubium est prædictum, & ideo illo durante certum est non licere tale opus facere: quia operari cum conscientia practice dubia, nunquam licet, proper periculum cui homo se exposuit ita

operando. Ut ergo obedire liceat, necesse est tale dubium practicum deponere, & firmiter iudicare, non obstante priori dubio antecedente, seu de opere ipso secundum se, licet esse obedire, illud exequendo; sic enim prius dubium manet purum speculatiuum, quia non est proxima regula operationis, sed deponitur ex alijs principijs, & formatur certa conscientia.

*Quod autem in praesenti explicare oportet, est, XVIII. an supposito priori dubio antecedente auctoritas prælati præcipientis sit sufficiens; possitque pro regulâ generali assignari ad deponendum illud dubium, & formandam conscientiam, quod obediendum sit; partem enim affirmatiuam videtur docere Patres. Nam Bernardus in lib. de Praecepto, & dispensatione, sic inquit, *Quidquid vice Dicitur præcipit homo, quod non sit certum displicere Deo, hanc se in accipendum præcepit.* Et si præcipiat Deo. Vbi exponendo negationem illam, non sit certum: non requirit ut positiuē sit certum: vnde licet sit dubium, iuxta dictam regulam, obediendum erit, quia tunc non est certi displicere Deo. Et eandem regulam eidem verbis usurpauit Bonaventura in speculo disciplina p. i. cap. 4. Et Humbertus S. Generalis familie Dominicanae lib. 5. de Eruditione religiosorum p. i. cap. 1. Obedientia (inquit) homini de Dei placio certificat: nisi enim aperte sit nō, quā a superiori repræspirat, sic accipendum est, ac si a Dei præceptu. Vbi illud verbum, aperte, ponderandum est. Sumitur etiam ex Augustino lib. 22. contra Faustū cap. 74. & 75. & refertur in cap. quid culpatur 23 q. 1. vbi ait milites recte obedire Principi bellum præcipienti, quando de iniustitia belli eis non constat. Denique hac etiam regula videatur usus B. P. N. Ignatius 3. p. Constat. c. i. §. 23. dicens, In omnibus rebus vbi peccatum non cerneretur, quod explicans 6. p. cap. i. dicit, In omnibus rebus ad quas potest obedientia cum charitate se extenderet. Vbi in declaracione lib. B. dicitur, *Huiusmodi sunt illa omnis, in quibus nullum mansum est peccatum. Et simili modo loquitur in epistola de obedientia.**

Contra hanc vero doctrinam facere videtur, XIX. quia nulla sufficiens ratione fundata est; & alioquin nullum est præceptum diuinum, quod obligat ad preferendam auctoritatem superioris omnibus rationibus, quae dubium mouere, seu fundare possunt; neque id videtur consentaneum rationi. Nam cum superior ipse quantum ad iudicium circa materiam sui præcepti, an alias sit licita, necne, non ciuianam, sed humanam tantum auctoritatem habeat, vincit potest; vel maiori auctoritate doctiorum, & fortasse sanctiorum, vel per efficaciam rationis, vel textus aut legis superioris prælati: ergo non potest indistincte illa regula prudenter acceptari.

Dicendum vero est, prædictos Santos moraliter esse loquitos, & ideo tradidisse illam regulam, que recte explicata, vel generalis est; vel tam raram, & extraordinariam patitur exceptionem, vt moraliter absolute statu possit. Explicatur, Autorisatio soluta. quia vel dubium est negativum; scilicet, quia subditus nec positiuam haber rationem ut iudicet malum esse, quod præcepitur; neque etiam gatissimum, vt credat esse bonum, & honestum, secluso præcepto: vel potest esse dubium positiuum, id est, ortum ex positiua auctoritate, vel ratione in contrarium. In priori dubio generatim, & sine villa exceptione, verum est præceptum superioris sufficere, vt subditus illi imixtus, certò iudicet, sibi licere, quod præcepitur, quia in illo casu etiam præceptum obligat, cum superior exigit ius suum, & in dubio, melior sit conditio possibilium. Item quia alias est moraliter impossibilis obedientia, si vinculante subdito in particula prius persuadendum esset; iustum esse, quod præ-

*Spirituatus
sit dubium
prius depo-
nendū quā
obedientia.*

Iuxta hanc
partem dubi-
us facili-
paribus in
n. 18. citatur.

principitur. Et hoc maximè videtur intendere Augustinus in dict. cap. quod culpatur. Ibi, si quod iuberetur vel non esse contra dictum certum est, vel virum sit, certum non est. Atque hic medius obedientia maxime locum habet in religiosis, quoad actiones, vel omissiones, que per se malæ non sunt; dubitari autem potest, an religiosis sint honestæ, & sapientiæ, an conferant ad illorum perfectionem: nam in his stadiis semper est iudicio & præcepto superioris; quando evidenter non constat ipsum errare, vel ex falso præsumptione procedere, & hoc sensu dicunt Patres citati, præsertim Basilius in epistola ad Canonicam, & Cassianus collat. 4. cap. 20. non minus esse obediendum prelato præcipienti refectionem, quam præcipienti ieiunium, & præcipienti otium, aut somnum, quam præcipienti labore, aut vigiliam; quia licet priora iusta ex se non ita honesta, vel utilia appareant, sicut posteriora, obedientia subiectio confert illis sufficiemt honestatem. In hoc etiam sensu dicunt interdum Patres: Quidquid voluntate sua religiosus agit, etiam si bonum esse illud iudicet, illi bonum non esse, neque vtile, immo esse furium, & sacrilegium, ait Basilus in sermone de Abdicatione rerum, & serm. 2. de Institutione monachorum, circa finem, & regul. 60. ex brevioribus. Necesse (inquit) que ex suogenere bona sum ex proprio arbitrio geri conuenit. Vbi etiam in religioso hoc fine culpa non fieri significat, dicens, culpm suam agnoferre abeat, qui huismodo est, quod susponse confidere aiquid a iis suis fuoris, cuiuscunque omnino genit. ill. dicitur. Hæc enim, & similia intelligenda sunt, quando illud, quod alias bonum appetit, contra voluntatem superioris est, vel quia ab ipso specialiter prohibetur, vel quia ex regula non permittitur fieri, sine consensu eius; nam preferre iudicium suum vel regulam, vel voluntati superioris, propter bonitatem, quæ in obiecto, vel actione appetit, in religioso reprehensibile est. Quod autem in hoc sensu loquatur Basilus, patet, nam statim subdit, rescidendum esse quidquid præter præceptum superioris statutum sit; affertque exemplum de Petro, qui resistebat Christo volenti lauare pedes eius. Ratio etiam id ostendit, quia ubi opus alias bonum, regula, aut obedientia non opponitur contrariè, quanvis careat motione eius, non ideo malum est; quia non est illa circumstancia necessaria ad omnem actum virtutis, etiam in viro religioso, quanvis, ceteris paribus, talis actio minus perfecta sit. Quoties ergo in materia obedientia positiuè non appet malitia, nec certe, nec probabiliter, quanvis nec de honestate constet, obediendum est etiam omittendo, quod alias constat bonum esse, quando non constat omissionem ipsam malam esse.

XXI.
Explicatur
audem refo-
lutorio quando
dubium est
positum.

Quando vero dubium est positivum, necessarium est expedire rationes, vel auctoritates, quæ dubitare cogunt, an id quod superior præcipit, honestum sit, sive tale dubium oriatur circa factum, vt, v.g. in reuelatio tali peccati sit formalis dærratio, & infamatio proximi, necne; vel an tale factum fuerit homicidium, necne; & consequenter, an ex illo contracta fuerit excommunicatio; sive oriatur dubium ex iure, vt an licet nunc comedere, quando præceptum ieiunij obligare videtur; vel hoc facere, quando alias obligari præceptum audiendi sacram, &c. Hoc enim conuincit obiectio facta. Quando autem rationes, aut motiuæ talia sunt, vt rem facient dubium, & non certam, necesse est, vt sint tantum probabilia, & non evidencia. Considerare ergo oportebit, an seculo præcepto, res sit utraque ex parte probabilis; & tunc generaliter verum erit adjuncto præcepto obediendum esse, quia cum utraque pars suppon-

natur esse probabilis, adjuncta ratione obedientie, pars illa eligibilior fit. Nec distinguendum existimo de maiori, vel minori probabilitate: quia iuxta communem doctrinam, per se licet præceptum sequi opinionem probabilem circa honestatem actus, relata probabiliori. Ergo multo magis hoc licet, adjuncta obedientia ratione: nam moraliter loquendo non potest illa excessus probabilitatis tantus esse, quin meritò prætermitatur, propter virtutem obedientie, præsertim quia ipsa auctoritas superioris probabilitatem alterius partis multum auger. Si autem contingat, seculo præcepto, ita esse probabile actum, de quo agitur, esse malum, vt oppositum, nec probabile sit; tunc non potest res vocari dubia, esto non sit omnino evidens, sed humano modo certa; quia vix possunt homines sequi certiore rerum cognitionem, præsertim in rebus præcisis, & moralibus. Et ita existimo Patres superius citatos huismodi cognitionem comprehendere, quoties dicunt obedientiendum esse in omnibus quæ non constat, aut certum non est displicere Deo; nam in eo certum est, satisque certum est, & ideo licet verum sit, stante illo iudicio non debere subditum obedire; nihilominus regula illa recte intellecta generaliter, & sine exceptione vera est.

Addo vero, etiam in eo casu considerandum est, an materia illius obedientie iudicetur illo modo intrinsecè mala, vel solùm ex iure aliquo positivo. Nam in priori casu generaliter verum est obediendum non esse, in posteriori autem viteris considerandum est, an superior præcipiens posit in tali iure dispensare; nam si hanc potestatem habebat, & non ex ignorantia præcepti ecclesiastici, v.g. contrarium præcipiat, præsumendum est dispensare: nec facile iudicandum est, sine causa, & iniquitate id facere, nisi eniderit id constet; quod frequenter, ac moraliter loquendo, vix potest accidere. Adiuvo etiam, aliquando talis posse esse actum, vt seclusa obedientia impenitentia alium actum, sit necessarium ad honestatem morum, non solùm ex positivo iure, sed etiam ex naturali, & nihilominus quod etiam necessitas celat interueniente obedientia, & præcepto hominis, vt ex charitate, vel ex voto posset religiosus non impeditus obligari ministrare infirmo indigenti, & nihilominus superiori alius præcipiente, licet illud omittere. & ita videatur non obstat iudicium de malitia illius omissionis, quoniam obedientia servetur, sed hoc ideo est, quia mutantur circumstantiae ex quibus illa obligatio, seu necessitas oriebatur: nam qui non est dominus suarum actionum, potest ad aliquam obligari quando non exigitur à superiori, seu domino, non ideo si ab illo præoccupetur. Et ideo cum dicimus iudicium moraliter certum de intentione malitia actus, vel omissionis secundum impedire, ne quis obediere tenetur, intelligendum est de iudicio omnino absoluto, quod non pendet ex his circumstantijs, quodque moraliter non mutetur ex parte obiecti, seu materie propter superueniens præceptum superioris exigentis suum.

Præterea considerandum est, aliquando talis posse esse personam superioris, vt eius auctoritas possit probabilem efficer par tem illam, quæ ante talis non apparet, nec iudicabatur, vt si non posset solùm religiosus, & pius, sed etiam doctus fatus, & prudens habeatur: tunc enim ponderari potest auctoritas eius, & ratione illius obediere, non obstante priori iudicio. Si quis autem recte confidet, in eo casu non obeditur contra iudicium moraliter certum, neque consideratur prelatus formatus.

liter tantum, ut prelatus est, quod ad obedientiam spectat, sed consideratur, ut homo doctus, & prudens est: & ut sic, prius praeber authoritatē rei pracepta, tollitq; consequenter moralē certitudinem prioris iudicij, & tum locum habet obedientiae efficacitas. Quocirca, cum Patres docent perfectum obedientem non debere considerare personam superioris ut doctam, vel sanctam, sed ut ministrum Dei, intelligentem id esse per se, & quoad rationem obediendi: ex accidenti verò aliquando potest id esse necessarium ex parte materiae obedientiae, ad insufficiendum illam, & regulariter etiam est vtile ad faciliter conformandum proprium iudicium cum iudicio Superioris.

XXIV.
Eiusnam
sancte obli-
gatione ob-
dictionem pa-
rutionem, per-
ficiens obe-
dientia, si
non esse
contingit.

Vltimò animaduero, aliud esse tractare, an subditus possit licet obediēre in omnibus, vbi peccatum non cernitur manifestè modo explicato, saliūd verò an teneatur: haec tenus enim solum diximus illud prius, quia non agimus hic de obedientia simpliciter necessaria, sed de meliori, & perfecta; reliquum verò, quod ad necessitatem spectat, generale est de obseruātione omnium præceptorum, & tomo præcedenti tractando de obedientia religiosa in genere, sufficiēt ratiū est. Solum ergo (quod ad præfens statutū spectat) generaliter asserto quotiescumque in predictis casib; lictum est obediēre, melius ac perfectius esse oedire etiam præcepti obligatio aliquo titulo excusari possit. Quod maximè verum habet, quando obligatio non dicitur ex defectu potestate, sed ex defectu voluntatis, scilicet, quia Superior non intendit obligare, licet posse. Tunc enim locum habet, quod ait Bonaventura tom. I. Opuscul. tractat. de Gradibus virtutū, *Alius gradus obedientiae est imple et verbum Præcepti proprio Deum, alter impleruntur, et istiusm implere voluntatem.* Quod etiam significat D. Thom. 2. q. 104. art. 2. ad 2. Ratio autem est, quia vbi materia præcepti talis est, ut omnibus eius circumstantijs, & speculatoriis dubijs consideratis, posset Superior eam præcipere, si vellet, quacunque ratione eam iniungat, vel suam voluntatem circa illum ostendat, erit ut solum lictum, sed etiam perfectius illi obediēre, est enim eadem proportio. Et confirmatur, nam illa materia, simpliciter loquendo, est licta in ordine ad obedientiam; ergo pertinet ad obedientiam perfectam. Distinguit enim D. Thomas dict. q. 104. art. 5. ad 3. triplicem obedientiam. *Vna (inquit) est sufficiens ad lictum, qua (sicilice) obediēt in his ad quod obligatur; alia p. f. c. t. a. que obediēt in omnibus lictum: alia indiscreta, quo riam in illis ita obediēt.*

XXV.
Quoniam
limitatio
enim idem
est. Vtrum.

Posset autem haec regula limitari ex Soto dict. memb. 3. q. 2. & Corduba dict. lib. 3. q. 6. nisi id quod præcipitur verger posset in notabili præindictum proprium, vel tertie persona. Sed moraliter loquendo haec limitatio locum non habet in casu de quo agimus, quia si materia talis esse supponitur, ut certi sit posse à Superiori præcipi hic, & nunc penitatis omnibus circumstantijs, iam non poterit esse talis, ut ex illa posset moraliter timeri tale nocumentum, alioquin ratione huius periculi, dubitari posset an Superior in rigore valeat circa illum obligacionem præcepti imponere. In hoc autem casu loquantur dicti auctores. Dicunt enim quando subditus dubitat, an Superior posset præcipere, necne, tunc si timeat graue nomenclum proprium, aut præindictum tertij, non obligari ad obediēndū, etiam si alias sit certus id quod præcipitur lictum esse. Sed hoc, ut ipsi meritare possint, solum habet locū: quando dubitatur de iurisdictione, aut de potestate Superioris circa talē materiam, propter difficultatem eius: ut si religiosus dubitet, an ire ad Indos sit materia sui voti obedientiae, tunc enim voluntisti auctores non teneri ad obediēndū stante equali dubio: quia non tenerur cum tam graue incommodo tue-

ri ius dubium prelati. Esta autem hoc verum sit de rigorosa obligatione, regulariter existimo esse perfectius obediēre, *Si aequi certum semper est, rem esse licitam:* quia virtus obedientiae excellentissima est, & in eo casu non tam ius hominis, quam ius Dei, licet dubium proprio commido prefertur. Dico autem regulariter, quia in his rebus moralibus, quæ ex circumstantijs plurimum variantur, non potest tam infallibilis regula assignari, quin possit ex cogitari casus, in quo periculum nocuimenti, aut propriae vite tanti momenti sit, ut maius Dei obsequium iudicetur illud vitare, quam in eo dubio obediēre. Dixi etiam: *Si semper sit certum rem esse licitam:* nam saepe contingit, ut ex periculo nocimenti, præferrim alieni, orietur dubium, non solum de obligatione præcepti, sed etiam de honestate rei præcepte, & consequenter alicet obediēre; tunc autem seruandæ erunt regulæ superius traditæ.

In quo consistat perfectio obedientiae
cœcæ.

Ex his omnib; facile potest vterius intelligi, quo sensu à sanctis Patribus dictum fuerit, à religiosis perfectis, exhibendam esse suis prelatis cœcæ obedientiam. Cum enim cœcæ in priuatione vñus consistat, & per metaphorā ad spiritualia translatā sit, certum est nō in eo sensu transferri, ut significet priuationem omnis cognitionis, & iudicij: quod est adeo per se notum, vt non indigerit explicatione. Quis enim dubitare potest, quia homo nō est brutus, vel stolidus obediēre debet, sed vt homo, qui recta ratione vtratur? Quod etiam conuincit prima obiectio generalis in num. 2. facta. Nam iudem Patres à perfecto obediēte requirunt lyceos oculos, quibus Deum in Superiori cernat: non ergo abfoliatam priuationem cognitionis, & iudicij perfecti, in cœca obedientia requirunt. Neque hoc Neque id est magis potest imponi B. P. N. Ignatio, quam ceteris Ignatius in Sanctis cum ab eisdem, & sententiam, & verba vponi posse. Surpauerit, & iuxta subiectam materiam, in sensu omnibus noto, metaphora illa vñus sit. Imo si recte expendantur verba eius, particulam aliquam semper addidit, quia omnem inuidiam tolleret, & proprium sensum metaphorā explicaret. Nam in Examine cap. 4. §. 29. addit illam particulam, *Sancte intelligendo.* In 3. p. cap. 1. §. 3. dixit, *Vbi peccatum non cerneatur.* Supponit ergo obediēt oculos habere debere, quibus hoc discernat. Et 6. p. cap. 1. §. 1. *Omnem (inquit) inuidiam, ac iudicium nostrum contrarium, cœca quadam obedientia abnegamus.* Vbi illa particula quædam restringit ait: quia nimur non simpliciter, sed secundum quandam rationem obedientia debet esse cœca. Hoc autem ibidem explicatur per oppositionem ad sententiam, & proprium iudicium contrarium; & in alijs locis additur, cœcitatatem hanc debere excludere humanas rationes, quibus mouetamur potius ad parentum Superiori quia doctus est, aut prudens, vel quia placentia iubet, quam propter solam Dei voluntatem. Item additur excludere humanos discursus, quibus subditus examinare velit, cur prælatus hoc præcipiat, vel cur potius fibi, quam alteri, & similia.

Itaq; ut uno verbo dicamus, cœcitas haec excludit prudentiam carnis, non verò prudentiam spiritualiæ & supernaturalem. Cum enim obedientia sit perfectissima virtus, non minus requirit ad suum perfectum actum ducent prudentiam, quam alia virtutes morales; sed hoc est ei proprium, quod in iudicium prudentiale dirigens illa fundatur magis in extrinseco principio, & iudicio Superioris, quam in proprio; & ideo quatenus excludit propriū, dicitur spiss. 7. obe-

Dicitur limita
ratio regula
larior non
procedit.

XXVI.
Cœca obe-
dientia non
privat sub-
ditum omni
iudicio.

obedientia cœca: excludit autem proprium, quatenus virtiosum aut imperfectum est; non quatenus dicit omnem vsum proprii intellectus. Sicut dixit etiam Bernardus; *Tolle propriam voluntatem, & inferna non erit*, non ut excluderet omnem vsum propria voluntatis, & libertatis: nam si hoc tollatur, etiam præmium celeste non erit, sed ut excluderet virtuosam voluntatem, qua per accommodacionem, & communem vsum virorum spiritualium propria solet appellari. Ita ergo in præsenti materia ex simili vnu, & accommodatione illa obedientia, qua non mititur propria prudentia, nec curiosè inquirit rationes, & causas præcepti cœca appellata est à sanctis viris, quibus tanquam in propria arte loquentibus, licuit propriis nominibus vti ad hanc perfectionem obedientia significandam, & ad exaggerandum quantum oporteat iudicio Superioris magis, quam proprio gubernari. Sicut enim cœcus ab alto dicitur, & quasi alienis oculis vider; ita suo modo subditus ad Superiori comparari debet.

XXVIII.

*Car. dicatur
estiam obe-
dientiam in-
discrata &
inffensa.*

Eodem sensu vocatur haec obedientia aliquando à Patribus *indiscrata*, aut *inffensa*. Ita loquitur Bernardus, scribens ad fratres de Monte Dei, & exilio Bonaventura in speculo disciplinæ p. 2. cap. 3. & Humbertus de eruditione religiosorum lib. 2. p. 2. cap. 16. cum tamen D. Thomas 2. 2. q. 104. artic. 5. ad tertium, *indiscrata* obedientiam damnet. Est tamen dueritas in vnu voci, non in re. Nam D. Thomas *indiscrata* appellat, qua non discernit, an sit licitum, vel illicitum, quod imperatur. Bernardus autem *indiscrata* vocat, qtq non fundatur in propria discretione, & iudicio. Quomodo etiam dixit Gregorius verum obedientem non discutere, nec discernere obedientiam, & iterum; *Nescit iudi-
care quis perficere didicere obediens*. Et alia multa similia suprà à num. 4. relata sunt. Eodemque sensu vocatur haec obedientia simplex sine discussione, vt ex Augustine referi Bonaventura in libro octauo collationum capite tertio.

XXIX.

*Affersio bi-
partita pro
obedientia
cœca.*

Sic ergo explicata voci significatione per se satis evidens est huiusmodi obedientia sanctam & perfectam esse. Primum patet, quia in modo illo obedienti nihil est mali, aut periculi, vt satis declaratum est, quia semper supponitur materia honesta cum sufficienti certitudine, quæ omne periculum mali moralis excludit, fuit illa certitudo ex re ipsa oritur, fuit ex adiuncto præcepto practica refutat: ergo cum aliunde ibi interueniat motiuum, & ratio obedientie, illa sufficit, vt huiusmodi obedientia sancta sit. Secundum autem, scilicet esse perfectam, optimis rationibus à B. Ignatio in dicta epistola demonstratur. Summa est, quia in primis est necessaria ad conuenientem gubernationem, vt videtur in obedientia politica, economicâ, militari, & quacunq; alia. Nam si seru, aut miles semper deberet intelligere, & percipere rationes, & causas qua mouent ducem, aut dominum ad imperandū, difficile, ac moraliter impossibile redderetur omne regimen. Accedit quòd Præfetus *ex parte* mouetur ad præcipiendum rationibus altioribus & vniuersalioribus, quas subditus, vel percipere non posset, vel non expedit ipsum eas scire. Sicut etiam in adiunctis, vel artefactis cōstruendis, inferiores ministri ab architecto mouent & diriguntur, eisque obedientia necesse est, quamvis cauâ, & rationem, qua mouetur, nō intelligent: alioqui vix posset humano modo procedere opus. Deinde, quia per se notum est concordiam quoad fieri possit, inter inferiorum & prælatum in iudicis, & voluntatibus meliorem esse, quia & per se amabilis est, & ad omne opus utilis: ergo procuranda est per conformitatem subditi ad superiorum, potius quam è conuerso: haec enim subordinatio est per se magis consentanea rationi,

tum ratione potestatis, & iuri, quod habet Præfatus in subditum, ratione cuius ei debetur obedientia vbi suam potestatem exceedere non constitut, precipiendo, quod malum est. Tum etiam ratione maioris authoritatis, quā habet, eo quod ita comparetur superior ad subditum, sicut Magister ad discipulum, & sicut capit ad membrum. Denique etiam haec obedientia ratio melior, & perfectior, quia & necessaria est ad omnes alias perfections obedientiarum, quales sunt promptitudo, alacritas, perseverantia, & similis, quæ cum diffensione iudicij vix haberi possunt, & exercitum plurim alium virtutum in se complectitur, sollicit humilitatis, se totum etiam quoad mentem altiori habmittendo, reuerentia, & fiducia in Deum, proper quem eius ministro, de sua prouidentia confidit, ita obeditur. Vnde etiam fit, vt per hunc modum cœcitatibus tollantur cogitationes, vel dilectiones, qui possent perfectionem obedientie impediare. Merito ergo hic modus obedientie consulitur tanquam perfectus.

Atque ex his tandem satisfactum est obiectib; quæ ultimo loco contra hanc partem febant. Iam enim dictum est, non tolli per hanc obedientia simpliciter, sufficientem dicendum, ac discretionem ad non parentum in rebus illicitis: tamen quia illa sollicitudo, moraliter vix est necessaria nam regulariter non imponunt illa recepta, & si id contingat, facile, & per se facilius soleret, ideo abolutè solent dicere sancti, simpliciter, & sine discussione obedientium esse. De qua re est optima doctrina Bernardi in epist. 7, vñ grauiter reprehendit quandam monachum, qui (vñ ex superioribus epistolis constat) rem per se illicitam, & contrariam voto cum scandalo fratrum commiserat, se autem excusat, eo quod in ea apud Bernardum obediens, & ea occasione diligenter Bernardus, quædam esse purè bona, quæ constat esse facienda, maximè si præcipiantur, quædam purè mala, quæ facienda non sunt, à quoque præcipiantur, quædam media, que pro modo, loco, tempore, & persona, & mala possint esse, & bona; & in his (inquit) *lex postea est obedientia*, de quibus postea concludit, nihil esse inter ea dijudicandum, sed etiam tantum prudentiam adhibendam, quæ ad purè mala secerenda sufficiat, ad quam exhibendam, vt diximus, parua discussio necessaria est; nam quæ sunt purè mala, per se statim apparent.

Vnde etiam constat, quo sensu accipendum est exemplum fidei, quo circa hanc obedientiam iocem. Patres veuntur, scilicet, sicut captiuarum intellectus fidelium in obsequium fidei, ita esse quæ excedendum in obedientia. Est enim hoc per quandam imitationem, & similitudinem intelligentium, mon secundum qualitatem, quia haec subiectio mentis, auctoritate vel veritate rei, sicut captiuarum fidei practica, quæ ex illa oriri potest, supposita non res pugnativa ex parte materie. Et iuxta hanc etiam doctrinam exponendum est Bernardus in lib. de Precepto, & dispensat. cum ait in rebus dubiis debere subditum superiorum consulere, & rationes dubitandi illi aperire, & iudicium eius sequi, quia ex scripturis (inquit) *habemus quod labia Sacerdotis custodiunt, & legem ex ore eius requirunt*; quia Anglus Domini exercitum est. Quia doctrina ad omnes palliores Ecclesie accōmodari potest, non tamen de omnibus eodem modo intelligenda est. Nam respectu summorum Pontificis, decisi dubi, si authenticæ fat, in re ipsa infallibilis erit, respectu vero aliorum inferorum non ita, sed poterit efficiere præficam certitudinē, iuxta regulas superiùs dictas, & tunc licet cō-

contingat iudicium Superioris re ipsa falso esse, subditus per ignorantiam inuincibilem excusabitur, & per virtutem obedientie merebitur.

XXXII. Vna verò obiectio adhuc superest dissoluenda; quia B. Ignatius in dict. epist. imitatus Bonaventuram in stimulo diuini amoris p. 2. cap. 11. in tom. 2. opus. & alios Santos, exempla quedam nobis proponit huius obedientie, quae non imitari vult, cum tamen res seu opera in eis præcepta, si per se & ex obiecto spectentur, mala sint, & contra rationem. Huiusmodi est super aquas ingredi, ut de Mauro refert Gregorius lib. 2. Dialogo. cap. 7. lexnam capere, & ad superiorem deferre, ex viti patrum. Hæc enim & similia, si ex obiecto spectentur, mala sunt, & contra quintum præceptum Decalogi, quia in eis vita manifeste periculo exponitur; quod si spe miraculi fiant, præsumptio quedam erit, siue Dei tentatio, cuiusmodi etiam fuisse videtur factum illud, quod de S. Theodora refert Simeon Metaphrastes apud Surium 11. die Septembri tomo 5. Illa enim cum sub viri specie inter monachos vitam ageret, à prelato missa est ad deferendam aquam ex lacu; cum euidenti vita periculo propter crocodilum in eo lacu degentem, & omnes eo accedentes dilaniantem. Nec est admidum distimile, quod de monacho Elstano idem Surium narrat 1. die Auguſti tom. 4. Ille enim iussus ab Abbe manum militi in bullientem aquam, ut eximo cacabi aliquid extraheret. In quibus omnibus exemplis constat, actiones illas per se spectatas temerarias esse, atque adeo per se illicitas, ac purè malas, ut Bernardus loquitur. Si ergo hæc nobis proponuntur tanquam exempla imitanda, obedendum nobis erit, etiam in rebus aperte illicitis.

Item alia ex Nec minus difficile est, quod S. Benedictus supra **bind. Cap. 5.** citatus ait obedendum esse, etiam quando constat rem præceptam esse impossibilem: quia tentare rem impossibilem, vel temerari vel, vel certe vanum & inutile, ac proinde illicitum. Quia ratione etiam inutilis appetit obedientia illa irrigandi per multum tempus lignum aridum, quam de Ioanne monacho suprà retulimus ex Celsiano lib. 4. cap. 24. Cuius etiam Sancti meminit Augustinus lib. de cura pro mortuis agenda cap. 17. Et aliud simile exemplum refert Seurus Sulpitius in Dialogo de Orientalibus monachis. Denique eiusdem difficultatis est, quod in vita S. Ioannis Damasceni refert Joannes Patriarcha Hierosolymitanus apud Surium 6. die Maii tom. 3. illum videlicet misum fuisse a suo magistro, ad vendendas sportas duplo majori pretio, quam par erat. *Cuiusimperio* (dicitur ibi) *minimè aduersatus est, nec imperans sermonem sibi difflatiundum, & explorandum putauit ille ad mortem viseque obediens.* At constat præceptum illud fuisse de re clara initita.

XXXIII. Respondeamus, in his & similibus exemplis duo esse distinguenda, unum est finis ab Spiritu sancto intentus; aliud est actio ipsa, seu materia, quæ præcipitur. Quando ergo hæc exempla nobis proponuntur, solum est ut per ea intelligamus quantum Deo placeat obedientie virtus, & simplicitas. Hic enim fuit finis ab Spiritu sancto intentus, & ob eam causam ferè in omnibus adductis exemplis, non miraculo confirmavit. Nihilominus tamen non hæc nobis proponunt ut imitanda quo ad omnes particulares circumstantias eorum, sed solum quoad perfectionem, & simplicitatem, iuxta communes, & ordinarias leges obedientie debitas. Constat enim aliquando Spiritum sanctum mouere homines iustos, ut supra communem, & ordinariam cursum virtutum, mirabiliter operentur. Qui modus operandi in exemplum etiam nobis proponitur, non ut illum eundem modum operandi imitemur, sed ut illius admiratione mo-

Franc. Suar. de statu relig. Tom. I. V.

ti, saltem perfectionem virtutis assequi contendamus. Sic Samson, v. g. aut Apollonia proponiturs ut exemplum fortitudinis, qui ex peculiari instinctu Spiritus sancti, sibi mortem intulerunt, non vero hoc totum imitemur, sed ut his exemplis mortem contemnere discamus. Ita ergo in predictis obedientiis exemplis, quedam sunt, quæ ex peculiari instinctu Spiritus sancti facta esse credendum est, tam ex parte prælatorum iubentium, quam subditorum obedientium, quæ sub ea ratione, non imitanda proponuntur, sed admiranda imitanda vero quoad perfectionem virtutis, quam talia facta indicant aut supponunt. Huiusmodi autem sunt omnia illa, in quibus euidentis vita periculum, aut aliud graue nocumentum imminere videbatur. Unde quod Benedictus ait obedendum esse etiam in re impossibili, intelligendum est (loquendo de ordinario modo studiosè obediendi) quantum ad aggrediem-
dam, & inchoandam actionem, in quo fuerit ipsa possibilis, neque anteas desitendum, quan re ipsa probetur, non esse possibile ultra progredi, sine graui noctumento, aut sine temeritate. Maximè autem hoc habet locum, quando ipsa actio, quæ præcipitur, possibilis est, & non mala; finis autem, vel utilitas eius, est impossibilis: tunc enim sine culpa, in dū cum magna perfectione obediiri potest, quia tunc illa actio non est otiosa, quia deferunt ad exercitium humilitatis, & obedientie, etiam si ad proprium finem veluti materialē, ut sic dicam, inutiles sit, & huiusmodi esse posset irrigatio ligni aridi, etiam sine miraculi interuenient. Denique ferè eodem modo intelligi potest factum illud Ioannis Damasceni, & magistrorum eius; clarum est enim non fuisse ibi intentam iniuriam venditionem, sed insignem Damasceni abiectionem, & mortificationem, quæ moraliter constabat fore sine alia iniuria, quia res erat adeo manifesta, ut nullus ex deceptione, aut ignorantia rem esset tantum prelio empturus: vel si quispiam illud offerret, spontanea voluntate, & in gratiam tanti viri illud fuisse oblatum, prout reuera accidit. Et haec tenus de voto obedientie.

C A P V T XVI.

*An promissio ingrediendi Societatem, quam schola-
stici approbati simul cum tribus votis substan-
tialibus faciunt, sit verum votum co-
rum statui conueniens.*

SVpponenda est forma, quæ in hac Scholarium approbatorum incorporatione seruatur. Nam postquam religiosus tria vota in Societate emittrit, ^{Mōbra duo} praesentis casu subdit; Et promitto eandem Societatem me ingressorum, pœna
ut vitam in ea perpetuo digam, omnia intelligendo iuxta ipsius Societatis constitutiones. Ut ergo totam substantialiam, & obligationem illius actionis explicemus, necessarium est in praesenti cap. declarare quænam sit, quamque necessaria hæc promissio & in sequenti, quem effectum, seu obligationem inducat. Ratio ergo dubitandi quoad priorem partem, sumi potest ex ipsa serie, ac forma, voucheti, ac promittendi. Prius enim religiosus dicit; *Voueo paupertatum,* ^{Or} & deinde subiungit; *Et promitto eandem Societatem me in eis servum.* Ergo ipsa varietas verborum ostendit hanc ultimam promissionem non esse verum votum, sed ad futurum, simplicem promissionem, quæ religioni fit. Quæ differentia in aliis locis constitutionum obseruari potest. Nam in examine cap. 1. §. 10. dicitur; *Post experimenta & probationes eadē tria vro a similiis pauperatis, castitatis, obedientia, cu[m] promissione ingrediendi Societatem, emittant.* Idem ferè tenor verborum seruatur in cap. 7. eiusdem examinis §. 1. & 4. p. c. 3. §. 3. *Ac post cum promissione de Societate*

Vu ¹⁴¹⁸

*Latus ingressu emissis. Ac denique nullum in constitutionibus locum inuenies, in quo hæc promissio votum appelletur. Et confirmatur, nam alioqui statutus hic religiosus, quatuor votis simplicibus constitueretur, sicut status professorum constituitur quatuor votis solennibus quod nouum est, & præter doctrinam Gregorij XIII. in suis constitutionibus, Quanto fructuofius, & Ascendens Domino, in quibus sepe repetit, hos scholares tria substantialia religionis vota emittere, & per haec veros religiosos fieri; nullamque vñquam alterius quarti voti mentionem facit. Ex quo inferri videtur circa secundam partem questionis, tale votum necessarium non esse; immo nec simplicem promissionem, & consequenter neque esse conueniens, quia superfluum est addere vincula, vbi necessaria non sunt. Antecedens pater ex verbis Gregorij in dicta constitutione, Ascendens Domino. *Quicunque ab alijs probacionis bie[n]no prakticat tria substantialia vota, etiam simplicia emiserint, si ab eis expressa licentia Societas discedant, &c. ap[osto]l. sia & excommunicationis ex Apostolica Sedita decreto, penas incurvant, &c. Ergo ex vi illorum trium votorum, est talis religiosus sufficiens obligatus, & traditus Societati ergo impertinens est alia promissio.**

Nihilominus dicendum est breuiter, promissio nem illam esse verum ac proprium votum à tribus Primi distinctum. Hoc declaratum fuit in Congregatione generali canone 2. his verbis. *Promissio illa ingrediens Societatem, que in formula votorum simplicium scholasticon habetur, votum est p[ro]p[ter]e liu[m]e à tribus alijs distinctum. Quam declarationem veram esse ex ipsa formula vouendi, si contextus ipse attinet consideretur facile colligi potest. Sic enim haber: Ego N. voto coram sacra missa Virgine Maria, & Curia celesti vñuerja, diuina Maiestatis paupertatem, castitatem, & obedientiam in Societeate Iesu: & promitto me in eam ingressum, ut vitam in ea perpetuo degam. In quibus adierto tam verbum *vouo*, quam verbum *promitto*, cum illo termino *diuina Maiestatis copulari*: in omninem promissione, qua prudenter, & conuenienter fit, indicatur persona cui fit, alioquin incerta, & vagata, & consequenter ex ea parte nulla esset promissio; ibi autem nulla alia persona explicatur, cui haec promissio fiat, nisi diuina Maiestas: ergo sine dubio verbum *promitto* ad eandem refertur. Quod etiam in omni rigore copulativa illa, *voto diuina Maiestatis*, & *promitto*, requirit. Hoc ergo supposito, evidenter concluditur, illam promissionem esse verum votum, quia votum nihil aliud est, quam promissio Deo facta; sed illa promissio fit diuina Maiestatis: ergo est verum votum.*

Quod autem sit distinctum à tribus primis, ex materia ipsa constat, res enim diversa est, quæ per ipsum promittitur, ut per se satis constat. Intelligiturque melius aduertendo ex superiori dictis nomine *Societas* in eadem forma vouendi bis repetitum, non omnino idem significare: nam licet eadem Societas sit (ut ibidem etiam dicitur) in qua paupertas, castitas, & obedientia, vountur, & cuius ingressus promittitur, non tamen secundum idem, quia illa vota sunt in toto corpore Societatis absolute sumptu: promittitur autem ingressus in eandem, secundum ulteriorem partem seu gradum eius, ut si quis existens intra domum, in primis receptaculis eius promitteret, & ibi manere & interius ingredi: essent enim illa promissiones diversæ. Ita ergo suo modo in praesenti per tria vota quis obligatur ad ea seruanda intra Societatem, postquam in ea obligatione persistere, ac perseverare sine obligatione ulterius progrediens est ergo votum planum distinctum, quoad ingrediendum Societatem obligatur: ergo est hoc votum distinctum, & separabile ab aliis.

Hinc secundum dicitur votum hoc, & per se con-

ueniens esse, & vtile, atque in hoc sensu necessarium, quod vocatur ad melius esse. Probatur, nam in primis illud votum probatum est ab Ecclesia cum ceteris per Bullas Pontificias, & c. Specialiter in Bulla 2. Pauli III. Est igitur tale votum per honestum, ac conueniens, & ratione patet, quia alias verum votum non esset, tum etiam quia, vediatur in declaratione 5. p. cap. 4. §. 4. lit. F. promissio in ingrediendi Societatem, est de votis professorum solennibus: aut coadiutorum formatorum. Votum autem simplex, de voto solenni faciendo, aut de alio voto quacunque ratione perfectiori, aut strictiori per se conueniens est de meliori bono: ergo.

Vnde obiter colligo primò, quāvis gradus scholarium in Societate verum religiosum constituantur: nihilominus quemcumque vñteriorem gradum esse propter simpliciter meliorem & perfectiorem, aliqui non rectè fieri votum transeundi ab uno ad ceteros. Et de gradu quidem professorum id per se clarum est: quia & includit plura vota, & graviora, inducitque multo plures, & graves obligaciones. De gradu autem coadiutorum formatorum etiam patet, quia excepto voto speciali obedientiæ ad Pontificem, circa missiones reliqua omnia vota in illo sunt, & effectus paupertatis sunt in eo gradu maiores, quam in gradu scholarium, licet in aliis duobus votis sit aequalitas. Et etiam in eo statu maior quædam vñio cum religione, ratione cunis, & latius, absolutè loquendo, est firmior, & stabilius, & religiosus ipse, quasi ex officio magis obligatur ad onera religionis sustinenda. Rectè ergo fit illa proportionatio de illo ingressu, tanquam de meliori bono: & ex hac parte etiam habet veram rationem voti. Vnde etiam patet, quid licet illud non fit propriæ votum religionis, quia iam supponit religiosum statum, est tamen quasi votum majoris perfectionis in eodem statu religionis, sicut auctores communiter dicunt votum à religioso factum transeundi ad arctiorem religionem non esse propriæ votum religionis in genere, sed tantum quod ad speciem, & modum religionis. Sic ergo proportione seruata hoc votum in presenti intelligentium dum est.

Atq[ue] ex his facile patet necessitas, seu utilitas huius voti. Est enim considerandum scholares Societatis ita constituti in statu religionis, per tria vota substantialia, ut tamen non omnino constituant extra viam, seu in termino religiosi status, ut fiduciam: & ideo quāvius ultra ordinem novitiorum sunt, non tamen sunt omnino extra probationem, & experimentum. Hæc enim duo respectu duos regnum non sunt repugnantia. Ob hanc ergo causam quāvius per tria vota substantialia sunt hi scholares veri ac propriæ religiosi, & constituant in statu: nihilominus necessarium est, ut vñceant etiam in ulteriore gradum, quia ad illum tendunt, & in illo sunt maximè necessarij religioni, qui non satis esset consultum, si illi permanere volentes in assumpto statu, nollet ulterius progredi prout in rigore, sine peccato facere possent, nisi hoc specialiter promitterent. Et quāvius præceptum obedientie potuisse sufficere sialias declaratum est, hanc esse materiam obedientie, tamen suam, & meliori modo haec obligatio inducitur per propriam promissionem Deo factam voluntariè insipiatam assumptione: talis itatus, prout in Societate nunc fit.

Tandem hinc facile statiscit prima ratione dubitandi in principio: & redditur optima ratio, ob quam Gregorius XIII. in confirmatione allegatus cum tractat de vero, ac proprio statu religiosus, & horum scholarium, solum cōmemorat tria vota sibi.

Dubium de
tempore ip-
suum.

substantialia: quia reuersa illa tantum sunt, quae talem statum constituant, & de facto constituerunt, etiam si aliud votum, seu promissio eis non adiungetur, quia haec duo, scilicet esse in tali gradu, & ad vteriorem tendere, distincta sunt, & separabilia, & illud prius est, quod constituit proprium statum religiosum: nam hoc posterius potius respicit futurum, quam statum presentem. Est ergo, hoc quartum votum annexum & adiunctum illi statui ex peculiari Societatis constitutione, non verò formaliter constitutum illius status: & ideo non oportuit de illo fieri mentionem vbi de sola substantia illius status, & de votis, ac traditione actuali, quibus illa constat, sermo est. Sicut etiam cum de gradu professorum in eisdem constitutionibus Gregorij agitur, solum fit mentio quartuor votorum solemnum: quia per illa in tali statu formaliter constituantur, quanvis praeter illa, emitant vota sua professioni quasi annexa. Fortasse etiam ob hanc causam (vt aliis locis ex constitut. & examine in eodem i. argumento adductis respondemus) in formula vouendi, & in constitutionibus distincto verbo premissti: hoc votum proponitur, & declaratur; vt indicetur, non pertinere intrinsecè ad præsentem traditionem, & statum, qui per illam constituitur, sed esse meram promissionem de futuro, Deo tamen factam, ac proinde non exclusam à ratione voti, quanvis ea voce non nominetur. Denique ad alteram partem, iam declarata est huius voti utilitas, cui nihil obstat, quod ex vi trium votorum apostata sit, qui talem religionem deserit, quia aliud est perseuerare in statu assumpto, aliud ad vteriorem gradū transfere; ad illud prius sufficienter obligant tria vota, & illi obligationi contrarium est apostolice virtutum: ad hoc autem posterius, non obligant illa vota per se spectata, neque esset apostata, qui perseverans in statu & gradu assumpto nolle vteriorem assumere; meritò ergo additur nouum vinculum, quo haec inducatur obligatio.

CAPUT XVII.

Quos effectus habeat dicta promissio ingrediendi Societatem.

*Ad argum.
contra pse-
tius mem-
brum in se-
dus n. 2.*

*I.
Tractatio
superiori ca-
pitis promis-
sione oblige-
tione tan-
tas.*

*Dubium de
matris ta-
li obliga-
tioni.*

Responso ad præsentem questionem ex præcedentis decisione videatur manifesta: explicatum enim à nobis est, quid sit ingredi Societatem, respectu illius, qui intra illam, & in aliquo gradu eius, tanquam verus & proprius religiosus iam existit: omne autem votum ad id obligat, de quo fit: ergo hoc etiam obligabit ad prædictum ingressum, & talis obligatio prædicti voti effectus est. Declarare verò necesse est eius materiam, seu quid facere tenetur, qui tale votum emisit, vt illud exequatur, & lxx obligationi satisfaciat. Nam qui emisit votum religionis potissimum solet obligari ad petendum & procurandum illum statum, & si aliquis religiosus voulit transfere ad arctiorem religionem, similiiter subit obligationem procurandi habitum eius. At in præfatis scholares Societatis tantum abest vt obligentur ad procurandum vteriore gradum in Societate, vt potius illis vitiatur, vel imperfectionis si de re quicquam loquantur, vel defiderium ad aliquem vteriorem gradum offendant. Nam in constitutionibus ipsis Societatis hoc ipsum prohiberi videtur: in Examine cap. 6. §. 5. & 6. & cap. 8. in principio, & 5. p. c. 4. §. 5. vbi sic dicitur, *Pest quam aliquis in corpus Societatis cooperatus fuerit in aliquo gradu, ad alium progressi creare non debet, sed in suo perfici, & obsequio Dei, & gloria, se impendere ac Superiori, qui fulces Christi Domini nostri vices gerit, curam aliorum omnium relinquere.* Deinde oportet

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

exponere, quando hoc votum obliget, & tñr in eo aliqua determinatio temporis addita non sit; ne incerta, & lubrica sit eius obligatio.

Prior pars declarata est in prædicta Congregatione 5. decreto 5. & canone 2. editionis anni 1616. vbi post verba superius citata subiungitur, quo (scilicet voto) quis se obligas ad acceptandum gradum professorum, vel conditorum formatorum, prout Preposito ad maius Dei obsequium fore videbitur. Quia declaratio sumpta est ex cap. 7. Examinis §. 1. vbi sic dicitur. *Sic autem intelligendus est huiusmodi ingressus, ut professio- nem, vel vota coadiutorum formatorum, si Societas eos ad- mittere voleret, emitantur, & idem ferè habetur p. 5.* Constitutionum cap. 4. lit. E. Atque ex hac declara- ratione constat hoc votum non obligare, ad pro- curandum vlo modo huiusmodi ingressum, nec obligari ad diligenter aliquam in hunc finem adhibendā: *procurandā*. Quia in ipsam formam emitendi tale votum sta- *item on ra-* *tionis.* *dicta pro-
missio non
obligat ad
adiligenter
aliquam in
hunc finem
adhibendā:
procurandā*

*Id confessus
alia obligatio declaratur, nisi acceptandi hunc
ingressum, quando iniunctus fuerit: ergo non am-
plius votum obligat: quia actus agentium non ope-
ratur ultra intentionem eorum, & intentio vouen-
tis in præfatis non extenditur ultra constitutiones.* Ratio etiam facile reddi potest, quia supposito sta- *item on ra-* *tionis.* *tu & instituto talis religionis ipsamet viventi ra-
tio, & quasi ius ipsum postulat, vt debito tempore
inuentur hi religiosi ad vteriorem gradum sibi
proportionatum: & hoc ipsum ex officio pertinet
ad Prælatos, qui curam gerunt communis boni to-
tius religionis, & ideo neque oportuit, nec fuit cō-
ueniens per votum obligari ad procurandum, sed
solus ad acceptandum.*

Et in hoc cernitur clara differentia inter hoc votum, & alia ad religionem pertinēta. Nam qui ab solute voto religionem, virtute voto petere, & huius pro- procurare illum statum, quia moraliter nullus est missus ab aliis modis obtinēdi illum, est enim vanum ex- *alio.* *pectare, vt à religione ipsa inveniatur. Idemque om-
nino est in religioso laxioris ordinis, qui voto trâ-
fire ad arctiorem: quia sunt corpora omnino distin-
cta & sub diuersis regulis, & capitibus, see Prælatis,
quorum cura, & prudentia ille transitus nō sub-
est, nec secundum aliquam regulam postulatur, sed
solum ex voto priuato, quod non est secundum regu-
lam, licet non sit contra illum, sed ultra illum. In
præfatis autem vna est religio, vnum caput, vna re-
gula, secundum quam votum fit, & ideo ad illius obseruationem, nihil aliud à vidente postulatur,
nisi vt accepte, quod iniunctum fuerit: nec maior
obligatio fuisset conueniens, aut voto accommo-
data. Quia votum esse debet de meliori bono, in ta-
li autem religione supposita institutione, ac prouiden-
tia eius, melius est hanc curam & solicitudinē
Superioribus relinqueret, & paratum esse ad ex-
quendum, quod iniunxit, quam de suo gradu, &
statu solicitor esse, & illum petere, vel procurare.
Et hanc ob causam in citatis constitutionibus hoc
consultum tanquam aptius ad humilitatem, obe-
dientiam, & internam pacem conseruandam, que
bona magna ex parte impediri possent, si licentia
illa concederetur, & multo magis, si titulo obliga-
tionis voti vestiretur.*

Adnotandum tamen est, quanvis nemo teneat ex voto hunc ingressum ad vteriorem gradum procurare, non tam simpliciter prohiberi, quia potest impli- nec per se malum est, & aliquando potest esse con- ueniens, si debito modo fiat, quod etiam obseruatū est. In Declarationibus prædictarum constitutionum, Nam in cap. 8. Examinis lit. A. additur, *Cum tamen a-
liquido constanter se offerret, quod ad maiorem Dei glo-
riam fore iudicarent, post orationem simpliciter Superiori
proponere poterunt, ipsius iudicio omnino rem commissemus.*

Vul 2 Itaque.

Itaque eligios ac debito modo, quæ ad executionem huius voti pertinet proponere, seu in memoriam reducere, præsertim vbi ex accidenti, vel aliquo casu probabiliter præsumi potest obliuionem, vel incognitiam aliquam intercessisse, non vetatur, etiamsi obligatorum non sit. Ut autem hoc optimo modo, & sine villa suspicione alicius humanae affectus sit, in eo casu non est determinatus gradus postulatus, sed solum generatum & indefinitum particularem determinationem arbitrio Superioris relinquendo. Vnde fit hoc solum habere locum in his, qui nondum in aliquo exultimis gradibus, est constitutus: nam in eo tantum habet locum prædictum votum, & solum etiam in eo dicta indifferentiæ, & animi præparatio postulatur: nam qui iam est in aliquo termino, nullo modo cogitare deberet de transitu ad aliud, neque inquam aliquid de ea re proponere, quanvis si Superior interdum id præcipiat secundum sit, ut statim dicam.

V.
Quasi in
culprima
circum
declarationem da
tam in n. 2.
Non proce
dit de coad
iutoribus
tempor. sed
scholastis.

D
VI.

Dubitari enim potest circa prædictam declarationem, an qui hoc votum emit, teneatur acceptare determinatum gradum à Superiori præfixu, vel solum quem ipsa elegerit: ita ut si ad ipsum non admittatur, alium acceptare non obligetur. Quod dubium non habet locum in coadiutoribus temporalibus, qui etiam hoc votum ingrediendi Societatem emittunt; tamen in eis obligatio determinata est ad gradum coadiutorum formatorum, quia iuxta institutum, ad alium non admittuntur, & ideo certum est eos ex hoc voto obligari ad illius acceptandum, & ita procedit decretum 39. Congregationis 7. At vero in scholasticis est difficultas, quia ipsi solum vident ingredi Societatem, possunt autem ingredi vel ad gradus professorum, vel coadiutorum formatorum: ergo non obligantur ad vnum illorum graduum determinatè: ergo satisfaciunt sua obligationi, admittendo vnum gradum, & non alium. Nihilominus dicendum est ex vi huius voti obligari ad acceptandum gradum à Superiori præscriptum, & ita declaratum est in can. 15. 7. Congreg. generalis, & videri potest decreto 32. eiusdem Congregationis. Ratio à priori sumitur ex ipsa forma viuendi, iuxta constitutiones. Cum enim in ipsis constitutionibus statuatur electionem huius gradus; seu status non debere esse ipsius priuati religiosi, sed religionis, manifestum est, cum qui vident ingredi Societatem, obligare se ad acceptandum gradum, non quem ipse elegerit, sed ad quem fuerit assumptus. Confirmatur à simili; nam qui vident ingredi religionem absolute, & indefinite, si in una non recipiatur, tenetur ingredi aliam, si admittatur; nec satisfacit obligationi talis voti eligendo vnam determinatam religionem; & nolendo ingredi aliam, si in illam recipiatur; quia in obiecto illius voti indefiniti plus includitur, quam una determinata religio, scilicet plures disiunctive, in quarum inquamque potest votum sufficienter impleri, sed ita est in presenti, nam promissio indefinite sit ingrediendi Societatem: ergo vbi ingressus ille indefinitus est, & habet variis modis possibiles secundum regulam, qui in uno non admittitur, tenetur alium acceptare, si offeratur.

Sed dicere potest quis, licet verba videantur differentia, se tamen non intendisse vident nisi determinatum ingressum ad gradum professorum, & ideo non obligari ad acceptandum alium, vt in exemplo adducto, licet quis exterius promittat ingredi religionem absolute, si interius solum intendat se obligare tali religioni, non amplius obligatur. Respondet, moraliter loquendo falsum esse quod assumitur, & nihil prodest. Nam qui vident aliquid secundum regulam, tenetur se conformare regulæ, & ad illam suam intentionem referre: ergo

diuersa intentio, quæ postea singitur, nec præsumuntur, nec credenda est: & quanvis admittatur, non excusat. Nam vel habuit aliquis taleni intentio nem, bona fide putans illam esse intentionem regulæ; & sic error est priuatus, qui non excludit intentionem se obligandi secundum regulam. Velintur intentionem illam habuisse mala fide, nolens se obligare iuxta vim suorum verborum, nec iuxta intentionem religionis, sed suo arbitrio; & in hoc facit religioni iniuriam, tenereturque postea intentionem mutare, & parere religioni. Sic etiam (vt hoc obiter adnotemus) facultaris, qui videntingredi Societatem, teneatur ad hunc ingressum absolutè & simpliciter, iuxta modum, & institutum talis religionis: nec satisfacret suo voto, si nollet ingredi nisi sub determinata conditione, quod ad talem regulam, vel ad professionem tali tempore admittetur: qui vorum illud generalius, & indifferenter est, & fieri censemur in sensu quo moraliter impleri potest, iuxta institutum talis religionis. Nihilominus tamen si expressa intentio videntur, nonne obligare ad ingressum, nisi sub ea conditione, reuera non contraheret maiorem obligationem: si quidem omnino libere, & sine ullo pacto cum religione promisit, & non secundum regulam, sed prout voluit: in praesenti autem determinatur ad certum modum videnti, & promittendi secundum regulam.

Dices, ergo scholaris in Societate approbatu, si postea solum admittatur ad gradum coadiutorum temporalium, tenebit illum acceptare, vt in eo possit formetur, & ibi semper maneat. Consequens dum videtur, quia nullus, qui in scholari approbatum admittitur, videntur habere annum se ad hoc obligandi, neque in constitutionibus inveniuntur explicata talis obligatio, nec sufficienter indicata. Vnde in prædicto decreto 2. quinta Congregationis solum dicitur teneri scholares ad acceptandum gradum professorum, vel coadiutorum formatorum: vbi iuxta subiectam materiam, solum coadiutoris spirituales intelligi videntur. Eridé clarins colligitur ex Examinate c. 7. vbi explicatur, absolutis studiis professionem, aut vota coadiutori, prout Societas voluerit, emittendam esse: conflat autem absolutis studiis non esse emittenda vota coadiutorum temporalium.

In hoc loqui possumus, vel de absoluta obligatione ex vi voti, vel de maiori perfectione ex vice iam regulæ. Loquendo posteriori modo, certi exposito tenui vnumquemque ad acceptandum hunc in ipsius gradum. Primo quidem, quia in Examinate c. 8. n. 11. dicitur, Omnes qui recipiuntur in Societate determinante est ex parte sua ingredi indifferentes, vna inquamque eius arbitrio superioris constituantur. Hec autem in differentia non necesse, seu verbis tantu, sed verbo, in examinato postulatur, vt latius in c. 8. explicatur. Erine c. 8. specialiter explicatur, indifferenter hanc etiam ad prædictam mutationem, vt sic dicam, extendendam esse: ac proinde includi videntur in ipsa assumptione gradus scholaris, vel coadiutoris approbati respectu cuiuscunque viceriorum gradus cuius fuerit secundum constitutiones capax: ergo ex vi regulæ & instituti renetur quis semper esse in ea preparacione animi. Eo vel maxime, quod illa non est mutatio in ipso statu, seu gradu religionis, quantum ad vinculum, sed solum quantum ad ministerium, seu occupationem: nam quoad vinculum idem omnino est scholaris approbati, & coadiutoris temporalis etiam omnino est vinculum coadiutorum, tam spiritualium quam temporalium: solum ergo in actionibus est discrimen. At vero quantum ad actiones, & regula, & perfectio obedientie postulat, vt acceptet aliqua, & quis inferius ministeriu, etiam relatio alio alterius, vel

vel honorabilius: ergo cum in casu proposito nihil aliud fiat, tenetur quis saltē ex vi regule perfectio-
nis illum acceptare.

X.
Responso
tis loquendo
ex us voto.

In alio vero puncto de præcisa obligatione voti magis dubia mihi res est, velimque potius declarari ab his, qui potestatem habent, quam meum iudicium proferre: magis tamen in eam partem propensus sum per se loquendo, & exclusis accidētariis excusationibus, votum hoc totam hanc matrīam, & obligationem comprehendere. Quia rationes numeri præced. hoc videtur concludere, cum hoc votum ita fiat, vt secundum constitutiones intelligendum sit. Et explicatur in hunc modum, quia si superior Societatis velit scholarem ab studiis amouere, & temporalibus ministeriis applicare, vt in eo statu perpetuò maneat, in rigore videtur habere potestatem: & causa subesse potest, si iudicet ita expedire, vel ad spiritualem salutem talis persona, vel ad commune bonum religionis, vel fortasse etiam aliquando in iustam penitentiam: ergo si id rigorosè præcipiat, tenetur subditus obediens: nec potest tuta conscientia retrocedere ob eam causam, aut ita se gerere refiendō, vt tandem dimittatur: ergo eadem ratione si præcipiat ingredi Societatem in gradu temporalium coadiutorum obligabitur. Illationesvidetur clarae. Antecedens autem probatur, quia à principio recipiuntur omnes sub illa indifferentia, vt dictum est in numeri præcedenti, & postea voulent simpliciter obedienciam secundum constitutiones: ergo præceptum illud non excedit materiam talium votorum. Dices, ergo similiter ex vi sue regulæ siue voti tenebatur admissus in coadiutorum temporalem acceptare gradum scholastici si ei assignetur: quod est contra superioris dicta in n. 5, est tamen maior ratio, quia admissio temporalium esse solet ad determinatum gradum, non scilicet scholasticorum.

X.
Temporatus
Responso.

Quanvis autem hoc in rigore speculatio verum videatur, vir potest moraliter venire in vnum, nisi quando fortasse res à principio est dubia, & persona sub illa expressa, & specifica conditione recipitur, & sub eadem studiis applicatur, vt experimento constare posset quid expedit: tunc enim res est manifesta. Extra hunc verò casum moraliter non potest ea necessitas accidere: & ita non est in vnu, quia reuera est res humana modo difficilis, & potest semper alio suauiori modo componi, & ideo quidquid sit de absoluta potestate, ex vi voti iuxta primævam institutionem constitutionum: vñus, & consuetudo moderata esse videtur hanc obligationem, vt solum intelligatur esse intra gradus eiusdem ordinis, quando à principio aliud in particulari non declaratur.

XI.
Dysfunden-
tis circa
eandem di-
claracionem
m.s.2.

Hinc verò facile expeditur illa dubitatio: an hæc obligatio extendatur non solum ad transitum à gradu scholarum, ad alium vteriorem, verum etiam ad mutationem inter ipsos ultimos gradus, respondetur enim à gradu professorum non posse fieri mutationem ad gradum coadiutorum: quia hoc non estet vterioris ingredi, sed retrocedere. Et quidem quatuor vota solennia semel emissa, nec minui possunt, nec fieri simplicia. Manifestum ergo est hanc mutationem non cadere sub tale votum: at verò è contrario coadiutor spiritualis potest ad professionem solennem admitti: quanvis enim raro fiat, fit tamen, & nullo iure Societas prohibutum est, imo aliquando posse expedire, in finiatur p. 5. Constat. c. 4. lit. F. Et merito, quia successu temporis potest, vel ipse homo magis proficer in literis, & spiritu, vel talentum, & capacitas eius experimento magis cognoscari, & iudicari virilis Societati in illo vteriori gradu: ergo conuenienter potest id fieri: conqueanter igitur probabile censeo habere tunc locum obligationem huius

Franc. Suar. de statu relig. Tom. I. V.

voti: ita vt teneatur quis acceptare gradum professorum.

XII.
Obiatio.

Dices, iam ille impleuit priorem promissionem ingrediendi Societatem; nempe quando vota coadiutorum emitit, iam ergo illa obligatio extincta fuit; per vota autem coadiutorum spiritualium non obligatur ad vteriorem ingressum, nec de hoc fit illa promissio, aut mentio: ergo nullo titulo durat talis obligatio. Respondetur primam promissionem ita fuisse impletam, vt tamen non videatur exticta, quanvis moraliter, quasi exticta habeatur, quia regulariter hic transitus non ceditur, multoque minus rigorosè exigitur, aut præcipitur: nihilominus tamen semper videtur manere hoc ius apud superiorē, quia subditus absolue promisit ingredi Societatem in quocunquā gradu superior veller: ergo sicut à principio teneretur emittere professionem solennem, si ad illam immediate fuisse ad missus, ita etiam postea: nam alius gradus interpositus non abstulit ius superioris, neque ad aquatē (vt sic dicam) expletuit obligationem, sed solum quandiu aliquid maius non exiguit: & ideo quando promissio illa ingrediendi Societatem exponitur de acceptā gradu, quem superior designauerit, non ita intelligitur, vt designato vno, non possit superior vteriorem, si expederit, designare, & exigere: hæc enim limitatio, nec rationabilis appetat, neque in illa declaratione insinuat: quæ melius intelligitur absolutè, de ingressu ad quemcunque gradum. Est ergo hæc resolutio probabilis, ac potestati religiosi favorabili, quanvis opposita non difficile defendi queat, performatur in Societate extingui omnem obligationem transiūdi ad professionem: aut à professione trium votorum ad professionem quatuor.

XIII.
Quæstion-
eula; circa
eandem
declarationem.

Tandem dubitari potest, quid necessarium sit, vt quis teneatur in conscientia acceptare, & quomodo in hoc possit grauitate peccare: interrogari enim potest, an ad hoc necessarium sit, vt superior id præcipiat in virtute obediencie, & quidem videri posset hoc ita esse, quia regula generalis est, ordinationem superioris non inducere rigorosam obligationem in conscientia, præsertim grauem, nisi sub illa forma, vel alia æquivalente proponatur. Vñus etiam videtur hoc confirmare, quia multi alias timorati, sine scrupulo peccati (quidquid sit de imperfectione) resistunt huiusmodi ordinationi. Nihilominus censeo in primis non esse necessarium proprium obediencie præceptum. Probatur, quia hoc votum distinctum est à voto obediencie: ergo potest per se obligare, sine interventu obligationis voti obediencie. Imò ad hoc maximè fieri videtur: nam illo secluso dubium fortasse esse posset, an emittere noua vota, sit materia prioris voti obediencie: ergo seclusa hac quæstione, & præcepto illius voti, potest exigi alterius promissionis obseruantia. Ut autem illa promissio obligationem suam inducat, necesse est, vt superior, nō solum facultatem præbeat, sed etiam exigat à subdito, vt suam promissionem implete.

Resolutio.

Dupliciter enim potest scholaris initiaria ad vteriorem gradum: vno modo per modum gratiae, vt sic dicam, ex voluntate superioris non aboluta, sed conditionata: quia nimurum hoc ei conceditur, laru teneri tanquam fauor religionis, in quo moraliter loquēdo est sub intellecta conditio, si velit illum acceptare, qui gratia non confertur in iniuitum: & tunc cestandum gramma. Et ita possunt excusari à culpa graui, qui recusant aliquem gradum sibi oblatum. Alio verò modo potest aliqui iniungi vt gradum aliquem accepere, exigendo ab illo voti sui obligationem: quod tunc fit, quondamque superior, ex definita voluntate,

Vu 3 & qualis

XIV.

Quando con-
sideratur
sua ut scho-
larum
laru teneri
aut non te-
nere ad ac-
ceptandum
gramma.

& quasi decreto illum iniunxerit, etiam si obediens praeceptum non imponat. Hac enim duo longe diuersa sunt. Ut si quis voleat dare alicui elemosynam, quoties illi voluerit, ac petierit, si solum petat ostendendo simplicem quandam affectum, & quod libenter illam accipiet, nondum obligabit votum; quia nondum est satis impleta coiditio. At vero si definitè & ex efficaci voluntate petat volens impleri, quod Deo promissum est, iam tunc vigebit obligatio voti, non quia petens imponat praeceptum, sed quia implet conditionem, qua posita votum obligat. Ita ergo est in proposito; nam acceptatio requiri oblationem, seu donationem ex parte alterius, & in rigore dicit habitudinem ad oblationem perfectam, qua ex absoluta voluntate procedit. Et ita expresse statutum est in 7. Congr. decret. 32. cuius hec sunt verba. *Censuit Congregatio omnes vi. voti in Coagregatione, & explicatis, tenui superiori certum gradum imponentes obediere, ita tamen ut rationes provincialis, ac patris nostri, consueto Societatis more, proponere possint, quas scripto censuit proponendas: verum superiori illi examinatis incendiis persistenti, & certum gradum absolute fluctuanti, licet non addat obediens praeceptum, teneri innumquaque obedire, imperatum que gradum suscipere, vt si non fuerit obsecutus, censendus sit in malo statu esse, a quo a sacramentorum rite, & administratione ex l. d. nudus.* Ita enim similes promissiones moraliter & iuxta communem usum intelliguntur. Dices, qui absolutè promittit ingredi, videtur obligari quoties ianua ei aperitur, & ingressus permittitur, etiam si non cogatur, neque ab alio efficaciter mouetur, nam satis ab ipsa promissione mouetur. Responderetur non esse dubium, quin promissio ingrediendi possit in hoc sensu fieri, vt patet in voto ingrediendi religionem, vel ingrediendi Ecclesiam ad orandum: tamen in praesenti hoc votum non est ita absolutum, tum quia fit cum ordine ad voluntatem superioris, ac proinde rectè explicatur de voluntate absoluta, &

perfecta: tum etiam quia fit secundum constitutiones, ex quibus solum habemus obligari ad acceptandum eo modo, quo dictum est.

Vtimum ex dictis fatis responsum est ad alteram partem dubitationis in principio propositam, quando scilicet hoc votum, & cur in eo determinatio temporis addita non fuerit. Ideo non addita non est, quia neque in Bullis Pontificis, neque in constitutionibus huius religionis certum temporis spatium definitum est ad huiusmodi ingressum. Cur autem hoc tempus definitum non fuerit, dicimus. I. & à principio, agentes de gradibus professorum. Obligat ergo hoc votum, vt dictum est, cum primum conditio in eo inclusa impleretur, feliciter, quod superior, qui potestatem habet, huiusmodi ingressum postulet efficaci voluntate, vel etiam dici potest obligare quando Societas exigit in suum: nam licet hac promissio sit votum Deo factum, tamen per illud aliquod ius acquiritur ipsi Societati, ratione cuius, & ratione etiam iurisdictio, quam habet in subditum, potest non solum obligare, sed etiam cogere ad hoc votum implendum in eo gradu, quem Societas designauerit. Hec vero obligatio ita intelligenda est: vrgere pro tali tempore, seu statim ac voluntas superioris intimatur, vt tamen moraliter id intelligendum sit; nam semper datur locus semel, aut iterum recurrendi ad eundem superiorem, & proponendi si quid occurrebit: nam hoc significatur in constitutionibus citatis, & expressis habetur in 7. Congr. sup. cit. Et haec est etiam intentio Prepositi, vt suavis ratio prouident & consuetudo interpretata fuit. Tucus autem in conscientia non solum ille non est, qui absoluere refutat (vt dicta Congregatio satis expresit) sed etiam ille, qui adeò refutat, vt moraliter cogat superiori, ad voluntatem vel mutandam, vel suspendendam, nefotasse subditum maiori periculo exponat.

INDEX